

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
ІМ. М. С. ГРУШЕВСЬКОГО
ЛЬВІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ, М. ЛЬВІВ

БОГДАНА ПЕТРИШАК

**«ЛИЦАР ПЕРА І КАЛАМАРЯ» – ПИСАР МІСТА ЛЬВОВА
ВОЙЦЕХ ЗИМНИЦЬКИЙ (1583-1639 РР.)**

Львів 2011

УДК 94:930.2(477.83-25)''1583/1629''(092)В.Зимницький
ББК Т216(4УКР-4ЛЬВ)44
П-30

Петришак Б. «Лицар пера і каламаря» – писар міста Львова Войцех Зимницький (1583-1639 рр.) / Львівське відділення ІУАД ім. М. С. Грушевського НАН України; ЦДІА України, м. Львів. – Львів, 2011. – 208 с. – (Львівські історичні праці. Дослідження. – Вип. 3).

ISBN 978-966-02-6149-5

У книзі представлений просопографічний портрет писаря міста Львова першої половини XVII ст. Войцеха Зимницького. На підставі архівних джерел та публікацій розглянуто його професійну діяльність, суспільно-культурні взаємини, родинне оточення й повсякденне життя. Проаналізовано кар'єрне зростання писаря та його інтеграцію до владної верхівки Львова. Уперше публікується мовою оригіналу унікальний за цілісністю та збереженістю комплекс листів до В. Зимницького (1618-1639 рр.).

Для науковців, викладачів, студентів, усіх, хто цікавиться історичним минулим Львова.

Науковий редактор:

Мирон Капраль, д-р іст. наук

Рецензенти:

Володимир Александрович, д-р іст. наук

Ігор Скочилас, д-р іст. наук

Рекомендовано до друку

*Вченою радою Львівського відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України
(протокол № 3 від 21 вересня 2011 р.)*

© Богдана Петришак, 2011

ISBN 978-966-02-6149-5

ВСТУП

Починаючи від локації, заселення, економічного становлення і через розквіт доби пізнього середньовіччя / ранньомодерного часу прямуючи до поступового занепаду старих устоїв і виникнення цілком нового, модерного міста, Львів, повторюючи історичну долю міст Європи, на кожному зламі епох акумулював культурні, етнічні, соціальні та економічні здобутки багатьох поколінь міщан.

Найосвіченішими особами від початків міста, що значною мірою генерували ці надбання, були люди розумової праці – нотарії, вчителі, канцеляристи та ін. Уміння послуговуватися пером незгірше меча викликало зрозумілу пошану до них навіть серед патриціансько-магістратської верхівки, що завжди прагнула поставити таких міщан-litterati собі на службу. До когорти інтелектуальної еліти належали насамперед міські писарі. Керівники міської канцелярії позначили своїми життєписами багато сторінок в історії міста – вони брали до рук управління міським господарством, розвивали книгодрукування й красне письмо, виступали реформаторами системи діловодства, бунтівниками проти старих звичаїв й ініціаторами нових ідей. Недаремно серед імен видатних львів'ян маємо писарів Павла Щербича, Анджея Мондровича, Станіслава Ансеріна, Юзефа Бартоломея Зіморовича, Самуїла Казимира Кушевича, Якуба Мосцицького. Натомість незнаючою є постать Войцеха Зимницького – міського писаря (1616-1639 рр.) і лавника (1626-1639 рр.), особи, про яку досі майже нічого не відомо дослідникам і яка, попри те, відіграла важливу роль в історії міста.

У час його урядування львівська міська канцелярія досягла найбільшого розвитку та стабільності, продовживши «період реформ» останньої чверті XVI ст. та зберігши започатковані зміни за наступника Зимницького, званого сучасним історикам «бурмістра і поета» Бартоломея Зіморовича. Фактично, саме в той період і було остаточно сформовано структуру цієї установи – поділ на раецьку, лавничу та лонгерську (економічну) канцелярії, чітко окреслено коло обов'язків кожного писарського уряду, розширено штат допоміжного персоналу. У документації з'являються цілком нові серії книг, запроваджується практика систематичного ведення і зберігання протоколів справ.

Перша раецька книга, писана власноручно Зимницьким, дійшла до нас наполовину втраченою, очевидно, внаслідок пожежі (маємо тільки частини сторінок, тож повністю реконструювати текст неможливо).

Подібно й історія канцелярії без біографії цієї особи виглядає наполовину втраченою – без яскравих, промовистих, подекуди унікальних прикладів з повсякденного життя працівників пера. Войцех Зимницький був звичайною людиною своєї доби, котра народилася і виховувалася, навчалася і працювала, відпочивала і розважалася, сміялася і плакала так, як це робили сотні й тисячі міщан, тому, відтворюючи його життя, тим самим ми відтворюємо і їхнє, насичуючи маленькими, але виразними подробицями тогочасне історичне тло.

Цей світ міщанина мав свої особливості та проблеми. Перша половина XVII ст. аж ніяк не була тим «золотим віком» Львова, образ якого малювали польські історики. Тут були і напади татар, і напади «своїх», озлоблених черговим непорозумінням шляхтичів із челяддю, і локальні сутички в середмісті й на передмістях – чи то школярів, чи євреїв, чи ремісників, чи двох сусідів за межу. Постійно панував неспокій – про щоденну загрозу війни, голоду, стихійного лиха, епідемії, пожеж свідчать, зокрема, слова багатівкової молитви – «від голоду, граду, пошесті і війни охорони нас, Господи». Та незважаючи на такі темні барви щоденного життя, люди почувалися щасливими й тоді. Щастя полягало у добрих дітях, отриманні гарного спадку, вдалому заміжжі, налагодженні власної справи, відсутності великих податків і воєн, судових тяганин та інших пертурбацій.

Міський писар В. Зимницький устиг за своє життя – дуже коротке, за нашими підрахунками – доволі багато: виховати трьох дітей (двох нерідних), заробити непогані статки, пережити велику епідемію та криваву війну, поторгувати вином і килимами, побувати в інших містах Польщі, посперечатись із сильними цього світу. І всупереч усьому – опинитися на лаві непомітних досі персонажів львівської історії.

Дослідження, присвячене міському писареві Львова Войцехові Зимницькому, побудовано на межі двох дисциплін: просопографії та біографістики¹. Перша, попри доволі розмите трактування предмету, швидко набуває популярності в історичних дослідженнях в Україні як новий, інтердисциплінарний метод вивчення минулого².

¹ При написанні цієї праці частково використано матеріали магістерської роботи авторки, захищеної 2005 р. у Львівському національному університеті ім. Івана Франка: *Петришак Б.* Войцех Зимницький – львівський міський писар першої половини XVII ст. – Львів, 2005. – Рукопис.

² Про теоретичне підґрунтя просопографії в Україні див.: *Дашкевич Я.* Об'єктивне і суб'єктивне в просопографії // Український біографічний словник: історія і проблематика створення: Матеріали наук.-практ. конф. – Львів, 1997. – С. 40-47;

Історіографія. Історія організації, розвитку та діяльності міської канцелярії Львова разом з її персоналом упродовж усього періоду існування залишається маловивченою як українськими, так і закордонними науковцями. Як слушно зауважив польський історик Януш Тандецький, до середини ХХ ст. не маємо монографій про міські канцелярії Польського королівства, також мало місця їм відведено у синтетичних працях, де про них згадується переважно або в контексті інших дипломатичних студій, або при публікації джерел³. Свого часу історіографією досліджень канцелярії займалися Казимир Бобовський⁴ та Я. Тандецький⁵. Канцелярії великих міст Корони вивчали Божена Вирозумська, Антоній Гонсьоровський, Збігнев Гурський, Роберт Йоп, Гелена Піскорська, Ірена Радтке, Анджей Солтан, Марія Станкова, Януш Тандецький, Август Фенчак, Маріан Фредберг та ін.⁶ Значно менше розвідок, натомість, висвітлюють історію канцелярій

Його ж. Історія журналістики та завдання просопографії // Українська періодика: історія і сучасність: Доп. та повідомл. (Львів, 17-18 травня 2002 р.). – Львів, 2002. – С. 24-30; *Старовойтенко І.* Просопографія: підходи до трактування змісту наукової дисципліни в історіографії // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. – К., 2006. – № 13. – С. 6-27; *Яковенко Н.* Вступ до історії. – К., 2007. – С. 248-249.

³ *Tandecki J.* Rozwój badań nad dokumentem oraz kancelariami miejskimi w Polsce // *Studia archiwalne.* – Lublin, 2006. – Т. 2. – С. 21-29.

⁴ *Bobowski K.* Kancelaria i dokument średniowieczny jako przedmiot badań // *Res Historica.* – Lublin, 1998. – Т. 3. – С. 143-149.

⁵ *Tandecki J.* Rozwój badań... – С. 21-29.

⁶ *Fenczak A.* Z badań nad początkiem samorządu miejskiego w Przemysłu i jego kancelarii (do 1389 roku) // *Rocznik Historyczno-Archiwalny.* – Przemyśl, 1988. – Т. 5. – С. 23-48; *Friedberg M.* Kancelaria miasta Kazimierza pod Krakowem 1335-1802 // *Archeion.* – Warszawa, 1962. – Т. 36. – С. 137-170; *Ejusd.* Kancelaria miasta Krakowa do połowy XVIII wieku // *Ibid.* – 1955. – Т. 24. – С. 277-304; *Gąsiorowski A.* Uwagi o najstarszej kancelarii miasta Poznania // *Studia i materiały do dziejów Wielkopolski i Pomorza.* – Poznań, 1963. – Т. 8. – З. 1. – С. 139-152; *Górski Z.* Organizacja kancelarii miejskiej Starej Warszawy i system pracy pisarzy miejskich // *Archeion.* – Warszawa; Łódź, 1983. – Т. 76. – С. 19-36; *Jop R.* Zarys dziejów kancelarii miasta Chełma w XVII-XVIII wieku // *Rocznik Chełmski.* – Chełm, 1998. – Т. 4. – С. 9-27; *Piskorska H.* Organizacja władz i kancelarii miasta Torunia. – Toruń, 1956. – (Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu; r. 59; z. 2); *Ejusd.* Ustrój i organizacja kancelarii miasta Torunia do r. 1793 // *Sprawozdania Towarzystwa Naukowego w Toruniu.* – Toruń, 1953. – Т. 5. – С. 60-72; *Radtke I.* Kancelaria miasta Poznania do roku 1570. – Warszawa, 1967; *Ejusd.* Kancelaria miasta Poznania w latach 1570-1793 // *Historia prawa. Historia kultury. Liber memorialis Vitoldo Maisel dedicatus /* Pod red. E. Borkowskiej-Bagińskiej i H. Olszewskiego. – Poznań, 1994. – С. 99-111; *Sołtan A.* Pisarze miasta Nowej Warszawy w drugiej połowie XVI i pierwszej połowie XVII w. // *Rocznik Warszawski.* – Warszawa, 1995. – Т. 25. – С. 181-187; *Ejusd.* Pisarze miejscy Starej Warszawy od XV do 1.

приватних та малих міст і містечок⁷. Ще рідше об'єктом аналізу ставав власне уряд писаря⁸. Причому, як вказав дослідник холмської канцелярії Роберт Йоп, у літературі особа і функції цього урядника знаходили своє місце тільки у працях про старопольські міські канцелярії⁹. З польських істориків лише І. Радтке, М. Станкова, Р. Йоп писали про окремих писарів¹⁰. Щойно тепер починають розвиватися аналогічні дослідження для малих міст і містечок (Ярослав Маліняк)¹¹.

połowy XVII wieku. Pochodzenie – wykształcenie – kariery // *Ibid.* – 2008. – T. 36. – S. 171-194; *Stankowa M.* Kancelaria miasta Lublina XIV–XVIII wieku. – Warszawa, 1968; *Tandeci J.* Kancelarie wielkich miast pruskich jako ośrodki średniowiecznej kultury miejskiej // *Drogą historii. Studia ofiarowane profesorowi Józefowi Szymańskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin* / Pod red. P. Dymmela, K. Skupieńskiego i B. Trelińskiej. – Lublin, 2001. – S. 213-226; *Wyrozumsk B.* Kancelaria miasta Krakowa w średniowieczu. – Kraków, 1995. ⁷ *Dudzińska A.* O pracy świdnickiej kancelarii miejskiej w pierwszej połowie XVI wieku // *Miasta polskie w średniowieczu i czasach nowożytnych* / Pod red. P. Gołdyna. – Kraków, 2008. – S. 227-239; *Łosowski J.* Księgi miejskie Bełżyc (XVI–XVIII w.) // *Archeion.* – Warszawa, 1989. – T. 86. – S. 33-62; *Pyrek W.* Kancelaria miejska Dzierżoniowa w drugiej połowie XVIII w. // *Sobótka.* – Wrocław, 1960. – R. 15. – Nr. 2. – S. 193-204; *Samsonowicz H.* Średniowieczne księgi sądowe małych miast w Polsce // *Homines et societas. Czasy Piastów i Jagiellonów: Studia historyczne ofiarowane Antoniemu Gąsiorowskiemu w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin* / Red. T. Jasiński, T. Jurek, J. M. Piskorski. – Poznań, 1997. – S. 477-484. – (Prace Komisji Historycznej – Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk; t. 55); *EjUSD.* Z badań nad kancelarią małych miast w Polsce w XV wieku // *Miscellanea Historico-Archivistica.* – Warszawa; Łódź, 1985. – T. 1. – S. 243-259.

⁸ Див. використання традицій німецької історіографії: *Hoheisel P.* Die Göttinger Stadtschreiber bis zur Reformation. Einfluß, Sozialprofil, Amtsaufgaben. – Göttingen, 1998. – (Studien zur Geschichte der Stadt Göttingen; 21); *Stein W.* Deutsche Stadtschreiber im Mittelalter // *Beiträge zur Geschichte vornehmlich Kölns und der Rheinlande: zum 80. Geburtstag Gustav von Mevissens dargebr.* – Köln, 1895. – S. 27-70; *Tandeci J.* Die Stadtschreiber und ihre Rolle bei der Vereinheitlichung der Arbeitsfamen der Städtischen Kanzleien in Preussen // *Die Rolle der Stadtgemeinden und bürgerlichen Genossenschaften in Hanseraun in der Entwicklung und Vermittlung der gesellschaftlichen und kulturellen Gedankengutes in Spätmittelalter.* – Toruń, 2000. – S. 117-131.

⁹ *Jop R.* Mikołaj Wołkowicz pisarz i obywatel miasta Chełma 1782-1795 // *Rocznik Chełmski.* – Chełm, 1999. – T. 5. – S. 113.

¹⁰ *Ibid.* – S. 113-132; *Radtke I.* Błażej Winkler – pisarz i kronikarz miasta Poznania w XVI wieku (1529-1569) // *Archeion.* – Warszawa, 1962. – T. 38. – S. 153-172; *Stankowa M.* Sebastian Klonowicz (Klonowicz) – pisarz i rajca miasta Lublina, 1573-1602 // *Ibid.* – 1967. – T. 46. – S. 93-109.

¹¹ *Maliniak J.* Uposażenie i przywileje rady oraz pisarza miejskiego w średniowiecznej Świdnicy // *Człowiek – obraz – tekst: studia z historii średniowiecznej i nowożytnej* / Pod red. M. L. Wójcika. – Dzierżoniów, 2005. – S. 51-63.

В Україні канцелярію як складову магістрату розглядали у своїх роботах Наталія Білоус – на прикладі Києва¹², Володимир Кравченко – на прикладі Кременця¹³. Персонал міської канцелярії для Чернігова проаналізувала Ганна Доманова¹⁴. Князівські канцелярії Галицько-Волинської держави ґрунтовно вивчав Олег Купчинський¹⁵. Поступово до поля зору науковців потрапляють й інші судово-адміністративні установи, їхні канцелярії та персонал¹⁶. Біографіям військових писарів присвячені статті Тетяни Кузик¹⁷.

Проблемами львівської міської канцелярії та її працівників (писарів) займався дуже обмежене коло дослідників. Першу (й досі незамінну в фактологічному плані) працю про устрій міста Львова, його владу написав львівський історик Денис Зубрицький («Хроніка міста Львова»)¹⁸, однак викладені ним факти подані безсистемно та епізодично. Автор також

¹² Білоус Н. О. Київський магістрат XVI – першої половини XVII ст.: організація та юрисдикція: Автореф. дис. ... канд. іст. наук: спец. 07.00.01 «Історія України». – К., 2003. – 16 с.; *Її ж.* Київ наприкінці XV – у першій половині XVII століття. Міська влада і самоврядування. – К., 2008; *Її ж.* Київська міська канцелярія XVI – середини XVII століть (До питання про реконструкцію) // Записки Наукового товариства імені Шевченка (далі – Записки НТШ). – Львів, 2006. – Т. 252: Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. – С. 491-521; *Її ж.* Київський магістрат XVI – першої половини XVII ст.: організація та структура влади // Соціум: Альманах соціальної історії. – К., 2003. – Вип. 2. – С. 23-39.

¹³ Кравченко В. Структура міської влади Кременця у другій половині XVI ст. // Студії і матеріали з історії Волині. 2009 / Ред. вип. В. Собчук. – Кременець, 2009. – С. 41-50.

¹⁴ Доманова Г. С. Чернігівський магістрат: статус, структура та основні напрями діяльності (друга половина XVII – XVIII ст.): Автореф. дис. ... канд. іст. наук: спец. 07.00.01 «Історія України». – Чернігів, 2007. – С. 13.

¹⁵ Купчинський О. Із спостережень над розвитком документа та діяльністю князівської канцелярії Галицько-Волинських земель XIII – першої половини XIV ст. // Записки НТШ. – Львів, 1996. – Т. 231: Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. – С. 44-108.

¹⁶ Яковенко Н. Матеріали до персонального складу канцелярій Волині, Наддніпрянщини та Східного Поділля (остання третина XVI – середина XVII століть) // До джерел: Зб. наук. праць на пошану Олега Купчинського з нагоди його 70-річчя. – К.; Львів, 2004. – Т. 1. – С. 320-357.

¹⁷ Кузик Т. Писар Війська Запорозького Низового Олексій Петруша (матеріали до біографії) // Київська старовина. – К., 2003. – № 6. – С. 133-140; *Її ж.* «Лучше голове, нежели хвостам служить»? Іван Чугувець: військовий писар і колезький асесор // Соціум: Альманах соціальної історії. – К., 2010. – Вип. 9. – С. 278-290.

¹⁸ Український переклад див.: Зубрицький Д. Хроніка міста Львова / Пер. з пол. І. Сварника; комент. М. Капраля. – Львів, 2002.

частково розкрив питання організації та поділу канцелярії, функцій писарів тощо¹⁹.

Дослідження активізувалися наприкінці XIX – на початку XX ст., завдяки польським історикам Корнелієві Юліушу Геку, Александру Чоловському, Владиславу Лозинському, які висвітлювали постаті представників міської влади²⁰, систему її організації²¹, становище окремих груп міського суспільства²². Цей ряд продовжують студії Степана Томашівського, Станіслава Кутшеби, Юзефа Скочека, Яна Птасника, Алекси Гілевича, Люції Харевичової, Романа Зубика та ін.²³ Не вдаючись до детальної характеристики кожної позиції, зазначимо, що питання функціонування міської канцелярії довгий час залишалося відкритим.

Загальний нарис про організацію та діяльність міської влади підготував А. Чоловський, котрий кількома реченнями визначив функції персоналу канцелярії як допоміжного уряду²⁴. Також цей автор висловив кілька гіпотез про писарів деяких міських книг при їхній публікації²⁵. Короткі згадки у своїх працях писарям присвятили Я. Птасник²⁶ та Ю. Скочек²⁷, коментуючи в основному їхню представницьку й позаканцелярську діяльність. Кароль Бадецький навів імена цих урядників при описі архіву міста Львова²⁸.

Українські дослідники історії Львова лише наприкінці XX – на початку XXI ст. почали вивчати проблеми персоналу міської канцелярії, проте у

¹⁹ *Зубрицький Д.* Хроніка... – С. 112, 114.

²⁰ *Heck K. J. Józef Bartłomiej Zimorowicz. Burmistrz, poeta i kronikarz lwowski.* – Lwów, 1897; *Ejusa. Życie i dzieła Bartłomieja i Szymona Zimorowiczów (Ozimków) na tle stonunków ówczesnego Lwowa.* – Kraków, 1894.

²¹ *Czołowski A.* Pogląd na organizację i działalność dawnych władz miejskich do 1848 r. // *Miasto Lwów w okresie samorządu 1870-1895.* – Lwów, 1896. – S. XXIII–LXXXIV.

²² *Łoziński W.* Patrycyat i mieszczaństwo lwowskie w XVI i XVII wieku. – Lwów, 1902.

²³ Докладніше – див. статтю: *Гошко Т.* Дослідження історії міського самоврядування XIV–XVII ст. польськими істориками Львова (початок XX ст.) // *Львів: місто – суспільство – культура: Зб. наук. праць / За ред. М. Мудрого.* – Львів, 1999. – Т. 3. – С. 396-408.

²⁴ *Czołowski A.* Pogląd... – S. LX–LXI.

²⁵ Чотири найдавніші міські книги вийшли друком наприкінці XIX – на початку XX ст. у межах проекту видання семи найдавніших книг. Після цього серію «Історич-ні пам'ятки Львова» припинили видавати.

²⁶ *Ptaśnik J.* Kultura włoska wieków średnich w Polsce. – Warszawa, 1922.

²⁷ *Skoczek J.* Ze studiów nad średniowiecznym Lwowem // *Pamiętnik Historyczno-Prawny.* – Lwów, 1928. – Т. 6. – З. 3. – S. 255-368.

²⁸ *Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa. A: Oddział staropolski / Oprac. K. Badecki.* – Lwów, 1935-1936. – Т. 3: Księgi i akta administracyjno-sądowe 1382-1787; Т. 4: Księgi rachunkowe (longerskie) 1404-1788.

контексті розгляду інших наукових тем – з історії магдебурзького права (Тетяна Гошко)²⁹, міського судівництва (Степан Білостоцький, Андрій Козицький)³⁰, джерелознавчих студій, соціотопографії та демографії, функціонування міської влади (Мирон Капраль)³¹, історії письма та початків організації канцелярії (Микола Ільків-Свидницький)³², деяких аспектів діяльності міської канцелярії (Богдана Петришак)³³.

²⁹ Гошко Т. Дослідження... – С. 396-408; *Ї ж.* З історії вивчення проблеми самоврядування міст України в XVI–XVIII ст. // Україна в минулому. – Львів; К., 1993. – Вип. 4. – С. 40-63; *Ї ж.* З історії магдебурзького права у Львові (XIII–XVII ст.) // Львів: Історичні нариси / Упоряд. Я. Ісаєвич, Ф. Стеблій, М. Литвин. – Львів, 1996. – С. 45-60; *Ї ж.* Нариси з історії магдебурзького права в Україні XIV – початку XVII ст. – Львів, 2002.

³⁰ Білостоцький С. Посадові особи вийтівсько-лавничого суду Львова та їх процесуальний статус у XVI–XVIII ст. // Львів: місто – суспільство – культура: 36. наук. праць / За ред. М. Мудрого. – Львів, 1999. – Т. 3. – С. 158-166; *Його ж.* Учасники кримінального процесу і докази у справах львівського лавничого суду XVI–XVII ст. // Наукові зошити історичного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка. – Львів, 1997. – Вип. 1. – С. 37-40, та ін.

³¹ Капраль М. Власники нерухомості середмістя Львова 30–40-х років XVI століття у світлі шосових реєстрів (соціотопографічний аспект) // Записки НТШ. – Львів, 1997. – Т. 233: Праці Історико-філософської секції. – С. 148-181; *Його ж.* Демографія Львова XV – першої половини XVI ст. // Львів: Історичні нариси / Упоряд. Я. Ісаєвич, Ф. Стеблій, М. Литвин. – Львів, 1996. – С. 67-81; *Його ж.* Документи статистичного характеру як джерела дослідження демографії та соціотопографії Львова XVI–XVIII ст. // Історична топографія і соціотопографія України: 36. наук. праць. – Львів, 2006. – С. 357-364; *Його ж.* Національні громади Львова XVI–XVIII ст. (соціально-правові взаємини). – Львів, 2003; *Його ж.* Станово-професійна структура населення Львова у другій чверті XVI ст. (за матеріалами міських рахункових книг) // Україна в минулому. – Львів; К., 1994. – Вип. 6. – С. 7-34; *Його ж.* Функціонування органів влади Львова у XIII–XVIII ст. (нарис історії інститутів магдебурзького права) // Український історичний журнал. – К., 2006. – № 5. – С. 111-130.

³² Ільків-Свидницький М. Канцелярія львівського магістрату кінця XIV – XVI ст. як культурний осередок // *Urzędy państwowe, organy samorządowe i kościelne oraz ich kancelarie na polsko-ruskim pograniczu kulturowym i etnicznym w okresie od XV do XIX wieku: Materiały polsko-ukraińskiej konferencji naukowej w Okunince koło Włodawy 10-12 września 2007 roku / Pod red. N. Gmiera i J. Łosowskiego.* – Kraków, 2010. – С. 511-533; *Його ж.* Пізньоготичне фінансове письмо у канцелярії львівського магістрату в першій половині XVI ст. (на матеріалах ЦДДА України у Львові) // Записки НТШ. – Львів, 2006. – Т. 252: Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. – С. 29-52; *Його ж.* Формування канцелярії Львівського магістрату в XIV столітті // *Lwów: miasto – społeczeństwo – kultura: Urzędy, urzędnicy, instytucje. Studia z dziejów Lwowa / Pod red. K. Karolczaka i Ł. T. Sroki.* – Kraków, 2010. – Т. 7. – С. 9-21.

³³ Петришак Б. Львівський період діяльності Петра Вольфрама (1402-1407 pp.) // *Lwów: miasto – społeczeństwo – kultura: Urzędy, urzędnicy, instytucje. Studia z dziejów Lwowa /*

Окремих статей і монографій удостоїлися нечисленні керівники львівської канцелярії, та й то за свої «неканцелярські таланти». Багато уваги польськими істориками приділено, зокрема, постаті одного з перших львівських хроністів, райці, бурмістрові та поетові Б. Зіморовичу, однак предметом аналізу ставали переважно літературні твори як самого Бартоломея, так і його брата Шимона, та їхня оцінка тогочасних політичних подій. Завдяки своєму листуванню, потрапив до цієї когорти і райця Самуїл Казимир Кушевич, біографія котрого розглядалася на фоні історичних подій 1650-х рр., а також правник і автор праць з магдебурзького права Павел Щербич, економ і райця Францішек Веніно, друкарі Анджей Мондрович і Якуб Мосцицький. Грунтовну статтю про «архівіста» XVI ст. Станіслава Ансеріна підготував відомий історик мистецтва Мечислав Гембарович, подавши в ній не тільки найповніші відомості про життя писаря, а й історичне тло діяльності львівської канцелярії. Також польські науковці цікавилися особою Пйотра Вольфрама, міського писаря XV ст., а згодом церковного діяча³⁴.

Войцех Зимницький фігурував як історична постать лише в декількох роботах польських та українських істориків. Уперше про нього згадав наступник писаря на уряді Бартоломей Зіморович у своїй книзі «Потрійний Львів», зазначивши про участь Зимницького у конфлікті з архієпископом Яном Прухницьким³⁵. Зіморович просто констатував факт, не аналізуючи ставлення Войцеха до конфлікту. Хроніст ще раз назвав прізвище свого попередника, наводячи список міських писарів Львова³⁶, але знову ніяк не прокоментував його діяльність. Польська історіографія другої половини XIX ст. скористалася цією інформацією про Зимницького, продублювавши її практично в незмінному вигляді (див. подальші цитування Генрика Цепника, Ігнація Ходинецького та К. Гека). Щоправда, К. Гек подав ще відомості про перебування у 1634 р.

Pod red. K. Karolczaka i Ł. T. Sroki. – Kraków, 2010. – Т. 7. – S. 177-194; *Її ж.* Перший відомий документ міської канцелярії Львова 1359 року: перспективи дослідження, історія зберігання та втрати // Записки НТШ. – Львів, 2010. – Т. 260: Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. – Кн. 2. – С. 248-259.

³⁴ Історіографію щодо цих постатей див.: *Петришак Б.* Львівський період... – С. 177-179.

³⁵ *Зіморович Б.* Потрійний Львів: Leopoldis Triplex / Пер. з лат. Н. Царьової; комент. І. Мицька; ред. О. Шишка. – Львів, 2002. – С. 161.

³⁶ *Zimorowicz J. B. Viri illustres civitatis Leopoliensis, Metropolis Russiae, collecti per Bartholomaeum Zimorowicz, consulem Leopoliensem // Opera quibus res gestae urbis Leopoldis illustrantur ex mandato senatus eiusdem civitatis / Ed. C. J. Heck. – Leopoli, 1899. – P. 315.*

королівського становничого у Зимницького³⁷ та співпрацю Зіморовича із Войцехом у канцелярії, наголошуючи на активності останнього та оцінюючи загалом позитивно його інституцію. Проте така позиція може бути потрактована як бажання показати роль Зіморовича у налагодженні роботи цієї установи, адже про канцелярію говориться безособово або тільки як про поле діяльності Зіморовича.

Владислав Лозинський у монографії про львівський патриціат зафіксував лише гмерк Зимницького на його печатці – п'ятипелюсткову квітку. Історик відтворив також кілька яскравих штрихів з повсякденності, побуту, культури львівських міщан, використовуючи подробиці з життя Войцеха³⁸.

На багату епістолярну спадщину писаря звернув увагу вже згадуваний М. Гембарович. Він засигналізував, що поряд з іншими комплексами листів львівських міщан (Мацея Гайдера, Артура Форбеса та ін.) листування Зимницького становить цікавий і багатий матеріал для досліджень³⁹.

Із сучасних авторів Зимницького згадує у своїй монографії про національні громади історик Мирон Капраль, вказуючи на його участь у справі захисту представників вірменської громади⁴⁰. Про збірку книг Зимницького зазначає у своїх статтях історик книги Едвард Ружицький, не описуючи, однак, її детально, хоча й декларує необхідність зробити це⁴¹.

Короткий огляд життєвого шляху В. Зимницького подано в «Енциклопедії Львова»⁴². Його авторка також докладно висвітлила справу про фальсифікації, приписувані писареві⁴³, проаналізувала листування Зимницького

³⁷ Heck K. J. *Pobyt Władysława IV we Lwowie w roku 1634 i Józefa Bartłomieja Zimorowicza «Vox leonis»*. – Lwów, 1887. – S. 6.

³⁸ Łoziński W. *Patrycyat...* – S. 207, 387, 392.

³⁹ Gębarowicz M. *Stanisław Anserinus – zapomniany archiwista XVI stulecia // Studia Źródłoznawcze. Commentationes*. – Warszawa; Poznań, 1968. – T. 13. – S. 93-94.

⁴⁰ Капраль М. *Національні громади...* – С. 185-186.

⁴¹ Różycki E. *Alembekowie i ich księgozbiory: z dziejów kultury umysłowej mieszczaństwa lwowskiego okresu renesansu i baroku*. – Katowice, 2001. – S. 29; *Ejusd.* Stan i zadania badań nad dziejami księgozbiorów mieszczan lwowskich XVI–XVII w. // *Roczniki Biblioteczne*. – Warszawa; Wrocław, 1979. – R. 23. – Z. 2. – S. 1-23; *Ejusd.* *Zimnicki Wojciech (1583-1639, Lwów) // Słownik pracowników książki polskiej. Suplement*. – Warszawa; Łódź, 1986. – S. 244.

⁴² Петришак Б. *Зимницький Войцех // Енциклопедія Львова / За ред. А. Козицького та І. Підкови*. – Львів, 2008. – Т. 2. – С. 466.

⁴³ Петришак Б. *З історії фальсифікації документів у міській канцелярії Львова за писарства Войцеха Зимницького (20–30-ті рр. XVII ст.) // Дрогобицький краєзнавчий збірник*. – Дрогобич, 2008. – Вип. 11-12. – С. 484-494.

як джерело до його біографії⁴⁴. В інших публікаціях, присвячених історії Львова, міському устрою чи канцелярії, про цю особу відомостей немає.

Як бачимо, дослідження історії канцелярії у Львові здебільшого залишали поза увагою питання «людського фактора». Розглядаючи організацію установ міста, науковці лише схематично окреслювали інститут міських писарів, їхні обов'язки, права, місце в системі ієрархії влади тощо. Студіями охоплено тільки поодиноких постатей, знаних насамперед не за своєю професійною, а за політичною чи культурною діяльністю. Апелюючи до фактологічних напрацювань польської історіографії кінця XIX – першої половини XX ст., часто не верифікованих, поданих у тенденційному ключі, сучасні дослідники міського суспільства підтверджують потребу в ґрунтовних джерельних пошуках і систематичних студіях.

Огляд джерел. Кількість та видове розмаїття джерел до біографії міського писаря стали одним із чинників вибору для дослідження саме цієї особи. Наявність повного комплексу магістратських книг першої половини XVII ст. уможливила якнайточніше відтворення деталей професійного життя, а унікальна збірка листів – виявлення неповторних елементів приватної сфери, ментальності, повсякденного побуту тощо.

Традиційно великий корпус джерел, які постали в результаті діяльності міської канцелярії та її керівника – писаря, можна класифікувати за такою схемою: актові джерела, фінансові, джерела масового типу, нарагивні, епістолярні. Вони відклалися у фондах Центрального державного історичного архіву України, м. Львів (далі – ЦДІАУЛ), насамперед у фонді 52 (Магістрат міста Львова).

Актіві джерела дають основні відомості до біографії писаря. Джерельна інформативність і репрезентативність міських книг дозволяє реконструювати особовий склад канцелярії, визначити терміни урядування її персоналу, з'ясувати соціальний статус та майнове становище особи, простежити не тільки професійну, а й інші види діяльності. Незважаючи на односторонність та певну канцелярську схематичність даних, книги магістрату міста досі залишаються універсальним джерелом для вивчення міського суспільства.

Збереглися всі чистові книги (індукти) раецького уряду за 1616-1639 рр.⁴⁵, книги протоколів та фасцикули продуктів⁴⁶, а також книги міського суду

⁴⁴ *Петришак Б.* Листування львівського міського писаря першої половини XVII ст. Войцеха Зимницького як просопографічне джерело // Південний архів. Історичні науки: 36. наук. праць. – Херсон, 2007. – Вип. 25. – С. 84-92.

⁴⁵ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 33-54.

⁴⁶ Два останніх види джерел у роботі використовувалися частково, з огляду на вторинність та фрагментарність матеріалу.

(індукти неконфліктних та спірних справ)⁴⁷. Побіжно використано також книги вірменського суду, в'їтівського уряду, протоколи книг заповітів і комісії присяжних⁴⁸.

Крім міських книг Львова, також залучалися міські книги Самбора з ф. 43 (Магістрат м. Самбора): книги індуктів в'їтівсько-лавничого суду за 1629-1630 та 1647-1650 рр., книга індуктів уряду ради за 1582-1600 рр., книга протоколів в'їтівського суду за 1638, 1643 рр.⁴⁹ Цікавими є також тексти присяг новообраних урядників, в яких окреслено підпорядкування та службові обов'язки кожного уряду⁵⁰.

Фінансові джерела. До них відносимо значний за обсягом корпус фінансових книг міста. Через притаманну цьому типу джерел схематичність записів, акумульований у них матеріал тільки частково дозволяє дослідити фінансове забезпечення канцелярії та її основного й допоміжного персоналу. Цінними є згадки про зовнішню діяльність цієї установи, її контакти із судово-адміністративними органами Речі Посполитої. Важливий інформаційний блок становлять свідчення про умови побуту та повсякденного життя писарів (кількість і види нерухомої власності тощо)⁵¹.

До *джерел масового типу* належать книги запису протоколів про результати виборів до міських урядів, а також про осіб, яким надане міське громадянство (1572-1732 рр.)⁵². Записи про прийняття до міського права, опубліковані варшавським істориком Анджеєм Янечком⁵³, розглядалися як матеріал для вивчення оточення міського писаря. У дослідженні залучено й таке мало використовуване істориками джерело, як метрична книга народжень латинської катедрі Львова початку XVII ст.⁵⁴ Важливою

⁴⁷ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 228-229, 259-265.

⁴⁸ Там само. Спр. 338-341, 348, 397, 400, 524.

⁴⁹ Там само. Ф. 43, оп. 1, спр. 104, 105, 114, 151.

⁵⁰ Archiwum Akt Dawnych... – Т. 3. – С. 11-74. Докладніше про тексти присяг див.: Заяць О. Умови та процес надання львівського міського громадянства у XV–XVIII ст. // Записки НТШ. – Львів, 2008. – Т. 256: Праці Історично-філософської секції. – С. 131-135.

⁵¹ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 703-703а, 712-713, 734-738, 759-764, 773-779, 907, 909-910, 917, 949, 955-956.

⁵² Там само. Спр. 648-650.

⁵³ Album civium Leopoliensium: rejestry przyjęć do prawa miejskiego we Lwowie 1388-1783 / Wydał A. Janeczek. – Poznań; Warszawa, 2005. – Т. 1-2 (Indeksy). – (Wydawnictwa Źródłowe Komisji Historycznej; t. 29).

⁵⁴ ЦДДАУЛ, ф. 618 (Римо-католицька митрополича консисторія, м. Львів), оп. 2, спр. 2629.

публікацією при уточненні каденції урядників міста стали їхні списки, оприлюднені М. Капралем⁵⁵. *Наративні джерела*. Це передовсім праці перших львівських хроністів XVII–XVIII ст. **Юзефа Бартоломея Зіморовича** та Яна Томаша Юзефовича⁵⁶. Попри описовість та дещо тенденційний характер цього типу джерел, у них містяться цінні відомості про персональний склад львівської міської канцелярії, його участь у політичних подіях тощо. Зокрема, львівський хроніст XVII ст. Ю. Б. Зіморович у роботі «Славетні мужі» після переліку визначних райців та лавників навів імена 22 міських писарів («Postremo loco non postremae notae notarios, quicumque a manu magistratui supremo ad hanc diem fuerant, pono...») з 1381 по 1665 р.⁵⁷ Однак інформація про цих урядників обмежується нотаткою про рік вступу до канцелярії та іменем, іноді з додаванням прізвища і подальшого титулу. У своїй історичній праці «Потрійний Львів» Б. Зіморович також зафіксував біографічні дані найвідоміших писарів – Станіслава Ансеріна, Бартоломея Уберовича.

Епістолярні джерела. Листування, завдяки своїй інформативності, також є важливим джерелом для акумулювання просопографічних даних. Листи є найбільш універсальним за тематичним охопленням джерелом, відзначаються полівалентністю, відвертістю й безпосередністю авторів, насиченістю особливостями епохи⁵⁸. У ЦДІАУЛ створена окрема «Колекція листів державних, громадських та церковних діячів України, Польщі та інших країн» (ф. 132, оп. 1), чимало кореспонденції знаходимо й у численних фондах магістратів міст і містечок Галичини. Автором цієї роботи проведено джерельну евристику листів В. Зімницького у цих фондах⁵⁹.

⁵⁵ Urzędnicy miasta Lwowa w XIII–XVIII wieku / Wyd. M. Kapral. – Toruń, 2008. – (Spisy urzędników miejskich z obszaru dawnej Rzeczypospolitej, Śląska i Pomorza Zachodniego, t. 7: Ziemie Ruskie, z. 1: Lwów).

⁵⁶ *Зіморович Б. Потрійний Львів...* (український переклад хроніки Б. Зіморовича); *Józefowicz J. T. Kronika miasta Lwowa od roku 1634 do 1690, obejmująca w ogólnosci dzieje dawnej Rusi Czerwonej a zwłaszcza Historyą arcybiskupstwa lwowskiego w tejszej epoce.* – Lwów, 1854.

⁵⁷ *Zimorowicz J. B. Viri illustres...* – P. 314-315.

⁵⁸ *Абросимова С. В. Приватне листування катеринославського дворянства XIX ст. (До питання джерелознавчого дослідження епістолярних пам'яток) // Південна Україна XVIII–XIX ст. – Запоріжжя, 1999. – Вип. 4. – С. 116.*

⁵⁹ Результати цього пошуку описано у статті: *Петришиак Б. Листування львівського міського писаря...* – С. 84-92.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють роки життя Зимницького (1583-1639 рр.), хоча увага автора зосереджена в основному на львівському періоді, тобто на 1616-1639 рр. Ці чітко визначені хронологічні межі, однак, інколи суттєво розширюються – завдяки міжчасовим порівнянням та контекстуальним ретроспекціям.

Нашою метою було не повне та вичерпне відтворення всіх фактів біографії міського писаря, а радше розкриття, через призму його життя, образу пересічного міщанина кінця XVI – першої половини XVII ст. Це дослідження можна вважати просопографічним, адже до уваги бралися всі аспекти життя і діяльності – походження, соціальний стан, суспільне становище, професійне зростання, приватне життя і т. д.

При публікації документів застосовано такі принципи. Текст передається максимально наближено до мови оригіналу. Згідно з правилами класичної латинської мови, уніфіковано написання літер *ÿ* та *ii*, *u* та *v*; упорядковано написання великої літери та знаків пунктуації; розкрито скорочення і лігатури. Перелік скорочень, які не пояснюються, наведено на початку публікації. Зберігаються варіанти написання, характерні для цієї епохи (*execucia*, *plenipotencia*, *recognicia*). Латинські слова та вирази перекладено українською мовою у квадратних дужках. Усі особливості, різночитання, пошкодження тексту зазначено у примітках.

До появи цієї книжки в той чи інший спосіб долучилося багато осіб, та насамперед висловлюю подяку керівникові Львівського відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України Миронові Капралю – за підтримку ідеї публікації цього дослідження, а також своєму чоловікові Андрієві Фелонюку – за допомогу у втіленні видавничого проекту. Окрему вдячність адресуємо всім співробітникам ЦДІА України у Львові за всебічне сприяння і натхнення до праці.

РОЗДІЛ І. ПОХОДЖЕННЯ, ВИХОВАННЯ, ОСВІТА. САМБІРСЬКИЙ ПЕРІОД ЖИТТЯ (1583-1616 РР.)

Розпочнемо з уточнення прізвища та імені міського писаря, адже тут існують певні розбіжності. Сучасники Зимницького, наприклад Бартоломей Зіморович, називали його *Альбертом*¹. Польські історики довоєнного періоду К. Ю. Гек та Г. Цепник також іменували писаря Альбертом², а з сучасних українських істориків такої традиції дотримується М. Капраль³. Цю одноставність можна пояснити мовою джерел, до яких вони зверталися (латинь), а також наслідуванням Зіморовича, котрий першим згадав у творах свого попередника. Інші історики вказують саме тільки прізвище – Зимницький⁴.

Тому варто пояснити, чому ми вживаємо щодо Зимницького польську версію його імені – Войцех. У XVI–XVII ст., відповідно до гуманістичних тенденцій, звичним явищем була зміна прізвища чи імені на класичне латинське чи грецьке. В. Лозинський у своїй праці про патриціат Львова наводить приклади Войцеха Ноги (*Albertus Pedianus*), Миколая Смешка (*Gelazinus*), М. Станкова – Себастіана Кльоновича (*Acernus*)⁵, які завше послуговувалися новим прізвищем чи іменем. Серед львівських писарів – Станіслав Ансерін (*Anserinus, Gęsianoga*)⁶, раецький писар у 1576–1585 рр., потім відомий райця і бурмистр Львова, та Войцех Мусковій (*Muscovius, Piszczymucha*)⁷, міський і лавничий писар у 1584–1598 рр., які латинізували свої прізвища, очевидно, через їхню немилозвучність.

Оточення Зимницького ідентифікувало його у різний спосіб. Сам він у листах, фінансових книгах підписувався як *Woyciech Zimmicki*⁸ або *Woyciech*

¹ Зіморович Б. Потрійний Львів... – С. 161; *Zimorowicz J. B. Viri illustres...* – P. 315.

² *Cepnik H. Józef Bartłomiej Zimorowicz. Zarys życia i działalności w 250-tą rocznicę śmierci. Lwów, 1927.* – S. 6; *Heck K. J. Pobyt...* – S. 6; *Ejusd. Życie...* – S. 71.

³ *Капраль М. Національні громади...* – С. 185-186.

⁴ *Chodynieski I. Historia stołecznego Królestw Galicyi i Lodomeryi Miasta Lwowa, od założenia jego aż do czasów terazniejszych.* – Lwów, 1865. – S. 122.

⁵ *Łoziński W. Patrycyat...* – S. 15; *Stankowa M. Sebastian...* – S. 96.

⁶ *Różycki E. Księgozbiory i ich użytkownicy we Lwowie w epoce renesansu // Lwów: miasto – społeczeństwo – kultura. Studia z dziejów Lwowa / Pod red. H. W. Żalińskiego i K. Karolczaka.* – Kraków, 1996. – T. 1. – S. 12.

⁷ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 648, с. 107.

⁸ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 568, арк. 1; спр. 569, арк. 1.

*Zimnicki*⁹, у раецьких чи лавничих книгах – як *Albertus Zimniczki*¹⁰. У книзі виборів до міських урядів за 1627-1653 рр. Зимницького 12 разів занотовано як *Albertus Zimniczki* й один раз – *Albertus Zimnicki*¹¹, у книгах реєстрів тижневих і річних прибутків та видатків міської каси – *Войцех*¹², у раецьких книгах – то *Альберт*, то *Войцех*¹³. Те саме помічаємо і в інших видах книг. У кореспонденції цього писаря виявлено ще більше варіантів написання його імені та прізвища (див. додаток 1).

З іменем Зимницького пов'язане питання дати його народження. Вочевидь, його назвали в честь св. Адальберта, ікона якого висіла у домі Зимницьких¹⁴, що свідчить про пошану писаря до свого патрона. У статті про чоловічі та жіночі імена львівської дослідниці демографії Ірини Єзерської стверджується, що ім'я Войцех було другим за популярністю в XVII ст.¹⁵ Рік народження (1583 р.) легко вирахувати за повідомленням у раецькій книзі про смерть писаря у 1639 р.: там сказано, що він помер у віці 56 років¹⁶. Того року 23 квітня була субота, тому, найвірогідніше, дата народження Зимницького припадає на 18-24 квітня, інакше б його назвали на честь інших святих – Валентина чи Марка.

Звідки походив майбутній писар? Відсутність книг прийняття до міського права Львова за 1605-1626 рр.¹⁷ унеможливила ідентифікацію Зимницького як львівського міщанина (мабуть, він усе-таки став ним, адже це було необхідною умовою для посідання міських урядів). Немає також і відповідних даних з метричних книг Львова і Самбора про одруження Войцеха, народження і хрещення його сина, де би вказувалося, можливо, походження Зимницького. Припускаємо, що він народився в м. Гостинь¹⁸.

⁹ ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 567, арк. 1; ф. 52, оп. 2, спр. 907, арк. 134.

¹⁰ Там само. Ф. 52, оп. 1, спр. 101, арк. 1 зв.

¹¹ Там само. Оп. 2, спр. 649, с. 2, 13, 25, 36, 51, 65, 87, 102, 117, 127, 138, 147, 159.

¹² Наприклад: ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 735, с. 404, 414; спр. 736, арк. 385; спр. 760, с. 21; спр. 761, арк. 13, та ін.

¹³ Наприклад: ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 39, с. 93; спр. 40, с. 846.

¹⁴ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 55, с. 1363.

¹⁵ *Єзерська І.* Чоловічі та жіночі імена за метриками хрещень Катедрального костелу Львова (XVII ст.) // Український історичний журнал. – К., 2010. – № 2. – С. 203.

¹⁶ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 54, с. 1122; додаток 8.

¹⁷ *Album civium Leopoliensium...* – Т. 1. – S. XX.

¹⁸ Гостинь (Gostyń) – місто Кробського повіту, на відстані 13 км від повітового міста, біля дороги з Кробі до Познані, тепер – місто в однойменному повіті Великопольського воєводства (*Słownik geograficzny królestwa polskiego i innych krajów słowiańskich* (далі – SG) / Wyd. pod red. F. Sulimierskiego ta in. – Warszawa, 1881. – Т. 2. – S. 747).

Міркування про гостинське походження Зимницького ґрунтуються на інформації з листа від сестри Гелени, датованого 20 вересня 1635 р.¹⁹ На цей час вона мешкала в Гостині, разом зі своїм чоловіком, матір'ю та сестрою Євою, там був похований брат Себастьян²⁰. Згадано в листі й друзів-однолітків писаря – міського урядника Анджея Драбека та гостинського пароха Анджея Перхаліуша²¹. Саме факти проживання в Гостині родини писаря, знайомих, поховання в цьому місті його близьких спонукають нас думати про його походження звідси (принаймні інших відомостей не знайдено).

Також неповними є дані про соціальний статус батьків Войцеха Зимницького, його родину тощо, які можна отримати переважно з листування. Не встановлено роду занять батьків Зимницького, їхніх імен та походження. Знаємо тільки, що на 1635 р. його мати жила в Гостині, у будинку дочки Гелени, і була досить поважного віку (хоча, за запевненням доньки, почувалася, як у 30 років)²². Батько ж, напевно, був на той час уже покійним, бо ніяких згадок про нього немає. Вочевидь, батьки Войцеха – міщани. До початку XVII ст. Гостинь перебувала у приватному володінні родини Гостинських (про пана Гостинського писала в листі Гелена Зимницька)²³, а її міський уряд репрезентував власника. На те, що Зимницький не походив зі шляхтичів, вказує його титулування. Зазвичай до нього зверталися «Nobilis et Honoratus» («шляхетний і гідний») – такий титул мали лавники²⁴; іноді вживали лише «Nobilis»²⁵ або «Honoratus»²⁶. Траплялися й інші зразки звертань, як-от: «Spectabilis» – «милостивий» (це був титул райців, а Зимницького так іменували, мабуть, як раецького писаря)²⁷, «Excellens» – «високий» (про цей титул – далі). Якби Войцех був шляхтичем, то до нього зверталися б винятково «Generosus» або «Nobilis». Найімовірніше, члени родини Зимницьких були представниками середньої верстви міщанства.

¹⁹ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 566, арк. 2 зв. (Дата наводиться за текстом, оскільки в архівному заголовку лист датовано 13 вересня 1635 р.).

²⁰ Там само. Арк. 1 зв., 2.

²¹ Там само. Арк. 2 зв.

²² Там само. Арк. 1 зв.

²³ Там само. Арк. 1.

²⁴ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 37, с. 1099; спр. 39, с. 93-95, 179, 616; спр. 49, с. 1423; спр. 54, с. 303, 1050; спр. 400, с. 242; ф. 132, оп. 1, спр. 497, арк. 1 зв.; спр. 949, арк. 2, та ін.; *Зубрицький Д.* Хроніка... – С. 143.

²⁵ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 40, с. 846; спр. 54, с. 573, 956; спр. 265, с. 1521.

²⁶ Там само. Спр. 37, с. 1385-1386; спр. 261, с. 741; спр. 265, с. 1536.

²⁷ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 535, арк. 3.

Саме з такого середовища виходила більшість писарів²⁸, хоча визначити їхню належність до певної станової групи досить складно.

Родина була досить великою – Войцех мав четверо сестер (Ядвіґа, Анна, Єва і Гелена) і брата Себастьяна, які мешкали в Гостині. Крім того, у Зимницького був ще один брат – священик, про що занотовано у фінансових книгах м. Львова²⁹. Вірогідно, що цим братом міг бути або канонік Ян Зимницький, якому адресований лист перемишльського єпископа Яна Замойського 19 грудня 1613 р.³⁰, або Олексій Зарихта з Києва, котрий називав Войцеха «*moj wielce miłiy kochani p[anie] bracie*» в листі, датованому 1636 р.³¹ Неоднакові прізвища братів можна пояснити повторним шлюбом матері Войцеха й Олексія (напевно, спорідненість була по материнській лінії). Отже, загалом сім'я налічувала до 10 осіб (генеалогічне дерево родини Зимницьких див. у додатку 2). До 1635 р. Ядвіґа, Анна та Себастьян вже померли. У Войцеха було багато племінників та племінниць, зокрема син Ядвіґи Якуб Зацмяховський, дочка Анни Магдалена та дочка Єви Анна, а також п'ять доньок Гелени Зимницької (Ядвіґа, Регіна, Анна, Ельжбета та Дорота – відповідно, 11, 9, 6, 2 та 1 рік)³².

Войцех, очевидно, не був найстаршою дитиною в сім'ї, радше третьою чи четвертою, бо Ядвіґа, Анна й Себастьян померли раніше від нього, до 1635 р., їхні діти вже були одружені в той час, коли син Войцеха Ян Августин мав лише бл. 15 років³³. Наймолодшою в сім'ї, певно, була Гелена, оскільки на 1635 р. її найстаршій дочці виповнилося тільки 11 років. Олексій Зарихта (якщо він народився від першого шлюбу Зимницької) був найстаршим, та й він сам стверджував, що вже старий, вважаючи 53-річного Войцеха молодшим від себе. Ян Зимницький, якщо він справді родич Войцеха, міг бути з ним приблизно одного віку, адже на 1613 р. він уже обіймав важливий духовний уряд, отже, мав 30-40 років. Однак ці припущення, за відсутності задокументованих відомостей (записів у метричних книгах, згадок про вік тощо), залишаються лише гіпотезами.

²⁸ *Losowski J.* Kancelarie miast szlacheckich województwa lubelskiego od XV do XVIII wieku. – Lublin, 1997. – S. 197-198.

²⁹ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 761, арк. 134 зв. (Запис свідчить, що лонгер Анджей Чехович повернув лонгерії гроші, які видав Зимницький у Варшаві у справі свого брата священика, – 16 зл.).

³⁰ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 544, арк. 1-2.

³¹ Там само. Спр. 556, арк. 1.

³² Там само. Арк. 2-2 зв.

³³ Там само. Спр. 1114, арк. 1-2. Ян Августин Зимницький станом на 1633-1634 рр. навчався в Замойській академії (див. далі).

Що можна сказати про дитинство та виховання Войцеха? Не маючи жодних особистих свідчень з того періоду (наприклад, щоденникових нотаток), можемо тільки констатувати загальні, притаманні більшості тогочасних польських родин умови виховання дітей. Сім'я Зимницьких намагалась дотримуватися найосновніших чеснот – релігійності, поваги до старших, любові до Бога та родини, ввічливості, шляхетності тощо. Як ознаку побожності її членів варто назвати прощі до святих місць, у т. ч. до Ченстохови (сестра Войцеха Гелена, дружина Анна Зимницька). У самому м. Гостинь існувала каплиця з чудотворним образом Богородиці, до якого «wielkie gromadi ludzi z roznych mieysc zwykly sie coraz zgromadzac»³⁴.

У дітях насамперед виховували терплячість, покірність, послух, ставлячи за приклад життя святих (так, скажімо, Гелена згадувала життя старозавітного праведника Йова як зразок терпеливості у різних життєвих незгодах). Богоугодною справою вважалися пожертви на храм, особливо в годині смерті (саме тому значну частину свого спадку Себастьян Зимницький заповів місцевому храму). Діти росли в розумінні того, що все земне – дочасне, але і в цьому земному житті потрібно досягнути найбільших висот. Можливо, Войцеха, як і старшого брата, також готували змалку до духовної кар'єри. Однак і те, що він став писарем, родина схвалила. Олексій Зарихта писав, що вельми радіє з того, що його брат має милість «tam u tych kraiach [...] u miedzy wielkimi ludzmi»³⁵. Загалом сім'я була дружною, її члени підтримували один одного. Гелена Зимницька стверджувала, що після смерті брата Себастьяна не виникло жодного непорозуміння стосовно його спадку – на відміну від інших родин, що провадили судові процеси роками.

Крім традиційних сімейних цінностей, дітям прищеплювалися й суспільні – патріотизм, любов до батьківщини, пошана до влади тощо. Саме ці риси і виявляв Войцех, коли працював, як підкреслювали його сучасники, для блага львівської громади і всієї Речі Посполитої³⁶. Щодо політики Зимницький також мав чітку життєву позицію, котра сформувалася ще в юності. Ця позиція полягала насамперед у лояльності до влади й підтримці справ на користь держави загалом та місцевих органів влади зокрема. Найбільше, звичайно, увага зосереджувалася на зовнішній цілісності – «aby Regno Poloniae ani przez turka ani przez tatory non strueret dolos et

³⁴ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 566, арк. 2; SG. – Т. 2. – S. 748.

³⁵ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 556, арк. 1.

³⁶ Там само. Спр. 565, арк. 1; ф. 52, оп. 2, спр. 54, с. 1122.

insidias»³⁷. Зимницькі з повагою ставилися до маєстату короля: Гелена разом з чоловіком у 1634 р. обов'язково хотіла побачити коронацію Владислава IV³⁸, а Войцех надавав свій дім для перебування монаршого двору під час візиту короля до Львова³⁹. Стіни писаря прикрашали портрети королівської сім'ї. Також Зимницький беззастережно слідував політиці міської влади, вважаючи, що коли райці довірили йому цей уряд, то він повинен цілком їх підтримувати у вирішенні міських справ.

Войцех виховувався вдома, найімовірніше, до семи років, пізніше, можливо, продовжив навчання у парохіяльній школі в Гостині. Діти могли вчитися і вдома (це було загальною практикою в польських сім'ях), таке навчання здійснювалося під керівництвом т. зв. інспекторів або педагогів⁴⁰.

Оскільки хлопців у родині Зимницьких було менше, ніж дівчат, то, правдоподібно, вони всі змогли отримати хорошу освіту. У Себастьяна була своя бібліотека, котру він потім передав племіннику Якубові Зацмяховському, у Войцеха в інвентарі книжок трапляються шкільні підручники, якими міг користуватися і він, і його син Ян Августин⁴¹. Та це була лише початкова освіта, після якої міщани віддавали своїх дітей навчатися певного фаху, ремесла, найчастіше – батьківського. Якщо батьки були спроможні оплатити подальше навчання, то вони могли віддати дитину до колегії, академії, університету, тобто до котрогось із вищих освітніх закладів, розраховуючи на подальшу відповідну кар'єру. Перспективи були і в духовній, і в політичній діяльності. Очевидно, Войцех продовжив навчання, прагнучи здобути ширші можливості, ніж ті, що відкривалися перед ним у рідній Гостині.

Не до кінця з'ясованими залишаються деякі етапи в житті Войцеха, зокрема, період його шкільного навчання, виїзд з рідного міста, продовження студій, остаточний вибір професії.

Питання освіти майбутнього писаря потребує детальнішого вивчення для розуміння багатьох інших питань, у т. ч. критеріїв добору писарів, рівня їхньої освіченості й фаховості, належності писарів до інтелектуальної еліти чи до ординарних урядників тощо. Початкову освіту, як уже зазначалося, Зимницький міг отримати у парохіяльній школі м. Гостинь. Навчання у таких школах тривало 2-3 роки і включало, як правило, вміння читати й писати,

³⁷ ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 568, арк. 1.

³⁸ Там само. Спр. 566, арк. 3.

³⁹ Heck K. J. Pobyt... – S. 6.

⁴⁰ Heck K. J. Życie... – S. 57.

⁴¹ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 55, с. 1364-1365.

катехизм та початки латинської граматики. Більшість учнів обмежувалися цими знаннями. Натомість охочі продовжити навчання (за відповідні кошти) мали великий вибір – єзуїтські школи, Краківська, Замоївська чи Віленська академії, університети Італії, Франції, Німеччини тощо. Типовий приклад такої освіти наводив В. Лозинський: львів'янин Адам Томецький навчався філософії в Кракові, медицини – в Падуї, права – у Римі⁴². Нащадки багатих міщан провадили своєрідні «паломництва» університетами, перебуваючи в кожному з них лише короткий термін – рік-два⁴³.

Істотне значення для подальших студій мав вплив перших вчителів. Так, наприкінці XVI ст., у період розквіту львівської катедральної школи, коли її ректорами були видатні люди – Венедикт Гербест, Григорій з Самбора, Анджей Чуй-Вігілянтус, Анджей Баргіль, Ян Урсин, Ян Тухольчик, їхніми вихованцями або просто однодумцями стали багато львівських міських писарів того часу – Станіслав Ансерін, Войцех Острож, Анджей Мондрович, Павел Щербич та ін.⁴⁴ Натомість про гостинську школу подібних фактів не виявлено, тому навряд чи Войцех мав там аналогічні зв'язки для наслідування.

Свою подальшу освіту він, найімовірніше, продовжив у Замості. І хоча в офіційних списках осіб, котрі закінчили академію, Зимницький не фігурує⁴⁵, про це свідчать такі факти. По-перше, відомо, що у 1634-1636 рр. саме тут навчався син Войцеха Ян. Крім нього, Зимницький скеровував сюди й інших студентів. Так, у 1621 р. через вїйта Замостя Войцеха Мульдорфа він влаштував якогось юнака до класу поетики, а згодом – і до риторики, потурбувавшись про книги та інспектора-наглядача⁴⁶. Така практика була тоді доволі поширеною (наприклад, львів'янин Станіслав Ансерін свого часу відчував підтримку райці Ієроніма Запаля у Кракові, а потім сам допомагав Янові Аланду, синові шотландського купця Вільгельма Аланда).

⁴² Łoziński W. *Patrycyat...* – S. 3-5.

⁴³ Ширше про «академічні мандрівки» студентів див.: Żołądz-Strelczyk D. *Peregrinatio academica. Studia młodzieży polskiej z Korony i Litwy na akademiach i uniwersytetach niemieckich w XVI i pierwszej połowie XVII wieku.* – Poznań, 1996.

⁴⁴ *Bieniarzówna J. Mądrowicz (Potrykowski) Andrzej (ok. 1556-1614) // Polski słownik biograficzny (далі – PSB).* – Kraków, 1975. – Т. 20. – S. 345; *Gębarowicz M. Stanisław...* – S. 106; *Skoczek J. Lwowskie inwentarze biblioteczne w epoce renesansu.* – Lwów, 1939. – S. 15-16. – (Zabytki piśmiennictwa polskiego; t. 9).

⁴⁵ Див. покажчик: *Album studentów Akademii Zamojskiej 1595-1781 / Oprac. H. Gmi-terek.* – Warszawa, 1994.

⁴⁶ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 52, с. 1498-1500; ф. 132, оп. 1, спр. 788, арк. 1; спр. 1114, арк. 1-2.

По-друге, Зимницький мав добрі зв'язки в магістраті Замостя, зокрема в канцелярії, звідки 1636 р. М. Вацлавович (ім'я не встановлене) (очевидно, міський урядовець) інформував Войцеха про труднощі та успіхи у виданні мандата стосовно певних міських справ. При цьому Вацлавович скаржився на повільність пересилання пошти, зауважуючи, що «constat wm dobrze o tym, iak trudna tam odprawa u nas»⁴⁷. Отже, Зимницький добре знав Замостя, проте неясно, чи він жив, чи навчався, чи працював тут. По-третє, писар був споріднений з Мульдорфом, війтом Замостя. Той називав його швагром, тобто чоловіком сестри Анни⁴⁸. Щоправда, дівоче прізвище Анни було Вольська, але це може пояснюватися повторним шлюбом батьків⁴⁹. Вдалося встановити, що 1604 р. батько Войцеха Мульдорфа – Анджей – був покійний, отже, його матір могла вийти заміж удруге⁵⁰.

Утім, Зимницький міг бути родичем Мульдорфа і через свою сестру Анну, бо війт Замостя теж був одружений з якоюсь Анною⁵¹. Точніше з'ясувати їхні родинні зв'язки важко через відсутність документів. У кожному разі, це ще один доказ того, що Войцех мав протекцію в Замості. А те, що Мульдорфа шанували у замостянському магістраті, засвідчується фактом, що він був слугою Томаша Замойського, коронного канцлера⁵².

Виходячи з того, що майбутній писар усе-таки навчався в Замості, потрібно визначити ступінь цієї освіти. Частково на це вказують такі титули Зимницького, як «*Excellens et Nobilis*» («високий і шляхетний») ⁵³ або «*Excellens et Honoratus*» («високий і гідний») ⁵⁴, що передбачало наявність титулу доктора медицини чи філософії⁵⁵. Так до Войцеха зверталися і родичі та друзі, й офіційні особи. Згадані звертання є не тільки у листах, але і в книгах магістрату (щоправда, вони трапляються рідше, ніж просто «*Nobilis et Honoratus*») ⁵⁶. З іншого боку, це міг бути знак поваги до писарського уряду, прагнення підкреслити інтелектуальність такої праці. Бо й сам

⁴⁷ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 347, арк. 1.

⁴⁸ Там само. Спр. 788, арк. 1.

⁴⁹ Там само. Оп. 2, спр. 34, с. 718.

⁵⁰ Archiwum Państwowe w Lublinie, z. 61 (Akta miasta Zamościa), sygn. 19, k. 247 v-248.

⁵¹ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 788, арк. 1.

⁵² Archiwum Główne Akt Dawnych (далі – AGAD), Archiwum Zamoyskich (далі – AZ), sygn. 714, s. 44-47, 50-51, 54-55, 65-66.

⁵³ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 216, арк. 3 зв.

⁵⁴ Там само. Спр. 590, арк. 1; спр. 695, арк. 2; ф. 52, оп. 2, спр. 35, с. 1883; спр. 54, с. 154.

⁵⁵ *Зубрицький Д. Хроніка... – С. 143.*

⁵⁶ Так до Зимницького зверталися, зокрема, Войцех Мульдорф, приятель Ян Лісовський, зять Станіслав Дудкович, бурмістр Львова Марцін Камп'ян.

Зимницький у листі до львівських райців титулував їх «Spectabiles ac Excellentissimi Domini», вочевидь, виявляючи у такий спосіб свою повагу до магістрату⁵⁷. Якби Войцех справді мав титул доктора філософії, медицини чи права, це обов'язково зазначалось би біля його імені чи прізвища, як, скажімо, у випадку з Павлом Щербичем, Миколаєм Зихінієм чи Вавжинцем Свічковичем Смялецьким, лавничими писарями⁵⁸. Швидше за все, Зимницький здобув лише ступінь бакалавра чи магістра, що, зрештою, не можна вважати низькою освіченістю, адже він міг продовжувати навчатися самотужки. Яскравим прикладом такої самоосвіти є наступник Зимницького Зіморевич, який компенсував студії в університеті самостійним вивченням творів класиків, історії тощо, і це не завадило йому посісти уряд писаря⁵⁹. Сучасники Зимницького відгукувалися про нього як про людину мудру, освічену, вмілу в судових справах⁶⁰. Зібрана ним бібліотека нараховувала бл. 100 томів і відображала різноманітні уподобання й зацікавлення Войцеха⁶¹. Для порівняння, у Познані бібліотека міського писаря Кшиштофа Заблоцького налічувала в 1610 р. 230 книг, інший міський писар Войцех Рохович у 1635 р. мав 247 книг⁶².

Відсутність класичних університетських знань компенсувалася досвідом на посадах підписки чи заступника писаря, через які здебільшого проходили міські писарі Львова. Однак Зимницький не був помічником писаря у Львові, хоча міг бути ним у Самборі, де займав уряд міського писаря⁶³. Якщо прийняти гіпотезу кровної спорідненості Мульдорфа й Анни Вольської, то можна припустити, що сам вїт Замостя (у 1617, 1619-1620 рр. – писар міста Замостя⁶⁴ і, очевидно, колега Войцеха по

⁵⁷ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 568, арк. 1. Подібні випадки траплялися не лише у Львові – скажімо, у Любліні до поета Себастьяна Кльоновича, міського писаря в 1575-1584 рр., зверталися *spectabilis* або *ingeniuus* тільки з поваги до його таланту та знання латини, бо відомостей про його освіту немає (*Stankowa M. Sebastian... – S. 97*).

⁵⁸ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 54, с. 742; спр. 338, с. 135; спр. 397, с. 770а.

⁵⁹ *Heck K. J. Pobyt... – S. 22*.

⁶⁰ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 565, арк. 1.

⁶¹ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 55, с. 1364-1365; повний перелік книг та їхню характеристику див. додаток 9.

⁶² *Bartkiewicz M. Odzież i wnętrza domów mieszczańskich w Polsce w drugiej połowie XVI i w XVII wieku. – Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk, 1974. – S. 72. – (Studia i materiały z Historii kultury materialnej; t. 49)*.

⁶³ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 54, с. 1123.

⁶⁴ Там само. Спр. 33, с. 1331; спр. 35, с. 509, 1377.

канцелярській роботі) порекомендував Зимницького у Самборі, де Анна (майбутня дружина Войцеха) була заміжня за місцевим лавником Яном Кртаником⁶⁵. У місцевих актах за 1599 р. знаходимо цікавий запис про заборону суміщення посад писаря і шкільного ректора⁶⁶, отже, на початку XVII ст. місце писаря могло бути вакантним, чим повинен був скористатися Зимницький. Простежити його роботу в самбірській канцелярії не вдалося через відсутність книг магістрату з початку XVII ст. І все ж цілком вірогідно, що бл. 1605-1615 рр. він працював саме у Самборі.

Якщо канцелярська діяльність Войцеха у Самборі залишається недо-слідженою через брак джерел, то його позаканцелярське життя, навпаки, докладно відображене як у листах, так і у львівських магістратських книгах. У Самборі Зимницький влаштував своє особисте життя – він одружився з Анною Вольською – зведеною сестрою (?) Войцеха Мульдорфа. Про родичів Анни відомо досить мало. Її другий брат, Войцех Вольський, був шевцем, жителем м. Вишня (у 1627 р. вже покійний⁶⁷) – можливо, що й Анна народилася саме тут. У першому шлюбі вона була заміжня за Яном Кртаником, сином самбірського райці та вїйта Якуба Кртана й Анни Кукелчанки⁶⁸. Ця родина, багата і знана в Самборі, належала до міської верхівки, бо і батько, і син займали посади в магістраті. Від цього шлюбу в Анни та Яна народилося троє дітей – Ян, Станіслав і Анна. Після передчасної смерті їхнього батька (між 1610 і 1615 роком) старший син Ян прийняв чернецтво і став братом-домініканцем Раймундом, обравши для себе духовне служіння й відмовившись продовжувати справу батька і діда⁶⁹. Двоє молодших дітей були тоді ще неповнолітніми, бо навіть у 1624 р. їх не допустили до судової справи стосовно успадкування майна – їхні інтереси представляв сам Зимницький⁷⁰. Із контексту окремих справ випливає, що Анна Вольська недовго зоставалася самотньою. Тривале вдівство у тодішньому суспільстві було радше винятком, ніж правилом, адже «господарські інтереси вимагали присутності чоловіка, а домашнє господарство – дружини»⁷¹. За підрахунками Марії Богущької, жінки виходили заміж упродовж усього життя по

⁶⁵ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 34, с. 718.

⁶⁶ Там само. Ф. 43, оп. 1, спр. 151, арк. 184а.

⁶⁷ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 42, с. 3-4 (Зимницький тоді виступив уповноваженим дружини в отриманні спадкових прав на нерухоме майно її брата).

⁶⁸ Там само. Спр. 51, с. 1773; ф. 43, оп. 1, спр. 151, арк. 184 зв.

⁶⁹ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 39, с. 92.

⁷⁰ Там само. С. 95.

⁷¹ *Charewiczowa Ł. Z przeszłości lwowianek.* – Warszawa, 1935. – S. 13.

кілька разів, а шлюби тривали в середньому 8-10 років⁷². Така статистика підтверджується дослідженнями інших міст, зокрема Познані⁷³.

Ще одним важливим питанням є кількість дітей у родині Зимницьких. Чи справді сім'я мала тільки чотирьох дітей, чи нам невідомі імена тих, хто помер у дитинстві? Можливо, на перешкоді стала якась хвороба Анни, про яку йдеться у листі її самбірської приятельки Агнешки Хмельової. Та резюмує, що, напевно, саме недуга завадила Анні приїхати до Самбора. На проблеми зі здоров'ям може вказувати і бажання Зимницької вирушити на прощу до Ченстохови⁷⁴. Однак за відсутності метричних книг ці припущення наразі не мають підтвердження.

Зауважимо, що після смерті свого другого чоловіка Анна вийшла заміж утретє – за львівського лавника Якуба Коснігеля, проте на цей раз не пережила чоловіка (її заповіт датовано 29 травня 1643 р.)⁷⁵. Коли саме вони із Войцехом одружилися, не встановлено через брак метричних книг Самбора з початку XVII ст., але знаємо, що це сталося ще до переїзду Зимницького у Львів 1616 р., бо у львівських джерелах писар фігурує вже разом із дружиною⁷⁶. Анна Вольська була хорошою партією, незважаючи на трьох дітей, – її посаг складався з будинку в Самборі, капіталу, залишеного першим чоловіком та його батьками (оцінювався приблизно в 3 000 зл., що на ті часи було великою сумою⁷⁷). Крім цього, жінка мала і власну справу – броварню, устаткування котрої теж коштувало чимало. Загалом сама Зимницька оцінювала свій маєток у Самборі більш ніж у 3 000 зл.⁷⁸ Безперечно, Войцех отримав хороший прибуток, ставши опікуном усіх статків дружини. Після переїзду до Львова частину будинку було продано⁷⁹, устаткування броварні Анна забрала із собою та продовжила справу у Львові. Решта маєтку пішла на утримання дітей, яких Зимницькі залишили у Самборі. 1619 року до Анни написала листа самбірська

⁷² *Bogucka M.* Staropolskie obyczaje w XVI–XVII wieku. – Warszawa, 1994. – S. 69.

⁷³ *Waszak S.* Dziełność rodziny mieszczańskiej w XVI–XVII w. i w ruchu naturalny ludności miasta Poznania w końcu XVI i w XVII wieku // *Roczniki dziejów społecznych i gospodarczych.* – Warszawa, 1954. – T. 14. – S. 316-386.

⁷⁴ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 566, арк. 3; спр. 1087, арк. 1.

⁷⁵ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 341, с. 38.

⁷⁶ Там само. Спр. 34, с. 717-719.

⁷⁷ Аналогічну суму Якуб Коснігель відписав Анні у 1640 р. під заставу Коснігельської кам'яниці, яка була розташована на розі вул. Пекарської, навпроти монастиря францисканців (ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 55, с. 1270-1272).

⁷⁸ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 341, с. 39.

⁷⁹ Там само. Спр. 37, с. 107-108.

рушникарка Катерина, де поміж фінансовими питаннями згадала, що «Anka y Stasio kazaly sie kłaniacz wtm»⁸⁰. Можливо, Войцех зовсім не прагнув виховувати трьох приймків і переклав цю турботу на родину їхнього покійного батька та опікунів. Тим часом Зимницький підтримував контакти із Самбором, допомагаючи, вже в новій іпостасі, давнім знайомим. Наприклад, у 1631 р. до нього звернувся листовно самбірський міщанин Петро Борсук (його дружина була вихованкою Анни Зимницької) з проханням скасувати рішення самбірського магістрату про повернення ним будинку, придбаного у самбірського лікаря Томаша Петерляка⁸¹. Зимницький підтримував добрі стосунки й у самбірській канцелярії, зокрема з вийтівським писарем Станіславом Дудковичем (1637 р.), який доводився йому зятем (чоловіком прийомної дочки Анни⁸²).

Постать зятя Зимницького вимагає трохи більше уваги. Він здобув університетську освіту – 1609 р. записаний у метриці Краківського університету як син Войцеха Дудковича з Самбора⁸³. Працював у кількох канцеляріях – люблінській, самбірській, рогатинській. У 1628 р. Станіслав Дудкович згаданий як люблінський патрицій і працівник (*amanuensis*) раецької канцелярії Любліна. Його дружина Анна на той час уже померла⁸⁴. У 1629 р. С. Дудкович обрали самбірським лавничим писарем на місце Анджея Зенткевича, що виконував обов'язки як раецького, так і лавничого писаря⁸⁵. Згодом був рогатинським міським писарем (1633-1634 рр.)⁸⁶.

Очевидно, між Дудковичем і Зимницьким склалися дружні взаємини. Перший, напевно, навіть мав значний вплив на другого, бо райці Рогатина, просячи у Войцеха підтримки у сфері подання і підтвердження митних привілеїв на сеймі, долучили до свого листа ще й лист Дудковича з таким самим проханням⁸⁷. Станіслав у 1637 р. письмово перестерігав Войцеха перед львівським старостою Станіславом Мнішеком, який листувався із самбірським міським писарем Ощинегельком у справі отримання інфамії на Зимницького. Дудкович, перехопивши цю кореспонденцію, переслав її Зимницькому через Яна (Йоганна) Алембека (Альнпека), представника відомої

⁸⁰ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 948, арк. 1.

⁸¹ Там само. Спр. 313, арк. 1.

⁸² Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 51, с. 1777.

⁸³ *Album studiosorum Universitatis Cracoviensis continens nomina studiosorum ab anno 1607 ad annum 1642* / Ed. G. Zathej. – Cracoviae, 1950. – Vol. 4. – P. 14.

⁸⁴ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 43, с. 997.

⁸⁵ Там само. Ф. 43, оп. 1, спр. 104, с. 1-3.

⁸⁶ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 54, с. 164; ф. 132, оп. 1, спр. 570, арк. 1.

⁸⁷ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 216, арк. 1-1 зв., 3.

львівської родини, запевняючи писаря у своїй відданості та прихильності⁸⁸. Відомі й інші подібні епізоди (прокоментовані в наступних розділах).

Таким чином, бл. 1616 р. самбірський період у житті Войцеха закінчився. Цього ж року львівські райці запросили його до Львова⁸⁹. Причиною такого рішення стало те, що саме в цей час помер економічний писар Лукаш Міхніцій, його замінив лавничий писар Станіслав Кучковський, який допомагав діючому раецькому писареві Бартоломею Уберовичу. Той посів уряд райці, через що не міг виконувати обов'язки писаря. Внаслідок такої ротації місце раецького писаря стало вакантним. Місцевих кандидатур, гідних цієї посади, мабуть, не знайшлося, і тоді райці вирішили запросити Зимницького. Тут можна провести цікаву паралель з подіями 1586 р., коли до Львова так само запросили самбірського писаря Якуба Пістріція⁹⁰. Та його кар'єра тривала всього 3 роки (за іншими даними, 6 років), тоді як Зимницького – 23. За тривалістю перебування на посаді серед писарів кінця XVI – XVII ст. каденція Войцеха Зимницького була другою (після раецького писаря Миколая Абрека, який працював з 1669 до 1701 р.). Отож можемо говорити про своєрідну «епоху Зимницького» в діяльності львівської міської канцелярії першої половини XVII ст.

⁸⁸ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 497, арк. 1-2.

⁸⁹ Там само. Оп. 2, спр. 759, с. 172.

⁹⁰ Там само. Спр. 713, с. 429.

РОЗДІЛ II. ПРОФЕСІЙНА КАР'ЄРА (1616-1639 РР.)

Склавши присягу¹, Зимницький офіційно вступив на уряд, який займав ледь не чверть століття. Простежимо професійне життя писаря – як під його керівництвом працювала канцелярія міста, які напрямки її роботи курувалися ним, які обов'язки та привілеї він мав, якими були результати цієї діяльності.

Аналізуючи перехід Зимницького до львівської міської канцелярії, варто ще раз зупинитися на його передумовах. Як уже зазначалося, основною причиною стали зміни в канцелярії, пов'язані зі смертю писарів або їхнім посадовим підвищенням, а також взаємообміном обов'язками всередині цієї установи. 1616 року помирає лавничий писар Мусковій², 1617 р. – економічний писар Міхніцій³. Вакантне місце в лонгерії зайняв лавничий писар Станіслав Кучковський, свою ж посаду він передав зятю Миколаєві Зихніню⁴. Раецька канцелярія також втратила свого керівника Уберовича, оскільки він став райцею⁵. Саме на цю вакансію й було запрошено Зимницького (детальніше про міських писарів першої половини XVII ст. див. додаток 3).

Чому обрано кандидатуру немісцевого писаря? Це можна пояснити відсутністю у Львові хорошої писарської школи, а отже, і відповідних кадрів, здатних якісно виконувати канцелярську роботу⁶. Переважання у складі львівської установи писарів нельвівського походження не було чимось винятковим. Так, у 1576-1586 рр. тільки троє з семи писарів були місцевими,

¹ Її зразок для другої половини XVII ст. подаємо в додатку 5.

² ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 228, с. 989; спр. 773, с. 341.

³ Там само. Спр. 259, с. 418; спр. 734, арк. 613, 617; спр. 773, с. 522; *Urządnicy miasta Lwowa...* – S. 347.

⁴ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 41, с. 1020; *Urządnicy miasta Lwowa...* – S. 345, 347. Кучковський помер 1627 р. Про його заможність свідчить хоча б фільварок, який він передав Зихніню і який потім райці вирішили передати отцям вікарям катедрального перемишльського костелу (ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 42, с. 254-256).

⁵ Підтвердити це записами в книзі виборів до міських урядів неможливо через її відсутність за 1604-1627 рр., проте М. Капраль знайшов відомості про обрання Б. Уберовича райцею в 1619 р. (*Urządnicy miasta Lwowa...* – S. 122). Та ще 1618 р. Уберович був бурмістром, а отже, й райцею (цей рік позначений конфліктом зі Станіславом Немиричем, див.: *Зіморвич Б. Потрійний Львів...* – С. 149; *Зубрицький Д. Хроніка...* – С. 228).

⁶ *Łosowski J. Kancelarie...* – S. 194.

інші представляли Краків, Ходель, Беч та Каліш. Звичайно, міська влада хотіла бачити на цій посаді львів'ян, вона сприяла навчанню здібної молоді й заохочувала її до повернення додому та до праці в рідному місті, однак траплялися періоди, коли райці не могли знайти освічених претендентів на посади ректорів шкіл, писарів, синдиків тощо⁷. Чому з усіх кандидатур вибрано саме самбірського писаря? Мабуть, тому, що Зимницький мав добрі рекомендації від знайомих львів'ян. Цілком ймовірним, зокрема, є його знайомство з колишнім львівським раецьким писарем Якубом Пістріцієм (1586-1589 рр., за іншими джерелами, до 1592 р.⁸), який раніше працював у Самборі⁹. Позитивні відгуки Войцех міг отримати і від колишніх товаришів по навчанню в Замоївській академії, котрі певним чином були пов'язані зі Львовом, – Шимона Шимоновича, Мельхіора Стефанідеса, Каспера Шольца, Анджєя Абрека, Миколая Зихінія¹⁰. Також на долю Зимницького могли вплинути родинні стосунки із замостянським вїйтом В. Мульдорфом. Офіційно такі рекомендації не були обов'язковими, але фактично їм надавали великого значення. Станіслав Ансерін у 1570-х рр. став заступником міського писаря за протекцією львівського райці Ієроніма Запали¹¹, Бартоломей Зіморович мав опікуна – ювеліра Миколая Седмірацького, який сприяв йому в кар'єрному зростанні¹².

Як правило, магістрат, запрошуючи майбутнього писаря до Львова, виділяв кошти на дорогу. Свого часу Павлові Щербичу видано 10 зл., Анджєєві Мондровичу – стільки ж, Якубові Пістріцію – 1 зл. 10 гр.¹³ Зимницькому райці дали 9 зл.¹⁴ Швидше за все, його каденція почалася з другого півріччя 1616 р. Щорічні вибори до міських урядів проводилися 22 лютого – в день св. Петра¹⁵. Проте у першому кварталі 1616 р. плату за виконання обов'язків міського писаря отримав Лукаш Міхніцій¹⁶, тому Войцех, очевидно,

⁷ Heck K. J. *Życie...* – S. 48.

⁸ ЦДДАУЛ, ф. 43, оп. 1, спр. 151, арк. 110 зв.

⁹ Там само. Арк. 78.

¹⁰ *Szust R. Lwowianie i Akademia Zamojska w XVII–XVIII wieku // W kręgu akademickiego Zamościa / Pod red. H. Gmitereka.* – Lublin; Zamość, 1996. – S. 250-255.

¹¹ *Gębarowicz M. Stanisław...* – S. 107.

¹² Heck K. J. *Życie...* – S. 139.

¹³ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 712, с. 577; спр. 713, с. 103, 429.

¹⁴ Там само. Спр. 759, с. 172.

¹⁵ Згідно з привілеєм Владислава Опольського про надання місту Львову вїйтвства (Привілеї міста Львова XIV–XVIII ст. / Упоряд. М. Капраль. – Львів, 1998. – С. 41-42).

¹⁶ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 759, с. 138.

номінально був обраний писарем наступного, 1617 р. Тогорічна раецька книга розпочинається мистецькою заставкою, виписаною червоним чорнилом, на якій Зимницький зазначається як писар¹⁷. Його посада офіційно називалася «писар раецького уряду» (*notarius officii consularis*), з 1638 р. – «писар міста і раецького уряду» (*notarius civitatis et officii consularis*)¹⁸. Іноді раецького писаря ще іменували міським писарем (*scriba civitatis*)¹⁹. У книзі виборів до міських урядів за 1572-1604 рр. трапляється й назва «писар міста Львова» (*notarius civitatis Leopoliensis*). Отже, раецький писар був одночасно і головним міським писарем, репрезентантом міської канцелярії, яка складалася з кількох окремих установ²⁰. Слід зауважити, що і в раецьких, і у вийтівсько-лавничих книгах Зимницького іменовано саме так²¹, у листах він також підписувався як «P[isarz] M[iasta] L[wowa]»²². Така традиція, вочевидь, залишилася з часу існування єдиної канцелярії. З виникненням дрібніших канцелярій, через які проходив менший обсяг документації, з'явилися нові писарі, однак раецький продовжував бути головним, уособлюючи панівне становище ради в місті.

Записи про переобирання Зимницького писарем знаходимо у раецьких книгах за 1618 р.²³, 1628 р.²⁴, 1629 р.²⁵, 1631 р.²⁶, 1632 р.²⁷, 1638 р.²⁸ Загалом його каденція тривала до 1639 р.²⁹ Нового писаря, Бартоломея Зіморевича, обрано 22 лютого 1640 р.³⁰ Хто виконував функції цього урядника у кількамісячний період між смертю Зимницького та наступними виборами – невідомо, можливо, той же Б. Зіморевич.

У виданому списку урядників Львова вкралася помилка – там Зимницького названо писарем лави 1627-1639 рр.³¹, хоча насправді лавничими

¹⁷ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 33, с. 947.

¹⁸ Там само. Спр. 649, с. 2-3, 147.

¹⁹ *Góralski Z. Urzędy i godności w dawnej Polsce.* – Warszawa, 1983. – S. 233.

²⁰ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 648, с. 313, 332, 356, 365.

²¹ Див., наприклад: ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 39, с. 93, 94, 179; спр. 54, с. 303; спр. 265, с. 1521; спр. 400, с. 242.

²² ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 302, арк. 2 зв.; спр. 455, арк. 2; спр. 567, арк. 1; спр. 568, арк. 1; спр. 569, арк. 1.

²³ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 34, с. 347.

²⁴ Там само. Спр. 43, с. 208.

²⁵ Там само. Спр. 44, с. 230.

²⁶ Там само. Спр. 46, с. 429.

²⁷ Там само. Спр. 47, с. 371.

²⁸ Там само. Спр. 53, с. 268.

²⁹ *Urządnicy miasta Lwowa...* – S. 342.

³⁰ *Cepnik H. Józef...* – S. 11.

³¹ *Urządnicy miasta Lwowa...* – S. 345.

писарями у ці роки були інші особи – Вавжинець Свічкович Смялецький (1627-1634 рр.) та Ян Мацей Заленський (1635-1652 рр.)³².

Після затвердження своєї кандидатури Зимницький повинен був прийняти присягу. Дещо про проведення цієї процедури дізнаємося із запису про вибори 1637 р. економічного писаря Шимона Козловського (колишнього підписка раецької канцелярії). Шимон, «обраний і прийнятий», поклавши руку на розп'яття, зачитав текст присяги, записаний у книзі виборів³³. Аналогічно мав би виконати цю процедуру й Зимницький. Формально він також повинен був отримати міське право, адже обирався на важливий уряд (Войцех цілком відповідав вимогам – досяг повноліття, був католиком, законнонародженим та одруженим³⁴). Проте підтвердженнь цього не знайдено³⁵. Текст складеної Зимницьким присяги був, напевно, ідентичний тексту за 1654 р.³⁶ У ньому наголос зроблено на вірності писарському уряду, нерозголошенні таємниць магістрату, правильності читання та запису урядових справ. Ці зразки присяги мали своїм джерелом стародавні кодекси права й унаочнювали важливість уряду писаря в діяльності міської влади³⁷.

Після прийняття присяги писар міг починати виконувати свої численні обов'язки. На жаль, дослідники зазвичай виокремлюють вузьке коло функцій писаря (ведення ним документації, участь у засіданнях магістрату, виконання адміністративних доручень тощо), фактично залишаючи поза увагою не тільки різні сторони зовнішньоканцелярської діяльності цього урядника, а й багато внутрішніх організаційних обов'язків³⁸. Отож варто показати роль писаря в забезпеченні функціонування установи, організації співпраці між канцелярями та ін.

³² ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 649, с. 2-3, 117, 323-324.

³³ Там само. Спр. 52, с. 967-968.

³⁴ Заяць О. Умови і процес надання міського громадянства у Львові в 1501-1571 роках // Львів: місто – суспільство – культура: Зб. наук. праць / За ред. О. Аркуші й М. Мудрого. – Львів, 2007. – Т. 6: Львів – Краків: діалог міст в історичній ретроспективі. – С. 68-77.

³⁵ Див. покажчик прийнятих до міського права в опублікованих реєстрах: *Album civium Leopoliensium...* – Т. 2. – С. 241. Записи щодо Зимницького стосуються лише його участі як свідка.

³⁶ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 650, с. 7.

³⁷ Поп.: *Groicki B. Porządek sądów i spraw miejskich prawa Majdeburskiego.* – Warszawa, 1953. – С. 40.

³⁸ Для прикладу, див.: *Гошко Т. Нариси...* – С. 173-174. Зразок іншого, ширшого підходу до розуміння ролі канцелярії в політичному житті, в роботі податкового апарату, в системі охорони держави тощо подає: *Łosowski J. Kancelaria grodzka chełmska od XV do XVIII wieku.* – Lublin, 2004.

На 1616 р. львівська міська канцелярія складалася з кількох канцелярій: раецької, лавничої, лонгерської. Вони розміщувалися безпосередньо в ратуші при різних урядах. Лонгерія була також у ратуші, в окремому приміщенні³⁹. Більшість часу міський писар проводив саме у центральній канцелярії (*domus notarialis, pisownia*), яка розташовувалась у Будковській (Писарській) кам'яниці. Ця будівля перебувала у власності райців і бурмістра з 1494 р., коли ярославський вїйт Євстахій Будек продав її магістрату (від прізвища попереднього власника вона й отримала свою назву)⁴⁰. Райці, своєю чергою, віддали її під приміщення канцелярії й одночасно під житло головному писареві (звідси її друга назва – Писарська). Стояла ця кам'яниця на розі сучасних вулиць Шевської та Театральної, напроти колегії єзуїтів і біля міської лазні. Приступаючи до виконання своїх обов'язків, Зимницький був змушений зробити ремонт як у своєму новому помешканні, так і в канцелярії. Кошти на це виділялися з міської та з королівської кас. Ініціатором покращення свого місця праці виступав, уважаємо, сам писар.

Ремонт його житла розпочався на початку 1617 р. – підмурували підлогу у верхній та нижній кімнатах, побілили, поміняли вікна, вставили дерев'яні ґрати із залізним гаком⁴¹. Водночас Зимницький подбав і про безпеку канцелярії (щоправда, не вказано, якої – центральної чи раецької) – було встановлено нові ґрати на вікна, завіси та замки⁴². Ремонтні роботи продовжувались і наступного року – на цей раз переобладнано систему опалення та вікна⁴³. Дрібні ремонти проводилися більш-менш періодично. Найчастіше їх потребували підлога (1624 р.)⁴⁴, вікна (1624 р. – у раецькій канцелярії вставлено 6 круглих венеціанських вікон, у вїйтівській – 3, у кімнаті райців – 24 вікна; 1625, 1626, 1629, 1634, 1637 рр.)⁴⁵, піч (1625,

³⁹ *Czołowski A. Pogląd...* – S. LVIII.

⁴⁰ К. Бадецький опублікував пізніший документ з 1496 р. (*Badecki K. Zaginione księgi średniowiecznego Lwowa. Studium rekonstrukcyjne.* – Lwów, 1927. – S. 61), нами знайдено давніший варіант угоди: ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 317, арк. 2-3. Назви кам'яниць у середньовічних містах утворювалися переважно від придомків (прізвищ) власників (*Tyszka P. Nazwy kamienic krakowskich w XV wieku // Dom w mieście średniowiecznym i nowożytnym / Pod red. B. Gedigi.* – Wrocław, 2004. – S. 185).

⁴¹ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 734, арк. 595, 619, 623, 625, 630; спр. 907, арк. 12.

⁴² Там само. Спр. 734, арк. 641, 655.

⁴³ Там само. Арк. 742, 749; спр. 907, арк. 63 зв., 69 зв.

⁴⁴ Там само. Спр. 760, с. 33.

⁴⁵ Там само. Спр. 734, с. 38, 141; спр. 736, арк. 231; спр. 761, арк. 27, 228; спр. 763, с. 68; спр. 917, с. 318.

1633 р.)⁴⁶, замки (1625, 1633, 1634 рр.)⁴⁷, комин (1631 р.)⁴⁸. Війтівська і лонгєрська канцелярії теж організовували ремонти у своїх приміщеннях, але рідше⁴⁹, що залежало, очевидно, від їхніх керівників.

Робоче місце писаря виглядало досить скромно. У великій кімнаті стояли столи з лавами, а також скрині та шафи, в яких зберігалися акти⁵⁰. Цікаво, що цей урядник мав своє постійне місце за столом, «куди звик сідати»⁵¹. Поруч працювали помічники-підписки, зазвичай їх було не менше трьох⁵².

Раецький писар зобов'язувався стежити за станом приміщення канцелярії, як за своєю приватною власністю, хоча станом усіх громадських будівель опікувалася рада міста. Однак писарю, звичайно, було краще відомо про всі проблеми його установи. До слова, Писарська кам'яниця надавалася цьому урядникові в довічне утримання – аж до його смерті. Так, до 1622 р. її співвласником поряд із Зимницьким був Станіслав Ансерін, колишній раецький писар⁵³. У 1622 р. житлову частину Будковської кам'яниці магістрат віддав у повне володіння Войцехові Зимницькому, замінивши його платню на право орендування та збирання чиншу з орендарів⁵⁴.

Обов'язки писаря. Забезпечивши хоча б на деякий час матеріальні потреби своєї установи, Зимницький міг узятися до виконання своїх головних обов'язків, зокрема до ведення документації міста. Не вдаючись до детального опису міських органів влади та їхніх повноважень, вкажемо лише, що до компетенцій раецької колегії належали: підтримання порядку в місті, управління цехами, контроль за міськими ґрунтами, записи і продаж нерухомого майна та зобов'язань щодо нього і т. д.⁵⁵ Щоб розглянути всі ці питання, райці зі своїм писарем засідали щотижня в понеділок, середу і суботу. Писар був зобов'язаний брати участь у засіданнях та протоколювати документи, засвідчуючи відповідність оригіналу. Ці записи робилися на

⁴⁶ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 760, с. 127; спр. 763, с. 32.

⁴⁷ Там само. Спр. 737, арк. 120; спр. 760, с. 133-134; спр. 763, с. 32, 186.

⁴⁸ Там само. Спр. 762, арк. 90 зв.

⁴⁹ Там само. Спр. 736, арк. 117, 231; спр. 761, арк. 216; спр. 762, арк. 88 зв.; спр. 764, арк. 26.

⁵⁰ *Gębarowicz M. Stanisław...* – S. 100.

⁵¹ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 51, с. 605.

⁵² Там само.

⁵³ У 1621 р. Ансерін зазначався власником при оплаті шосе, від якого, втім, він був звільнений як райця (ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 775, арк. 47 зв.).

⁵⁴ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 37, с. 430; спр. 760, с. 3; спр. 775, арк. 254 зв.

⁵⁵ *Капраль М. Функціонування...* – С. 114.

окремих зшитках аркушів паперу, які пізніше оформлялись у книгу. Існували два варіанти вписів – протоколи й індукти, тобто чорнові й чистові записи. Як правило, більшість справ писар спершу занотовував начорно, нерідко доручаючи переписування підпискам.

Причинами такої подвійної документації були, по-перше, потреба у змінах і доповненнях до справ, яка виникала в ході їхнього розгляду, по-друге, бажання естетично оформити документ, що важко було зробити поспіхом, по-третє, неможливість відразу точно і правильно формулювати усні свідчення та передавати їх «канцелярською» мовою. Більшість чистових записів вели підписки. Це може видатися дивним, адже важливішими з юридичного погляду вважались власне індукти, проте кількість справ з кожним роком зростала (для порівняння, наприкінці XVI ст. на одну книгу припадало три-чотири роки, тоді як починаючи з 1620-х – по одному року) і допомога головному писареві була просто необхідна. Наприклад, книга вписів за 1620 р. повністю написана рукою одного підписка⁵⁶, 1632 р. і 1634 р. раецьким підпискам додатково заплачено за переписування справ (отже, це була досить значна за обсягом робота, бо зазвичай їм платив сам писар)⁵⁷. Велика кількість помічників та широке використання їхньої праці були однією з особливостей канцелярії Зимницького. Очевидно, Войцех не надавав особливого значення внутрішнім канцелярським обов'язкам, утім, це компенсувалося його активною участю в інших видах діяльності установи.

Наступним обов'язком писаря, після протоколювання, було створення індуктів та інших документів, які виходили з канцелярії – копій, екстрактів (витягів), засвідчень тощо. Це потребувало певних витрат на канцелярське приладдя та оплату праці багатьох людей – помічників писаря. Варто підкреслити, що з організаційними справами Зимницький справлявся блискуче. Сам процес створення книги був дуже складний і вимагав наявності певних знарядь і матеріалів. Писали в основному пташиними перами, однак канцеляристи, мабуть, підготовляли їх до роботи власноруч, тому що у фінансових книгах не згадано про придбання пер. У 1629 р. Зимницький позивав львівського кравця Миколая Грічківського з приводу журавлиних пер⁵⁸. Писали спеціальним чорнилом,

⁵⁶ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 36, с. 825.

⁵⁷ Там само. Спр. 736, арк. 631; спр. 737, арк. 214; *Zubyk R. Gospodarka finansowa miasta Lwowa w latach 1624-1635. –* Lwów, 1930. – S. 212.

⁵⁸ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 44, с. 1647-1648.

яке періодично закуповували готовим або у вигляді окремих складників⁵⁹. На початку урядування Зимницького установу чорнилом постачав єврей Ічко⁶⁰. Гарнець (саме ним вимірювали рідину; міра об'єму – бл. 4 л) коштував 20-25 гр. Чорнило в канцелярії зберігали в каламарі⁶¹. Матеріалом для написання справ служив пергамент або папір. Перший використовували у винятково важливих випадках. Наприклад, 1626 р. куплено пергамент для створення копії запису продажу кам'яниці пробоща⁶², 1628 р. – два пергаменти для мануалів (підручних записів)⁶³. Натомість основним матеріалом виступав папір. Саме його постачання було головною турботою писаря, адже без цього канцелярія ставала просто недієздатною. Папір купували ризами – 500 аркушів формату *in folio* (46-50 × 37-41 см) друкарського паперу, чи лібрами – 25 аркушів⁶⁴. Існувало багато видів паперу: актовий, екстрактовий, середній, тонкий, грубий, для листів тощо. Кожен вид паперу мав своїх постачальників – наприклад тонкий, для листів, закуплявся в Гемайнера⁶⁵. Для особливих випадків використовувалися інші види паперу, зокрема золотий (для листів до папи римського)⁶⁶. Уся кореспонденція запечатувалася (Зимницький мав свою печатку), для цього канцелярія періодично отримувала віск та шнури⁶⁷.

Зазначимо, що від початку і до середини XVII ст. вартість паперу була найвищою. Ціна однієї лібри піднялася від 2,75 зл. у 1616 р. до 10 зл. у 1638 р.⁶⁸ Не вдаючись до детального перерахунку по роках, скільки і якого паперу купувала канцелярія (ці моменти добре висвітлені у монографії Р. Зубика)⁶⁹, покажемо лише роль Зимницького в цьому. Річ у тім, що видатки на папір за часів його урядування постійно зростали, і це призвело до скарги Колегії

⁵⁹ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 760, с. 134, 141; спр. 761, арк. 17, 154, 157, 223 зв.; спр. 909, с. 498.

⁶⁰ Там само. Спр. 734, арк. 457, 637; спр. 759, с. 152.

⁶¹ Там само. Спр. 762, арк. 17 зв.

⁶² Там само. Спр. 761, арк. 18.

⁶³ Там само. Спр. 736, арк. 7.

⁶⁴ Фрис В. Історія кириличної рукописної книги в Україні X–XVIII ст. – Львів, 2003. – С. 35; Мацюк О. Історія українського паперу. – К., 1994. – С. 83. – (Проблеми едиційної та камеральної археографії. Історія, теорія, методика. – Вип. 22).

⁶⁵ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 736, арк. 14.

⁶⁶ Там само. Арк. 527.

⁶⁷ Там само. Арк. 665; спр. 909, с. 199.

⁶⁸ Hozowski S. Ceny we Lwowie w XVI i XVII wieku. – Lwów, 1928. – S. 85, 195. – (Badania z dziejów społecznych i gospodarczych / Pod red. prof. Franciszeka Bujaka; z. 4).

⁶⁹ Zubyk R. Gospodarka... – S. 221-222.

сорока мужів на канцелярію (адже одночасно писар вимагав від прохачів канцелярії окремої суми на придбання паперу). Таке зростання затрат було спричинене збільшенням кількості справ та обсягу листування, а також тим, що писар використовував папір і в своїх цілях (наприклад, для приватного листування, для навчання сина тощо)⁷⁰. Тому в 1628 р. райці розпорядилися про видачу не більше трьох риз паперу на дві канцелярії⁷¹. Річні видатки на папір для всіх канцелярій того року становили 80 зл. 14 і 2/3 гр.; 1631 р. – 88 зл. 2,5 гр.; 1634 р. – 108 зл. 17 гр.; 1635 р. – 173 зл. 21 і 1/8 гр.⁷² У 1636 р., за ухвалою Колегії десяти мужів і за клопотанням перед ними Зимницького, дано на цілий рік чотири ризи, зате наступного року Войцех отримав на папір всього 30 зл., а в 1638 р. – 39-40 зл.⁷³ Зауважимо, що кошти на закупівлю виділялися не тільки з міської каси, а й з королівської, але менші, переважно на листи, екстракти, інвентарі, описи границь⁷⁴.

Після переписування тексту аркуші (точніше, їх зшитки) нумерувалися, складалися по порядку та віддавалися інтролігатору – майстрові, котрий спілітав зшитки разом і опрацював новоутворений блок⁷⁵. Рідше куплялися готові книги⁷⁶. Слід віддати належне оперативності раецької канцелярії, коли раецькі книги, обсягом до 2 тис. сторінок, опрацювалися за рік-два, тоді як, скажімо, судові книги – за п'ять років⁷⁷. В особливо урочистих випадках райці вказували, якою повинна бути оправа – 1630 р. інтролігаторові заплатили за книги привілеїв у білій оправі під міським гербом 6 зл. 10 грошів, а 1635 р. – за два реєстри з позолоченими краями для привілеїв – 4 зл.⁷⁸ Канцелярія Зимницького займалася й упорядкуванням старих актів, також віддаючи їх до інтролігатора. У цьому писар наслідував Станіслава Ансеріна, який теж сприяв збереженню старовини⁷⁹.

Інтролігаторська робота дуже цінувалась. У 1620–1630-х рр. у Львові її виконувало двоє: з 1624 р. по 1635 р. – Войцех Малечкович, у 1628-1639 рр. –

⁷⁰ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1114, арк. 2.

⁷¹ *Zubyk R. Gospodarka... – S. 221.*

⁷² ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 761, арк. 159 зв.-160 зв.; спр. 762, арк. 109; спр. 763, с. 195, 358.

⁷³ Там само. Спр. 764, арк. 15 зв., 98, 167 зв., 224 зв. Ці дані відрізняються від даних Р. Зубика, оскільки він підраховував практично всі видатки, а тут мовиться тільки про задекларовану лонгерією суму.

⁷⁴ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 909, с. 203, 205, 210; спр. 910, арк. 36 зв., 68.

⁷⁵ *Фрис В. Історія... – С. 35.*

⁷⁶ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 761, арк. 92 зв.

⁷⁷ Там само. Спр. 738, с. 546, 564; спр. 909, с. 214.

⁷⁸ Там само. Спр. 762, арк. 21; спр. 910, арк. 43.

⁷⁹ Там само. Спр. 712, с. 670; спр. 737, арк. 16; спр. 909, с. 497.

Павло-інтролігатор⁸⁰. Перший працював переважно на раецьку канцелярію, другий – на лаву та лонгерію. Від інтролігатора залежав зовнішній вигляд створених книг, деякі з них справді вражали своїм мистецьким виконанням. На цьому етапі, власне, і завершувалася праця над створенням документації раецького уряду, а також інших урядів.

Крім забезпечення матеріальної бази, канцелярія потребувала й організації роботи працівників – розподілу обов'язків між писарями та їхніми помічниками. Якщо матеріальний фактор ще досліджувався істориками, то людський залишається майже не вивченим. Нам відомі хіба що прізвища головних писарів, а допоміжний персонал не згадується взагалі. Тому, для створення цілісного образу канцелярії, вважаємо за необхідне описати діяльність тих осіб, без яких неможливо уявити собі існування цього уряду.

Обов'язком головного писаря був набір канцеляристів, їхнє навчання, розподіл повноважень, контроль над роботою і, звісно, відповідальність за її виконання. Критеріями відбору підписків були: початкова освіта, знання латини, каліграфічний почерк, комунікабельність, сумлінність, працьовитість тощо. За наявності здібностей канцеляристи швидко опановували складові писарської праці. Цей досвід часто сприяв їх подальшому кар'єрному зростанню, адже міська влада з більшою прихильністю ставилася до кандидатур тих майбутніх писарів, які вже певний час виконували канцелярську роботу і знали її специфіку. Сам Зимницький, можливо, теж працював підписком у самбірській канцелярії. Протягом 1616-1639 рр. у раецькій канцелярії було багато підписків і палестрантів, проте назвати всіх поіменно, на жаль, не вдасться через відсутність відповідної інформації у джерелах (як правило, при виплаті грошей нотувалася лише посада – «підписок» чи «старший підписок»). Відомі тільки такі помічники в канцелярії Зимницького: 1616 р. – Вазинський (Важинський), Церазин⁸¹; 1618-1619 рр., 1624 р. – Ян Єзерський⁸²; 1619 р. – Лояковський⁸³; 1620 р. – Єжи Квасньовський⁸⁴; 1626 р. – Станіслав Твердохлібович; 1627 р. – Войцех Слончовський; 1633 р. – Стасіровський, Петро⁸⁵; 1635 р. – Маловський, Павло, Адам; 1635-1636 рр. – Шимон Козловський⁸⁶; 1636 р. – Марцін Лука-

⁸⁰ Можливо, були й інші, але їхніх прізвищ у джерелах не зафіксовано (ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 736, арк. 19; спр. 738, с. 564; спр. 760, с. 25, 44; спр. 762, арк. 6 зв.; спр. 763, с. 331; спр. 910, арк. 43; спр. 956, с. 7).

⁸¹ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 734, арк. 489, 515; спр. 759, с. 187.

⁸² Там само. Спр. 35, с. 86, 92; спр. 39, с. 1190; ф. 132, оп. 1, спр. 567, арк. 1.

⁸³ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 907, арк. 103 зв.

⁸⁴ Там само. Спр. 35, с. 2641-2642.

⁸⁵ Там само. Спр. 737, арк. 81.

⁸⁶ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 949, арк. 1.

шевич, Стефан Зардецький; 1636-1637 рр. – Петро; 1638 р. – Адам. Очевидно, фіксувались імена чи прізвища лише найкращих підписків. Інші називалися просто ратушними, раецькими, лавничими чи лонгерськими підписками. З 1625 р. у джерелах згаданий старший підписок, якому щорічно за старшинство доплачували 10 гр. з міської каси (у 1631 р. – 20 гр.)⁸⁷. Кількість підписків не регламентувалась, однак їх було щонайменше троє⁸⁸. Найважливішими завданнями, які доручалися підпискам, були:

- ведення справ міста в інших канцеляріях;
- видача різних документів (наприклад, екстрактів);
- підбір матеріалів до певної справи;
- ведення і переписування різноманітних реєстрів;
- керівництво канцелярією за відсутності писаря (це стосувалося, мабуть, тільки старшого підписка);
- переписування актових книг⁸⁹.

Головним обов'язком вважалося саме переписування актів, адже писар повністю передав це в руки помічників⁹⁰. У 1623 р. вся раецька книга була написана одним підписком⁹¹, у 1627 р. у відповідному томі індуктів посередині сторінки чітко видно перехід до іншого почерку, який продовжується до кінця тому⁹². На відміну від попередників, Зимницький практично не займався створенням індуктів, частково через свою активну участь у зовнішніх справах. За відсутності головного писаря канцелярією мав керувати заступник, однак джерела нотують тільки двох з них – у 1623 р. це Анджей Радзімінович⁹³, наступного року – Мацей Заленський, майбутній лавничий писар⁹⁴.

⁸⁷ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 760, с. 123; спр. 761, арк. 14, 73, 141, 212 зв.; спр. 762, арк. 85 зв.; спр. 763, с. 26.

⁸⁸ *Gębarowicz M. Stanisław...* – S. 98; ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 51, с. 602 (Зимницький виставляв як свідків трьох своїх канцеляристів і одного консисторського, який також працював у міській канцелярії).

⁸⁹ Зважаючи на численність згадок про перелічені обов'язки, подаємо лише номери справ, у яких вони містяться: ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 734-738, 759-764, 907, 909, 917, 955.

⁹⁰ Практика переписування допоміжним персоналом книг індуктів існувала і в канцеляріях інших міст, особливо вона поширилась у кінці XVI – XVII ст. (детальніше див.: *Stankowa M. Sebastian...* – S. 100, 102; *Szczuczko W. Łacina w kancelarii rady miasta Gdańska // Łacina w Polsce. Zeszyty Naukowe / Pod red. J. Axera.* – Warszawa, 1995. – Z. 1-2. – S. 135).

⁹¹ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 38.

⁹² Там само. Спр. 42, с. 273.

⁹³ Там само. Спр. 38, с. 187-188. Радзімінович був родом з Вільна, під час свого перебування у Львові потрапив у татарський полон.

⁹⁴ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 39, с. 51.

Про оплату штату своєї канцелярії Зимницький, згідно зі звичаєм, дбав сам. Невідомо, чи ці видатки були сталими і яку суму вони складали – документально зафіксовано лише ті кошти, які платила підпискам лонгерія. Це траплялося у виняткових випадках, коли вимагалось більших зусиль та часу. Наприклад, у 1631 р. підпискові, котрий зібрав з книг інтерцизи (шлюбні або господарські умови) та пункти різних угод за шість років і уклав нову книгу, заплачено 10 зл., 1632 р. виплачено 1 зл. за збір інтерциз і пунктів, уписаних впродовж 14 років⁹⁵. Іноді підписарям платили не тільки міська чи королівська каси, а й приватні, зокрема лавнича. Так, зокрема, у 1634-1636 рр. лавники оплачували раецьким підпискам за витяги з раецьких книг, які їм були потрібні⁹⁶. Високо оцінювалася позаканцелярська робота. Для прикладу, 1633 р. райці дали 47 зл. на сукно підпискові, який «писав міські справи на коронації Й[ого] К[оролівської] М[илості] і на сеймі», а 1638 р. – Адамові, «який їздив [...] до Варшави, за роботу» – 5 зл.⁹⁷

Зимницький сам підшукував собі помічників. У 1627 р. купець з Ярослава Анджей Павловський, на прохання писаря, знайшов йому хлопця до канцелярії⁹⁸. У 1631 р. вїт м. Хенціни (Сандомирського воеводства) Якуб Зизанський листовно звернувся до Войцеха з клопотанням, щоб той прийняв його сина Яна до канцелярії на науку (Зимницький, будучи перед цим на Радомському трибуналі, шукав помічника і сказав про це бурмістрові Хенцін Гінчу, а той повідомив Зизанського)⁹⁹. Вїт не поскупився на подарунки – своєрідний хабар Зимницькому та його сім'ї, а також на похвалу самому писарю. Правдоподібно, це питання не залишилося поза увагою Войцеха, проте в майбутньому ім'я Яна не фігурує в переліках персоналу канцелярії.

Кадровий склад канцелярії був частково пов'язаний із т. зв. палестрою – судовою адвокатурою (*ferendarii iurati*), представники якої мали обов'язок захищати своїх клієнтів у ході судового процесу, збирати матеріал у справі. Дехто з майбутніх писарів був міським палестрантом, як-от А. Мондрович, Б. Уберович. Свого часу брати Зіморовичі теж працювали адвокатами: Бартоломей – у канцелярії Зимницького (з 1624 р.), Шимон – у лавничій канцелярії¹⁰⁰. Палестранти тісно співпрацювали з канцеляристами, щоб мати постійний доступ до матеріалів процесу. Деякі підписки ставали з

⁹⁵ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 736, арк. 548; спр. 762, арк. 91 зв.

⁹⁶ Там само. Спр. 955, с. 26, 32.

⁹⁷ Там само. Спр. 737, арк. 123; спр. 738, с. 392.

⁹⁸ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 823, арк. 1.

⁹⁹ Там само. Спр. 565, арк. 1-1 зв.

¹⁰⁰ Heck K. J. Życie... – S. 71-72.

часом палестрантами (В. Слончовський)¹⁰¹. Канцелярія часто затягувала судові справи, щоб міщани мали змогу звернутися до адвоката й подати нові аргументи – рефутацію, дупліку, трипліку і квадрипліку¹⁰². Такий стан справ був вигідним для обидвох сторін, які отримували додаткову плату за кожен новий документ і сприяли належному функціонуванню канцелярії.

У 1634 р. було прийнято ординацію «Про розміри оплат за послуги міської канцелярії», в якій встановлювалися такси для раєцької й лавничої канцелярій за написання та оформлення документів¹⁰³. Усього нараховувалося 28 видів документів, і з них можна довідатися, які саме послуги надавала канцелярія. Так, вона приймала протестації та репротестації до справ, свідчення, облятувала мандати короля й інші грамоти, вносила декрети, реляції, записи про купівлю-продаж, поквитування, борги, позики тощо, робила записи про прийняття до міського права, видавала екстракти, патенти, процеси. Коштували ці послуги від трьох грошів (найпоширеніша сума) до двох злотих (за великий патент до великої печатки). На перший погляд, доволі дешево (для порівняння: у 1625 р. хліб коштував 4 гр., курка – 12 гр.; у 1639 р. гуска – 8 гр., бочка пива – 5 зл.)¹⁰⁴. Та оскільки середньостатистичний судовий процес потребував безлічі документів, то насправді сума виходила дуже великою – до кількох десятків тисяч злотих, тому лише багаті люди могли дозволити собі судитися, бідні ж намагалися порозумітися між собою самотужки¹⁰⁵. Усі ці прибутки були щедрим джерелом фінансування канцелярії, бо, попри все, охочі до судових тяжб у Львові завжди знаходилися.

Цікавим є опис процедури прийняття документа, поданий заступником війтівського писаря Шимоном Зіморевичем у 1626 р.: «Прийшов пан Мацей з тими білогловами (жінками. – Б. П.) і приніс на картці свідоцтва, які читав пан писар при тих білоглових, і сказав, що завтра будуть писати присягу, коли їх будуть заслуховувати. У пана війта тоді їх внизу заслухано і, що було потрібно, поправлено, і ще більше свідоцтв приписано, і присягу написано, потім сказав мені ввечері пан Мацей, щоб я ті свідоцтва переписав на екстракт, але ще були не скориговані, тому я не

¹⁰¹ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 262, с. 1198.

¹⁰² Heck K. J. *Życie...* – S. 137. Яскравий приклад такого процесу подає В. Лозинський: *Łoziński W. Kupiectwo lwowskie w XVI wieku // Biblioteka Warszawska. – Warszawa, 1891. – Т. 3. – S. 447.*

¹⁰³ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 1, спр. 87, арк. 1-2.

¹⁰⁴ Там само. Оп. 2, спр. 760, с. 169; спр. 348, с. 1684-1685.

¹⁰⁵ Так, зокрема, процес Ганлів, відомої львівської родини купців, обійшовся їм у 1 000 зл., витрачених на самі тільки подорожі до королівських судів (*Łoziński W. Kupiectwo...* – S. 447).

переписав, наступного дня прийшов рано, питаючи, чи я переписав, я сказав, що не переписав, бо немає сенсу і не скориговані, бо був п[ан] писар на початку написав: “suo et Reginae ancillae nomine recognovit”¹⁰⁶, а Мацей сказав врешті так написати: “deinde Regina ancilla similiter de verbo ad verbum testata est”¹⁰⁷, а оскільки я щось інше писав, він сам написав, як є в протоколі, і я сказав, [що] добре так, нехай так буде, і він не додумався би до того, якби я йому не дозволив». Потім з цього приводу виступив Станіслав Твердохлібович, підписок раецького уряду, мовивши: «Слухав я, коли говорив той підписок вїтївський, що свідоцтва, які Мацей виводив сам, своєю рукою писав, і я з його руки до протоколу вписав»¹⁰⁸. Наведені уривки ілюструють складність і заплутаність тієї процедури, яку доводилося щодня виконувати персоналові канцелярії.

Відповідальність за належно виконану роботу цілком лягала на плечі писаря. Відомі чотири гучні процеси проти канцелярії Зимницького, пов'язані зі справами фальсифікації документів – найбільшої небезпеки, яка могла спіткати писаря (згідно з приписами магдебурзького права, підробка документів каралася смертю)¹⁰⁹.

Перший судовий процес відбувся у 1621 р., коли до раецького уряду надійшла скарга львівського міщанина, золотаря Яна Кудлича¹¹⁰. Суд розпочався 28 липня 1621 р., проте Зимницький з'явився лише на третій термін (7 серпня)¹¹¹, демонструючи своїм ставленням те, що він несерйозно сприймає звинувачення у нібито фальсифікації поділу городу і виділення частки Кудличу. Суть справи полягала у тому, що теща Кудлича, Катерина Коломийська, вдова Іаспара Коломийського (теж львівського золотаря), подарувала Янові частину городу в двох місцях, за Струмиловою баштою і на Калічій горі. Ці два городи поділялися на 6 часток. Почерговість обрання собі частки була визначена. Кудлич обирав першим і другим, проте у другому випадку писар пропустив його ім'я. Які мотиви могли бути у писаря? Скоріш за все, особисті – на таку думку наштовхує факт, що Зимницький ще у 1619 р. нашкодив Кудличеві у справі його швагра – шотландця Томаша Роберсона, коли, видаючи витяг зі свідченнями, пропустив (навмисно чи ні?) найважливіше для нього свідчення і зробив помилки у трьох

¹⁰⁶ «Від свого та служниці Регіни імені визнав» (лат.).

¹⁰⁷ «Згодом служниця Регіна дослівно засвідчила» (лат.).

¹⁰⁸ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 41, с. 1121-1122. Тут і далі – переклад з польської.

¹⁰⁹ *Groicki B. Porządek...* – S. 40-41. Процеси висвітлені у статті: *Петришиак Б. З історії...* – С. 484-494.

¹¹⁰ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 36, с. 814-815.

¹¹¹ Там само. С. 824.

умовах¹¹². Можливо, таке подвійне недбальство зі сторони канцелярії й змусило золотаря судитися. Після розгромної відповіді писаря (той – на підставі палеографічного порівняння та свідчення підписків – довів, що нічого у справі не було дописано) позиція Кудлича дещо змінилася – у бік примирення. Він зняв із Зимницького звинувачення у фальсифікації, натомість продовжував стверджувати, що мала місце помилка, і нагадав писареві про прецедент із шотландцем Роберсоном. Зимницький подав апеляцію до короля, де перелічував усі пункти обвинувачення разом зі своїми відповідями на них. Маючи необхідні зв'язки в королівській канцелярії (це було зумовлено специфікою його канцелярської роботи), писар міг очікувати на виправдання, крім того, його докази виглядали переконливішими, ніж у його опонента. Вирок виявився на користь Войцеха, і Кудлич у 1622 р. за ухвалою суду вибачився перед писарем¹¹³.

1623 роком датована справа сідляра Якуба, котрий звинуватив Зимницького в 9 (!) помилках у протоколі свого свідчення¹¹⁴. Цікаво, що дев'ятою помилкою зазначено скасування Зимницьким протоколу лавничого писаря Миколая Зихіні, – це підтверджує підпорядкованість війтівської канцелярії раецькій і можливість міського писаря втручатися у будь-яку документацію першої. Результати позову залишилися невідомі.

В основі наступного процесу, який відбувся 1636 р., була суперечка Войцеха Бочковича з Юлієм Аттаванти. Бочкович, львівський купець і міщанин¹¹⁵, вирішив підробити мембрану (боргове зобов'язання) краківського купця Аттаванти на 10 000 зл., які той нібито йому заборгував¹¹⁶. Цю підробку львівський купець зробив з допомогою Войцеха Слончовського, свого судового захисника, просто в приміщенні канцелярії – при виписці копії з судової справи через додавання кількох необхідних умов¹¹⁷. Бочкович, узявши чужу мембрану від Берната Бернатовича (львівського вірменина), вкладену в конверт і запечатану, вийняв з неї печатку і написав свої умови¹¹⁸. Аттаванти подав позов і до раецького, і до лавничого суду Львова на канцелярію й на писаря, за підписом якого мембрана була видана краківському купцеві, вимагаючи грошового штрафу й ув'язнення писаря, а також випи-

¹¹² ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 36, с. 833.

¹¹³ Там само. Спр. 37, с. 726.

¹¹⁴ Там само. Спр. 305, с. 295-296.

¹¹⁵ Там само. Спр. 263, с. 1.

¹¹⁶ Там само. Спр. 264, с. 1724-1725.

¹¹⁷ Там само. Спр. 51, с. 599-600.

¹¹⁸ Там само. Спр. 264, с. 1724-1725.

нової мембрани¹¹⁹. Зимницький визнав свій підпис і, порівнявши почерки, виявив дописи іншою рукою («приписано кілька умов внизу, і в попередніх умовах також перекреслено кілька слів, і зверху іншою рукою дописано»¹²⁰), але сам під присягою свідчив, що не знає, хто і з якою метою це зробив. Свідки присягли, що писаря під час протиправних дій Бочковича не було в канцелярії, і Зимницький не став подавати позов проти Аттаванти за несправдливе оскарження («досить того, що честь моя та канцелярії була врятована»¹²¹).

Останнім процесом 1636 р. стала справа вірменського єпископа Миколая (Торосовича). Позивачами виступили два вірменські ченці-уніати Антоній Серебкович (Серепоквич) та Ян Керемович. Вони висунули обвинувачення як у фальсифікації, так й в інших протиправних діях писаря. Йому інкримінували, по-перше, відкрите сприяння «вірменам-схизматикам», що виявилось у підбурюванні громади до виступів проти Торосовича, наданні їм порад юридичного характеру; по-друге, неправильний запис до актів тих справ, які стосувались єпископа¹²². Суть обвинувачення у фальсифікації така: до раецького уряду надійшов мандат Владислава IV від 29 березня 1636 р. (переданий Зимницькому для облягування) про заборону Миколаю (Торосовичу) титулуватися архієпископом (його виклопотано у короля львівським римо-католицьким архієпископом)¹²³, однак писар, обляговуючи цей мандат, не зазначив осіб, які вимагали зробити цей впис. Крім цього, Зимницький некоректно записав справу про побиття двох ченців вірменською громадою (спочатку занотував свідчення вірмен, а потім – протестацію єпископа та ченців)¹²⁴.

Система оборони писаря в цьому випадку була схожою на попередні: він заявив, що його не було в ратуші під час вписання у раецькі книги протестів і скарг у справі насильства щодо вірменського архієпископа та монахів, що він переписував тільки ті копії, які йому подавали, тобто головними доказами було доведення відсутності Зимницького на місці злочину та наявності попередніх помилок у копіях. На закид про правове консультування вірменських старших Зимницький заявив, що давати поради може, кому схоче, «бо до кравця, шевця чи чинбаря» за консультаціями у таких ситуаціях не ходять¹²⁵. Репротестацією писаря цей процес і завершився.

¹¹⁹ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 51, с. 620.

¹²⁰ Там само. С. 601.

¹²¹ Там само. С. 623.

¹²² *Капраль М.* Національні громади... – С. 186.

¹²³ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 1, спр. 136, арк. 72.

¹²⁴ *Капраль М.* Національні громади... – С. 186.

¹²⁵ Там само.

Крім суто канцелярських, Войцех Зимницький виконував і різні адміністративні функції – наприклад, кожного року він долучався до церемонії виборів до міських урядів, оповіщаючи про їх проведення львівського старосту, всіх прелатів та каноніків¹²⁶, збирав шарварочне на лонгерію від міщан Буська, Мостиськ та Рогатина (1628 р.)¹²⁷, брав участь в описі границь міста (1630 р.)¹²⁸ тощо. Раецькому писареві доводилося часто поєднувати обов'язки. Наприклад, у 1618 р. він був синдиком, за що йому додатково платили¹²⁹.

З 1626 р. Зимницький стає також лавником, будучи обраним на місце померлого Вавжинця Шмідта¹³⁰ (детальніше про кар'єри міських писарів першої половини XVII ст. див. додаток 4), однак головними його обов'язками залишаються писарські. Їхнє виконання часто шкодило приватному життю, адже писар міг знадобитися міській владі у будь-який момент. Так, у 1624 р. Зимницького завернули з дороги до Самбора, куди він їхав у своїх потребах, – «для нагальних публічних справ»¹³¹. Ще раніше, 1618 р., писар був змушений провести Великодні свята не вдома, а у Варшаві, де полагджував справи міста¹³². У 1630 р. львівська міщанка Регіна Матіяшова, дружина пекаря Мацея Станцльовича, послала за Зимницьким «як представником влади та міським писарем» (це була неділя, вихідний день), і за присутності свідків зобов'язала його донести до уряду райців зміни в її заповіті. Хоча до компетенції Зимницького це не входило (духівницями займався лавничий писар), але він дослухався до прохання і навіть через 9 років був готовий свідчити про те, що змінений заповіт так і не виконали¹³³.

Щоправда, добра праця відповідно й оплачувалась. Адже функціонування канцелярії залежало насамперед від її фінансування. Видатки різних кас на канцелярію неодноразово досліджувалися істориками – це один з найкраще вивчених аспектів її роботи¹³⁴. Тому обмежимося з'ясуванням питань, більше пов'язаних саме з особою Зимницького.

¹²⁶ *Зубрицький Д.* Хроніка... – С. 15.

¹²⁷ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 761, арк. 134.

¹²⁸ Там само. Спр. 736, арк. 291.

¹²⁹ Там само. Спр. 907, арк. 50а; *Urządnicy miasta Lwowa...* – S. 351.

¹³⁰ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 229, с. 450; *Urządnicy miasta Lwowa...* – S. 221.

¹³¹ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 760, с. 69.

¹³² Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 567, арк. 1.

¹³³ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 400, с. 242-245.

¹³⁴ Серед публікацій на цю тему див. цит. праці Р. Зубика, С. Гошовського, М. Гембаровича.

Оплата праці. Зимницький отримував свою плату з усіх чотирьох кас, які на той час існували в місті: міської, королівської, лавничої та раецької (детальніше див. додаток 6). Із міської каси йому платили безпосередньо за виконання обов'язків писаря – на рік 80 зл., тобто по 20 зл. на квартал (виплата здійснювалась у середу «Цінерум» – перед першою неділею Великого посту, на П'ятидесятницю, Воздвиження Чесного Хреста (14 вересня) та св. Лючії (13 грудня)). Ця сума залишалася незмінною впродовж усіх 23 років писарства Войцеха, однак згодом її почали виплачувати не частинами, а всю відразу. З 1622 р., як уже було згадано, плату замінили на використання Будковської кам'яниці, яка щорічно повинна була приносити своєму власникові 80 зл. Міська каса цим і обмежилась, додавши Зимницькому (до 1631 р.) ще 24 зл. «на сукно», а також на дрібні видатки на свята.

Королівська каса виплачувала Войцехові річну плату тільки два роки – 1630 і 1631 (див. додаток 6), що було винятком, оскільки вона фінансувала лише економічного писаря (причин цієї виплати не вдалося встановити)¹³⁵. Така відносно мала сума компенсувалася численними поточними видатками обох кас, якими забезпечувалася насамперед зовнішня канцелярська діяльність писаря. Зокрема, Зимницький за кошт міста жив і харчувався в інших містах, де його присутності вимагали інтереси Львова, а також безкоштовно прибував та від'їжджав звідти. Більше того, його дружина отримувала певне грошове відшкодування за тривалі відрадженьня чоловіка. Також королівська каса оплачувала виконання обов'язків Зимницького як синдика протягом 1618 р.¹³⁶

Обидві приватні каси, лавнича і раецька, теж виплачували Зимницькому певні гроші, перша – як лавникові, друга – як своєму писарю. Щорічно Войцех-лавник (з 1626 р.) мав частку з поділу дібр між лавниками, проте ця сума була низькою – 10-20 зл. (пор. з часткою райців – 100-200 зл. у середньому)¹³⁷. У 1634 р. Зимницькому вручили 25 зл. за викуп привілею колишнього власника с. Головсько Ганеля з королівської канцелярії¹³⁸. Лавнича каса платила писарям і в надзвичайних випадках, наприклад, при одруженні. 1623 року Зихиній одержав від каси срібні ложки за 56 зл., 1628 р. Вавжинець Свічкович – презент у вигляді золотого персня за 15 зл.¹³⁹

¹³⁵ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 909, с. 191, 488.

¹³⁶ Там само. Спр. 907, арк. 50а-50а зв., 51-51 зв., 65-65 зв., 66-66 зв., 67-67 зв., 69-69 зв.

¹³⁷ Там само. Спр. 955, с. 19, 42.

¹³⁸ Там само. С. 24; *Zubyk R. Gospodarka...* – S. 434.

¹³⁹ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 955, с. 10, 14.

Найменша грошова винагорода діставалася раецькому писареві від раецької каси, а саме 2-8 зл. при кожному поділі між райцями прибутків від міського добра (це відбувалося двічі на рік)¹⁴⁰. У 1620 р. кошги за відсутності писаря віддали дружині¹⁴¹. У 1621 р. зазначено про велике спустошення міста жовнірами й татарами¹⁴². Номінально Зимницький міг заробити за рік до 120 зл., однак насправді його прибутки були набагато більшими – за рахунок різноманітних пільг. Дослідники недаремно вважають, що посади міського писаря та синдика були найкраще оплачуваними у Львові¹⁴³. Ось лише приблизний перелік всіх вигод: безплатні житло, освітлення, опалення (10 возів дров щороку), город, одяг, видатки на свята, звільнення від деяких податків тощо. З Будковської кам'яниці її власники не платили шосу¹⁴⁴ (на відміну від мешканців, які орендували в писаря частину цього будинку)¹⁴⁵. Так само Зимницький не давав податків з писарського городу, що на Краківському передмісті. Це поле, розташоване поряд з капличкою св. Анни, на вулиці, що веде до гори св. Юрія, райці подарували 1510 р. своєму писареві Михайлові та всім його наступникам¹⁴⁶. Войцех Зимницький, напевно, отримав город відразу по зайнятті посади писаря, бо в 1615 р. магістрат зробив ремонт «опустілого будинку і воріт» на цій ділянці, очевидно, щоб передати її новому власникові у більш-менш нормальному стані¹⁴⁷. Спершу Зимницький не платив ні шосу, ні чиншу (1618-1619 рр.)¹⁴⁸, проте з 1632 по 1636 р. у реєстрі записано про оплату суми в 4,5 зл.¹⁴⁹ Це може

¹⁴⁰ Див. додаток 6, а також: ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 949, арк. 51, 56, 66, 71 зв., 73 зв., 80, 93 зв., 108 зв., 109, 110, 111, 112-112 зв., 114-116, 118 зв.

¹⁴¹ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 949, арк. 56.

¹⁴² Там само. Арк. 61 зв.

¹⁴³ *Лильо І.* Економічне становище міської служби Львова у 1730-1750 роках // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 1999. – Вип. 34. – С. 439.

¹⁴⁴ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 773, с. 474, 552, 652; спр. 775, арк. 47 зв., 164 зв., 223 зв., 254 зв.; спр. 776, с. 96, 188, 262; спр. 777, с. 10, 106, 302; спр. 778, с. 100; спр. 779, арк. 24 зв. та ін.

¹⁴⁵ У 1623 р. Анджей Павловський, крамар, заплатив шосу 2 зл., 1636 р. Бартош Зелезник – уже 9 зл. (за 2 рази), 1637 р. він же – 4 зл. Пізніше, в 1662 р., у кам'яниці мешкало 14 осіб (ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 775, арк. 254 зв., 283 зв.; спр. 777, с. 500, 648, 734; *Капраль М.* Національні громади... – С. 342).

¹⁴⁶ Цю дату наводить Зіморович (*Зіморович Б.* Потрійний Львів... – С. 100), Д. Зубрицький подає 1512 рік, але це можна пояснити помилковим суміщенням двох подій – надання городу і 1/3 оплат з війтівського суду, що відбулося справді 1512 р. (ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 1153, с. 409).

¹⁴⁷ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 703а, арк. 177 зв.; спр. 734, арк. 516; спр. 759, с. 51.

¹⁴⁸ Там само. Спр. 703, с. 363; спр. 774, с. 163, 183.

¹⁴⁹ Там само. Спр. 703, с. 849, 884, 925, 964, 1001.

вказувати на те, що писар віддав город в оренду, однак такий висновок суперечить факту, що город було передано орендарям ще в 1618 р. (про це Войцех пише в листі до дружини)¹⁵⁰. Також Зимницький не платив уставного з імпортованого угорського вина¹⁵¹.

Отже, як переконаємося, посада раецького писаря справді була добре оплачуваною й передбачала низку пільг, які забезпечували його всім необхідним. Про оплату штату канцелярії писар мусив дбати сам, але й тут місто допомагало йому. Матеріальна база канцелярії регулярно поповнювалася, серед постійних видатків був папір, свічки, віск для запечатування листів, чорнило, оправа книг тощо, рідше закуповувалися шафи, столи, скрині для зберігання книг¹⁵². Частково канцелярія функціонувала і за рахунок прибутків від своєї діяльності.

Загалом результатом 23-річної праці Зимницького в раецькій канцелярії стали 22 книги індуктів раецького уряду¹⁵³ та деякі інші види книг (книги індуктів, протоколів і формулярів вірменського суду, книга виборів до міських урядів за 1627–1654 рр., копії, люстраційні протоколи, фінансові реєстри і т. п.). Не ставлячи перед собою завдання проаналізувати зміст продуктів діяльності канцелярії, що виходило б за межі нашої теми¹⁵⁴, зазначимо лише найважливіше. Цей період (1620–1630-ті рр.) дослідниками історії Львова характеризується як доба розквіту міського життя, і яскравим показником цього є робота канцелярії. Збільшується кількість справ, з якими міщани звертаються до магістрату, урізноманітнюються їх види¹⁵⁵.

Крім забезпечення повсякденних потреб міста, канцелярія виконувала ще одну, чи не найсуттєвішу (у сучасному розумінні) функцію – збереження документів. Адже тепер науковці використовують ті джерела, які збереглися до наших днів саме завдяки архіву канцелярії. На щорічних виборах серед райців обиралися охоронці (*custodes privilegiorum et aerarii*), котрі й піклувалися про архів міста¹⁵⁶.

¹⁵⁰ ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 567, арк. 1.

¹⁵¹ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 949, арк. 98, 103.

¹⁵² *Zubyk R. Gospodarka...* – S. 221–222.

¹⁵³ Тепер це справи № 33–54 у: ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2.

¹⁵⁴ Такий аналіз уже був зроблений К. Вадецьким у каталозі: *Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa. A: Oddział staropolski / Oprac. K. Badecki.* – Lwów, 1935–1936. – Т. 3: *Księgi i akta administracyjno-sądowe 1382–1787*; Т. 4: *Księgi rachunkowe (longerskie) 1404–1788.*

¹⁵⁵ Видове розмаїття справ відображають матеріали сумарія (ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 683).

¹⁵⁶ *Badecki K. Archiwum miasta Lwowa. Jego stan obecny oraz potrzeby reorganizacyjne, inwentaryzacyjne i wydawnicze // Archeion.* – Warszawa, 1934. – Т. 12. – S. 82.

Співпраця з іншими канцеляріями. Очолюючи міську канцелярію, В. Зимницький координував діяльність її гілок, щоб налагодити ефективне функціонування цієї складної системи та забезпечити потреби міщан. Як керівникові міської головної канцелярії, йому підпорядковувалися дві інші канцелярії – лавнича та економічна (лонгерії). Доволі важко встановити ступінь втручання міського писаря, однак можна навести кілька фактів. Так, у 1621 р., виправдовуючись перед магістратом за зроблену помилку в записах, Зимницький вказував на те, що протокол поділу городу Я. Кудлича був написаний лавничим писарем і він до документа не має жодного відношення. Лише потім цей протокол у вигляді реляції війта і комісії присяжних раецький писар вніс до своїх актів¹⁵⁷. Отже, документація лавничої канцелярії створювалася самостійно, і тільки на завершальному етапі розгляду справи, коли було потрібне втручання ради, ця документація передавалася раецькому писареві. Іноді позивач починав процес паралельно, як у раецькому, так і в лавничому суді (згадаймо процес Аттаванти проти Бочковича¹⁵⁸), – тоді канцелярії, мабуть, обмінювалися матеріалами справи; інколи вони могли й конкурувати між собою за скаржника (наприклад, міщанин Якуб Соколовський звертався з апеляцією спершу до лавничого писаря Свічковича, а згодом – до Зимницького¹⁵⁹). Співпраця Зимницького з лавничою канцелярією відбувалася також при виконанні ним обов'язків лавника. Скажімо, при записі заповіту обов'язково були присутні вікарій, лавничий писар і війт із двома лавниками, одним з яких деколи ставав Зимницький¹⁶⁰. З економічною канцелярією в раецького писаря були суто господарські справи, оскільки саме ця установа вела реєстри видатків на всі потреби канцелярії. Не знайдено документів, які свідчили б про внутрішні суперечки міської канцелярії, непорозуміння між писарями.

Крім головної міської канцелярії, у Львові існували й інші, менші канцелярії національних меншин, з якими в той чи інший спосіб мусив контактувати міський писар¹⁶¹. Традиція запрошення до міської канцелярії

¹⁵⁷ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 36, с. 825.

¹⁵⁸ Там само. Спр. 264, с. 1724-1725.

¹⁵⁹ Там само. С. 1017.

¹⁶⁰ Там само. Спр. 339, с. 199, 258; спр. 949, арк. 45 зв.

¹⁶¹ Про необхідність вивчення організації канцелярій національних громад писав у статті, присвяченій канцелярії вірменського суду Замостя, Я. Лосовський (*Łosowski J. Kancelaria na pograniczu etnicznym i kulturowym na przykładzie sądu ormiańskiego w Zamościu w XVII wieku // Urzędy państwowe, organy samorządowe i kościelne oraz ich kancelarie na polsko-ruskim pograniczu kulturowym i etnicznym w okresie od XV do XIX wieku: Materiały polsko-ukraińskiej konferencji naukowej w Okunince koło*

«руського писаря», тобто особи, котра вмiла розмовляти, читати, писати українською мовою, збереглася до половини XVI ст.¹⁶² Зокрема, вiдомi такi писарi, як Станiслав Руссек (1509, 1518 рр.)¹⁶³ та Iлля (1529 р.)¹⁶⁴. Також широко використовувалася допомога осiб, якi знали кириличне письмо, при кореспонденцiї маiстрату з iншими державами, мiстами, приватними особами. Для листування з молдавськими господарями в 1523, 1530-1531, 1546 рр. канцелярiя запрошувала дякiв¹⁶⁵ та пiдпискiв («scriba Rutenica»)¹⁶⁶. У другiй половинi XVI ст. такої практики не спостерiгаємо, що доводить зникнення потреби в цих помiчниках канцелярiї, у зв'язку з погiршенням взаємин мiж українською громадою та маiстратом. За часiв В. Зимницького стосунки мiської канцелярiї з українцями були досить напруженими, а ставлення писаря до них – негативним (це засвiдчує хоча б його участь у справi за зрiвняння у правах української громади).

Документацiя вiрменської громади велася в кiлькох окремих адмiнiстративно-судових органах i мала набагато бiльше точок дотику до мiської канцелярiї. Так, внутрiшнi книги, якi фiксували дiяльнiсть старших громади, провадилися й у XVII ст. До 1521 р. книги вели вiрменською мовою, в 1521-1642 рр. – половецькою¹⁶⁷. Крiм цих книг, iснувала також документацiя спiльних вiрменсько-польських судових органiв. Першою такою установою був вiйтiвський суд. Як з'ясував Я. Дашкевич, пiсля лiквiдацiї львiвського вiрменського вiйтiвства в 1469 р. компетенцiї польсько-вiрменського вiйтiвського суду поступово обмежувалися королiвськими рiшеннями 1510, 1518 i 1560 рр. Iз компетенцiй цього суду було вилучено справи, пов'язанi з нерухомим майном, непокiрнiстю мiської владi, а також усi справи кримiнального характеру. Їх передано мiському вiйтiвському судовi, де вони вирiшувалися без участi вiрменських старших. У польсько-вiрменському судi користувалися латинською та польською мовами. Документи, написанi

Włodawy 10-12 września 2007 roku / Pod red. H. Gmiterka i J. Łosowskiego. – Kraków, 2010. – S. 599).

¹⁶² Капраль М. Функціонування... – С. 123.

¹⁶³ Крип'якевич І. Львівська Русь в першій половині XVI ст.: Дослідження і матеріали / Упоряд. М. Капраль. – Львів, 1994. – С. 136. – (Львівські історичні праці. Джерела. – Вип. 2); ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 9, с. 250.

¹⁶⁴ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 233, с. 47.

¹⁶⁵ Gębarowicz M. Stanisław... – S. 98-99.

¹⁶⁶ Ibid. – S. 99.

¹⁶⁷ Дашкевич Я. Р. Адміністративні, судові й фінансові книги на Україні (Проблематика, стан і методика дослідження) // Історичні джерела та їх використання. – К., 1969. – Вип. 4. – С. 144-145.

в оригіналі вірменською й половицькою мовами, дозволялося вписувати до книг лише в перекладі¹⁶⁸. Другою польсько-вірменською установою у Львові був суд «вірменських присяжних», утворений, мабуть, у першій половині XVI ст. До його функцій належали опис, оцінка і поділ рухомого майна померлих вірмен. Урядом «вірменських присяжних» керував війт або хтось із уповноважених війта, до його складу входили двоє вірменських старших. Компетенції та характер цього уряду ще потребують дослідження. Книги велися латинською й польською мовами, виключно в чорновому вигляді¹⁶⁹. У міській канцелярії відкладалася переважно документація першої зі згаданих установ, вона формувалася за загальним зразком, тобто охоплювала індукти, протоколи, раптулярії (чорнові записи засідань суду) і «продукти» (звідні матеріали, які потрапляли в суд з різних державних і судових інстанцій та становили собою, найчастіше, доповнення до судових актів). Багато кримінальних і цивільних справ вірмен розглядалися також міським лавничим судом, підгородським старостинським і бурмістерським та зберігалися, відповідно, у канцеляріях цих урядів. Майже не маємо відомостей про писарів вірменського суду та організацію їхньої роботи. Ймовірно, їх наймала міська канцелярія, й вони працювали в її режимі. Наприклад, книга індуктів за 1634-1636 рр. велася тодішнім підписком, а згодом раецьким писарем Б. Зіморовичем. На тісніше поєднання цих урядів у майбутньому вказує те, що з 1661 р. до титулу писаря раецького уряду додається ще й титул писаря вірменського суду¹⁷⁰. Канцелярія Зимницького позитивно ставилася до вірменської громади, її працівники, а то й сам писар виступали на захист вірмен у судових справах¹⁷¹. 1636 року, нагадаємо, канцелярія навіть опинилася під загрозою звинувачень у фальсифікації через спробу Войцеха допомогти вірменським старшим у їхній тогочасній боротьбі з єпископом Миколаєм (Торосовичем)¹⁷². Міська влада робила закиди вірменській громаді стосовно намагання обирати власних писарів для свого приватного уряду, однак у цілому співіснування цих двох канцелярій було мирним.

Єврейська національна громада також мала власного писаря, який обирався суддею воеводи з відомих єврейських старших. Уся документація цієї канцелярії, згідно з приписами, зберігалася тільки в синагозі чи в школі

¹⁶⁸ Дашкевич Я. Р. Адміністративні, судові й фінансові книги на Україні... – С. 159.

¹⁶⁹ Там само. – С. 160.

¹⁷⁰ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 650, с. 150. Зокрема, до кінця XVII ст. ці обов'язки виконували Мацей Кучанкович і Миколай Абрек, раецькі писарі у 1661-1701 рр. (Urządnicy miasta Lwowa... – S. 343).

¹⁷¹ Heck K. J. Życie... – S. 138, 145.

¹⁷² Про перебіг цієї справи див.: Капраль М. Національні громади... – С. 185-186.

під замком¹⁷³. Станом на 1616 р. писарем єврейського суду був шляхетний Якуб Грицина¹⁷⁴, в обов'язки якого входило виступати посередником у справах євреїв з магістратом. Загалом питання про співпрацю Зимницького з канцелярією єврейської громади залишається найменш вивченим через відсутність інформації.

Зовнішня діяльність писаря. Дуже важливою складовою, яку практично не досліджували українські історики, є зовнішня діяльність канцелярії¹⁷⁵. Якщо у внутрішньому житті магістрату раецький писар представляв тільки свій уряд, то назовні він виступав репрезентантом усього міста, його інтересів, і тому ця сторона писарської роботи вимагає детальнішого розгляду.

Подальшу зовнішню діяльність канцелярії можна поділити на два напрямки: судову і представницьку. Перший полягав у захисті інтересів міста та міщан перед іншими судами, починаючи від міських і закінчуючи трибунальськими. Другий напрямок мав на меті забезпечити представництво міста на сеймиках, перед королем та ін.¹⁷⁶ Варто зауважити, що дипломатична робота канцелярії залежала передусім від особи головного писаря, його дипломатичних здібностей, знайомств і зв'язків. В історії львівської міської канцелярії було багато прикладів як наполегливого, так і недбалого виконання писарем своїх обов'язків.

Участь міської канцелярії в судах. Зимницький мав хорошу базу для успішної зовнішньої діяльності. По-перше, під час навчання в Замості він, безумовно, потоваришував з багатьма впливовими людьми, допомога яких пізніше могла йому знадобитися. По-друге, праця в самбірській канцелярії дала Зимницькому необхідний досвід канцелярської роботи. Поява молодого й водночас досвідченого 33-річного писаря (на зміну Б. Уберовичу) стала, без сумніву, поштовхом до активізації зовнішньої діяльності установи. Цьому сприяли й інші чинники. Саме в той час у Львові відбуваються соціально-правові, міжконфесійні та міжнаціональні конфлікти, які заторкували інші юрисдикції, крім міської, й потребували вирішення у вищих інстанціях. Зупинимось докладніше на тих справах міської канцелярії, в яких активну участь брав сам писар і які були важливими для міста.

¹⁷³ Привілеї національних громад міста Львова XIV–XVIII ст.: 36. док. / Упоряд. М. Капраль. – Львів, 2000. – Т. 2. – С. 433.

¹⁷⁴ Капраль М. Національні громади... – С. 208-209.

¹⁷⁵ Дещо про зовнішню діяльність міських канцелярій, зокрема про їхні відносини з королівською канцелярією, див.: Łosowski J. Kancelaria królewska a miasta. Problemy badawcze // Polska kancelaria królewska czasów nowożytnych między władzą a społeczeństwem / Pod red. W. Chorążyczewskiego i W. Krawczuka. – Kraków, 2006. – Cz. 2. – S. 129-156.

¹⁷⁶ Góralski Z. Urzędy... – S. 234.

Уже у 1616-1618 рр. Зимницький виступає представником магістрату в гродському суді, тоді ж він уперше виїжджає за межі міста для виконання своїх обов'язків. 11 жовтня 1617 р. Войцеха разом з райцею Мельхіором Вольфовичем відправлено до королівського двору у Варшаві у справі італійців Домініка та Кароля Монтелупі¹⁷⁷. Такі уповноваження магістратом міських писарів вести справи міста перед королівськими судами діяли і в інших містах Польщі¹⁷⁸. Поки писар займався зовнішніми питаннями канцелярії, у Львові його заміщав підписар Єзерський, котрий одночасно представляв місто в гродському уряді – подавав протестації, репротестації тощо. Протягом наступних трьох років гучних процесів не зафіксовано, лише з 1620 р. починається новий період зовнішньої канцелярської активності, пов'язаний з т. зв. процесом «зрівняння в правах» українців та поляків у Львові¹⁷⁹.

Опишемо найбільш показову щодо ролі писаря частину цього процесу, яка стосувалася цехових прав українців. 21 квітня 1620 р. до львівських райців надійшов лист синдика Якуба Шольца, котрий попереджав, що справи міста ще не потрапили до короля, бо не завершився судовий розгляд, але він сподівається, що на першій сесії «справа Русі» буде розглянута, бо «русин Красовський»¹⁸⁰ є важливою особою для референдарія. Водночас Шольц скаржився, що не має у своєму розпорядженні доказів у цій справі – деяких привілеїв міських цехів, також не може отримати витягів з Коронної метрики, засвідчених малою та великою печатками. Далі Шольц зазначив про декрет між руськими шевцями і католицькими з Вишні (тобто з Вишенського сейму), який залишив собі для руської справи¹⁸¹. У травні 1620 р. справа зрушилася. 5 травня Якуб Задзік, королівський секретар¹⁸², адресував

¹⁷⁷ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 1, спр. 59, арк. 11-11 зв.; оп. 2, спр. 907, арк. 23 зв.

¹⁷⁸ 8 квітня 1567 р. рада і лава міста Плоцька уповноважила райцю Войцеха Гавеча та писаря міста Станіслава представляти міські справи перед королівським судом, 10 листопада 1576 р. вони ж доручили це бурмістру Павлові Алантсее та писарю Себастьянові Барвіновському (Zbiór dokumentów i listów miasta Płocka / Wyd. S. M. Szacherska. – Warszawa, 1987. – Т. 2 (1495-1586). – С. 480-481, 521-522).

¹⁷⁹ Детальніше передісторію процесу див.: *Капраль М.* Національні громади... – С. 114-127.

¹⁸⁰ Ішлося про Івана Красовського (бл. 1550-1619 рр.), львівського міщанина, активного учасника братського руху, старійшину Львівського Успенського ставропігійського братства, який часто представляв громаду поза межами міста (*Капраль М.* Актові матеріали до біографії Івана Красовського за 1574-1619 рр. // *Україна в минулому.* – К.; Львів, 1993. – Вип. 4. – С. 90-94).

¹⁸¹ ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1150, арк. 1.

¹⁸² Задзік Якуб (герба Кораб) – регент коронної канцелярії, великий секретар (1613-1625 рр.), підканцлер (1627-1628 рр.) та канцлер (1628-1635 рр.) (*Urządnicy central-*

райцям листа, в якому писав про повернення синдика до Львова і про те, що той не звертався до нього («iako mu na chęci moiey nie chodziło»), так само, як і писар («tak u panu pisarzowi, ktoregoscie sam wmc przysłać raczyli chodzieć nie będzie»), попри те, що Якуб завжди готовий допомогти місту («gdyżem ia zawsze gotow uprzeiমা chęć u zycliwość moie zasnemu temu miastu oswiadczać»)¹⁸³. Наступного дня Зимницький рапортував раді, що до захисту українців узялися прокуратори (судові захисники) Анджей Слеповронський і Ян Рудавський, які в розмові з писарем зізналися, що робитимуть це лише формально, а згодом справу закриють¹⁸⁴. Така ситуація тривала роками, хоча представники громади наймали найкращих захисників – ті виконували свої обов'язки радше формально¹⁸⁵. Зимницький вів переговори з прокураторами Анджеєм Яноцьким та Марціном Свежинським, щоб вони не бралися за цей процес, і досяг успіху. З 1624 р. місто навіть почало платити Яноцькому і Свежинському по 50-60 зл. на рік за ведення справ у королівському суді, причому бурмістр Львова Марцін Кампіан доручив передавати цю суму Зимницькому¹⁸⁶. З 1627 р. райці постановили давати річну плату ще й Я. Гумовському, писареві декретів при королівському дворі¹⁸⁷. Як бачимо, підтримка королівськими урядниками української громади не протривала довго.

1620-ті роки відзначаються гучним конфліктом за участю церковної влади. Цей процес описано істориками Б. Зіморевичем та Д. Зубрицьким¹⁸⁸. Його суть полягала у суперечці міста з львівським архієпископом Яном Прухницьким за контроль над прибутками зі шпиталю св. Духа. До числа звинувачених у приховуванні рахунків увійшов і Войцех Зимницький,

ni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku: spisy / Pod red. A. Gąsiorowskiego. – Kórnik, 1992. – S. 147, 215). Після 1635 р. Я. Задзік пішов на краківську ординацію, канцлером став Томаш Замойський, а меншу печатку взяв після нього Пйотр Гембицький, який незабаром став перемишльським єпископом, рівночасно перейнявши від хворого Замойського фактичне управління канцелярією. За часів Владислава IV Я. Задзік був серед духовенства самостійною політичною силою (*Dzięgielewski J. Izba poselska w systemie władzy Rzeczypospolitej w czasach Władysława IV. – Warszawa, 1990. – S. 111, 119*).

¹⁸³ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 531, арк. 1.

¹⁸⁴ Там само. Спр. 568, арк. 1.

¹⁸⁵ *Капраль М. Національні громади... – С. 127.*

¹⁸⁶ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 760, с. 21, 121; спр. 761, арк. 13, 72-72 зв., 140, 212; спр. 762, арк. 13; спр. 763, с. 157.

¹⁸⁷ Там само. Спр. 761, арк. 72.

¹⁸⁸ *Зіморевич Б. Потрійний Львів... – С. 161; Зубрицький Д. Хроніка... – С. 235-237.*

тому канцелярія почала активну зовнішню діяльність. 1624 року писаря нагально відкликано із Самбора, куди він їздив у своїх приватних справах, і послано до папського легата для скасування екскомуніки¹⁸⁹. За посередництвом вищого духовенства вдалося досягти порозуміння, хоча справу закрили аж 1626 р. і коштувала вона місту чималих грошей. У 1627 р. у Варшаві ноланський єпископ і папський нунцій у Польщі Джованні Баттіста Ланцелотті приймав писаря як представника райців і громади міста з проханням затвердити права шпиталю св. Духа. При цьому писар пред'явив буллу папи Урбана VIII, видану в Римі 11 грудня 1626 р., в якій нунцієві доручалося затвердити привілеї, надані шпиталю за весь час його існування (ці привілеї також демонструвалися). Питання вирішено на користь міста – було скасовано анафеми та інші заходи церковної влади супроти магістрату, райці отримали право призначати одного опікуна над шпиталем¹⁹⁰.

Доволі затратними для міста стали перманентні процеси з львівським староствою Станіславом Боніфацієм Мнішеком. Кілька прикладів цієї судової тяганини наводить Д. Зубрицький¹⁹¹. Магістрат неодноразово уповноважував Зимницького вести справи проти старости (1627 р.)¹⁹². Особливо багато видатків на це зафіксовано протягом 1627-1638 рр., коли міський писар часто їздив до Варшави, Перемишля, Каліша – до осіб, які могли вплинути на хід процесу (львівського архієпископа С. Гроховського, коронного референдарія Ремігіана Залеського, секретарів та ін.)¹⁹³. Лише на одну таку подорож лонгерією було дано до 2 000 зл. – отже, зовнішня діяльність коштувала місту дуже дорого. У 1631 р. місто вислало до Варшави «у справі з паном староствою» 11 осіб, у т. ч. Якуба Шольца, Яна Лоренцовича і писаря¹⁹⁴. 1637 року Станіслав Мнішек просив у своєму листі зі Львова до самбірського міського писаря Оцинегелька у Варшаві вислати копію інфамії, виданої ще в часи архієпископства Яна Прухницького на

¹⁸⁹ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 760, с. 69.

¹⁹⁰ Каталог пергаментних документів Центрального державного історичного архіву УРСР у Львові 1233-1799 / Уклад. О. А. Купчинський, Е. Й. Ружицький. – К., 1972. – С. 409-410 (док. № 811).

¹⁹¹ Зубрицький Д. Хроніка... – С. 229-230.

¹⁹² ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 42, с. 193.

¹⁹³ Там само. Спр. 736, арк. 134, 407; спр. 738, с. 508; спр. 761, арк. 112 зв., 179, 247; спр. 909, с. 583. З 1638 р. збереглися два листи А. Яноцького до магістрату Львова з описом тодішніх поточних справ міста (жовніврів, універсалу на ярмарок на св. Агнеси та ін. (Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 1181, арк. 3, 5-5 зв.).

¹⁹⁴ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 909, с. 583.

писаря. Ймовірно, староста планував використати згодом цей документ проти Зимницького, дискредитуючи його. На щастя останнього, лист потрапив до рук вїтївського писаря Самбора Станіслава Дудковича (зятя Зимницького), який не дав цій справі ходу¹⁹⁵.

Устиг попрацювати Зимницький і в Замості. 1636 року урядник із цього міста М. Вацлавович, очевидно, добрий знайомий львівського писаря, листовно звертався до нього з приводу отримання королівського мандата (чого саме стосувався цей акт, встановити не вдалося). Вирішення питання гальмувалося через втручання Якуба Убиша – писаря канцелярії Томаша Замойського, який мав, судячи з листа, свої міркування щодо мандата. Зрештою, Вацлавович хотів передати цей документ через доктора Івашковича, який виїжджав до Львова, аби пришвидшити доправлення кореспонденції¹⁹⁶.

Рідко, проте траплялися з писарем у подорожах і курйози. У 1628 р. він загубив у Варшаві шапку, за яку Комісія десяти змусила його сплатити 30 зл.¹⁹⁷

Крім королівського суду, місто брало участь і в трибуналах. У 1578 р. засновано Коронний трибунал, а в 1581 р. – Литовський. Перший був найвищою апеляційною інстанцією для Корони, другий – для Литви. Обидві установи взяли на себе апеляційну функцію сеймового суду, що існував з XV ст. (у його компетенції були справи про образу королівської честі, зраду, публічне порушення громадського спокою тощо)¹⁹⁸. У 1591 р. створено Скарбовий коронний трибунал, до якого ввійшло шість сенаторів і по одному депутатіві-шляхтичеві з воєводства. Спочатку місцем його урядування став Люблін. Завдання цієї установи полягало у розгляді справ з підскарбїями та іншими збирачами податків з часів коронації Стефана Баторія. Після нетривалого існування трибунал поновив свою дільність лише з 1613 р., перемістившись до Радома. Депутатів до трибуналу визначала Посольська ізба, деякі воєводства могли вибирати своїх представників на реляційних сеймиках. Діяльність цієї інституції поновлювалася на сеймах 1618, 1620-1621, 1626-1629, 1631, 1633-1634, 1637-1638, 1640, 1642, 1654 рр., вона займалася в основному контролем збору податків¹⁹⁹.

¹⁹⁵ ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 497, арк. 2-2 зв.

¹⁹⁶ Там само. Спр. 347, арк. 1.

¹⁹⁷ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 761, арк. 250.

¹⁹⁸ *Opaliński E.* Sejm srebrnego wieku 1587-1652. Między głosowaniem większościowym a liberum veto. – Warszawa, 2001. – S. 18.

¹⁹⁹ *Ibid.* – S. 21-22; *Babiński L.* Trybunał skarbowy Radomski. – Warszawa, 1923. – S. 12.

У 1630-1631 рр. Зимницький кілька разів брав участь у Радомському трибуналі²⁰⁰. Таким чином магістрат намагався уникнути трьох поборів з міста²⁰¹. Всього писарем подано чотири апеляції, проте чи закінчилося це прийнятним для міста рішенням – невідомо. Також Зимницький мав досвід участі в Люблінському, Замойському та Пйотрковському трибуналах, на останньому він захищав місто проти Ланґіша та Сікежинських (подробиці цього позову див. у додатку 1)²⁰². Знову ж таки, це вимагало великих витрат, які не завжди окупувалися²⁰³.

Доручали Зимницькому вести й питання позаміської юрисдикції, наприклад справу «Пруської» юридики (де вона розташовувалася і що саме виступало предметом судової суперечки – невідомо). 8 липня 1636 р. коронний референдарій Реміґіан з Отока Залеський нарікав на Зимницького та інших представників міста, що через їхню неквапливість розгляд справи почнеться аж із 1 жовтня, і перестерігав щодо зволікання у майбутньому²⁰⁴. Уже 19 липня Залеський інформував, що питання юридики перенесено на 1 листопада²⁰⁵.

Суто судові функції канцелярії цим і вичерпувалися, хоча судових процесів, які вело місто, було безліч, і ними займався не тільки раецький писар, а й лавничий, синдик, самі райці, тому ця дослідницька проблема ще потребує всебічного вивчення. Далі зосередимо свою увагу на діяльності Зимницького ще в одному напрямку функціонування канцелярії, а саме у представницькому, хоча такий поділ є до певної міри умовним, адже на сеймиках, куди їздив писар, йому доводилося полагоджувати конкретні справи, а не виконувати формальні функції.

Представництво міста на сеймах і сеймиках. Історія участі міст Польського королівства у політичному житті країни є досить скупою й обмежується тільки найбільшими містами – Краковом, Вільном, Львовом, Любліном та Познанню²⁰⁶. За дослідженням Антонія Прохаски, Львів брав участь

²⁰⁰ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 736, арк. 267, 473; спр. 909, с. 271-273, 589.

²⁰¹ Там само. Спр. 762, арк. 128 зв.

²⁰² Там само. Спр. 735, с. 339; спр. 761, арк. 44; спр. 763, с. 225, 403; ф. 132, оп. 1, спр. 302, арк. 1-2.

²⁰³ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 590, арк. 1. Марцін Кампіан видав Зимницькому через лавничого писаря М. Зихінія кілька подарунків трибунальським писарям; крім цього, існували і свої такси на оплату канцелярських послуг трибуналу (див.: *Zarzycki W. Trybunał Koronny dawnej Rzeczypospolitej. – Piotrków Trybunalski, 1993. – S. 61-62.*)

²⁰⁴ ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 535, арк. 2-2 зв.

²⁰⁵ Там само. Арк. 4.

²⁰⁶ *Bardach J. Dzieje sejmku Polskiego. – Warszawa, 1993. – S. 11; Karpiński A. Mieszcz-*

у сеймах з XV ст., скликаних з різних причин: економічних (запобігання фальсифікацій монет), елекційних або тих, які стосувалися міста²⁰⁷. Та навіть найбільші міста не змогли забезпечити собі сталої репрезентації на сеймі. Нешавські привілеї (1454 р.) започаткували послаблення позицій міст. Зокрема, це стосувалося податкової політики, яка не враховувала інтересів міщан²⁰⁸. Конституція *nihil novi* 1505 р. формально усунула з Посольської ізби міщанських депутатів²⁰⁹. У XVI ст. збільшилася репрезентація міст при виборі короля – Львів, Краків, Познань, Торунь, Гданськ, Вільно (цей перелік змінювався і надалі)²¹⁰. Львів висилав на кожний сейм своїх послів – двох райців, двох лавників із синдиком або писарем, тож видатки зросли з сотні до тисячі, а то й більше злотих²¹¹. Зазвичай перевага надавалася високоосвіченим людям, заможним, з відповідним досвідом²¹². Посли привозили до міста декрети сеймового суду, затвердження надань і привілеїв, необхідних для вирішення спірних справ²¹³.

Вальні сейми, учасником яких був міський писар, остаточно сформувалися в останній третині XVI ст.²¹⁴ Що два роки відбувався ординарний (звичайний) сейм, у надзвичайній ситуації королем міг скликатися екстраординарний сейм²¹⁵. За урядування Сигізмунда III парламент збирався 37 разів, звичайних сеймів було 31, за Владислава IV – відповідно, 15 і 10²¹⁶. Відомо про участь Зимницького в сеймах 1625²¹⁷, 1634²¹⁸ та 1636 рр.²¹⁹

nie krakowscy na sejmach Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku. Zarys problematyki // Społeczeństwo staropolskie. – Warszawa, 2008. – Т. 1. – С. 39-40; в останній позиції див. також загальну історіографію про участь міст у сеймах.

²⁰⁷ Prochaska A. Lwów a szlachta. – Lwów, 1919. – С. 26. – (Biblioteka Lwowska; t. 24–25).

²⁰⁸ Bardach J. Dzieje... – С. 22.

²⁰⁹ Karpiński A. Mieszczanie... – С. 44.

²¹⁰ Bardach J. Dzieje... – С. 40.

²¹¹ Prochaska A. Lwów a szlachta... – С. 37.

²¹² Karpiński A. Mieszczanie... – С. 48-49.

²¹³ Prochaska A. Lwów a szlachta... – С. 37.

²¹⁴ Про генезу та процес формування сейму див.: Kriegseisen W. Sejm Rzeczypospolitej szlacheckiej (do 1763 r.). Geneza i kryzys władzy ustawodawczej. – Warszawa, 1995. – С. 15-18.

²¹⁵ Bardach J. Dzieje... – С. 49.

²¹⁶ Opaliński E. Sejm... – С. 57.

²¹⁷ Сейм звичайний у Варшаві – 7 січня – березень 1625 р. (Kriegseisen W. Sejm... – С. 196).

²¹⁸ Сейм надзвичайний у Варшаві – 19 липня – 4 серпня 1634 р. (Kriegseisen W. Sejm... – С. 197).

²¹⁹ Сейм звичайний у Варшаві – 20 січня – 4 березня 1637 р. (Kriegseisen W. Sejm... – С. 197).

У різні роки на вальних сеймах у Варшаві Зимницький представляв місто спільно з: Павлом Боїмом Дзюрдзі (1634 р.), Якубом Шольцом, Мацеєм Гайдером, Станіславом Добешовським та лавничим писарем Мацеєм За-ленським (1636 р.)²²⁰. Зі Львова на елекційному сеймі 1632 р. були: Мацей Гайдер – райця, Павел Боїм Дзюрдзі – доктор медицини, райця, Ян Ельо-нек – міщанин, Войцех Зимницький – писар, лавник міста²²¹. У 1631 р. місто обрало Зимницького, Якуба Шольца та Яна Юлія Лоренцовича послами на генеральний сейм²²².

Також Зимницький виїздив на сеймики (зібрання шляхти певної землі, воєводства чи провінції, які виконували роль шляхетського самоврядування), зокрема на земські та генеральні (для Малопольщі відбувалися в Корчині)²²³.

Зі зростанням значення воєводських сеймиків, міста (у т. ч. Львів) пристосували свої потреби до нових напрямків політичного життя, регулярно відправляючи послів не лише до короля чи сенаторів, але і на сеймики. У Руському воєводстві генеральний сеймик відбувався в Судовій Вишні²²⁴. До Вишні висилали переважно двох райців. Особливо часто розглядалися на-гальні потреби, пов'язані з оборонним становищем міста, – спорудження нових фортифікацій, ремонт мурів і башт, брам і валів, що здійснювалося міським коштом²²⁵. Нерідко місто зверталося з проханням забезпечити спокій і порядок (випадок з братами Бялоскурськими, які чинили розбої, пограбування, гвалти у Львові та навколишніх селах)²²⁶. У 1615-1616, 1618 рр. рішення сеймиків стосувалися доріг, мостів і гребель біля Львова, які мали бути в належному стані²²⁷; 1621 р. – ремісників у кожному місті, у т. ч. й у Львові,

²²⁰ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 760, с. 165; спр. 763, с. 224; спр. 949, арк. 135а.

²²¹ Там само. Оп. 1, спр. 3, с. 11; *Kaczorowski W. Sejmy konwokacyjny i elekcyjny w okresie bezkrólewia 1632 r.* – Opole, 1986. – S. 234. Цей сейм відбувався 27 вересня – 15 листопада 1632 р. (*Kriegseisen W. Sejm...* – S. 197).

²²² ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 46, с. 440-441.

²²³ У XVII ст. генеральні сеймики відбувалися рідко. Див.: *Kriegsiesen W. Sejmiki Rzeczypospolitej szlacheckiej w XVII i XVIII wieku.* – Warszawa, 1991. – S. 15-20; *Bardach J. Dzieje...* – S. 54.

²²⁴ *Kriegsiesen W. Sejmiki...* – S. 32-33.

²²⁵ *Prochaska A. Lwów a szlachta...* – S. 53; *Вінниченко О. Львів очима сеймикуючої шляхти Руського воєводства (остання чверть XVI – перша половина XVII ст.) // Львів: місто – суспільство – культура / За ред. О. Аркуші та М. Мудрого.* – Львів, 2007. – Т. 6: Львів – Краків: діалог міст в історичній ретроспективі. – С. 129-131.

²²⁶ *Prochaska A. Lwów a szlachta...* – S. 54-55.

²²⁷ *Вінниченко О. Львів очима сеймикуючої шляхти...* – С. 135.

1624 р. – втручання міщан у юрисдикцію владики та затвердження податку вузлового і воркового, який мали платити виключно міщани²²⁸.

Учасником сеймика у Вишні Зимницький був у 1624, 1626, 1627, 1632 та 1636 рр.²²⁹ 1632 року послам на Вишенський сейм дали інструкцію вимагати забезпечення львівських замків державним матеріальним утриманням. Через два роки ухвалено видати частину податків на оборону замку і міста, 1635 р. – подаровано місту чотири тисячі боргу з податків²³⁰.

У 1634 р. (перед 20 березня) писар виїхав до Ланьцута до руського воеводи Станіслава Любомирського з дорученням від райців (як пише староства – «odniął mi to pan pisarz collega wmcioiw co miał w poruczeniu»). Також Войцехові було надано універсал воеводи і лист від старости²³¹.

Найважливішою справою, яку доручили міському писареві, було представлення міста у Кракові на коронації Владислава IV у 1633 р.²³² (подібні обов'язки виконував колись Станіслав Ансерін²³³). Можливо, що наведені дані не охоплюють усіх подорожей Войцеха, оскільки у фінансових книгах не завжди нотувалися видатки на дорогу. Певну інформацію про зовнішню діяльність можна було б отримати з листування канцелярії, однак збереглося тільки три листи, написані Зимницьким (вважаємо, що листування було винятковою прерогативою писаря – підписків до цього не залучали), і тільки два з них адресовані офіційним особам.

Робота канцелярії не вичерпувалася згаданими фактами, проте повна реконструкція цієї діяльності виходить за межі нашого дослідження.

Отже, насправді писар не обмежувався виконанням внутрішньоканцелярських обов'язків – вони становили лише невелику частку тих

²²⁸ Prochaska A. Lwów a szlachta... – S. 57; Вінниченко О. Львів очима сеймикуючої шляхти... – С. 137-138.

²²⁹ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 761, арк. 28, 109; спр. 735, с. 11, 417; спр. 736, арк. 579; спр. 738, с. 8.

²³⁰ Prochaska A. Lwów a szlachta... – S. 61-62; Вінниченко О. Львів очима сеймикуючої шляхти... – С. 139.

²³¹ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 720, арк. 5.

²³² Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 737, арк. 8; спр. 763, с. 91. Загалом на цій коронації було 3500 осіб, з часом кількість присутніх на таких урочистостях збільшилася (Bardach J. Dzieje... – S. 41). Ця подія відбувалася 8 лютого – 17 березня 1633 р. (Kriegseisen W. Sejm... – S. 197).

²³³ Ансерін був учасником елекційного сейму 1587 р. (ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 713, с. 498). Про участь Зимницького й Ансеріна у виборах королів пише також А. Прохаска (Prochaska A. Lwów a szlachta... – S. 51).

справ, якими Зимницький займався протягом 23-х років перебування у львівській канцелярії. З наведених прикладів розуміємо, якої колосальної праці вимагала ця посада і яку велику роль відігравала особа писаря у внутрішньому та зовнішньому житті міста.

РОЗДІЛ III. ПРИВАТНЕ ЖИТТЯ. ГОСПОДАРСТВО, ПОБУТ, СІМ'Я

Приватне життя відомих людей завжди було предметом зацікавлення їхнього оточення, і цій рисі людського характеру ми завдячуємо збереженням унікальних штрихів до біографій окремих представників міської громади Львова.

Приватне життя має багато граней, і досліджувати їх досить складно, особливо, якщо йдеться про людину XVII ст. Своєрідним мірилом повсякденності є поведінка особи вдома, в колі сім'ї, серед друзів, її погляди, смаки, принципи тощо¹. Суттєвою перешкодою до таких просопографічних студій нерідко стає відсутність або малоінформативність джерел.

У випадку Войцеха Зимницького маємо незначну кількість джерел з цієї теми, однак їхня репрезентативність усе ж дозволила реконструювати побут міського писаря. Насамперед розглянемо матеріальні умови життя Войцеха (частково вони були згадані у другому розділі), його господарювання, торговельні справи, рівень прибутків і витрат тощо. Крім самого Зимницького, господарськими питаннями займалась і його дружина Анна, котра також мала свої прибутки і часто заступала чоловіка у фінансово-торговельних справах. Джерелом, яке найповніше відображає матеріальне становище міського писаря, є раецькі книги та фінансові рахунки.

Господарство. Житло. Інтер'єр. Отже, після прибуття Зимницького до Львова у 1616 р. він оселяється у житловій частині Будковської кам'яниці. До 1621 р. Войцех ділив її з колишнім раецьким писарем Ансеріним, а після смерті останнього став одноосібним власником будинку. З 1622 р. плата писареві замінюється на збирання чиншу в розмірі 80 зл. (у 1607-1616 рр. ця кам'яниця приносила 60 зл. чиншу, 1624-1639 – 80 зл., 1645-1650 – 150 зл.²). Тобто номінально писар повинен був збирати вказану суму, але насправді вона могла бути і значно вищою. Кількість мешканців будинку, ймовірно, змінювалася. Не всі вони вчасно приносили прибуток писареві – так, скажімо, у 1626 р. виникла судова суперечка з приводу несплати чиншу в 50 зл. Шимоном Гугою, львівським лавником³. Цікаво, що Зимницький претендував і на інші

¹ Павленко Н. И. Источниковедческие аспекты построения биографий исторических деятелей XVII–XVIII вв. // Актуальные проблемы источниковедения истории СССР, специальных исторических дисциплин и их преподавание в вузах: Тезисы докладов III всесоюзной конф. – Новороссийск, 1979. – Ч. 2. – С. 251.

² Hozzowski S. Ceny... – S. 104.

³ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 41, с. 1193.

помешкання в місті: у 1639 р. – на будинки мечників-передміщан Краківського передмістя Яна Тучинека (Волковського), Івана Турковича (Мукосія) та Івана Зеравського, за борг у 444 зл., і згодом таки отримав житло⁴.

Сам Войцех мешкав на двох поверхах Будковської кам'яниці. Її стан був не найкращим – уже в 1617 р. писар вставив нові рами та вікна на обох поверхах, звичайно, за рахунок міста⁵. У домах багатих міщан другої половини XVI – XVII ст. вікна були досить великими, з дубовими рамами і маленькими шибками з венеціанського чи французького скла та залізними або дерев'яними віконницями⁶. Також ремонту потребували печі й комини⁷. Ззовні кам'яниці не ремонтувалася – тільки в 1630-1631 рр. наново перекрито і просмолено дерев'яний дах (покриття бляхою було дуже дорогим)⁸. Інколи Зимницький брав з міської цегельні по кількасот штук цегли, очевидно, для підправлення фасаду або для іншого будівництва⁹. Крім кам'яниці, у писаря була броварня, яка, мабуть, розташовувалася на подвір'ї. Від сусіднього будинку житло писаря відділяв паркан, споруджений у 1633 р.¹⁰

Внутрішнє розміщення та інтер'єр кімнат кам'яниці за наявними джерелами відтворити важко, проте можна припустити, що вони не дуже відрізнялися від типового міщанського помешкання. Відомо, що житлові кімнати містилися як на першому, так і на другому поверсі. Крім кімнат з піччю та каміном, була ще кухня, комора й убиральня¹¹. У міщанських домівках XVI–XVII ст. відводилась окрема шафа для бібліотеки, оздоблювали житло килимами, коберцями (різновид килимів), іконами, портретами. Інтер'єр прикрашали декоративні речі – ліхтарі, дзеркала, скриньки¹².

З меблів найчастіше траплялися скрині, столи, шафи, лави, крісла, столики¹³. На жаль, згадок про умеблювання кам'яниці писаря не збереглося. Думаємо, що обов'язковими її атрибутами були столи, а також скрині та шафи, в яких зберігали одяг, посуд і книжки. У спальні, безперечно, стояли

⁴ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 54, с. 719-720, 742-744, 1018-1019.

⁵ Там само. Спр. 734, арк. 619, 623.

⁶ Bartkiewicz M. *Odzież...* – S. 56.

⁷ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 736, арк. 149.

⁸ Там само. Спр. 909, с. 215, 519; Кос А. І. Будівельні ремесла в системі міської забудови Львова кінця XVI – першої половини XVIII ст.: Автореф. дис. ... канд. іст. наук. – Львів, 1992. – С. 15.

⁹ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 762, арк. 66 зв.; спр. 763, с. 441.

¹⁰ Там само. Спр. 763, с. 59.

¹¹ Там само. Спр. 736, арк. 516; *Ptaśnik J.* *Miasta w Polsce.* – Lwów, 1922. – S. 27.

¹² Bartkiewicz M. *Odzież...* – S. 23, 62, 65.

¹³ *Ibid.* – S. 24.

ліжка. В домі Зимницького мала бути й колиска – для сина Яна Августина. Цікавим є свідчення про наявність у писаря скрині для листів, характерної для міщан XVI–XVII ст., в якій переховували цінні речі на зразок привілеїв, реєстрів майна, заповіту тощо¹⁴.

Інтер'єр кам'яниці прикрашали великі коберці – 27 штук (на стінах), килими середнього розміру (червоні турецькі та багатоколірні) – 20 (їх клали на стільці та лави), старих килимів, яких, напевно, вже не використовували, налічувалось 5¹⁵ (знаючи, що Войцех торгував килимами, маємо підстави думати, що частина з них могла йти на продаж). На стінах висіли ікони та портрети. Всього ми нарахували 10 образів (Тайної Вечері, Страстей Христових, св. Роха – покровителя райців, св. Ієроніма, св. Марії Магдалини, св. Катерини, св. Войцеха – патрона Зимницького, св. Станіслава, свв. Петра і Павла, Матері Божої Ченстоховської). На портретах були зображені представники польської королівської родини (два – Сигізмунда III, один – королеви, один – Августа Угорського) та родини писаря (по одному – його самого, дружини і брата)¹⁶. Такий вибір був поширеним серед міщанства – портрети членів родини і пануючих володарів, картини з різними побутовими сценами¹⁷. З декоративних елементів інтер'єру виділимо ліхтарі та дзеркала¹⁸.

До столового посуду тієї доби належали миски, дзбанки, склянки, кубки, чарки, ложки, ножі, виделки (останні ввійшли до вжитку з другої половини XVII ст.)¹⁹. Переважно олов'яний, посуд писаря доповнювався срібним та позолоченим, що свідчило про заможність родини²⁰. Для прикладу, в 1631 р. великий мідний гарнець коштував 30 зл., що дорівнювало вартості корови, менший – 20 зл., котел – 8-12 зл., панва (різновид котла) – 2-4 зл.²¹ Про обладнання броварні дбала Зимницька, яка перевезла все необхідне із Самбора (кадовби, бочки, корита)²².

Важливим питанням є харчування тогочасного міщанина. Обідній стіл можна реконструювати на підставі видатків Анни Зимницької на поминки по чоловікові. Основу кухні в той час становило м'ясо – воловина, свинина,

¹⁴ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 567, арк. 1; *Bartkiewicz M. Odzież...* – S. 29.

¹⁵ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 55, с. 1363.

¹⁶ Там само. С. 1363-1364.

¹⁷ *Bartkiewicz M. Odzież...* – S. 67.

¹⁸ *Ibid.* – S. 70-71. Про купівлю малих люстрок пише в листі до Зимницької ротмістр Мишаковський (ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1198, арк. 1).

¹⁹ *Bartkiewicz M. Odzież...* – S. 87.

²⁰ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 55, с. 1363; *Bartkiewicz M. Odzież...* – S. 83.

²¹ *Bartkiewicz M. Odzież...* – S. 86.

²² ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 341, с. 39.

баранина, птиця (гуси), яке варили або запікали. Також часто готували рибу. Інгредієнтами для перших страв були капуста, морква, цибуля. Приправляли страви сіллю, перцем, шафраном та імбиром. Анна Зимницька вживала у приготуванні страв олію (досить дорого, по 8 гр. за фунт), яку купувала в гданських купців²³. Ось такими були ціни на окремі продукти у 1625 р.: дві курки коштували 24 гр.; печеня – 10-28 гр.; хліб – 4 гр.; сир – 6 гр.; гарнець вина – 3 зл. 6 гр.²⁴

Постільна білизна складалася з матраців (зазвичай у найзаможнішого міщанства), перин, подушок, ковдр і коців²⁵. У Зимницьких було два коци, підшитих полотном, та чотири ковдри (з них три прості бавовняні, а одна – шовкова, ймовірно, турецька)²⁶.

Стосовно одягу можемо сказати, що найбільше в гардеробі Зимницького було сутан (характерне довге вбрання духовенства, вчених та лікарів²⁷) – шість, які, очевидно, заміняли йому інший верхній одяг – популярний тоді жупан²⁸. Сутани пошиті з найдорожчих шовкових тканин – адамашку, табіну, канафацу, імпортованих із Західної Європи або, за посередництвом вірмен, зі Сходу. На сутану писар одягав чамару (за кроєм вона була схожа на кунтуш)²⁹ – їх у нього було чотири, знову ж таки з дорогого оксамиту та канафацу, а також із вовняних тканин – турецького мухаєру, фалендишу. Для утеплення вони підшивалися хутром соболя, лисиці, куниці. Такі шубки використовувалися і для виходу на вулицю, і як накриття під час сну³⁰. За холодної погоди надягали вівчурку з фалендишового сукна (на те, що така річ була дуже цінною в гардеробі міщанина, свідчить її перешиття для сина Августина). У літній період носили плащі, їх відомо три (два з шовку й один з фалендишу). Щодо кольорів, то в убранні писаря переважали вишневий, чорний, блакитний.

Нижнім одягом, окрім сорочки, були штани (маринали) західного зразка (подібні до штанів англійських моряків) та кабат (кафтан)³¹. Головним убором

²³ ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1087, арк. 2.

²⁴ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 760, с. 169.

²⁵ *Bartkiewicz M. Odzież...* – S. 102.

²⁶ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 55, с. 1363; *Bartkiewicz M. Odzież...* – S. 104.

²⁷ *Turnau I. Słownik ubiorów. Tkaniny, wyroby pozatkackie, skóry, broń i klejnoty oraz barwy znane w Polsce od średniowiecza do początku XIX wieku.* – Warszawa, 1999. – S. 172.

²⁸ *Bartkiewicz M. Odzież...* – S. 143-145.

²⁹ *Ibid.* – S. 150-151.

³⁰ *Ibid.* – S. 160.

³¹ *Ibid.* – S. 167.

служив каптур, підшитий лисячим хутром, та шапка («на дощ»). З аксесуарів у писаря було дві пари рукавиць (літні та зимові), довгий хутряний рукав (на зразок муфти), оздоблений атласом, три шовкових пояси, з яких один – із золотими китицями, 12 пар різних панчіх, чотири піхви до ножа.

Жіночий верхній одяг був не таким пишним, як чоловічий³², однак Анна Зимницька не поступалася чоловікові в кількості та якості вбрання. Так, писарева мала три плащі, три катанки – короткі верхні накидки, соболячі коміри, на холод – шубку з мухаєру. З нижнього одягу – поширені серед міщанок літники – сукні, всього п'ять штук, деякі з кабатом. За головний убір правив ковпак, також виявлено лише дві пари атласних рукавичок³³. Зауважимо, що це тільки ті речі, які записані в інвентарі, насправді ж їх могло бути значно більше.

Повсякденні заняття. Як і більшість міщан, писар вів підсобне господарство³⁴, іноді через свою зайнятість перекладаючи цю роботу на дружину. Наприклад, у 1618 р. він, будучи у Варшаві, в листі додому писав Анні, що треба купити насіння і засіяти город. Щоправда, Войцех дозволив дружині вчинити так, як вона вважала за потрібне – віддати город в оренду. Також він радив підвищити плату до 30 зл. на рік (замість 24-х)³⁵. Цікавим є момент відшкодування Анні з боку магістрату за тривалі відраджень чоловіка – у середньому їй платили по 5 зл. за тиждень (цю своєрідну компенсацію за відсутність годувальника сім'ї отримували дружини міських урядовців).

Головним джерелом прибутків писаря була торгівля. До предметів купівлі-продажу належали: вино, килими, хутро. Попри часткову переорієнтацію торгівлі східними товарами (килими, тканини, парфуми, приправи, зброя) у Речі Посполитій до Гданська, Львів у першій половині XVII ст. продовжував утримувати сталі позиції в імпорті³⁶.

Багато знайденої інформації стосується торгівлі алкогольними напоями. Зимницький виступав посередником при купівлі-продажу вина, тобто імпортував його до Львова та перепродавав тут замовникам. Серед постачальників писаря відомі купці Войцех Портанс з Кросна та Давид Бадин з Угорщини³⁷.

³² Bartkiewicz M. *Odzież...* – S. 184-185.

³³ Детальніше див. додатки 9 та 11 з описом майна Зимницького.

³⁴ Принаймні до 30 % міщан займалися сільським господарством у Гданську, Варшаві, інших великих містах, у менших – відсоток був ще вищий (*Bogucka M., Samsonowicz H. Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej.* – Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk; Łódź, 1986. – S. 448-450).

³⁵ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 567, арк. 1.

³⁶ *Bogucka M., Samsonowicz H. Dzieje...* – S. 414-415.

³⁷ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 858, арк. 1; ф. 52, оп. 2, спр. 43, с. 1589-1590.

Переважно Зимницький закупляв угорське чи італійське вино, яке було досить дорогим (угорське, за якістю, на третьому місці після грецьких та іспанських вин) і коштувало в середньому від 40 до 120 гр. за гарнець³⁸.

Обсяги торгівлі підрахувати важко. Наприклад, у 1623 р. Войцех купив 13 півкуфків³⁹ вина, наступного року – 25, 1625 р. – 10, 1626 р. – 46, 1631 р. – 20, 1632 р. – 12⁴⁰. Кількість товару змінювалась від 5 (1625 р.), 16 (1637 р.), 20 (1635 р.), до 26 (1627 р.), а то й більше бочок⁴¹. Войцех мав пільги на ввіз товару до міста – він платив меншу суму або й не платив зовсім⁴². Не завжди торгівля йшла без втрат або неприємних випадків. Зокрема, у 1631 р., повертаючись з Перемишля з купленими 12 бочками вина, Войцех мав пригоду зі своїм компаньйоном Войцехом Сужиком, якого обікрали в дорозі⁴³.

До цієї діяльності чоловіка долучалась іноді й Анна. Так, у 1634 р., коли Войцех був у Варшаві, вона сама привезла 20 бочок угорського вина. 1635 року Анні заборгувала 495 зл. Регіна Щенсновічова, дружина Яцька Пудловського, за угорське вино⁴⁴.

При відвідуванні міста королівськими урядниками у службових чи приватних справах їхнє частування відбувалося здебільшого в залах ратуші або в будинках заможних міщан. Гостями Зимницького свого часу були: коронний гетьман Станіслав Конецпольський⁴⁵, великий коронний стражник Самуель Лац (відомий авантюрист XVII ст.), руський воєвода Станіслав Любомирський⁴⁶, львівський підкоморій Александр

³⁸ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 736, арк. 518 зв.; спр. 949, арк. 98; *Hoszowski S. Ceny...* – S. 78, 173.

³⁹ Куфа – велика дерев'яна бочка для вина або пива; давня міра об'єму, містила 13,5 гектолітрів.

⁴⁰ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 736, арк. 518 зв., 647 зв.; спр. 949, арк. 76, 82, 98, 100 зв., 103.

⁴¹ Там само. Спр. 735, с. 404, 414; спр. 917, с. 61, 97, 245, 759. 1 бочка = 2 півбочки = 13,3 конв = 72 гарнці = 144 півгарнці = 288 кварта = 1152 кватирки = 271,36 літрів.

⁴² Наприклад, райці подарували Войцеху 10 зл. у 1626 р., а два роки перед цим Зимницький не заплатив нічого (ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 949, арк. 82, 103).

⁴³ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 46, с. 987-991.

⁴⁴ Там само. Спр. 50, с. 1389-1390.

⁴⁵ Конецпольський Станіслав (?-1646) – підстолий коронний (1615 р.), гетьман польний коронний (1619 р.), воєвода сандомирський (1625 р.), гетьман великий коронний (1632 р.), каштелян краківський (1633 р.), староста велюньський, радомський, плосківський, бабімський, барський, стрийський, буський, переяславський.

⁴⁶ Любомирський Станіслав (герба Шренява) (1583–16.06.1649) – воєвода краківський (з 1638 р.), руський (з 1625 р.), староста спішський.

Тшебінський⁴⁷, познанський канонік Канський, писар декретів Ян Гу-мовський, гродські писарі та ін.⁴⁸ Як переконаємося, Зимницький умів поєднувати прибуток із громадським благом, адже хороший прийом важливих для міста гостей забезпечував писаря грошима, а місто – підтримкою при королівському дворі, у судах, на сеймиках. Друзі Зимницького могли також прислати йому в подарунок хмільні напої (апостольський протонотарій Хризостом Янецький з Рогатина послав півбочки пива йому особисто, три півбочки – архієпископові Станіславові Гроховському, по одній півбочці – офіціалові і львівському архідіяконові Янові Барановському)⁴⁹. Про участь писаря у торговельних об'єднаннях нічого невідомо.

За відсутності Войцеха його роботу виконувала дружина, хоча її основним заняттям була броварня. У тогочасному Львові пивоварінням заробляли багато жінок. Т. зв. пивні пані прикрашали свої будинки зеленими віхами, щоб їх можна було помітити здалеку⁵⁰. Цікаво, що Зимницькі вели торгівлю окремо, й у фінансових книгах завжди вказувалось, у Войцеха чи в Анни було взято товар. Справами торгівлі Зимницька займалася нарівні з чоловіком. Наприклад, її знайома Агнешка Хмельова просила у листі придбати для монашок із Самбора цілий список речей (тканину китайку, а також продукти харчування: імбир, перець, шафран, олію, рибу тощо), мотивуючи це високою якістю товарів у Львові⁵¹. 1636 року економічний писар Миколай Массарі відшкодував Зимницькій борг у 250 зл. кімнатою в Дзюрдзівській кам'яниці⁵².

Зимницький був відомий сучасникам ще й за торгівлю килимами. Його зацікавлення цим товаром виникло завдяки співпраці з вірменами, головним предметом імпорту яких були східні тканини і килими⁵³. У 1625 р. писар мав судову суперечку з вірменами Капрусьовичами щодо передачі ними права на борг від Синана Пазімовича за взяті в нього товари

⁴⁷ Тшебінський Александр (?-1644) – підкоморій львівський (1622-1636 рр.), референдарій коронний і перемишльський єпископ (з 1642 р.), коронний підканцлер (з 1643 р.).

⁴⁸ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 737, арк. 108, 222; спр. 738, с. 174; спр. 763, с. 105-106, 231-232.

⁴⁹ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 1180, арк. 1.

⁵⁰ *Charewiczowa Ł. Z przeszłości...* – S. 19.

⁵¹ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1087, арк. 1-2.

⁵² Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 51, с. 564.

⁵³ *Кривонос Н. К. Армянская колония во Львове в первой половине XVII в.: Автореф. дис. ... канд. ист. наук.* – Ереван, 1965. – С. 12.

на 1 000 зл. Серед цих товарів могли бути і килими⁵⁴. Зимницький забезпечував цим крамом, як і вином, тільки найповажніших гостей міста. Для прикладу, 1625 р. за його посередництва послано килими до королівського двору для дарування новим урядовцям, 1630 р. подаровано перський килим львівському підстарості Александрові Залеському «у справі поборів з ремісників», через три роки переслано коберець для підскарбія Єжи Оссолінського⁵⁵. Як до знавця цього товару до Зимницького звертався коронний референдарій Ремігіан Залеський з Отока, просячи підібрати для нього п'ять килимів для оббиття стін та передати за нагоди до Варшави⁵⁶. Писар зберігав удома чимало товарів. Після його смерті було проведено оцінювання самих лише килимів, вартість яких перевищувала 400 зл. (це при тому, що оцінювання не було завершено)⁵⁷.

Як уже згадувалося, подружжя Зимницьких займалося і торгівлею хутром. Купець з Ярослава Анджей Павловський повідомляв Войцеха про купівлю хутра соболя й лисичих комірів для якогось пана Лукаша⁵⁸, натомість Анна у 1629 р. уповноважувала самбірського міщанина Драбіка продати байковий плащ, підбитий «заморськими котами»⁵⁹. Та не завжди справи йшли успішно: 1633 р. той же Драбик заставив речі Зимницької та сідляра Себастіана львівському євреєві, а сам утік, змусивши їх викупувати власне майно⁶⁰.

Зимницький мав власну крамницю, яка раніше належала шотландським купцям Томасу та Данієлю Форбесам. За володіння цією крамницею тривав судовий процес від середини 1620-х і до смерті Войцеха. Було винесено багато рішень з попеременною користю для сторін⁶¹. Тільки у 1641 р. їхні спадкоємці досягнули компромісу. Приміщення передавалось у власність дружині та дітям Зимницького, а Форбесам воно належало лише на час ярмарку. Чинш отримувала лонгерія⁶².

⁵⁴ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 40, с. 841-842.

⁵⁵ Там само. Спр. 736, арк. 333, 668; спр. 760, с. 165. Єжи Оссолінський (?– 6.08.1650) – надвірний підскарбій (до 1636 р.), великий коронний підканцлер (1638-1643 рр.), великий коронний канцлер (1643-1650 рр.) (Urządnicy centralni... – S. 56, 111).

⁵⁶ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 535, арк. 2; Історія Львова в документах і матеріалах: 36. док. / Упоряд. У. Єдлінська та ін. – К., 1986. – С. 74.

⁵⁷ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 348, с. 1752.

⁵⁸ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 823, арк. 1.

⁵⁹ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 44, с. 310-311.

⁶⁰ Там само. Спр. 48, с. 1569-1570.

⁶¹ Там само. Спр. 52, с. 45-46; спр. 53, с. 1317-1321; спр. 54, с. 573-574.

⁶² Там само. Спр. 55, с. 1425-1426.

Загалом фінансове становище Зимницьких у результаті успішного господарювання було стабільним. Оцінити маєток писаря допомагають контракти, які підписував Войцех, інвентар його речей та заповіт⁶³. У середньому писар укладав договори-позики на суму до 500 зл. (1623 р. – 200 зл., 1626 р. – 262 зл., 1630 р. – 16 зл., 1635 р. – 360 і 495 зл.)⁶⁴, отож щорічно мав вільний капітал щонайменше на таку суму. Для порівняння, економічний писар Миколай Массарі у 1620 р. позичив львівському купцеві Людовіку Словіковському 2 600 зл.⁶⁵ Ціна нерухомості, якою володів Зимницький, становила до 3 000 зл. (розрахунки цієї суми див. у попередньому розділі). Частина речей, щодо яких проведено оцінювання, коштувала 1411 зл.⁶⁶ На жаль, Зимницький не залишив після себе заповіту, в якому вказував би суму свого маєтку, а його рідні так і не змогли (чи не захотіли) оприлюднити всі кошти, які їм передав писар. Анна скаржилася, що чоловік приховував від неї певні суми, а Августин жалівся, що матір не описала багато речей – прикраси, товари (вино, збіжжя), свій посар⁶⁷. Залишалися ще боржники, зокрема, Зимницькому були винні з кам'яниці Кампіана 2 200 зл.⁶⁸ Отже, весь маєток писаря можна оцінити приблизно у 5 000 зл. Сучасники Войцеха, рівні йому за соціальним становищем, оцінювали свій маєток приблизно в таку ж суму⁶⁹. Це були середні за величиною прибутки (порівняймо: через 15 років після смерті Зимницького його наступник Зіморевич мав у розпорядженні 40 000 зл.⁷⁰).

Патрони, клієнти, слуги. За свою багаторічну діяльність Войцех Зимницький встиг познайомитися з багатьма впливовими особами як Львова, так і цілої Речі Посполитої. З одними ці стосунки переросли в особисту приязнь, з іншими залишилися тільки черговим епізодом канцелярської роботи.

Серед високопоставлених патронів Зимницького першим варто назвати львівського архієпископа Станіслава Гроховського (1633-1645 рр.). Їхнє знайомство, очевидно, відбулося під час перебування майбутнього

⁶³ Таку методику пропонує Я. Лосовський: *Łosowski J. Kancelarie...* – S. 208.

⁶⁴ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 38, с. 872-874; спр. 45, с. 227-228; спр. 50, с. 635-636, 1389-1392.

⁶⁵ Там само. Спр. 260, с. 234.

⁶⁶ Там само. Спр. 348, с. 1751-1752.

⁶⁷ Там само. Спр. 55, с. 1363; спр. 56, с. 114.

⁶⁸ Там само. Спр. 56, с. 115.

⁶⁹ Там само. Спр. 340, с. 531-541 (це заповіт лавничого писаря Вавжинця Свічковича Смялецького).

⁷⁰ *Łoziński W. Patrycyat...* – S. 169.

ієрарха на службі в канцелярії королівського надвірного скарбу⁷¹. Саме міський писар став тією особою, якій Гроховський довірив перебудову своєї майбутньої резиденції – архієпископського палацу на площі Ринок⁷². Процес тривав два роки й ознаменувався довгим листуванням між сторонами, завдяки котрому збереглися такі деталі зовнішнього та внутрішнього облаштування палацу, як написи і герби над входом, розмір вікон, інформація про меблі, підлогу тощо⁷³. У цій справі з писарем також листувався Станіслав Любенецький, варшавський канонік. Знаємо, зокрема, що архітектори (автором проекту вважають львів'янина Яна Покоровича) не погодились із первісним ескізом будівлі, і Любенецький шкодував за цим⁷⁴. Щоправда, архієпископ, після урочистого в'їзду до міста в 1635 р., знайшов кілька огріхів у роботі, та в цілому лишився задоволеним (про що відсутнього Войцеха повідомив свідок прийому, львівський суфраган Захаріаш Новошицький)⁷⁵. На близькі стосунки між писарем та архієпископом вказує стиль листів, у яких владика дозволяв собі відверті коментарі з приводу політики короля Владислава IV⁷⁶, у 1635 р. обговорював кандидатуру на пребенду отця А. Стаміровського. Через відсутність джерел невідомо, яким було ставлення Зимницького до Гроховського.

Безпосереднім патроном міського писаря виступала раецька колегія на чолі з бурмістром, рішення і політику якої Зимницький втілював на письмі. Думається, він усвідомлював свою залежність від райців, їхній своєрідний диктат, про що й писав дружині – «на чиему возі їдеш, того й пісеньки співай»⁷⁷. Але Войцех змирився з цим, використовуючи опіку і фінансування раецької колегії у своїх інтересах для захисту від конкурентів чи скаржників. Свою відданість Зимницький довів і у відомій судовій справі з українською громадою. Пам'ятаючи про те, хто фінансував його діяльність, писар не гребував протестаціями проти інших представників влади у місті: у 1621 р. – проти лавників (що не завадило йому бути водночас членом лавничої колегії), а у 1634 р. – проти Колегії сорока мужів⁷⁸.

⁷¹ Józefowicz J. T. Kronika miasta Lwowa... – S. 8.

⁷² Ibid. – S. 9.

⁷³ Докладніше див.: ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 455, арк. 1-8.

⁷⁴ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 703, арк. 1.

⁷⁵ Там само. Спр. 797, арк. 1.

⁷⁶ Там само. Спр. 455, арк. 1 зв.

⁷⁷ Там само. Спр. 567, арк. 1.

⁷⁸ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 661, арк. 11 зв.-12 зв., 131 зв.

Найкращі взаємини у писаря склалися з очільником ради, тодішнім бурмістром Марціном Кампіаном (1613-1629 рр.)⁷⁹, чи не найодіознішою особою на цьому уряді⁸⁰. Про їхні відносини можна дізнатися з листа, де Кампіан називає Зимницького «своїм приятелем та другом»⁸¹. Про те, що це не була метафора, свідчить масштабний процес, який розгорнувся після смерті бурмістра. Він заповів «мого великого приятеля Войцеха Зимницького, писаря раецького уряду» за послуги нагородити щорічною сумою у 200 зл. та призначити одним з виконавців заповіту⁸². Якими послугами писаря користався бурмістр і через що у нього склалися такі довірливі стосунки – невідомо, однак така ситуація не припала до вподоби спадкоємцям Кампіана. Його вдова Ельжбета відмовилася платити гроші і звинуватила писаря в махінаціях із заповітом⁸³. Станом на 1639 р. борг виріс на суму 2 200 зл., проте суперечка залишилася не вирішеною.

Займався писар і справами ремісничих цехів – поданням і затвердженням привілеїв, ординацій тощо. До його професійних обов'язків входило написання і підписання (поряд з бурмістром) статутів. Наприклад, 1617 р. Зимницький написав статут цеху римарів та ольштерників⁸⁴. У листі дружині 1618 р. він розповів про затвердження привілею в Коронній метриці для цеху кордибанників (ця послуга коштувала 20 зл.)⁸⁵. Те саме зробив Зимницький і для шапників та римарів із Самбора, на цей раз вимагаючи плати ремісничими виробами (зокрема, шапками)⁸⁶. Знаємо, що у 1631 р. писар приймав у себе вдома делегацію львівських шапників (Валентин Рожицький, Ян Геховський та ін.), мабуть, з приводу якихось цехових справ (декрет проти шапників і крамарів виданий 1629 р. Войцехом)⁸⁷. Співпраця з цехами продовжувалася і надалі – 1619 р. Зимницький написав статті для

⁷⁹ Urzędnicy miasta Lwowa... – S. 401.

⁸⁰ Про його надуживання та судові процеси проти нього зі сторони міської громади див.: *Зіморович Б.* Потрійний Львів... – С. 165-166; Соціальна боротьба в місті Львові в XVI–XVIII ст.: 36. док. / Під ред. Я. П. Кіся. – Львів, 1961. – С. 187-201.

⁸¹ Див. додаток 1, лист № 10.

⁸² ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 265, с. 571-572.

⁸³ Там само. С. 528-529. Окремо заповіт та витяги зі спадкової справи зберігаються: Там само. Спр. 676, арк. 1-130.

⁸⁴ Економічні привілеї міста Львова XV–XVIII ст.: привілеї та статuti ремісничих цехів і купецьких корпорацій: 36. док. / Упоряд. М. Капраль. – Львів, 2007. – С. 250-255 (док. № 56).

⁸⁵ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 567, арк. 1.

⁸⁶ Там само.

⁸⁷ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 46, с. 989-990, 1008-1009; оп. 1, спр. 313, арк. 117 зв.

ткацького цеху, які стосувалися партачів⁸⁸. 1 липня 1620 р. львівські райці затвердили статут львівського цеху сап'яників (далі його внесено до книг Коронної метрики)⁸⁹. Оскільки це був вірменський цех, то маємо ще один напрямок співпраці писаря з вірменською громадою. 22 серпня того ж року райцями встановлено ординацію для цеху різників, яку також писав Войцех⁹⁰. 1633 року Зимницький виписав 14 статей статуту шевського цеху міста, які затвердили райці⁹¹, 1637 р. – статут цеху рушничників⁹² та декрет у справі пекарів⁹³. Траплялися й конфліктні ситуації. У 1620 р. Зимницький процесувався з цехом кушнірів з приводу «обурливого листа», надісланого йому цехмістром Войцехом Сужиком (у подальшому – неодноразовий фігурант справ проти писаря), не отримавши від нього уповноважень⁹⁴. У 1628 р. давній знайомий Зимницького, судовий захисник Марцін Свежинський інформував з Варшави, що йому віддали справу «з листом пана Сужика», натякаючи на хабар для позитивного вирішення справи⁹⁵ (її закінчення нам невідоме). 1635 року Анна Зимницька процесувалася з тим же Сужиком за 360 зл.⁹⁶

Добрі взаємини склалися у Зимницького з вірменською громадою – згадаймо процес з прихильниками архієпископа Торосовича, неодноразове консультування міщан-вірмен (родина Кшиштофовичів), торговельні контакти тощо. У 1634 р. писар разом з вірменським старшим Христофором Захаріясевицем та Торосом Зашковичем прохав про прийняття до крамарського цеху Лазаря, сина Шимона Костьовича⁹⁷.

Зимницький спілкувався з перекладачами міста, якими тоді були вірмени. У 1635 р. райці підтвердили Миколаю Байдуловичу, міському перекладачеві (син сучавських міщан Миколая і Горхатони), за рекомендацією львівських вірмен Степана Ходзигійовича і Миколая Вартеришовича, міські права і звільнення від мит, написані Зимницьким⁹⁸.

⁸⁸ Економічні привілеї... – С. 346-348 (док. № 74).

⁸⁹ Там само. – С. 286, 290 (док. № 62).

⁹⁰ Там само. – С. 635, 637 (док. № 157).

⁹¹ Каталог... – С. 415 (док. № 824).

⁹² Економічні привілеї... – С. 124-132 (док. № 32).

⁹³ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 1, спр. 313, арк. 119.

⁹⁴ Там само. Оп. 2, спр. 35, с. 2280-2284.

⁹⁵ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 958, арк. 3.

⁹⁶ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 50, с. 347-350.

⁹⁷ Там само. Спр. 1002, с. 74. Копія. Оригінал зберігається у відділі рукописів Національного Закладу ім. Оссолінських у Вроцлаві, № II 5567.

⁹⁸ Каталог... – С. 423 (док. № 843).

Не тільки писар перебував на службі у міської влади – у нього також були слуги. Щоправда, не зовсім добрі – у 1628 р. служниця Софія Блендовська обікрала будинок Зимницького, прослуживши всього три дні. Суд прийняв до уваги каяття обвинуваченої, а також повернення нею більшості речей, засудивши дівчину до стовпа ганьби (прангера) і довічного вигнання з міста⁹⁹. У 1631 р. Зимницькому служив Адам Шергейович, 20-річний хлопець, який допомагав писареві в подорожах¹⁰⁰.

Громадські справи. Займався Зимницький також доброчинністю. Він посприям Миколаєві Кіслицькому (замойський канонік) у фундації на бурсу для бідних студентів у Львові при храмі єзуїтів (війт Замостя Войцех Мульдорф просив писаря особисто простежити за тим, аби не було ніяких непорозумінь)¹⁰¹. У 1627 р. Констанція Берлінська перед гродським судом зобов'язувалася повернути подружжю Зимницьких 200 зл., за які її та дочку викуплено з татарської неволі («Isz są na wyzwolenie moie y corki moiey z niewoli poganskiey wydane»¹⁰²).

Одним з видів громадської діяльності писаря було опікунство сиріт. Наприклад, у 1627 р. він опікувався Анною, донькою Миколая Абрека, представника відомої львівської родини¹⁰³ (цього ж року Войцех разом з Миколаєм Гелязином проводив інвентарний опис Абрековської кам'яниці на вул. Шевській)¹⁰⁴. У 1628 р. справа продовжилася викупом Зимницьким боргів Абрека і проведенням поділу кам'яниці¹⁰⁵. 1629 року інші спадкоємці Абрека висунули звинувачення до писаря у звичних для нього речах – загриманні сум, невідповідності їх заповіту тощо¹⁰⁶. У той самий період, у 1628 р. Зимницький був одним з опікунів Анни, доньки покійного Марціна Кошеловського, миловара-передміщанина¹⁰⁷. Її спадкоємцям Войцех сплачував чинш за Мидлярчанську халупу ще у 1637 р.¹⁰⁸ Інші претензії, пов'язані із тестаментом, виникли 1635 р. Опікуни звинуватили Зимницького у привласненні захованих у скрині речей зі спадку кордибанника Станіслава¹⁰⁹.

⁹⁹ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 302, с. 99.

¹⁰⁰ Там само. Спр. 46, с. 990-991.

¹⁰¹ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 788, арк. 1; *Зубрицький Д.* Хроніка... – С. 230.

¹⁰² ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 1, спр. 889, арк. 26.

¹⁰³ Там само. Оп. 2, спр. 42, с. 849-856.

¹⁰⁴ Там само. С. 1239-1240.

¹⁰⁵ Там само. Спр. 43, с. 1258-1265, 1374-1377.

¹⁰⁶ Там само. Спр. 44, с. 351-354, 395-396.

¹⁰⁷ Там само. Спр. 43, с. 37; спр. 263, с. 1471.

¹⁰⁸ Там само. Спр. 52, с. 15-16.

¹⁰⁹ Там само. Спр. 50, с. 1279-1283.

Йшлося про повернення сироті 300 зл., згідно із заповітом покійного¹¹⁰. Як бачимо, писар найчастіше керувався власними інтересами.

Документами про уповноваження (пленіпотенцію) міського писаря вести справи міщан буквально рясніють магістратські книги. Серед прохачів були львівський суфраган Лукаш Калінський¹¹¹, львівський райця Мацей Гайдер¹¹², львівський стольник Якуб Максиміліан Фредро¹¹³, королівський секретар Анджей Фалковський¹¹⁴, Габріель Лангіш, львівський купець і старший Львівського братства¹¹⁵, інші львівські міщани та передміщани¹¹⁶.

1631 року Войцех був свідком (поряд з райцею Еразмом Сикстом, на той час вїйтом, райцею Анджеем Чеховичем, лавником Адамом Осмольським) складання заповіту відомого львівського маляра першої третини XVII ст. Федора Сеньковича¹¹⁷.

Серед іншого, міський писар міг надавати рекомендації різним особам. Олексій Зарихта просив брата про підтримку Станіслава Липницького, а також свого давнього приятеля Яна Виджги. За рекомендацією для кам'янецького декана звернувся до Зимницького коронний референдарій Ремігіан Залеський з Отока¹¹⁸, для себе – Томаш Саковський, слуга львівського райці Павла Домініка Гепнера¹¹⁹.

Інші справи, якими займався Войцех, були досить дрібними і поточними. Він не писав власних літературних творів, як, скажімо, той же Б. Зіморович, А. Мондрович, В. Свічкович Смялецький, натомість любив збирати книги. Почав колекціонувати їх ще під час навчання і продовжував, працюючи в канцелярії. У його бібліотеці, яку Е. Ружицький оцінив

¹¹⁰ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 263, с. 1529-1530, 1577-1580.

¹¹¹ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 289, арк. 1.

¹¹² Там само. Спр. 569, арк. 1.

¹¹³ Там само. Спр. 1080, арк. 1; ф. 52, оп. 2, спр. 738, с. 84.

¹¹⁴ Там само. Спр. 44, с. 1685.

¹¹⁵ Там само. Спр. 39, с. 851.

¹¹⁶ Там само. Спр. 41, с. 403-404, 1081; спр. 42, с. 417-418; спр. 44, с. 883-885; спр. 46, с. 906-907; спр. 47, с. 836-837; спр. 52, с. 1418; спр. 53, с. 16, 18-21; спр. 54, с. 584; ф. 132, оп. 1, спр. 1199, арк. 1-1 зв. (цей лист до Зимницького написаний Зіморовичем, тодішнім підписком); спр. 1215, арк. 1.

¹¹⁷ *Александрович В. Федір Сенькович. Життєвий і творчий шлях львівського маляра першої третини XVII ст. // Львів: місто – суспільство – культура: 36. наук. праць / За ред. М. Мудрого. – Львів, 1999. – Т. 3. – С. 79. – (Вісник Львівського університету. Серія історична. – Спец. випуск); ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 46, с. 920.*

¹¹⁸ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 535, арк. 1.

¹¹⁹ Там само. Спр. 949, арк. 1.

у 100 екземплярів¹²⁰, були твори релігійного, правничого, філософського і художнього характеру (з класичних авторів – Вергілій, Гомер, Гораций, Овідій, Плавт, Теренцій, Цезар, Цицерон та ін.). Ще з шкільних часів, ймовірно, залишилися граматики, підручники та словники. Не оминав писар увагою й новинки польських авторів – «Хроніку» М. Кромера, «Перемогу богів» Себастьяна Кльоновича і польський переклад Біблії єзуїта о. Якуба Вуйка. Ця бібліотека (див. додаток 9) після смерті Войцеха перейшла до його сина Яна Августина. Зимницький не належав до жодних гуманістичних гуртків, як його попередники чи наступники, віддаючи весь час і вміння канцелярській роботі, яка, очевидно, і стала змістом його життя.

Смерть, похорон, поминання. Думаємо, що смерть писаря була радше раптовою, ніж результатом затяжної хвороби. Адже у разі неможливості виконання писарем своїх обов'язків йому призначався помічник (як Войцехові Острожу – Анджей Мондрович, писар кінця XVI ст.)¹²¹ або він йшов на «заслужену пенсію» (як Ян Шпонер, міський писар XVI ст.)¹²². На користь цієї версії свідчить також відсутність заповіту – як правило, міщанин дбав про розпорядження в духовній та матеріальній сферах життя заздалегідь¹²³. Приятелі Зимницького писали до нього й через три місяці по його смерті, не знаючи сумної новини¹²⁴. На можливі звернення за медичною консультацією вказує хіба що борг дружини Войцеха лікарю Адамові Гронковичу в 350 зл. у 1638 р.¹²⁵

Можемо лише припускати, від чого помер писар – з огляду на відсутність у той час у місті якоїсь епідемії, це міг бути інфаркт чи інсульт. Сталося це 24 вересня 1639 р.

Обряд похорону досить чітко відтворюється на підставі переліку видатків, зробленого дружиною писаря (додаток 10). Поховання відбулося на

¹²⁰ Różycki E. *Zimnicki Wojciech...* – S. 244.

¹²¹ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 713, с. 136, 147.

¹²² Там само. Спр. 712, с. 490-491.

¹²³ Про львівські заповіді XVI–XVII ст. див. статті львівської дослідниці Ярини Кочеркевич: *Кочеркевич Я.* Заповіді львівських міщан XVII ст. // *Архіви України.* – К., 2009. – № 5. – С. 135-158; *Її ж.* Побожні формули у заповітах міщан м. Львова другої половини XVI – XVII століть: дипломатичний аналіз // *Архіви України.* – К., 2010. – Вип. 5. – С. 45-61; *Її ж.* Побут львів'ян XVII ст. (джерелознавчий аналіз заповітів) // *Студії з архівної справи та документознавства.* – К., 2003. – Т. 10. – С. 56-58.

¹²⁴ ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1180, арк. 1.

¹²⁵ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 53, с. 531-532.

третій день після смерті Зимницького, 27 вересня¹²⁶. Зазвичай міщани мали на проведення похорону від трьох до п'яти днів, однак інколи дату пересували майже на тиждень, а то й більше¹²⁷. Удова львівського міщанина Томаша Альбіна зазначила, що тіло її покійного чоловіка «лежало п'ять днів»¹²⁸. Наслідуючи шляхетський ритуал поховання, міщани хотіли якнайпишніше провести всю церемонію, хоча в міських розпорядженнях застерігалось щодо зволікання (з остраху перед поширенням якоїсь епідемії)¹²⁹.

У день смерті біля покійника зібралась уся родина, найближчі друзі, товариші по ремеслу, а крім того – жebraки і старі жінки, які повинні були підготувати тіло до поховання. Зимницька платила «старшій пані за різні потреби» та дідам¹³⁰. Труну виготовляли з дерева¹³¹, всередині її оббивали чорною тканиною¹³², зверху осмолювали (це коштувало 10-20 гр.)¹³³. Померлого несли на катафалку («від катафалку та інших послуг злотих два»)¹³⁴. Зимницького поховано одягнутим у чамлетову вишневу сутану і таку ж чамару, а також у соболячу шапку¹³⁵. Як показує дослідження Анни Дронжковської про одяг для похорону в Речі Посполитій XVII–XVIII ст., **найчастіше** покійних ховали в жупанах, проте не завше¹³⁶. Колір убрання покійника не регламентувався, натомість його родині належало бути на похороні в жалобному одязі (Зимницька пошила такий для себе та для сина)¹³⁷. До труни поклали також шкаплір (параман), що було поширеним явищем¹³⁸.

Крім матеріальної сторони, турбувалися і про духовну – починаючи від дня смерті, у храмах правилися богослужіння. Зимницька дала парафіяльному захристіанові 82 зл. на відправи у костелах домініканців, бернардинців,

¹²⁶ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 54, с. 1122; спр. 348, с. 1682.

¹²⁷ *Kizik E. Śmierć w mieście hanzeatyckim w XVI–XVIII wieku.* – Gdańsk, 1998. – S. 67, 71; *Ejusd. Wesele, kilka chrztów i pogrzebów.* – Gdańsk, 2001. – S. 189.

¹²⁸ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 346, с. 291.

¹²⁹ *Kizik E. Śmierć w mieście...* – S. 71.

¹³⁰ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 348, с. 1684.

¹³¹ Там само. Спр. 346, с. 290. Коштувала труна від 1,6 зл.

¹³² Там само. Спр. 348, с. 1685.

¹³³ Там само.

¹³⁴ Там само. С. 1684.

¹³⁵ Там само. Спр. 55, с. 1362-1363.

¹³⁶ *Drązkowska A. Odzież grobowa w Rzeczypospolitej w XVII i XVIII wieku.* – Toruń, 2008. – S. 72-73.

¹³⁷ *Ibid.* – S. 70; ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 348, с. 1684.

¹³⁸ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 348, с. 1684; *Grupa M. Ubiór mieszczan i szlachty z XVI–XVIII wieku z kościoła p. w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Toruniu.* – Toruń, 2005. – S. 31.

кармелітів, францисканців, св. Марії Магдалини, в руській церкві, а також у парафіяльному костелі (на 10 служб)¹³⁹. У день похорону дружина завила відправу у світських священиків (тобто білого духовенства), домініканців, бернардинів, францисканців, реформатів, у храмах св. Марії Магдалини та кармелітів (усього це їй коштувало 28 зл.)¹⁴⁰. Учасники жалобного походу були одягнені в чорні капи і несли свічки. Зимницька видала 120 зл. «за похідні свічки і за громницю», а крім того – 18 зл. за «білі свічки»¹⁴¹. Після внесення тіла до костелу розпочалося заупокійне богослужіння. За присутність на службі мансіонарів¹⁴², а також відправлення ними віглії, реквієму та псалтиря платилося окремо¹⁴³. Після служби тіло мали поховати на кладовищі чи в храмі. Оскільки Зимницький не залишив заповіту (в ньому зазвичай визначалося останнє місце спочинку), ймовірно, його похоронили в катедрі – з огляду на багаторічну працю в канцелярії та заслуги перед містом¹⁴⁴. Вибір місця поховання залежав від того, з яким храмом було пов'язане церковне братство, що до нього входив покійний, бажання самого тестатора чи його родини¹⁴⁵. Цікавим є запис про виготовлення бляхівником «таблиці» – напевно, натрунного портрета писаря¹⁴⁶.

Після чину похорону починався обряд поминання, що передбачав вшанування душі покійного в храмі та вдома. Зимницька стверджувала, що «в різні дні далось на служби до різних костелів 10 злотих»; задокументовано, що за рік на богослужіння вона дала 100 зл. Побожна жінка розповіла, що побіч того давала офіру кожен день за небіжчикову душу, «*cze[go] niewymawiam u niezwiernam sie nikomu oczem kapłani tylko wiedzy co mie kosztuie*»¹⁴⁷. Поминальний обід влаштовувався відразу після похорону, а також на 9-й та 40-й дні. До столу подавалися м'ясо (у т. ч. гусяче), суп

¹³⁹ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 348, с. 1682.

¹⁴⁰ Там само. С. 1683.

¹⁴¹ Там само. С. 1684.

¹⁴² Там само. С. 1682.

¹⁴³ Там само. С. 1682-1683.

¹⁴⁴ Судячи із заповіту його дружини Анни, яка розпорядилася поховати себе поряд із Войцехом у катедрі: «... в костелі катедральному львівському, де тіло чоловіка мого спочиває...» (ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 341, с. 39).

¹⁴⁵ *Zaremska H. Żywi wobec zmarłych. Brackie i cechowe pogrzeby w Krakowie w XIV – pierwszej połowie XVI w. // Kwartalnik Historyczny. – Warszawa, 1974. – R. 81. – Nr. 4. – S. 741.*

¹⁴⁶ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 348, с. 1684; *Grupa M. Ubiór...* – S. 32-33.

¹⁴⁷ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 348, с. 1685.

з капустою, запивали це все пивом¹⁴⁸. Крім вечері, убогим роздавали ще милостиню – як правило, це були символічні суми у кілька злотих (у нашому випадку – 10 зл. 24 гроші).

Сім'я, дружина, діти. Гостинські реалії та самбірський період описано у першому розділі, тому тут зосередимося на львівському етапі життя Зимницького. До Львова він приїхав уже з сім'єю. Коли саме відбулося одруження, невідомо. Син Зимницьких Ян Августин народився після 1616 р., отже, його батьки мали б узяти шлюб перед прибуттям до Львова.

Анна Зимницька виявилася достойною партією для свого другого чоловіка. Підприємлива міщанка з багатим посагом вміло вела домашнє господарство та торгівлю, а також брала участь у службових справах чоловіка. Наприклад, Томаш Козицький з Низкиничів прохав її вплинути на Войцеха у справі з паном Пегловським, подібне прохання висловлювала Агнешка Хмельова із Самбора¹⁴⁹. Анна орієнтувалася у кореспонденції чоловіка, передавала його вказівки підпискам тощо. Вона також приймала на квартиру різних осіб, зокрема ротмістрів кварцяного війська Мисаковського і Плазу¹⁵⁰. У 1639 р. місто заплатило жінці 30 зл. за ректора з Кракова, який мешкав у неї рік¹⁵¹.

Загалом же Зимницька вела спокійне розмірене життя міщанки, виховуючи дітей і допомагаючи чоловікові. Після смерті Войцеха вдова влаштувала чоловікові пишний похорон, на який пішло більше як 200 зл., виплатила всі борги та передала спадок синові¹⁵². Магістрат зобов'язав Анну також доплатити гроші за дописування актів, які залишив незакінченими її чоловік¹⁵³. При укладанні інвентаря виявилися певні незгоди, які, вочевидь, існували між подружжям і були вказані їхнім сином Яном Августином. Усього маємо два інвентарі та одне оцінювання майна¹⁵⁴. Ці інвентарі становлять собою ідентичні документи (запис у раецькій книзі від 22 грудня є реляцією запису в книзі протоколів комісії присяжних від 18 жовтня), що відрізняються тільки написанням окремих слів (підтвердження того, що їх писали різні особи). Оцінювання майна проводили цехмістри кравецького цеху Григорій Германович та Якуб Невчас.

¹⁴⁸ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 348, с. 1684-1685.

¹⁴⁹ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 614, арк. 1; спр. 1087, арк. 1-2.

¹⁵⁰ Там само. Спр. 1198, арк. 1.

¹⁵¹ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 764, арк. 223 зв.

¹⁵² Там само. Спр. 348, с. 1682-1686.

¹⁵³ Там само. Спр. 56, с. 116.

¹⁵⁴ Там само. Спр. 55, с. 1361-1365; спр. 348, с. 1674-1686.

Цілком можливо, що несподівана смерть Войцеха приголомшила жінку та змусила її приховати майно від оцінювання та конфіскації за борги. Так, Анна влаштувала справжній погром при виїзді з Будковської кам'яниці, забравши із собою все, що мало якусь матеріальну цінність, і знищивши все інше. Ось як описує це писар економії Шимон Козловський: «Отож вона (Анна Зимницька. – Б. П.) за відсутності пана писаря раецького (Бартоломея Зіморовича. – Б. П.), коли він поїхав до Кракова, виселяючись із Будковської, або ж Писарської, кам'яниці, великий безлад учинила, й досі чинить, бо всі столи, старі шафи, лави, полицки, які здавна в тій кам'яниці були, забрала з собою, [...] котел вийняла; піч розвалену залишила. Спустошила бровар, корита, що здавна були, а також інше начиння броварне наказала порубати, деяке забрала з собою. Навіть з пивниць, ґрати виламавши, повитягала кентнари і камені. Залишила лише вікна майже у всьому будинку, погані печі, розбиті двері, зіпсовані замки, а також купи гною в кам'яниці та навколо неї. Так сплюндрувавши кам'яницю, ключі, кімнати і будинок панам господарям міста як годиться, пристойно не віддавши, виселилася. Про що тим же панам господарям зараз і надалі будучим проти неї застерігаю та залишаю здоровим правом»¹⁵⁵.

Як і після смерті першого чоловіка, Анна недовго залишалася вдовою. Вже у 1640 р. вона вийшла заміж за Якуба Коснігеля, львівського лавника, лікаря і доктора медицини¹⁵⁶. Третій чоловік походив із заможної сім'ї, був сином львівських міщан Якуба Коснігеля та Катерини Соколівни¹⁵⁷, племінником люблінського міщанина і лавника Мацея Коснігеля. Отримав спочатку ступінь бакалавра вільних мистецтв і філософії у Краківському університеті (1632 р.)¹⁵⁸, потім – титул доктора філософії та медицини у Падуї (1634 р.)¹⁵⁹.

Померла Анна Коснігльова через три роки після Войцеха Зимницького – наприкінці травня 1643 р.¹⁶⁰ Зберігся її заповіт, датований 29 травня, в якому вона відмовлялася від усіх дарунків Якуба Коснігеля (на суму бл. 3 000 зл.), натомість своє майно передавала чоловікові та дітям від першого і другого шлюбів, а також своїй вихованці Єві Мандеській, про котру доручала турбуватися Якубові¹⁶¹. Похована, згідно з духівницею, біля Зимницького, у

¹⁵⁵ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 55, с. 1620.

¹⁵⁶ Там само. С. 1270-1272; *Skoczek J. Lwowskie...* – S. 18.

¹⁵⁷ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 47, с. 258.

¹⁵⁸ Там само. С. 257.

¹⁵⁹ *Archiwum nacji polskiej w Uniwersytecie Padewskim / Wyd. H. Barycz. – Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk, 1971. – Т. 1 (1592-1745). – S. 299.*

¹⁶⁰ ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 341, с. 37-38.

¹⁶¹ Там само. С. 38-40.

катедри¹⁶². Її третій чоловік помер у 1655 р., не згадавши у своєму тестаменті нікого з дітей Анни¹⁶³.

На момент одруження Войцеха з Анною у неї вже було троє дітей від першого шлюбу з самбірським райцею Яном Кртаніком. Їхня доля після повторного заміжжя матері склалася по-різному. Стосунки вітчима і старшого сина Яна Раймунда не виходили за межі офіційності. В єдиному листі, який зберігся, Кртанік розповідав Войцехові про скаргу рогатинського пріора ордену на писаря міста Рогатина Станіслава Дудковича, який доводився швагром Раймундові та зятем Войцехові. Суперечка виникла через спадок покійного домініканця Яна і, за посередництва писаря, вирішилася не на користь ордену. Кртанік, визнаючи вплив Зимницького на швагра, просив його втрутитися і змінити несправедливий, на думку ченців, вирок¹⁶⁴ (чи це сталося – невідомо). Більше якихось гучних справ між вітчимом та Раймундом не виявлено.

Зовсім інші взаємини у Раймунда були з матір'ю. Після смерті батька вона залишилася для нього єдиною людиною, з якою він міг бути відвертим, звертаючись до неї не лише в приємні, але й у нещасливі моменти життя. 1636 року, вже у зрілому віці, Раймунд вирушив до Італії для подальшого навчання¹⁶⁵. Про своє перебування там він пише у листі з Неаполя до матері. З цієї розповіді зрозуміло, що орден не дуже допомагав Кртанікові матеріально, і той скаржився матері на тяжке становище, в якому перебував, просячи переслати гроші на побутові та навчальні потреби. Показово, що лист був адресований тільки Анні Зимницькій, хоча про кошти Раймунд просив обох: «Naprzod 5 czerwonych dac od poscieli y xiąg na trzy lata, strawe te mszami zarabiac musze [...] pod nogi wm oboigom porzuciwszy sie, y nie z iaki powinnosci domagam sie ale szczegulny łaski zebrze dobrowolnego opatrzienia na te promocyą me y na to studium y zwrocenia sie na droge prosze prosze łzami krwawymi»¹⁶⁶. Найімовірніше, важкість становища була істотно перебільшена і навмисне змальована в чорних кольорах для розжалоблення матері, бо вітчим, мабуть, не спішив допомагати пасинкові. Не встановлено, чим завершилося навчання Раймунда, проте знаємо, що у 1643 р. він був уже не просто братом, а отцем і лектором теології київського домініканського монастиря св. Миколая¹⁶⁷. Після смерті Войцеха та Анни

¹⁶² ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 341, с. 39.

¹⁶³ Там само. С. 170.

¹⁶⁴ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 570, арк. 1-1 зв.

¹⁶⁵ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 51, с. 1798.

¹⁶⁶ Там само. Ф. 132, оп. 1, спр. 570, арк. 2.

¹⁶⁷ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 56, с. 1292.

Раймунд судився з останнім чоловіком матері Якубом Коснігелем через спадок брата і сестри, вважаючи, що той привласнив собі чуже добро (закінчення цієї справи простежити не вдалося)¹⁶⁸. Цікаво, що таке приязне ставлення до рідних брата і сестри та відстоювання їхніх інтересів поширилося й на зведеного брата Яна Августина – Раймунд називав його у листах «miłum Augusztynem mym»¹⁶⁹.

Значно менше інформації є про інших дітей Анни та Яна Кртаника. Джерела фіксують, що крім Яна Раймунда, у них був син Станіслав та дочка Анна. Вперше згадані 1619 р., у листі самбірської рушникарки Катерини до їхньої матері Анни¹⁷⁰, вони, очевидно, були молодші за свого брата, бо у 1622-1624 рр. фігурують як неповнолітні (можливо, народилися після 1610 р.). Із від'їздом Анни до Львова діти, напевно, залишились у Самборі. Їхніми справами від 1618 до 1636 р. опікувався Анджей Зенткевич, самбірський міський писар¹⁷¹. Про життя Станіслава джерела мовчать, про Анну відомо лише те, що вона стала дружиною Станіслава Дудковича, самбірського і рогатинського писаря¹⁷². У 1636 р. райці Самбора почали великий судовий процес проти Зимницького як опікуна брата і сестри, напевно не бажаючи віддавати в чужі руки маєток однієї з місцевих патриціанських родин (діти на той час, вочевидь, уже досягли повноліття). Незважаючи на вражаючий обсяг цієї справи (скорочений її виклад у львівських раецьких актах зайняв 50 сторінок)¹⁷³, самбірська канцелярія не спромоглася виграти процес у свого колишнього працівника. Зимницький і надалі користав з цих маєтностей, і тільки по його смерті у Раймунда Кртаника виникли претензії до користувачів цієї власності.

Єдиним спільним сином Войцеха та Анни був Ян Августин (також уживалося й одне ім'я – Августин)¹⁷⁴. Рік його народження можна визначити лише приблизно – виходячи з того, що почав навчання в 1633 р., народився бл. 1615 р. Через тимчасову недоступність метричних книг львівської катедри, датованих першою половиною XVII ст., наразі неможливо встановити не тільки більш точну дату народження, а й імен хрещених

¹⁶⁸ Про розташування цього монастиря, його володіння та відносини з міською громадою Києва див.: Білоус Н. Київ... – С. 73, 219-222.

¹⁶⁹ ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 570, арк. 2.

¹⁷⁰ Там само. Спр. 948, арк. 1.

¹⁷¹ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 37, с. 1099-1100; спр. 51, с. 1820, 1822.

¹⁷² Там само. С. 1777.

¹⁷³ Там само. С. 1770-1824.

¹⁷⁴ Там само. Спр. 56, с. 113.

батьків Августина¹⁷⁵. Традиція надання подвійного імені пов'язувала дитину, з одного боку, з її святим патроном, з іншого – із сім'єю та найближчими родичами¹⁷⁶. Прийнявши, як і його зведений брат, чернечий сан, щоправда, в ордені цистерціанців¹⁷⁷, Августин залишив собі тільки друге ім'я. Інформації про дитинство та юнацькі роки писарського сина теж обмаль. Плануючи для Августина у майбутньому подібну до своєї кар'єру, Зимницький послав його на навчання до Замостя (перед цим, ймовірно, були якісь студії в катедральній школі Львова). Документальні свідчення про Августина як студента Замойської академії маємо з 1633-1634 навчальних років: «Augustinus Alberti Zimniczki, distr[ictus] Leopold[iensis] Religiosus Zam[oscensis]»¹⁷⁸. Щоб скласти уявлення про те, які Зимницький-молодший мав отримати знання, поглянемо на програму навчання в академії. Вона поділялася на два ступені – нижчий, 5-річний (*classes inferiores*) і вищий, академічний, що тривав шість років (*classes superiores*). Нижчий курс складався з трьох кафедр – початків філософії й риторики, прозодії й синтаксису та аналогії з орфографією. Вищий (сім кафедр) включав математику, логіку і метафізику, натуральну філософію й медицину, елоквенцію, моральну філософію та політику, загальне і польське право¹⁷⁹. Ректором Замойської академії у студентські часи А. Зимницького був Бенедикт Желеховський (?-1658), доктор права, перед цим професор у Познані та Кракові, замойський канонік і кустош, асесор Замойського трибуналу, віце-канцлер академії, автор правових праць¹⁸⁰. Маючи доволі сильну протекцію в Замості – адже його шурином та хорошим приятелем був писар, а згодом вїт Войцех Мульдорф (слуга Томаша Замойського), Войцех Зимницький розраховував, мабуть, оселити тут сина чи навіть влаштувати у замойську канцелярію, бо турбувався про навчання каліграфічного письма у місцевого писаря¹⁸¹.

Однак, судячи з поведінки Августина, той не мав бажання вчитися. У 1636 р., по дорозі до Замостя, він утік, проте безуспішно – його наздогнав

¹⁷⁵ Ними могли бути добре знані у Львові люди – наприклад, у 1603 р. хрещеними батьками доньки писаря Анджєя Мондровича Катєрини були львівський канонік Томаш Піравський та Софія Солокайовська (ЦДІАУЛ, ф. 618, оп. 2, спр. 2629, арк. 87 зв.).

¹⁷⁶ Часто дитині давали ім'я діда (баби) або померлого(-ї) брата (сестри) (*Bogucka M. Staropolskie obyczaje... – S. 45*).

¹⁷⁷ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 56, с. 1174-1175.

¹⁷⁸ *Album studentów... – S. 141, 143*.

¹⁷⁹ *Ibid. – S. 9*.

¹⁸⁰ *Ibid. – S. 25*.

¹⁸¹ ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1114, арк. 2.

опікун Миколай Чарнош¹⁸². Очевидно, не тішили батька й інші проступки сина – той витрачав гроші, призначені для навчання, на різний непотріб та гулянки. Про те, що Яна Августина не приваблювала кар'єра писаря, свідчать його слова, переказані В. Зимницькому М. Чарношем: «Перед багатьма повторює, що недовго буде [...], панотець візьме його звідси і віддасть його милості архієпископові на службу»¹⁸³. Згодом плани Зимницького-батька таки змінилися, він забрав сина із Замостя і відправив до Кракова продовжувати студії там¹⁸⁴. З 1637 р. маємо документ, яким Войцех уповноважував випускника Замойської академії та свого друга Павла Скробішовського вести справи Августина у Кракові¹⁸⁵. Батько навіть виділив міські кошти на харчування сина¹⁸⁶. Де саме навчався Августин у Кракові – невідомо. У списку студентів Краківського університету його не виявлено¹⁸⁷.

Наперекір батькові (а може, й за пізнішого його сприяння), Августин обрав духовну кар'єру. У 1642 р. він постав у зовсім новій для нього іпостасі – як профес (новіцій, послушник) монастиря св. Клари Тумби ордену цистерціанців у Могилі біля Кракова (у Львові Августина представляв пріор ордену Стефан Шолдрицький)¹⁸⁸. Цистерціанці, в порівнянні з домініканцями або єзуїтами, були маленьким орденем, що належав до групи найменш динамічних (на зламі XVI–XVII ст. пережив хвилю оновлення й піднесення). У тому ж могильському монастирі 1522 р. налічувалося 33 монахи, 1620 р. – 30, 1623 р. – 32, 1649 р. – 24¹⁸⁹. Якщо проаналізувати територіальне походження монахів, то з'ясуємо, що у 1601-1650 рр. 24 особи походили з Малопольщі, 5 – з Великопольщі, 2 – з руських земель, 1 – з Мазовії, й 1 – з Сілезії, серед них найбільше було міщан, частка шляхти доходила до 22 %¹⁹⁰. Отже, Зимницький якраз і був одним з тих двох ченців «з руських земель», якого доля спроводила в цю обитель.

¹⁸² ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1114, арк. 1-1 зв.

¹⁸³ Там само. Арк. 1 зв.

¹⁸⁴ Там само. Ф. 52, оп. 2, спр. 52, с. 1498-1500.

¹⁸⁵ Там само. С. 1498-1499.

¹⁸⁶ Там само. Спр. 738, с. 424.

¹⁸⁷ *Album studiosorum Universitatis Cracoviensis ...* – Т. 4.

¹⁸⁸ ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 56, с. 113.

¹⁸⁹ *Gapski H. Problematyka rekrutacji cystersów w Polsce w XVI–XVIII wieku // Historia i kultura cystersów w dawnej Polsce i ich europejskie związki / Red. J. Strzelczyk. – Poznań, 1987. – S. 477-478.*

¹⁹⁰ *Ibid.* – S. 481-483.

Загальна схема навчання і виховання в різних орденах сильно не відрізнялася. Спочатку був одно- або дворічний новіціат, потім професи залишалися два-три роки в монастирі, навчаючись латині та інших світських предметів. Тоді вони здобували філософсько-теологічну освіту, яка давала їм право на висвячення. Ці студії у цистерціанців відбувалися у власному монастирі під наглядом доктора філософії або теології. Вони досягли свого найбільшого розвитку за настоятеля Павла П'ясецького (1624-1649 рр.) і протривали до 1718 р.¹⁹¹

Після смерті батька Августин став єдиним спадкоємцем усього львівського добра, оціненого 18 жовтня 1640 р. Він отримав дві третини маєтку (одна належала матері) та право на 1 000 зл. з 2 200, заборгованих Зимницькому за Кампанівську кам'яницю¹⁹². Проте орден цистерціанців скаржився на приховування кредитів небіжчика, жіночих срібних і золотих прикрас, вин, збіжжя, самбірських дібр. Августин забрав собі бібліотеку батька, 20 килимків, 15 килимів, столовий посуд, залишивши натомість чоловічий (крім фалендушового та чамлетового плащів) та жіночий одяг¹⁹³. Остання відома нам згадка про сина писаря датується 1656-1657 рр., коли він навчався у Падуї, вже як лектор теології та професор філософії¹⁹⁴. Очевидно, рід Зимницьких припинив своє існування з його смертю.

¹⁹¹ *Leszczyński H.* Studia w klasztorach cysterskich XIII–XIX wieku // Historia i kultura cystersów w dawnej Polsce i ich europejskie związki / Red. J. Strzelczyk. – Poznań, 1987. – S. 343, 349; *Ejusd.* Z dziejów kolegium prowincjonalnego cystersów w Mogile // Dzieje teologii katolickiej w Polsce / Pod red. M. Rechowicza. – Lublin, 1975. – T. 2. – Cz. 2. – S. 419.

¹⁹² ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 56, с. 114-115.

¹⁹³ Там само. С. 114.

¹⁹⁴ Archiwum nacji polskiej... – S. 431.

ВИСНОВОК

Просопографічне дослідження життєпису львівського міського писаря першої половини XVII ст. Войцеха Зимницького засвідчує перспективи таких розвідок, присвячених багатьом іншим міським урядникам, та поставило багато знаків запитання щодо професійних можливостей сучасних істориків у реконструкції життя та діяльності історичних постатей. Появу цієї публікації спричинила потреба у детальному систематичному довготривалому джерельному пошуку, верифікації праць позитивістської та постмодерної історіографії міст і виданні різнопланових джерел до історії міського суспільства.

Завдяки збереженим унікальним документам магістрату міста з цієї епохи, перед нами вимальовується постать урядника тих часів – міського писаря, керівника канцелярії, міщанина, лавника, купця, батька та чоловіка. На підставі поданого нарису про основні життєві віхи Зимницького представлено модель кар'єри тогочасного урядника, відтворено етапи входження міського писаря до львівської громади та владних кіл.

Войцех (Альберт) Зимницький (1583-1639) походив з міщанського середовища м. Гостинь у Великопольщі. Типовою формою освіти для міщанських синів було навчання у системі початкового та середнього шкільництва, а згодом – вищі студії для отримання наукового ступеня в університетах Європи. Освічена молода особа, перебуваючи під покровительством відомого магната, шляхтича, коронного урядника чи церковного достойника, могла сподіватися на подальшу кар'єру в коронних урядах Речі Посполитої, адміністративно-судових органах, церковній ієрархії чи міських урядах. Відмежована від міщанського купецько-ремісничого середовища належністю до стану *litterati*, молодь ставала мобільною, переміщаючись у своїх «академічних мандрівках» цілою територією Європи. Вона пробувала власні сили у різних царинах – вчорашні студенти працювали копіїстами книг, помічниками писарів, учителями шкіл, публічними нотаріями, судовими захисниками. Так вони здобували неоціненний досвід, вміння, рекомендації, що відкривали перед ними наступні щаблі кар'єри.

Сторінки життя В. Зимницького до його праці у львівській міській канцелярії виглядають радше «білими плямами» на фоні подальшої діяльності, що підтверджує своєрідну «анонімність» тогочасної людини. Допоки вона не потрапляла до кола офіційних осіб при дворі, гроді, канцелярії, доти гіпотетичні припущення в її біографії переважають над

реальними свідченнями. Можна реконструювати лише середовище, в якому вона перебувала і з яким спілкувалася, – для майбутнього писаря це було коло вихованців Замойської академії та самбірського магістрату. Втрати, смерті, рекрутації серед персоналу львівської канцелярії спричинилися до появи тут цієї непересічної постаті.

Канцелярія міста Львова, з приходом до неї Зимницького, продовжила розвиватися, вступивши в чвертьстолітній період стабільності. Це було наслідком вдалого збігу історичних обставин у поєднанні з особистими якостями керівника цієї установи. Досвічений 33-річний Войцех уміло координував внутрішню та зовнішню діяльність інституції, підбравши когорту помічників – заступників і підписків, які забезпечили нормальне функціонування такого складного організму, як канцелярія. В. Зимницький, йдучи в ногу з часом, не сидів у залі для переписування міських книг, стежачи за підписками, а вирішував справи в роз'їздах, у королівських та гродських судах, на сеймиках тощо, брав активну участь у представництві міста, виступаючи на захист міщан та міських інтересів. Знайомства, протекції, частування допомогли міщанинові з Гостині стати лавником міста, тобто просунулися на крок у своїй кар'єрі, вершиною котрої мав стати (однак не став) уряд райці.

Професійна діяльність не перешкождала В. Зимницькому провадити власне приватне життя. Будучи міщанином свого часу, він з легкістю звернувся до т. зв. міщанських занять – торгівлі різними товарами, здебільшого східного походження (вино, килими, прянощі). Вигідно одружившись із багатою вдовою, отримавши нерухомість і сталий прибуток у місті, писар міг спокійно очікувати старості. Виховуючи свого єдиного сина – Яна Августина, Зимницький усе ж таки намагався відвернути його від міщанської моделі життя, прищеплюючи нащадкові бажання побачити світ і послужити його можновладцям. Таке переорієнтування на інші, не міщанські цінності, намагання взоруватися на шляхетські зразки стало ознакою занепаду відомих патриціанських родин Львова.

Зреалізувавши себе на уряді писаря, Зимницький повторив долю багатьох писарів Львова, які, досягнувши висот у канцелярській роботі, не зуміли стати «своїми» у колі патрициїв і райців. Цьому перешкодили соціальне становище Зимницького, його незакоріненість у міську громаду. Добре знаний поза межами міста, що стало йому рідним, він не залишив по собі глибшого сліду.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Список скорочень

etc. – et cetera
imc – jego miłość (mość)
imp – jego mość pan
Mmp, mm pan – mój miłościwy pan
mp – miłościwy pan
Mppa – manu propria
p. – pan
PML – pisarz miasta Lwowa
pp. – panowie
Wc, Wm, Wmc – Wasza miłość (mość)

№ 1

1618 р., 24 березня, Варшава. –

Лист львівського міського писаря Войцеха Зимницького до дружини Анни у Львові у господарських, сімейних та службових справах [арк. 1]

Moia pani pisarzowa lwowska.

Wszego dobra od Pana Boga uprzejmem sercem zyczę.

Zadnej okazji nie opuszczę, abym do was pisac nie miał, czego się ia od was doczekac nie moge. Na ktory zal, cierpcu przykładac muszę. Teras nie maiąc wie e czasu, ani co tak potrzebnego pisac, oprócz abym wam oznaimił, y ze zdrow z łaski Bozej, a o ogrod¹ wam przypomniał, na pierwsze pisanie moie y ieszcze ustną domową mowe moię odzywaiąc się we wszystkim. Trzeba tedy wam wiedziec ysz od Wielki nocy arenda tego ogrodu gospodarzowi temu przychodzi, do ktorej ma dodac złotych dwanasie, bo mi na S[więty] Michał² tylko złotych dwanasie dał, a naiąłem mu był na rok za z[łoty] 24. Iezliz go sama chcecie trzymac y podolacie temu, więc iezliz takowy albo y wiekszy sobie uczynicie pozytek, obym ciesz go, sprawcie, wychędozcie y dobrze, czego w dom potrzeba będzie, pozasiewajcie. Na nasienie w Samborze przes pisanie zdobądzcie się. Iezlizbyscie zasię sami nie chcieli, a do inszej prace zamyslilibyscie na ten nowego gospodarstwa rok, tedy go zaarenducie lubo temu, lubo inszemu. Dawam na wolą,

¹ Йдеться про писарський город, який місто надавало у вільне користування міським писарям з XVI ст.

² 29 вересня.

komu y co s tym zechcecie czynic, czynicie, tylko zebyscie arende podwyszyc y na złotych trzydziesci wyciągnac mogli, a zeby złotych piętnascie dano weprzod, a druga piętnascie da Pan Bog na S[więty] Michał. Piszę to tak, czegom doswiadczył, y roku przeszłego napatrzal się ze moze we dwoi na sol arendarz wybrac. O przyjezdzie moim na Święta Wielkonocne pisac wam nie moge, bo panowie rajce wskazali y pisali sam do mnie przez tych panow ktorzy ze mną w Warszawie mieszkaią, abym y po sejmie³ zostal w Warszawie ani sie zwracal, azbym sprawy mieisckie, ktore sam są skonczył y odprawil⁴. Otosz ia tak czynic musze, iako mi sam panowie naszi roskaza, bo na czym wosku (powiedaią) iездzesz, tego piesnkę⁵ spiewai. Nie moziecie pewnej wiadomosci miec, a pan Syxt⁶ przyedzie. Te listy ktore wam ten poslaniec odda, podpiskowi Iezierskiemu⁷ oddajcie, a on rozda komu co nalezec będzie. Xiąszky chłopiec przywiozę. Kurdybanikow powiedzcie yz gotowy przywilej, ale dwadzieścia złotych kosztuiе, oprócz prace moiey, na którą, rozumiem yz diseretowac będą⁸. Mam za tho yz was listy y sprawy czapnikow y rymarzow samborskich doszły, kiedy po te sprawy y po przywilej⁹ (ktorym wam dał do skrzynie schowac) przyiadą, proście ich od *procuratora* [захисника] tego, ktory od nich the sprawe odprawował, o pare chędogich magierek¹⁰, bom mu obiecal. Oddawam was zatym Panu Bogu, prosząc go, abym was wszystkich w dobrym zdrowiu y w porządnym gospodarstwie, rządzie, y ochędostwie domowym zastał. Dan[o] w Warszawie w sobothę szrodopostną roku Panskiego 1618.

Wszego dobra zycziwy małzonek Woyciech Zimnicky pмL ręką swą.

[*арк. 1 зв.*] Szlachetnej pani Hannie Zimnickiej pisarzowej mieisckiej lwowskiej radzieckiej małżoną mnie miłej pilnie nalezy we Lwowie oddac.

ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 567, арк. 1-1 зв. Рукопис. Оригінал.

³ Мовиться про звичайний сейм у Варшаві, що відбувся 13 лютого – у березні 1618 р. (*Kriegseisen W. Sejm...* – S. 196).

⁴ Неможливо точно визначити, які міські справи мав на увазі Зимницький, можливо, судову суперечку з магістратом української громади. Відомо про відсилання до Варшави у 1616 р. представників Львівського *ставропільського братства, що мали захищати інтереси української громади* (*Капраль М. Національні громади...* – С. 129).

⁵ Слово закреслено.

⁶ Сикст Еразм – доктор медицини, лавник (1606-1614 рр.), райця (1614-1635 рр.) міста Львова (*Urządnicy miasta Lwowa...* – S. 408).

⁷ Єзерський Ян – заступник писаря, підписок у раецькій канцелярії Львова у 1618-1619 рр. (*ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 35, с. 86, 92*).

⁸ Очевидно, йдеться про затвердження привілею кордибанникам у королівській канцелярії, його впис до Коронної метрики. Про співпрацю писаря з цехами див. текст.

⁹ Слово закреслено.

¹⁰ Магерка – угорська шапка з грубого сукна, округла або чотирикутна.

Бл. 1618 р.¹¹ –
 Лист самбірської міщанки Агнешки Хмельової до Анни Зимницької
 у Львові в торговельно-фінансових справах
 [арк. 2]

†

Moia wielce łaskawa pani piszarzowa służby moie do łaski wm pilnie zaliczam.

Zdrowia dobrego y pomyslnych pociech w długi wiek od Pana Boga Wszehmogącego wm uprzejmie życę społecznie z panem małzonkiem y z najmilszym potomstwem wm.

Uskarzam sie wm, zem chociaż nierychło ze Lwowa wyiachałam przecie nie porządnie, albowiem rzeczy szwych nie pobrałam, osobliwie korzenie z worem ostało w yzbie, celadka nie dojrzała, ia rozumiałam ze na pana iaptykarzowym wozie. Prosze unizenie wm, racz wm zapieczętowawszy wor odesłać y przesciadało s czyrką iak posciel paniey Krztaniowej¹² słano, nie schowało dziwce. O węzinę w[y]proszę racz wm przysłać. Iesce posyłałam na kamień¹³ węziny złotych trzy, tedy będzie pultrzecia kamienia wszyszkiey. Pisałam tam o kitaykę y o czapkę do pani Połomski, iednak iesliby iey we Lwowie nie było, racz wm odpieczętowawszy list przeczytać y kupić kitayki, choczaszby czapka nie mogła być. Panny zakonne wm modlitwy swe zaliczaią a proszą zebyś im wm raczyła kupić oliwy na którą posyłaiaą ośmdziesiąt groszy, po osmi groszy funt¹⁴ u Gdańszan a proszą barzo o dobrą. Strony tamtych rzeczy, o któreś wm ze mną w tajemniczy mowiła, mowiłam z panią matką, nie była odtego, racz wm przyiachać y rozmowiwszy sie szyrzey postanowić. Iey mosci pani doktorowey wina ieszcze nie posyłałam, a to z tey miary, uchodząc nieprzyiazni, bo pan iaptykarz czałą drugę załował ze nie był u pani doktorowey y mnie sie radziel, co czynić iesli posłać wina, iam powiedziała iak wola wm, iednak niezdało by mi sie kiedy z wm postanowienia nie uczyniela y zamilczal na to. Proszę racz sie wm wywiedzieć u pani doktorowey, iesli te wina maią być dolne, czyli berexaskie, a ia iako nayprędzy odesłę o te rzeczy ktore tam pozostały proszę barzo wm racz wm odesłać, tę łaskę wm powinna będę odsługować. Proszę tyz wm racz wm kazać swicze wziąć u mydlarza s pudełkiem, iuz zapłacone. Rybę racz mi wm przysłać y te

¹¹ За архівним заголовком датовано 1629 р.

¹² Можливо, це Анна Кртаньова, мати першого чоловіка Анни Зимницької Яна Кртаніка (ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 34, с. 717).

¹³ Камінь – одиниця маси, дорівнювала 32-50 фунтам.

¹⁴ Фунт – міра маси, дорівнював 405,2 г.

rzeczy ktore tam pozostaly na tym wozie na ktorym pan iaptykarz wino poszyla y chustka konopna na kstałt obruska zostala u pani Polomski w beccze. Proszę¹⁵ racz mi wm oznaymic co tam będzie przysłać od tey sprawy, ktora iest przy panu Iezerskiemu. Przytym sie łasce y miłosci wm pilnie oddaie.

Wm ze wszech zyczliwa Iagnieska Chmielowa¹⁶.

[*арк 2 зв.*] Slachetnie urodzoney pani Annie Zimniczkiey pisarzowey miasta lwowskiego przyiacziolce mnie miłey do rąk nalezy we Lwowie.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1087, арк. 2-2 зв. Рукопис. Оригінал.

№ 3

Бл. 1618 р. –

Лист самбірської міщанки Агнешки Хмельової до Анни Зимницької у Львові у торговельно-фінансових справах

[*арк. 1*]

†

Moia wielcze łaskawa pani Zimniczka.

Słuzby moje siroczińskie do łaski wm pilnie oddaie. Zdrowia dobrego y pomyslnych pocziech w długi wiek społecznie z iego m[os]cia panem małzonkiem y z najmilszym potomstwem wm uprzejmie zyczę tak iako szama szobie. Według obietniczę wm czekałam wm z wielką radością, ale podobno złe zdrowie przeszkoda. Coz czynić, woley Bozey trudno sie sprzeciwiac. Day Panie Boze abym słyszala o dobrym zdrowiu wm. Będacz we Lwowie mowila z wm o drudze Częstochowskiey, iesliz by to beła wola Boza y wm ze mną w kompaniiey proszę day mi wm znać przed Wielką noczą zebym furmana obstalowała. Strony tamtych piędędzy ktorem wm na potrzeby moie posłala tak swoje iako y pannom zakonnym było złotych szesznascie y czternascie groszy. Na tos mi wm przysłala kamien wezini za trzy złote y dziesięć groszy, oliwy za osmdziesiąt groszy safranu pułczwierci za złoty, dwa funty pieprzu po osimnascie groszy, imbiru pułtora funta za dwannascie groszy, za bańki na oliwę groszy trzy, poboru wm dała od ryby dwannascie groszy, kitayki pięć łokci¹⁷ po pułdziewięta grosza czyni czterdziesti groszy y pułtrzecia za kitaykę. O tamte sprawy ktore są przy panu Iezwierskim proszę racz wm wykupić y przysłać.

¹⁵ Слово вставлено зверху.

¹⁶ Хмельова Агнешка – самбірська міщанка, у 1628 р. – вдова Блазія Хмеля, самбірського райці, сестра Регіни Ганківни, дружини Яна Філіповича. Її дочка, Анна Хмельова, була одружена з аптекарем Валентином (ЦДДАУЛ, ф. 43, оп. 1, спр. 104, с. 41, 98; ф. 52, оп. 2, спр. 43, с. 870).

¹⁷ Лікоть старопольський – 59,6 см.

Przytym sie łascze y miłosci wm pilnie oddaię wm ze wszecz zyczliwa Iagnieska Chmielowa.

[*арк. 1 зв.*] Slachetnie urodzoney pani Annie Zimniczkiey pani¹⁸ piszarzowej miasta lwowskiego mnie wielcze łaskawey pani y przyiacziolcze moiey nalezy we Lwowie.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1087, арк. 1-1 зв.¹⁹ Рукопис. Оригінал.

№ 4

**1619 р., 19 травня, Самбір. –
Лист самбірської міщанки рушникарки Катерини до Анни Зимницької у Львові в особистих справах
[арк. 1]**

†

Mnie wielcze moya łaskawa paniey pisarzowa.

Zdrowia dobrego od Pana Boga Wszchemogącego wiernie zycze wm we-
społek s panem małzonkiem, wm nie ynaczy iedno iako sama sobie na caszy
niezamierzone etc. Iednak gdisz mi sie tak trafilo pyszacz do wm przesz *consora*
[чоловіка] zyczałabym tego sobie beła zebym beła mogła sama u wm bydz daię
tho na baczenie wm dla zły drogi bo my sie barzo dała znacz y do thego caszu y
nie mogę sie iesczę obaczyc ale sie tak bęndę starała ze do wm iako nayprędzы
sama przybędę o pieniadze ktorę owdzie wm mą wsistkie sam gothowie²⁰ tilko o
tho ydzie ze ych cłowiek nie smie posłacz przesz *consora* [чоловіка] bo owdzie
nie kopa any dwie wszakze ych wydział ten *consor* [чоловік] y chciał sie ych
podiaćz wziącz alem ia nie smiała dacz bo o mnie ydzie ale prosze wytrwayczię
zlycz bам się nie zabawiemy bo monetha dobra obieczałam sie beła na koła-
cze wielkanoczne y na babę ale sie przecie nie zarzeką przybycz na krzcyny
ale prosze nie frasai sie wm staram sie zebym mogła bydz co nayprędzы konia
my²¹ naymowacz iedno tylko kolase nasmarowacz. Prosze wm racz wm przypo-
mniecz themu czeladnikowoy odemnie prosząc go zeby my terasz dogodzy²² w
moy potrzebie wszakze thego nie będzie skodzien bo by terasz kozuba połatacz
kiedy by iedno s kym beło bo wiem czegom terasz skodna co cychterza²³ niebeło

¹⁸ Слово переправлено.

¹⁹ Два листи Агнешки Хмельової написані двома різними почерками, ймовірно, вона користувалася послугами писарів.

²⁰ Слово закреслено.

²¹ Слово закреслено.

²² Слово закреслено.

²³ Нерозбірливо.

posly wm po niego nieznacznie racz mu wm mowycz ode mnie y iemu ia tho nagrodzę zatym wm Panu Bogu oddaię. Dan[o z] Sambora we srode przewodną anno D[omi]ni [року Божого] 1619.

Wm wszego dobra zyczlywa y słuzycz gothowa Katharzyna rusnikarka miasta Sambora.

Anka y Stasio²⁴ kazaly sie kłaniacz wm.

[арк. 1 зв.] Mnie wielcze moy łaskawy paniey Hanię paniey Zymniczky pany pisarzowy lwowsky pilnie do rak własnych należy.

ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 948, арк. 1-1 зв. Рукопис. Оригінал.

№ 5

1620 р., 6 травня, Варшава. –

Лист львівського міського писаря Войцеха Зимницького до магістрату Львова з повідомленням про вирішення різних справ, зокрема з українською громадою

[арк. 1]

Spectabiles ac excell[entissi]mi d[omi]ni, d[omi]ni obseruand[issi]mi.

Officii ac studioru[m] meoru[m] debitu[m] promptitudinem D[ominatio] V[estra] offero [Достойні та найясніші пани, пани найшановніші. Службу і старання мої, готовність до виконання обов'язків Вам декларую].

Przyjechałem do Warszawy *pro die* [після] 3 maj, w zdrowiu takim, w iakim zaiechac Panu Bogu podobalo się. Pana syndyka na mieiscu y *ciuitatis o[mn]es causas in tuto* [і всі міські справи загалом] zastałem²⁵. Iego m[os]c x[iądz] podkanclerzy²⁶ lekarstwy się bawi, y dla tegosz *iudicia* [суди] ustały. Sprawę z Russiã²⁷

²⁴ Діти Зимницької від першого шлюбу – Станіслав і Анна.

²⁵ Йдеться про Павла Дзюрдзі Боїма, лавника (1617-1619 рр.) і райцю (1619-1641 рр.) (Urządnicy miasta Lwowa... – S. 377). Його лист з 7 травня 1620 р. до львівських райців зберігається в архіві, однак у цій кореспонденції згадані інші справи міста, не пов'язані з українцями (ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 482, арк. 1-1 зв.).

²⁶ Тобто Анджей Липський, луцький єпископ, підканцлер (1618-1620 рр.) (Urządnicy centralni... – S. 110).

²⁷ Під «руськими справами» автор листа має на увазі один з найбільших конфліктів між міською владою та українською громадою за зрівняння прав українців з поляками, відповідно до привілею 1572 р. Описані тут події стосуються, очевидно, перманентних домагань ремісників-українців щодо прийняття до цехів та старшинства у цеху (Економічні привілеї... – С. XVIII, XLV, 206-207 (док. № 45-46)).

defendendam [до захисту] wzięli ich m[os]c pan Slepowronski²⁸ y pan Rudawski²⁹, którą przy mnie y przy panu syndyku między sobą agitowali, y iakom zrozumiał, dobrze się na nie nagotowali. Oddalem tym pp. iuristom od wm listy, y po dziesiąci talerow złotych, ktore wdziecznie y ochotnie przyzięli. Tuszą tej sprawie pasc dobrze, bo iakom zrozumiał *ex statu causae* [зі стану справи] tych Rusi, naiwięcy affectuią *susceptione[m] ad contubernia et seniorat[us]* [прийняття до цеху і старшинства], inszych *puncta* [пунктів] nie wspominaią *in eo statu causae* [в цьому стані], iako o handlach, szynkach, kra[m]ach etc. etc. (chyba by w controuersie wmieszac *latentos dolos* [таємний задум] mieli), a na the *senioratu[m]* [старшинство], mamy *praeiudicatu[m]* [ухвали] Wisniewskie, kędy ich do unii nazoną. Powiadałem ia pp. iuristom iako ich przyimuią do cechow, *aptos et idoneos* [відповідних і придатних], y iako *contubernaliu[m]* [цехові] zaszły *submissie de suscipiendis Ruthenis* [постанови про прийняття українців], ale mi s tym milczec kazali bo (prawi) zamilczemy my tego, a *in genere* [в загальному] bronie im do cechu będziemy, asz potym *in specio* [окремо] łacno *intentu[m]* [рішення] będzie *concludere* [прийняте]. W ricznicy³⁰ sprawie iego m[os]c pan Ianocki³¹ y pan Swiezynski³² dobrze takze są

²⁸ Слеповронський Анджей – у 1618 р. судовий захисник при королівському дворі (AGAD, Księgi miejskie Starej Warszawy (SW), sygn. 545, k. 136).

²⁹ Рудавський Ян – доктор обох прав, судовий захисник, королівський секретар, декретовий писар, пізніше – вармінський канонік (AGAD, Metryka Koronna (MK), Wyroki sądów asesorskich, Sejmowych i Relacyjnych (ASR), ks. 15, k. 15 v; *Augustyniak U. Informacja i propaganda w Polsce za Zygmunta III.* – Warszawa, 1981. – S. 184, 229).

³⁰ Слово закреслено.

³¹ Яноцький (Янецький) Анджей – судовий захисник. 1620 року, також 6 травня, він листовно повідомив львівських райців, що приїхав Зимницький і привіз їхнього листа. У відповідь Яноцький запевняв, що справи «схизматиків-русинів» не прийняв до розгляду (ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1181, арк. 1). Це виглядає характеристичним з огляду на те, що у 1613-1614 рр. цей же Яноцький за винагороду займався справами всієї української громади (докладніше див.: *Капраль М. Національні громади...* – С. 127).

³² Свежинський (Сведзинський) Марцін – судовий захисник, урядник коронної канцелярії (AGAD, SW, sygn. 16, k. 411 v; sygn. 545, k. 172; *Augustyniak U. Informacja...* – S. 184). У листі, датованим цим же 6 травня, він писав до львівських райців, що змушений захищати, згідно зі своїм урядом, усіх людей («muszę dosyc czynić off[ic]i]o meo»), однак завжди є до послуг місту, й інформував, зокрема, про скаргу українців про неприйняття їх до цехів та про свої контакти в цій справі з Яноцьким і Зимницьким. На те, що Свежинський робив це не безкоштовно, вказує подяка в кінці листа за юргелт (тобто річну плату) і подарунки нагурою (рибу тощо) (ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 958, арк. 1). Він також, як і А. Яноцький, захищав українців, проте не гребував працею «на дві сторони» (*Капраль М. Національні громади...* – С. 127).

informowani, przy których y ia stoiąc nie przepomnię inculcowac te[g]lo, co iest u wm *conclusiu[m]*, *et mihi commissu[m]* [рішення, і мені довірене] zwłaszcza *de censib[us] ad castru[m] aliquib[us] persoluendis* [про сплату деяких податків до замку]. W sprawie Constanty z Mniszkami³³ *ferē* [зазвичай] wszyscy wre-ste nie kazą się nam wdawac, dla iego m[os]ci x[ię]dza podkanclerzego który wszyskie³⁴ *ciuitatu[m] priuilegia* [міські привілеї] zwykł psowac, ale na inszy czas pogodniejszy y *aliu[m] ca[usa]t[i]one[m]* [інший процес] zachowac sie y *praestolari* [вичікувати] radzą. Za pisaniem wm do pana Ianockiego, zaras *de-scivit* [відвернувся] od Rusi, y niechce przy nich stac. Iego m[os]c pan Swiezynski *millies* [багаторазово] attestował się ze *ex antiquo contractu* [з давнього контракту] musi *pro Ruthenis* [за Руссю] stanąć, ale tak, że na *iura et priuilegia ciuitat[is]* [права і привілеї міста] następowac niechcę, tylko *quod iuris rit* [право, яке було]. Dawaicieśmi³⁵ wm znac iezliz the sprawę z Constantą mam *in arena[m]* [на боротьбу] puszcic, albo nie[mam]. Pan syndyk oddał mi sam sprawej, ktore *ad expediendu[m] supersunt* [для користі залишені]. Przy relaty iego, iezliz przepomniał co sprawie, oznaimicie mi wm a ia *supplebo* [доповню]. Nowin zadnych u dworu niemasz. O sejmie iego kro[lewska] m[os]c niemysli³⁶,

³³ У 1620 р., 26 квітня, Сигізмунд III у листі до Ахатія Ґроховського, перемишльського єпископа, вказував на регулярні скарги міщанства на старосту Станіслава Боніфатія Мнішка (сяноцький (1602-1613 рр.) та львівський (1613-1644 рр.) староста (Urządniczy województwa ruskiego XIV–XVIII wieku (ziemia halicka, lwowska, przemyska, sanocka): spisy / Oprac. K. Przyboś. – Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk; Łódź, 1987. – S. 152, 367)) «w różnych controversiach, na ktore decreta seymowe y zadworne zaszły», і закликав владику виступити посередником між двома сторонами і запевнити в непорушності їхніх прав і привілеїв (ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 49, арк. 1). Щодо Констати, то 25 липня 1619 р. львівська міщанка Катерина Константа написала листа до Анджея Яноцького з проханням продовжити її справу перед королівським судом (Там само. Спр. 595, арк. 1).

³⁴ Слово закреслено.

³⁵ Слово переправлено.

³⁶ На початку 1620 р. політична ситуація в Польщі, як зовнішня, так і внутрішня, була доволі напружена. Король вагався щодо скликання сейму, боячись протиставитися шляхетській опозиції. Різні погляди на це мали єпископи та сенатори – краківський єпископ Марцін Шишковський підтримав пропозицію «швидкого і короткого сейму», київський воевода Томаш Замойський також, натомість віленський воевода Ян Ходкевич не радив королю робити цього. Врешті-решт чутки про скликання краківської шляхти та можливий бунт серед них переконали Сигізмунда III відкласти сейм до кінця року (*Pietrzak J.* Po Secorze i podczas wojny chocimskiej: sejmy z lat 1620 i 1621. – Wrocław, 1983. – S. 30-33). Єпископ Шишковський був добре знайомий з львівськими райцями – зберігся його лист до міста у справі з підчасим 1618 р. (ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1140, арк. 1).

bo iego m[os]c pan hetman³⁷ pokoiem z turek ubezpiecza, a do Bethlem Gabo-
ra³⁸ iego mcj p. woинickiego starostę lubelskiego³⁹ iego krol mc poslal, aby *Regno
Poloniae* [Польському королівству] ani⁴⁰ przez turka ani przez tataru *non stru-
eret dolos et insidias* [не викликав ошуканства і підступу]⁴¹. Wyęcy pisac na
ten czas nie maіac co, a na relatię odprawej pana syndyka y inszych wszystkich
spraw na ktore był poslany; referuiac się, oddawam się y s poslugami swemi w
łaskę zwykłą wm. Z Warszawy 6 maj a[nn]o D[omi]ni [року Божого] 1620.

Wm uprzejmie zycziwy sługa Woyciech Zimnickj PML mppa.

[арк. 2] *Spectabilib[us] ac excellentissimis dominis proconsuli et consulib[us]
civitatis Leopoliensis in Russia primariae. Dominis colend[issi]mis et obser-
vand[issi]mis pateant* [Найдостойнішим і найяснішим панам бурмістру
і райцям міста Львова, в Русі знаменитого. Панам найшановнішим і
найгіднішим належить].

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 568, арк. 1-2. Руконис. Оригінал.

№ 6

1621 р., 27 травня, Замося. –

Лист замойського війта Войцеха Мульдорфа до львівського місько-
го писаря Войцеха Зимницького з повідомленням про фундацію Ми-
колая Кіслицького та влаштування львівського студента у Замойську
академію

[арк. 1]

Excell[entissi]me d[omin]ne [Найдостойніший пане] szwagier.

By na mniey się winnym w odiezdzie moim nie rozumem, bo každy *mandatarius
fines ma[n]dati excedere* [посол закінчить свої повноваження] niema: chocjażem
pozno ze Lwowa wyiachal, iednak nazaiutrz byłem doma przencowawszy w

³⁷ Тобто Станіслав Жолкевський, великий польний (1588-1618 рр.) та коронний гетьман (1618-1620 рр.), канцлер (1618-1620 рр.) (*Urzędnicy centralni...* – S. 42, 46, 56).

³⁸ Бетлен Габор (1580-1629) – семигородський князь (1613-1629 рр.) (*Felczak W. Hi-
storia Węgiei.* – Wyd. 2-e, popr. i uzup. – Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk; Łódź,
1983. – S. 143-145).

³⁹ Очевидно, мовиться про Миколая Фірлея (1588-1635), казимирського (1596 р.)
і люблінського (1614 р.) старосту, бельського (1615 р.) і войницького (1618 р.)
каштеляна, сандомирського воєводу (1633 р.), маршалка Люблінського коронного
трибуналу. Саме його послано до Бетлена Габора (*Pietrzak J. Po Ceczorze...* – S. 12).

⁴⁰ Слово переправлено.

⁴¹ Детальніше про всі перипетії переговорів із семигородським князем див.: *Pie-
trzak J. Po Ceczorze...* – S. 11-15.

Dąbrowicy⁴², *ut satis facerem ma[n]dato* [щоб виконати обов'язок посла], tak to bywa. Więc y dekret pisany mało mi był potrzebny, bom go y ustnie umiał powiedzieć. Czegós lepszego na piśmie ie[gl]o m[osc] spodziewaiąc się czeka: ia tylko proszę abyście wm starali się, żeby iako naysprędsza mogła byđz *executia legator[um]* [виконання посольських обов'язків]. O tych zamoyskich w zachristiey będących pieniądzech⁴³, ia *omnino* [повністю] wątpię aby z nich *legata* [посол] ten komu co oddano otrzymał, iuzem to dobrze wyrozumiał że tak będzie: z tamtąd by się czego spodziewać, a osobliwie na anniuersarz niebosczykowski pilnie proszę abyście wm nad wszystko baczenie mieli, więc y na moie prace y posługi, ktorem y przed śmiercią y po śmierci niebosczykowskiej oddawał, z wielkiem zdrowia mego naruszeniem, podobnojb się byli nie bardzo *ex suis legatis* [зі своїх посольських обов'язків] ucieszyli *legatary* [посли] niektorzy, a Pan Bog wie, ieżeli nie wszyscy. Rozumiem ia że wm będą mieli baczenie, patrząc na tho że sam sobie, choćbym mogł, nie czynię sprawiedliwosci, zachowuiąc tho do dalszego postępku *executiey* [виконання]. Ie[gl]o m[osc] na owe *residua* [решта] ursowe⁴⁴ w instructiey mianowane, śmiał się mowiąc: nie patrzę ia albo raczej nie proszę o tho co u mnie w do[mu] jest, y w rękach moich, ostatka zamilczał. Sam widzę że tak iest y będzie. O thante fundacie mansionarzow proszę pilnie odesłicie mi wm by mi iakiego kłopotu nie ziednały, ktorego mam dosyć, za powodem dobrych ludzi, ktorzy mię ustawicznie udawaią do ie[gl]o m[osci] etc. etc. Teraz więcęcy nie piszę, zachowuię tho sobie do relaxaciey arestu. Studenta tego oddałem p. rectorowi, potym dziekanowi, na ostatek bakalarzowi *poetices* [поетики], gdzie posłany iest, asz do swiątek, to na swiątki przypada *renowatio studiorum* [відновлення навчання], a zatum y *promotio* [просування], ieśli *dignus* [гідний] videbirz, pošłę go do retoryki. Skoro po promociey zrozumiawszy *ex preceptore* [від вчителя] iakich mu będzie xiąg potrzeba, kupię, y *inspectora* [наглядача] mu obmyśle, niechay się *parentes* [батьки] nie frasuią, na moiey przeciwko ie[gl]o chęci nic nie zeydzie. Proszę pilnie wm, ieśli iest co nowego po odiezdzie moim z Constantynopola⁴⁵, daj wm znać. My dnia wczorayszego iubilusz poczęliśmy odprawować trwać będzie niedziel dwie. Wyiazd ie[gl]o m[osci]⁴⁶ we

⁴² Тепер Домбовиця – село в Яворівському районі Львівської області (Україна).

⁴³ Йдеться про фундацію Миколая Кіслицького (1600-1620 рр.), замойського декана, ректора Замойської академії, у 1620 р. на суму 10 тис. зл. на семінарію (бурсу) для вбогій львівської молоді при костелі єзуїтів. Провізорами й опікунами семінарії призначено львівський магістрат і Колегію сорока мужів (*Зубрицький Д.* Хроніка... – С. 230).

⁴⁴ Нерозбірливо.

⁴⁵ Сучасне місто Стамбул, раніше столиця Османської імперії (1453-1922 рр.).

⁴⁶ Очевидно, мовиться про Томаша Замойського – подільського (1618-1619 рр.) та київського (1619-1628 рр.) воеводу, великого коронного підканцлера (1628-1635 рр.) та канцлера (1635-1638 рр.) (*Urządnicy podolscy XIV–XVIII wieku: spisy / Oprac. E. Janas, W. Kłaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. – Kórnik, 1998. – S. 146-147;*

srodę Święteczną trzeba nie mieszkając co robić w tej sprawie. Ich m[o]sciom tak prałatom, iako y pp. senatorom czolem, y paniey Annie Zimnickiey, ktorey tesz y moia Hanka klaniaietsia. Oddaie się przytym zwykley lasce wm w Zamościu⁴⁷ d[ie] 27 may 1621.

Wm *exasse amicus et servit[or]* [друг і слуга] Alb[ertus] Muldorffus w[o]jt Zam[oyski]⁴⁸.

[**арк. 2**] *Excell[entissi]mo d[omi]no Alberto Zimnicki secretario ciuitatis Leopoliensis, misi plurimus obseruan[dis] de[mo]n[stran]t[ur] Leopoli* [високоповажному панові Войцехові Зимницькому, писареві міста Львова, найшановнішому, вислано до Львова].

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 788, арк. 1-2. Рукопис. Оригінал.

№ 7

1622 р., 30 січня. –

Лист Яна Лісовського до львівського міського писаря Войцеха Зимницького із запрошенням відвідати його під час поїздки зі Львова до Варшави через Люблін

[**арк. 1**]

Honoratissime, amantissime domine Zimnicky.

Haec breuiter, sed confidenter [Найповажніший та найкоханіший пане Зимницький! Коротко, але правдиво]. **Tesknno mię, zem wmcі dawno nie widział**, ale spodziewam się, ze wm na Lublin do Warszawy poiedziecie, dla Boga nie minacie wm. Proszę, day mi wznac, iaka *facies nostratu[m]* [наше становище], mnie nie tesknno bes nierprzycioł (*sicut volunt*) [як вони хочуть]. Кваріі się імc Tawacky zem ledwie te kilka słow napisac zdążył. Oddaie się lasce wmcі. *Dat[um] raptissime* [дано якнайшвидше] z no 30 *jan[uarii]* [січня] 1622.

Je[g]o m[o]sci z⁴⁹ małżenae wmcі służba moia.

Ego dei gratia bene iam valeo [я, з ласки Божої, поки що здоровий], а ро staremu nie dbam, o tych co tesz o mnie niedbaia, kiedym zdrow.

Wmcі *totissimus amicissimus* [найбільший приятель] Jan Lisowsky⁵⁰.

Urządnicy województw kijowskiego i czernihowskiego XV–XVIII wieku: spisy / Oprac. E. Janas, W. Kłaczewski. – Kórnik, 2002. – S. 67; Urzędnicy centralni... – S. 56, 111).

⁴⁷ Тепер Замостя – місто на правах повіту й адміністративний центр Замойського повіту Люблінського воєводства (Польща).

⁴⁸ Мульдорф Войцех – писар і вїйт міста Замостя, слуга Томаша Замойського (AGAD, AZ, sygn. 714, s. 44-47, 50-51, 54-55, 65-66).

⁴⁹ Нерозбірливо.

⁵⁰ Лісовський Ян (?-1624) – люблінський міський писар, був одружений з львівською міщанкою Анною Єльонковою (ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 39, с. 1190).

[арк. 2] Honorato ac excellenti d[omi]no Alberto Zimnicky notario consulari leopol[iensi] amico mihi obserua[n]dissimo Leopoli [Чесному та високому пану Войцехові Зимницькому, львівському раецькому писарю, шановному моему приятелєві у Львові].

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 695, арк. 1-2. Рукопис. Оригінал.

№ 8

1624 р., 3 лютого, Низкиничі. –

Лист Томаша Козицького до Анни Зимницької з проханням до її чоловіка взяти участь у справі з Пегловським

[арк. 1]

Mnie wielce laskawa pani pisarzowa.

Inakczegom ci sie roziachania z wm ze Lwowa spodziwał, ale isz tak nisczęście zdarzyło, szęśliwsze[mu] to czasowi poruczyc musi. Teraz prosze wielce wm o przyczyne do j[ego] p. pisarza malz[on]ka wm, zeby sie w sprawie tey chciał znisz z panem Peglowskim, do ktore[go] umislne teraz posyłam, y iako by w tey sprawie dalcu postąpicesmy⁵¹ mieli, zeby mie listownie wiadomym ucznił, o co y powture prosząc łasce sie wm iako napilniey oddawam. Dan[o] z Niskinicz⁵² 3 feb[ruary] a[nno] [лютого року] 1624⁵³.

Wm zyczliwy przyiacil y sluga Thomasz Kozicka mppa.

[арк. 1 зв.] Moy wielce laskawy paniey y przyiaciulce j[ej] mosci paniey Anie Zimnickiey pisarzowey Lwowa miasta pilnie do rąk.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 614, арк. 1-1 зв. Рукопис. Оригінал.

№ 9

1626 р.⁵⁴, 18 жовтня, Львів. –

Лист Яна Бжозовського, слуги львівського суфрагана Лукаша Калінського, до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з проханням видати йому, за посередництвом площького єпископа Станіслава Любенського, необхідні судові документи

[арк. 1]

⁵¹ Нерозбірливо.

⁵² Тепер Низкиничі – село в Іваничівському районі Волинської області (Україна).

⁵³ У документі рік вказано нерозбірливо, датування подане за архівним заголовком.

⁵⁴ Датування подане за архівним заголовком справи, в оригінальному тексті дати немає.

Mnie wielce łaskawy panie Zymnicky.

Prosze wm dobrodzieia mego zebys wm przeciwko mnie laske swa pokazal y przeciko panu memu ktora łaske bedzie wm pan moy odsługował da Pan Bog gdy sie do Lwowa wrocisz w dobrem zdrowiu prosy wm ie[g]o mosc x[iądz] sufragan⁵⁵ pan moy zebys wm nie lutował pracy swy rozumieiac o tem ze tam bedzie ie[g]o mosc x[iądz] biskup plocky Lubiensky⁵⁶ zebysz wm do niego raczoł dosc y prosic go o *dimisoriales* [лист, в якому суд повідомляє вищу інстанцію про внесену апеляцію] на mie co tam wm wydasz za wm oddam y s podziekowaniem poszylam wm exemplars iusz napiszani tylko podpiszac a pieczec przyłozyc albo iesly tam iest pan Bederman⁵⁷ pros go od iego mosci x[iądz]a sufragana pana mego bo sie z iego moscia dobrze chowa biskupem plockiem azeby go prosiel o te rzeczy obieczal to beł panu moiemu sprawic gdy ieszcze sam beł we Lwowie iesly bys wm miał przod seymem⁵⁸ bydz doma tedy wm zlec panu Sulczwowy⁵⁹ panu doctorowy prosze wm dobrodzieia bede te łaske wm odsługował y Pana Boga prosiel⁶⁰ za wm dobrodzieia mego s tem sie laszcze wm oddae. *Dat[um] Leopoli 18 octobris*⁶¹ [Дано у Львові 18 жовтня].

Unizoni sługa wm dobrodzieia mego Ian Brzozowsky sługa ie[g]o mosci x[iądz]a sufragana.

[арк. 1 зв.] Mnie wielce mosci p. ie[g]o m[os]ci p. n[aszemu] Zimnickiemu piszarowy lwo[w]skiemu panu y dobrodzieiewy memu do od⁶²dania nalezy⁶³.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 289, арк. 1-1 зв. Рукопис. Оригінал.

⁵⁵ Калінський Лукаш (бл. 1578 – після 1633) – львівський суфран (єпископ-помічник) (1625-1633 рр.), декан львівської капігули (1625-1633 рр.) (*Krętosz J. Organizacja archidiecezji lwowskiej obrządku łacińskiego od XV wieku do 1772 roku.* – Lublin, 1986. – S. 98, 102).

⁵⁶ Любенський Станіслав – плоцький єпископ, у часи Владислава IV мав великий вплив у своїй дієцезії та при дворі (*Dzięgielewski J. Izba poselska...* – S. 111).

⁵⁷ Бедерман Ян – писар Руської канцелярії в 1631-1652 рр. У середині 1620-х рр. – підписок коронної канцелярії, де працював під керівництвом Якуба Задзика, коронного підканцлера. Ймовірно, згадується про сприяння Бедермана Зимницькому в послугах саме коронної канцелярії (біограму Бедермана див.: *Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики, 1569-1673 рр. Студія з історії українського регіоналізму в Речі Посполитій.* – Острог; Львів, 2002. – С. 169-172).

⁵⁸ Можливо, мовиться про надзвичайний сейм у Торуні, який відбувся 19 листопада – 3 грудня 1626 р. (*Kriegseisen W. Sejm...* – S. 196).

⁵⁹ Очевидно, йдеться про Якуба Шольца, доктора права, синдика (1621-1627 рр.), лавника (1625-1628 рр.) і райцю (1628-1643 рр.) (*Urzednicy miasta Lwowa...* – S. 406-407).

⁶⁰ Слово переправлено.

⁶¹ Поряд простим олівцем дописано: 1626.

⁶² Слово закреслено.

⁶³ Нерозбірливо.

1627 р., 30 червня, Львів. –

Лист львівського бурмістра Марціна Кампіана до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з повідомленням про посилання подарунків для церковних достойників у Варшаві та трибунальських писарів [арк. 1]

Excellens ac honorate d[omi]ne, amice clarissime, et observande s[alutem]
[Високому та чесному пану, найяснішому та шановному друтові вітання].

Przez pana pisarza Zichiniusza⁶⁴, powture na Tribunal wieszczaicznego, posilami wm dwa garca soku, dla ie[g]lo moszcz x[iędza] biskupa przemiskiego⁶⁵, tilesz dla ie[g]lo moszcz brata x[iędza] Stanisława Grochowskiego⁶⁶, nie przepominami przytim x[iędza] Balentego i x[iędza] Rudniczkiego⁶⁷, na ktorich wm sila nalezy, nawzaim mniejsze buglaski, po garcu iednemu dla listow do ich moszcz membranistew⁶⁸. List od ie[g]lo m[ości] xiędza arcibiskupa⁶⁹ racz wm z pilnoscі nie mieskaiącz oddacz. U nasz z laski Bozj od tatar pokoj, ani tak dalece obawiami sie tego budowania zamku, ie[g]lo moszcz pan podczaszi⁷⁰ zwracza sie z Ukraini iako tuszą, snacz dla Crakowa.

⁶⁴ Зихіні Миколай – магістр мистецтв і доктор філософії, лавничий писар (1617-1626 рр.), лавник (1627-1642 рр.), райця (1642-1650 рр.) міста Львова (Urządnicy miasta Lwowa... – S. 418).

⁶⁵ Гроховський Ахатій (?–7.01.1633) – королівський секретар, ленчицький і сандомирський препозит, перемишльський (1613 р.), краківський (1614 р.) і познанський (1618 р.) канонік, перемишльський (1625-1627 рр.) і луцький (1627-1633 рр.) єпископ. Брат Станіслава Гроховського (*Nitecki P. Biskupi Kościoła w Polsce w latach 965-1999. Słownik biograficzny.* – Warszawa, 2000. – S. 132).

⁶⁶ Гроховський Станіслав (?–1.03.1645) – львівський католицький архієпископ (1633-1645 рр.) (*Krętosz J. Organizacja...* – S. 70).

⁶⁷ Можливо, це Пшемислав Якуб Рудницький (1584-1650) – єзуїт, учитель короля Яна Казимира, ректор шкіл, провінціал, племінник Шимона Рудницького, вармінського єпископа (Grzebień L. *Rudnicki Przemisław Jakub* // PSB. – Wrocław; Warszawa; Kraków, 1989-1991. – T. 32. – S. 644-646, 649-655).

⁶⁸ Мембраністи – писарі, які писали мембрани – документи на пергаменті.

⁶⁹ Мабуть, йдеться про Яна Анджея Прухницького (бл. 1553–13.05.1633) – краківського каноніка (1594 р.), кам'янецького єпископа (1607 р.), львівського архієпископа (1614-1633 рр.) (*Gębarowicz M. Jan Andrzej Próchnicki* // PSB. – 1984-1985. – T. 28. – S. 1984-1985).

⁷⁰ Очевидно, Станіслав Любомирський (?–16.06.1649) – коронний крайчий (1619-1620 рр.), підचाший (1620-1628 рр.), руський (1629-1638 рр.) та краківський (1638-1649 рр.) воевода (Urządnicy centralni... – S. 64, 103; *Urządnicy województwa*

Zalicam s laski moie pilnie do laski wm. We Lwowie w srode po swiętim Pietrze i Paule a[nno] [po] 1627.

Wm ziczliwy przyiacil j sluga Marcin Campian doctor⁷¹.

[арк. 1 зв.] *Excellenti ac honorato d[omi]no, d[omi]no Alberto Zimniczki, scabino et notario civili Leopoliensi d[omi]ne ac amico charissimo et observando f[eria] 4 post Petri et Pauli 1627⁷²* [Високому та чесному пану, пану Войцехові Зимницькому, лавнику та писареві міста Львова, пану та найяснішому шановному приятелю у середу після Петра і Павла 1627].

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 590, арк. 1-1 зв. Руконис. Оригінал.

№ 11

1627 р., 23 серпня, Ярослав. –

Лист ярославського купця Анджея Павловського до львівського міського писаря Войцеха Зимницького у торговельно-фінансових справах

[арк. 1]

M[os]ciwy panie pisarzu.

Poslugi moie zyczliwe zaleciwszy do laski wm przytym zdrowia dobrego po ciech wszelaki ze wszytkiem domem wm uprzejmie zycze w dlugi wiek etc. etc.

Iakosz wm pisal do mnie strony podpiskow mowilem zarasz [z] Stanislawem o tym y iest ieden mlodzienez skromni, tractowal z niem Stanislaw y pokazowal tho pisanie otosz wm list iako naprędzey napisz do niego zeby pewnosc wiedzial, strony pana Lukasz mowilem kupil sobolca y grzbietow liszich woloskich tylko garl nie kupil iesce. Z Alexedrem Dutką mowilem y czytalem mu the puncta, wymawial sie bardzo ze sie nie kryl ale nie wiedzial o wm tak rękawicki obiecal poslac paniey. Takze z Peter[...]nem⁷³ mowilem ale zwlocil nie chcial mowie wymawiajac sie trudnoscia ale zgola iakisz nieslowny czlowiek. Symon byl w Iaroslaviu y z matką ale poiechal byl. Iesce list ten od wm nie doszedl mu byl iednak ia z nym mowil niemalo o tym odstaniu od wm przekladajac mu iaka laskę od wm y od paniey mial krzywdy zadney nie maiac, y mowilem mu aby znowu sie wrocil do wm y nie barzo odmawial, tylko ze go wstid. Pitalem go cym sie bawi powiedzial ze przy matcze. Osatram co p. wm pisala trogi bardzo do tego ze

ruskiego ... – S. 161-162; Urzędnicy województwa krakowskiego XVI–XVIII wieku: spisy / Oprac. S. Cynarski i A. Faliniowska-Gradowska. – Kórnik, 1990. – S. 108).

⁷¹ Кампіан (Новокампіан) Марцін – лавник (1610-1613 рр.), райця (1613-1629 рр.) міста Львова (Urzędnicy miasta Lwowa... – S. 401).

⁷² Дата дописана іншим почерком.

⁷³ Посередині слова текст ушкоджено.

sie nie znam na nie, ale kupił go kirkov⁷⁴ y arbusasz niemalo tedy oni pusca po swoich pieniadzcych. Prosze bądź wm laskaw na moie małzonkie zchowaj Boze iakiego przypatku a ia tę laskę wm odsluze. W tym sie lasce wm oddaie. Z Iaroslavia w wilią S[więtego] Bartłomieia a[*nn*]o [poky] 1627.

Wszego dobra zyczliwy Andr[zey] Pawlowski⁷⁵.

[арк. 1 зв.] Mnie wielcze łaskawemu panu ie[g]o m[os]ci panu Woyciechowi Zimnickiemu pisarzowi lwowskiemu dobrodzieiowi memu oddac.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 823, арк. 1-1 зв. Рукопис. Оригінал.

№ 12

1628 р., 13 березня, Варшава. –

Лист судового захисника Марціна Свежинського до львівського міського писаря Войцеха Зимницького у справі з листом львівського міщанина Войцеха Сужика

[арк. 3]

Moy łaskawy Panie pisarzu lwowski.

Oddana mi iest sprawa wm z listem pana Surzyka⁷⁶ a isz to iest *peremptorius terminus ad reponenda[m] decr[et]um et ad propequendas⁷⁷ apelationes* [останній термін для повторного подання декрету і зразу ж для апеляцій] trzeba go iako nairędzei a zeby nie z gołemi rękoma, bo wie iakie sam *impedimenta* [перешкоди], daley wm niebawięc wm y paniey małzonce wm z ząnką moią chorą służby swe zalecam. Dan[o] w Warszawie dnia 13 miesiąca marca roku 1628.

Wm cale uprzeimy przyiaciel sluga Marcin Swierzynski.

[арк. 3 зв.] Mnie wielce łaskawemu panu y przyiacielowi iego m[os]ci panu W[o]jciechowi Zimnickiemu pisarzowi lwowskiemu radzieckiemu nalezy.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 958, арк. 3-3 зв. Рукопис. Оригінал.

⁷⁴ Нерозбірливо.

⁷⁵ Можливо, Анджей Павловський, крамар, який 1623 р. жив у Писарській кам'яниці Зимницького (ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 775, арк. 254 зв., 283 зв.).

⁷⁶ Див. про цю справу текст книги.

⁷⁷ Слово переправлено.

1631 р., 13 січня, Хенціни. –

Лист хенцінського війта Якуба Зизанського до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з проханням прийняти його сина на науку до львівської міської канцелярії

[арк. 1]

Mnie wielcze mo[s]ciwy panie Zimniczki.

Na ten nowy rok, ktorzyzny za pomoczą y laską Bożą scesliwie zaczęli, czegobym wm miał winszowacz, niczego inszego tylko wprzod zdrowia dobrego od Pana Boga Wszzechmogącego, z iey moscią panią małzonką wm y przezacznemu potomstwu wm na wiele lath fortunnych w scesliwym panowaniu a potym onego powinszowawszy wm wiedzacz o tym dobrze, y tego rzetelnie po wm mym mościwym panu doznawszy, *quantus* [який] wm iestes *sapientia[m] quantus iu[n]do incorrupto quantus consilio sano in o[mn]es quantus dexterritate in rebus agendis* [мудрий, який непідкупний, що пораду розумну в усіх речах ласкаво дасть] skad *stirpem* [походженням] wm, *virtutem, eruditionem, dignitatem cum veneratione admirantus* [zasługami, вченістю, гідністю вартий подиву], a nie tilko kazdy ktory iedno wm mego mo[s]ciwe[**g**]o pana zaznal **dziwowacz sie musi**, ale tesz iednym słowem wierząc głoszowi pospolitemu nikt niepomni nad wm w miescie ruskim stolecznym Lwowie zasłużonego w Rzeczypospolitey y cznotach wielkich w domu przeciw kazdemu, gdysz wszyscy na to patrzaia, y zywemi swiadkami iesce niezliczonemi w oczach wm sza iako ustawicznie sprawami y praczami trudnemi wm sie zabawiasz ktore dla Rzeczypospolitey dla familiey y sławy swey czo dzien iak miarz ochotnie podeimujesz nicz na praczowite trudności, na koniecz na niewczaszy wielkie nie respektuiacz ale to sobie ustawnie przed oczy stawiaiacz isz gdy kto *parti ciuium consulit, partem negligit rem perniciosam in ciuitatem inducit, seditionem atq[ue] discordiam* [частково містом керуючи, частково занедбуючи, небезпечні справи у місті поширив, а також незгоду і непорозуміння] ktore częste zguby Rzeczomposp[olitom] przywodzicz zwykł. Tu mi iusz moy mo[s]ciwy panie *lingua mea quiescere* [язик мій дозволити] kaze syna mego Jana po kolendzie tak na usługę wm mego mościwego pana w pomaganiu praczey w cancellariey wm iako tesz y panu synowi wm chcacz przy nim *studia tractare disq[ue] fauen[do] continuare* [домовитися про допомогу в продовженні навчання] z temi małemi upominkami iako para kałamazarzow iednym dla wm a drugim dla pana syna⁷⁸ wm y z sproskami zielonim, lazuruwym, y olownym dla poszypowania listow takze parą okraglych kamieni marmurowych dla iey mosci paniey małzonki wm do chedozenia y roztaczania

⁷⁸ Автор листа має на увазі сина Зимницького Яна Авґустина.

chust prozacz unizenie abysz to wm moy mo[s]ciwy pan na ten czas ode mnie z laską przyiac raczeł, poszyłam za ktorым proszę abysz wm moy mo[s]ciwy pan *in tutelam et administratione[m] suam* [у свою опіку та розпорядження] (gdysz wm bendacz na przesłym trybunale Radomskim pana Hincza na ten czas pana burmistrza naszego⁷⁹, a collegę mego o iakiego chłopczyka czoby z Chencin⁸⁰ beł do posług swych у pana сына wm uzywacz [**арк. 1 зв.**] raczeł) onego osobliwie przyiawszy onym tak dyrygował, zkadby wprzod Pan Bog beł pochwalon, wm moy mo[s]ciwy pan z posług iego beł *content* [задоволений], a ia tesz wkrotcze pociechę wielką z niego miał czego sobie nie romału *zycze* w cym niewatpię ze wm mo[s]ciwy pan iako moy dawny *praeseptor* [вчитель] iego iako za swego власного przysposobionego służe chetnie przyiacz raczysz a ia tę laske wm mo[s]ciwemu panu za wszelaka okazia winien bendę odslugowacz do ktorey sie iako na pilniey z powolnoscia posług moich oddaię. W Chencinach die 13 ianuar[ii] roku Panskiego 1631.

Wm me[g]lo wielcze mczywe[g]lo pana zdawna *zycziwy discipul* [учень] у słuға Іакуб Zyzańsky woyth miasta krola ie[g]lo m[os]ci Chęnczin mppa⁸¹.

[**арк. 2**] Memu wielcze mo[s]ciwemu panu ie[g]lo mo[s]ci panu Woyciehowi Zimniczkięmu pisarzowi przeczacznego senatu woytowskiego lwowskiego etc. etc. do rąk ie[g]lo mo[s]ci należy.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 565, арк. 1-2. Рукопис. Оригінал.

№ 14

1631 р., 20 січня, Самбір. –

Лист самбірського міщанина Петра Борсука до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з проханням клопотати перед львівським магістратом стосовно ліквідації рішення магістрату міста Самбора про повернення купленого ним будинку попередньому власникові

[**арк. 1**]

⁷⁹ Гінч Войцех – бурмістр м. Хенціни (Biblioteka Uniwersytetu Jagiełłońskiego w Krakowie, rkps. 5232 (Acta officii consularis civitatis Chencinensis ab anno 1631 usque ad annum 1649), Biblioteka Narodowa w Warszawie, mf 2136, k. 6, 11 v).

⁸⁰ Тепер Хенціни – місто в Келецькому повіті Свентокшиського воєводства (Польща).

⁸¹ Підпис Якуба Зизанського, лист написаний іншим почерком. Зизанський Якуб – у 1631 р. обраний звичайним бурмістром Хенцін (*proconsul ordinarius*), після чотирьох тижнів виконання своїх обов'язків передав цей уряд Войцехові Гінчу (Biblioteka Uniwersytetu Jagiełłońskiego w Krakowie, rkps. 5232 (Acta officii consularis civitatis Chencinensis ab anno 1631 usque ad annum 1649), Biblioteka Narodowa w Warszawie, mf 2136, k. 6, 11 v).

Mnie wielce m[os]ciwy panie Zimnicki.
Unizone posługi moje oddawam pilnie w łaskę wm me[g]lo m[os]ci[w]ego
pana.

Wielce będąc ukrzywdzony dekretem pp. radziec samborskich do zwyczajnego *refugium* [охорони] w ukrzywdzeniu iako wyzszego prawa udałem, y appella-
tatią interponowałem. W czym lubo nie zasłużony wm me[m]u m[os]ci[w]e[mu]
panu iednak mając otuchę dobrą w łascę wm y pani małzonki wm ktorey zona
moia wychowanicą iest, y z rąk pani małzonki wm a dobrodzieyki naszey onę
poiąłem. Wazylem sie ubogi człowiek do wm udac pokornie prosąc w sprawie
moiey o obiczenie. Dla snadniejszego zrozumienia *seriem* [поважності] sprawy
moiey wipisuię wm. Xiądz Węchłowic Wieprzek⁸² samborczyk przedał był grunt
swoy Iakubowi kramarzowi domek z ogrodkiem za fortką podle Złocowskie[g]o
czym dowiedziawsy sie siostra pomienione[g]o x[iędz]a Wieprzka z Soli⁸³ p. Zyl-
czyzna odbła [sic!] bliskoscią y przez pułtora lata trzymała, potemu zostawiwszy
tego gruntu opiekunem p. Tomasa Peterlaka⁸⁴ rozkazala przedac, o czym ia do-
wiedziawsy sie kupilem te chalupke u niey a ze chorą mąż iey był w Soli zapis
uczyniła, w pułczwarta lata ozwał sie kramarz y mnie, ktorым pobudował, po-
naprawiał y siela na oprawie loził, wyprzec chce. Vnizenie tedy prosę wm racz
wm baczeniem y rozumem swym ogarnąc y sprawie moiey ratunkiem bydz a tę
ubogą kolendę w tym liscie zamknioną ode mnie ubogiego y utrapione[g]o czło-
wieka przyiąc. A zatym sie łascę wm me[g]lo m[os]ci[w]e[g]o pana y powtore
oddawam. W Samborze *d[ie] 20 ianuary* [дня 20 січня] 1631.

Wm wszego dobra zyczliwy y unizony sługa Piotr Borsuk⁸⁵.

[ark. 2] † Memu wielce m[os]ci[w]emu panu y dobrodzieiowi ie[g]o m[os]ci
panu Woyciechowi Zimnickiemu pissarzowi radzieckie[mu] lwowskie[mu] nalezy.

ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 313, арк. 1-2. Рукопис. Оригінал.

⁸² Родина Вепшеків згадується 1598 р. у Самборі (ЦДІАУЛ, ф. 43, оп. 1, спр. 151, арк. 165).

⁸³ Тепер Сіль – село у Великоберезнянському районі Закарпатської області (Україна).

⁸⁴ Родина Петерляків (Пігерляків) зафіксована у самбірських джерелах з 1588 р. (ЦДІАУЛ, ф. 43, оп. 1, спр. 151, арк. 88). Томаш Петерляк, міщанин Самбора, був лікарем (Там само. Спр. 104, с. 73, 79; спр. 105, с. 393, 419; спр. 114, с. 35, 58).

⁸⁵ Борсук Петро – самбірський міщанин (ЦДІАУЛ, ф. 43, оп. 1, спр. 104, с. 206).

1631 р., 19 лютого, Львів. –

Лист львівського міського писаря Войцеха Зимницького до королівського секретаря Яна Рудавського з проханням зайнятися суперечкою між львівським райцею Марціном Гайдером і шотландським купцем Томасом Химом

[арк. 1]

† Moscj panie Rudawski.

Mam za tho, ysz pisanie moie, za p. Hayderem⁸⁶ raycą lwowskim, w sprawie iego, z szotem łomzickim⁸⁷ zachodzacej, przyczynne, doszło wm mp. Teraz ponowiając prozbę moię prosze, y imc pan *principalis noster* [тут: наш бурмістр], aby mógł miec wiadomosc, iezlisz iusz wm *pro parte illi[us]* [від іншого імені] tę sprawę iego *defendendam* [до оборони] przyiac raczył. O co z nim wm *sollituiąc* [обговорювали], posełamy, obadwa *in solidu[m]* [в цілості], process tey wszyskiej sprawie, ktory, od imp Lewesza⁸⁸ doydzec rąk wm. Więc *salariu[m]* [заплата] y nagroda *laboris* [за працю] od tegosz imp Lewesza dochodziec będzie wm a pan Lewesz u p. Samuela Edwarta gdańszczanina, wexlowac będzie pracą wm y imp Domagalicowi⁸⁹. Prosze znay y wiedz tam wm o tym panu Samuelu Edwartcie szafarzu naszym, ktory p. Leweszowi, a ten zasię wmcj w nagrodzie za pracą stawac będą. Lecz y od naszych pp. internunciuszow⁹⁰ ktorzy tam włada dzien będą, iako ustną tak y listowną tej sprawie commendatią odniesiesz wmc. Z tym służby moie w owszom powolne w łaskę wm mp pilnie zalecam. Ze Lwowa 19 febr[uarii] a[nn]o D[omi]ni [лютого року Божого] 1631.

Wm mego mp w owszyem zyczliwy y sluzyc gotow Woyciech Zimnicki pmL.

[арк. 1 зв.] Mnie zdawna wielce m[os]c[iwe]mu panu y przyiacielowi iego m[os]ci panu Ianowi Rudawskiemu, do rąk własnych iego m[os]ci w Warszawie.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 569, арк. 1-1 зв. Рукопис. Оригінал.

⁸⁶ Гайдер Мацей – член Колегії сорока мужів (1621-1626 рр.), лавник (1626-1630 рр.), райця (1630-1655 рр.) (Urządnicy miasta Lwowa... – S. 387).

⁸⁷ Це Томас Хим (Chym), який на початку 1631 р. випередив Гайдера в отриманні боргу від Гілберта Динса із Замостя на 4 170 зл., арештувавши майно останнього (ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 46, с. 226-227).

⁸⁸ Левеш (Левес) Ріхард – шотландський купець (*Łoziński W. Prawem i lewem. Obyczaje na Czerwonej Rusi w pierwszej połowie XVII wieku.* – Warszawa, 2005. – S. 133).

⁸⁹ Можливо, родич львівського лавника Войцеха Домагалича (1606-1611 рр.) (Urządnicy miasta Lwowa... – S. 381).

⁹⁰ Слово закреслено.

1632 р., 19 квітня, Люблін. –

Лист Станіслава Богуславського до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з повідомленням про рішення коронного трибуналу в судовій справі львівського магістрату з Габріелем Лангішем, Сікежинськими та ін.

[арк. 1]

Mnie wielce m[o]sciwy panie Zimmicky panie a przyiacielu moy zdawna wielky.

Iakom zdawna wielkiem przyiacielem był wm memu m[o]sciwemu panu pogotowiu y the sprawie zalecenia wm *sub patro unium et defensionem suam* [під одне виконання і свій захист] przyiawszy nieodmiennym się przyiacielem stavic chciałem y rzecza sama stawielem albowiem w Piotrkowie⁹¹ za przysłaniem mi *muniment* [докази, виставлені протилежною стороною] na trybunał tameczny *et a data* [і від дати] przyiecia onych a iesli dobrze pomnie w zapusty⁹² same oddane mi są *condemnacy* [вироки] zadny na pozew tak na panow Siekierzynskych y na panu Łangysz⁹³ y na pana Jowicza w ktorem pozwie iednym *et non secisim* [і не меншим] wszyszcy sa *insimul specificati* [разом перероблені] nie otrzymano ani wiem zkąd by się ten pozew *pro condemnatię lueri* [через засудження до кари] modzieł ktory tho *secisim* [менше] na samego pana Langisza y na pana Jurowca iest wydany pominawszy iusz w ktorem *insimul* [разом] wszyszcy sa z pan[ami] Siekierzynskimi mianowani na ktory pietho po przysłaniu *muniment* [доказів] chciałem wpisawszy się *in evasione* [до відхилення] wzdawac a pothym za przywołaniem do sądu pan Sebastian Dąbrowsky czwał [sic!] się ktory takze od thego Vichiego ponizy do thegosz rejestru wpisal się był rozumiejąc ze nikt nie pilnował od pp. Siekierzynskych y od pana Langiusza y wybaczywszy zem ia był gotow do *experimentu* [з'ясування] przy sądzie za *declaratia* nasz obudwu słownie the sprawę do Lublina odłożylizmy assecuruiąc ieden drugiego zes my się nie mieli wzdawac w czym dotrzymalizmy sobie słowa ze na pozew then do Piotrkowa przysłany [арк. 1 зв.], w ktorem *continentur omnes* [все міститься] y rozna *essentia* [зміст] od thego theraznieiszego zadny *condemnaty* [судового вироку] nie masz w prawdzien ia pisal w pierwszym liscie dosc szeroko do wm

⁹¹ Тепер Пйотрків Трибунальський – місто на правах повіту в Гродзькому повіті Лодзького воєводства (Польща).

⁹² Запусти – період перед 40-денним Великим постом.

⁹³ 1632 року в міських актах розглядалася справа українського міщанина, старшого Ставропільського братства Гавриїла (Габрієля) Лангіша з Еммануелем Константиновичем (ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 47, с. 1512; *Капраль М.* Національні громади... – С. 181).

meo m[o]sciwego pana, czego do ty sprawy trzeba iakiech *muniment* [доказів], p[ro]batiey, processow *in supplementum* [на додаток], do tych ktoze mi sa do Piotrkowa przysłane dostac było, ktorych ze nie masz, the dla zkorychowania ktore u mnie były w Piotrkowie odsyłam do wm, z ktoremi od przyszlego czwartku za tydzien da Pan Bog albo sam pan Langisz (a trzeba czoby w ei [цю] srodę na noc był) albo the *munimenta* [докази] do mnie nazad *cum suficerenti plenipotentia* [з достатніми повноваженнями] y z drugiemu *munimentu* [документами] ktorych trzeba koniecznie przesz kogo pewnego były odeslane *plenipotencia* [повноваження] iednak trzeba insza zeznac a czoby w grodzie bo tha *coram officio civili* [перед міським урядом] zeznała nie będzie miała wagi u trybunału. Od pp. Siekierzynskich iezli tesz takze nie będzie kto z plenipotencją tho trzeba pewnie wiedziec ze ten Vichi będzie otrzymywał na niech *lucrum cassati p[ro]cessus sup[er] parentem ipsius obten[tum] una cum de occupatione bene[volente]r* [процес скасування вигоди через його батька завершений із добровільним зайняттям] ba y czo dalszego y skodliwszego mogą otrzymywac ktora *condemnata* [вирок] skodzięła, by barzo panu Langiszowi bo oni są *evictores* [особа, яка звільняє поручителя від боргу його сплатою] iego. Pisałem y w pierwszym liscie zeby było dostac tych processow bannitiei infamiei przesz niebosczyka pana Siekierzynskiego na niebosczyku Vichiem otrzymanych takze tako *p[ro] executionem* [за виконанням вироку] the dobra *officose* [офіційно] odebrał thego widze nie masz więc y intromissia ktora iest w tych munimentach nie iest podpisana a trzeba aby była takze *decretu Krola [арк. 2]* ie[g]o m[o]sci originalnego przes ktory *approbata decretu civilis* [zatверджений міський декрет] gdzie dano na *evictory* [особа, яка звільняє поручителя від боргу] pp. Siekierzynskych trzeba aby y then decret był przysłany bo tha *oblata huius decreti* [облята цього декрету] nie będzie miała miejsca u trybunału *si originale non p[ro]ducet* [якщо оригіналу не видасть]. Dobrze było tesz thego Vichiego *ad instan[tia] instig[at]oris ex del[a]t[i]one* [до інстанції інстигатора з позову] pana Langisza *p[ro] convulsione decreti Sacrae R[e]x M[ajest]atis et p[ro] evocatione extra feriam competens* [про уневажнення декрету Його Королівської Милості і про позов поза властивим днем] poniewasz *agitur ra[tio] bene[volente]r civilium* [протягнеться, з огляду на міську прихильність] gdysz ia rozumiem czo owo *ad magistratum* [до магістрату] były podawanie dobr *p[ro] executionem vigore p[ro]cessus castren[sis] infamia[tu]r et bannitien[sis] sup[er] Vichi obtenta[tu]r* [про виконання вироку, даного в гроді, інфамії та баніції, отриманого щодо Віхі] przesz urząd mieisky były podane. Tych wszystkich processow bannitiei infamiei *authentice* [згідно з правом] iezli nie będzie obawiac sie barzo tak iako w pierwszym liscie y theraznieiszym przestrzegam zeby nasz *a fero tribunatio* [від дня трибуналу] uwolnie miano albo zeby tesz *remissa* [звільнення] za dworem miała

iesli originalnego do thego *decretum* [декрету] krola ie[g]o m[o]sci nie bedzie tho tesz wiem ze znowu mimo then pozew insze pozwy w Piotrkowie pisali przezs ktore *et officium illud civile* [і міський уряд] ktorzy the sprawie sądzili tham w miescie Kaminciu⁹⁴ za wydaniem ktorego pozwu do trybunału mieli takze *insimul* [подібно] tak panow Siekierzynskych iako y pana Langisza zaciagac ktorego trzeba patrzyc rellacley w kamienieckym grodzie. Co dzieia *comitto* [рухаються] wm memu m[o]sciwemu panu ie[g]o m[o]sci panu Langiszewi prosze zalec wm służby moie a przy thym się lascze wm mego m[o]sciwego pana z powolnością we[d]lug moich iako naipilni oddawam w Lublinie 19 *april[is]* [квітня] 1632.

Wm m[eg]o m[os]ciw[ego] pana uprzeymje s sercza zdawna zicliwy przyaciel y povolny sługa Sta[nislaw] Boguslawsky⁹⁵.

[*арк. 2 зв.*] Memu mo[s]ciwemu panu y przyiacielewi ie[g]o m[o]sci panu Wociechowi Zimnickiemu pisarzewi miasta Lwowa do oddania nalezy.

A pod niebitnosć ie[g]o m[osci] panu Langisowy pilnie nalezy⁹⁶.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 302, арк. 1-2 зв. Рукопис. Оригінал.

№ 17

1632 р., 23 листопада, Варшава. –

Лист львівського стольника Якуба Максиміліана Фредра до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з проханням перевірити розрахунки між золотарем Яном Гринвальдом і його покійним братом
[*арк. 1*]

M[o]scy panie Zimnicki.

Po smierci nieboszika sławney pamięci x[ię]dza biskupa wołoskie[g]o⁹⁷ brata mego nalazlem pewną *recognitia* [визнання] iakiegos contractu pieniezne[g]o między nieboszikiem a panem Grinwaldym zlotnikiem⁹⁸, którą posylaiać do rąk

⁹⁴ Тепер місто Кам'янець-Подільський – центр Кам'янець-Подільського району Хмельницької області (Україна).

⁹⁵ Цей напис належить Станіславові Богуславському, лист і адреса писані, очевидно, писарем.

⁹⁶ Речення написане рукою С. Богуславського.

⁹⁷ Напевно, мовиться про Миколоя Габрієля Фредра (1595 – бл. 1631) – баковського єпископа в Молдавії (з 1627 р.) (*Boniecki A. Herbarz polski. – Warszawa, 1902. – Т. 5: Dowiatowie–Gąsiorkowicz. – S. 318; Reychman J. Fredro Mikołaj Gabriel // PSB. – Kraków, 1948-1958. – Т. 7. – S. 124*).

⁹⁸ Очевидно, це Ян Гринвальд, золотар, цехмістр золотарського цеху (1622 р.), член Колегії сорока мужів (*Łoziński W. Złotnictwo lwowskie w dawnych wiekach. – Lwów, 1889. – S. 80-81*).

wm, prose abyssie z tym p. Grynvaldym porokował, y iesli yesce co przy niem zostava aby mi przez wm odesłał, gdys ia tych contractow pienieznych nie rozumiem, a iemu iako cloviekovi cnotlivemu iako mi go zalicano. U sam, ze iesli co yesce vinien ze mi sie vysli⁹⁹. Posyłam przy tym y list do ie[g]o m[o]sci x[ię]dza arciebiskupa lwowskie[g]o¹⁰⁰ prosząc ie[g]o m[o]sci aby w sto złotych pieniędzy ktore beł nieboscyk winien ie[g]o m[o]sci iako ubogiemu biskupovi odpusciel y daroval. Czego iesli by ie[g]o m[o]sc ucynic nie chcial, tedy będe sie starał aby y o ie[g]o m[o]sci zapłaciel. *Subsumui* [знаю] ze wm te olie maluia, a tak u nich chciey usluzyt, iakby *ex praemissis unus* [з вищесказаного одне] добра ku ucontentowaniu moiem nastąpiła *conclusia* [рішення]. O сум proze abys mi wm da Pan Bog na przysly seymik oznaimiel¹⁰¹. Na ten czas z służbami swoiemi oddaie sie pilnie w łaske wmcі iako давne[g]o swe[g]o przyaciela. Z Warszawy 23 *novemb[ris]* [листопада] 1632.

Wm zdawna zyclivy przyaciel y sluga Iacub Maximilian Fredro¹⁰² stolnik lwowski.

[*арк. 1 зв.*] Memu laskawemu panu y przyacielowi panu Woiciechovi Zimnickiemu pisarzowi radzieckie[m]u lwowskiemu¹⁰³.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1080, арк. 1-1 зв. Рукопис. Оригінал.

№ 18

1632 р., 30 листопада, Устилуг. –

Лист ротмістрів Мишаківського і Сигізмунда Плази до Анни Зимницької в особистих справах

[*арк. 1*]

⁹⁹ Нерозбірливо.

¹⁰⁰ Ян Анджей Прухницький.

¹⁰¹ Якуб Максиміліан Фредро у 1632 р. був маршалком Вишнянського сеймика 23 серпня і 16 грудня (у листі, мабуть, йдеться про другий термін) (Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie (далі – AGZ). – Lwów, 1909. – Т. 20. – S. XXVI), а також послом у цьому ж році (Ibid. – S. XXXII).

¹⁰² Фредро Якуб Максиміліан (?-1646) – королівський секретар, писар Коронної метрики, перемишльський ловчий (1626-1628 рр.), львівський стольник (1628-1633 рр.), перемишльський підкоморій (1633-1646 рр.), світський коронний референдарій (1645 р.) (*Czapliński W. Frebro Jakub Maksymilian // PSB. – Т. 7. – S. 117-118; Urzędniczy województwa ruskiego... – S. 330*).

¹⁰³ Адреса написана іншим почерком.

M[os]ciwa pani pisarzowa lwowska a moia wielce m[os]ciwa panimatko.

Proszę nie racz się wm frasowac ze pieniędzy wm nie posyłam, z Lubaczowa¹⁰⁴ da Pan Bog wm ich odesłę albo sam dla sprawowania sobie rzeczy tam będę, albo kogo swego posłę, gdysz mi się sam przydzie zabawic ieszcze dla pieniędzy od pana Łachodowskiego, ktore mi ma oddac, albo pan Graiowski na mieysce iego ktorych¹⁰⁵ odebrawszy zarazem albo sam do Lwowa zbieżę albo posłę tedy y wm mej m[osci] paniey dług odesłę. Na ten czas łasce wm oddaię się, a prosze posli mi wm szable ktorą tam zostawił w kamienicy, wszak wm raczysz wiedziec o niey. W Uscifugu¹⁰⁶ *d[ie] 30 [novem]bris* [дня 30 листопада] 1632.

Iey m[os]ci pannie Justinie y inszem wszystkim ich m[os]ciom paniom y pannom służby moie zalecam. Wm mey m[os]ciwey paniey zyczliwy przyiaciel y *syn powolny Myszakowsky rot[mistrz] q[u]arciany reką swą*¹⁰⁷.

Ia tez służby swe wasmoszcziom oboigu zaleczam skoro bym sie do domu do Lubaczowa dobral odesle zaras dluzek swoy. Zigmunt ze Moticzowa Płaza¹⁰⁸.

*Moia dobrodzieyko kup mi wm swiersciadlo bialogloswskie wielkie y kosul ia-
kych cudnych pare y gaci ze cworo hustek z tym*¹⁰⁹.

[*арк. 2*] Moiey wielce m[os]ciwey paniey y przyiaciolce iey m[os]ci paniey Annie Zimnickiey pisarzowey miesckiey lwowskiey do oddania nalezy.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1198, арк. 1-2.

№ 19

1633 р., 4 березня, Рогатин. –

**Лист бурмістра і райців міста Рогатина до львівського міського пи-
саря Войцеха Зимницького з проханням посприяти їм на сеймі у під-
твердженні привілею міста на звільнення від мита**

[*арк. 1*]

†

Nam wielce m[os]ciwy panie pisarzu lwowsky.

Powolnosc unizonych posług naszych, y wszelakich od Pana Boga pomisl-
nych pociech wmcі uprzejmie powincowawszy.

¹⁰⁴ Тепер Любачів – місто і гміна в Любачівському повіті Підкарпатського воєводства (Польща).

¹⁰⁵ Слово нерозбірливо переправлене.

¹⁰⁶ Тепер Устилуг – місто у Володимир-Волинському районі Волинської області (Україна).

¹⁰⁷ Виділені курсивом слова написані рукою Мишаковського.

¹⁰⁸ Написано Сигізмундом Плазою.

¹⁰⁹ Нерозбірливо.

Doznawiając ludzkosci wielkiej po wm, którą wm przeciwko nam, y ubogiemu miastu, po wielokroc zwykł pokazowac, a przytym słyszac o ochocię do usłuzenia ludzjom, y przyziaciolom, *iusta petentibus* [згідно зі звичаєм]: dla tegosz wyprawuiąc, od ubogie[g]o miasta, z posrodka siebie y z R[zeczy]p[ospoli]tey sławetnych pana Szymona collegę swego, Iacka Potockiego, Iacka lantwoyta¹¹⁰ z Nowego miasta¹¹¹, y inszych miesczan na seym terazniejszy do Krakowa¹¹², dla confirmatiew praw, y przywileiow od s[wietley] pamieci krolow polskich miastu temu nadanych przes to pisanie nasze, gorąco prosimy, abys wmc z zwykley łaski swey, y chęci, przeciwko nam, y sasiadom naszym, w czymkolwiek rady, pomocy u wmcі bęnda żadac, powolnym y łącznym się stawil. Wiemy wprawdzie poniekađ, isz p. Szymon, collega nasz, zarobel na niełaskię domu wmcі, iednak iestesmy pewni łaski wmcі, ze wm takową offense, pod ten czas mimo się pusiwszy, zechcesz nas przyziaciol y sąsiad swych, w petytach naszych wysłuchac, y ubogiemu miastu, za staraniem swym, confirmatią przywileiow y wczymkolwiek inszym, łaski wmcі mp bęnda żadali a mianowicie wolnosc od placenia myt, w Koronie (wyiąwszy pograniczne) iako o tem *decret Stephani Augusti, regis Poloniae* [декрет Стефана Августа, польського короля] szerzey w sobie obmawia, iesli nie bendzie moglo bydz na mil 40, albo dwadziescia przynamniey na pietnascie a nakoniec na dziesiec mil ieno zeby bylo *perpetuis temporibus* [на вічні часи], u ie[g]o kro[lewskey] m[os]ci p. naszego m[i]l[os]ci[w]e[g]lo wyprawic. Pracą zycliwosc, y chęc do usłuzenia miastu oswiadczoną, wmcі m[os]ciu panu, nagrodzic odwdziezyc y odslugowac [**арк. 1 зв.**] *obligatissimi* [найвідданіші] zostawamy. Proszac abys wm od nas ten prezencik mały chętnie przyiąwszy, wiekszego gdy P[an] Bog w dobrym zdrowiu wmcі do Lwowa przyprowadzi od nas się spodziewał. Oddaiac się powtore z unizonemi poslugami naszymi do łaski wm m[os]ci[w]ego pana w Rohatinie die 4ta marty 1633.

Prosimy y powtore łaski wmcі m[os]ci[w]ego pana abys nam wm te wolnosc od placenia myt u ie[g]o kro[lewskey] m[os]ci wyprawic raczył pracą y staraniem swym, a cokolwiek contentatiew od tey wolnosci panowie miesczanie z wmcіą m[os]ciwem panem postanowią, y pismo wmcі nasię dadzą, tedy iakbysmy sami to stanowili, badz wmc m[os]ci pan tego pewien, ze sie wm m[os]ciwu panu, we wszytkiem z podziekowaniem iustificuiemy.

Poselamy ten decret wm, przes p. Szymona, do uwagi, gdysz przywilej gdziez zagubiony zaledwies my decret znalezli.

¹¹⁰ Урядник, який очолював міський суд.

¹¹¹ Невідомо, яке саме Нове Місто мають на увазі автори листа (у «Географічному словнику» топонімів з такою назвою налічується 16: SG. – Warszawa, 1886. – T. 7. – S. 222-231).

¹¹² Йдеться про коронаційний сейм у Кракові 8 лютого – 17 березня 1633 р. (*Kriegseisen W. Sejm...* – S. 197).

Wmci m[os]ciu panu od Pana Boga wszego dobra zycliwi przyiaciele y sasie-
dzi sluzyc gotovi burmistrz y rayce¹¹³ miasta kro[la] ie[g]o m[os]ci Rohatyna.

[*арк. 2*] Nam wielce mciwemu panu ie[g]o m[os]ci panu Woyciechowi Zimni-
kiemu pisarzowi radzieckiemu miasta Lwowa oddac pilnie nalezy. W Krakowie.

ЦДДАУЛ, ф. 132, он. 1, снр. 216, арк. 1-2.

№ 20

1633 р., 4 березня, Рогатин. –

Лист рогатинського міського писаря Станіслава Дудковича до
львівського міського писаря Войцеха Зимницького з проханням надаги
допомогу послам міста Рогатина на сеймі

[*арк. 3*]

Mnie wielce laskawy panie pisarzu lwowski.

Salutem plurimam D[ominatio] v[estram] ex intimis animi precordys opto
[Найбільшого здоров'я, з ласки Божої, тобі з глибини серця зичу].

Panowie rayce rohatinscy wyprawuiąc z posrodka siebie y od R[zeczy]
p[ospoli]tey pp. mieszczen z przywileiami miastu temu nadanemi na tera-
zniejszy seym do Krakowa¹¹⁴ prosili mie o list przyczynny do wm aby tym
przedzey y snadniey *confirmatia* [підтвердження] takowych przywileiow
swych v ie[g]o kro[lewskiej] m[os]ci otrzymac mogli o czym ossobny list
swoy przez poslancow swych do wm dirygowali obiecuiac wszelaka praca y
uczynnosc wm nagrodzie w сум y ia sam upewniam wm ze wm bendziesz
z nych *content* [задоволений] a przeto prosze abys wm takową pracą na sie
wziawszy raczyl napisac do nych strony mieskania aby nie obmyslili iako sie
w inszych miesciech zachowuie gdysz cieszko na mie po zl[oty]ch 30 na rok
czynszu płacie nie maiac iurgieltu ieno trzydziesci zlotych ktorego caly rok
czekac musze. Oddaіę się przytym łasce wmci dobrodzieia mego w Rohatinie
4 marty 1633.

Pani moia y z chlopieciną małą wm pozdrauia.

Wm mego dobrozieia od Pana Boga wszego dobra zycliwy przyiaciel y sluga
Stanislaw Dudkowicz pisarz m[iasta] R[ohatina]¹¹⁵.

[*арк. 3 зв.*] *Nobili et Excellenti Viro Domino Alberto Zimnicki notario*
spectabilis magistratus leopolien[sis] d[omi]no et patrono meo obseruandisso
pateant. Cracouia [Шляхетному і високому пану Войцехові Зимницькому,

¹¹³ Дописано зверху.

¹¹⁴ Див. прим. 112.

¹¹⁵ Про нього див. у тексті книги.

писарю шановного львівського магістрату, панові й патронові моєму найшановнішому належить. Краків].

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 216, арк. 3-3 зв.

№ 21

1634 р., 10 березня, Дунаїв. –

Лист варшавського каноніка Станіслава Любенецького до львівського міського писаря Войцеха Зимницького у справі перебудови архієпископського палацу у Львові

[арк. 1]

Mnie welce m[o]sci p. pisarzu lwo[w]sky moy m[o]sci panie.

Barzo sie frasuie isz to pp. architeckowie¹¹⁶ nie zgodzaią sie s pirszym abrisem a wlasnie to było *intentum* [задум] i[ego] m[o]sc¹¹⁷ aby taka była wszytkych pokoioiw *facies* [вигляд] iakam ia abris przywroc prosze iezeliby mogli w to potrafic niechai i[ego] m[o]sc nie molestuią a ia sam sie troche odprawiwszy wlada dzien doiaide do Lwowa y chcialbym tamte do lineatyi obaczyc. Jednak iezli by wm chcial go poslac i[ego] m[o]sci tedy wm do p. starosty stawczanskiego posly aby dal z krenstw¹¹⁸ y kogo na koniu caly do i[ego] m[o]sci iechał a wm sam wypisz o wszytkym dostatecznie czego ieno potrzebiuią malarze y to *ap[ud]* [з] bo ia niemoge pisac dla *occupatyi* [зайняття] ktorych *cumulus* [надлишок] zawsze wielky iest przy owym kto potasstwie te laske wm odsluze do ktory s poslugami memi unizenie oddaie. Dat[um] z Dunaiowa¹¹⁹ 10 marty 1634.

Wm mp zycliwy przyiaciol y sluzyc gotow Stanislaw Łubieniecky¹²⁰.

[арк. 2] Memu wielce m[o]sci p. y przyiacielowu i[ego] m[o]sci p. Woiciechowi Zymnickiemu pisarzowi lwo[w]skiemu miesckiemu oddac nalezy.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 703, арк. 1-2.

¹¹⁶ Автором проекту був відомий архітектор Ян Покорович (?-1645), співавтор (разом з Амвросієм Прихильним) будівлі шпиталю Св. Лазаря у Львові, костелу в Комарному та ін. (Вуйцик В. С. Державний історико-архітектурний заповідник у Львові. – 2-ге вид. – Львів, 1991. – С. 26, 32).

¹¹⁷ Мовиться про львівського архієпископа Станіслава Гроховського.

¹¹⁸ Нерозбірливо.

¹¹⁹ Тепер Дунаїв – село у Перемишлянському районі Львівської області (Україна).

¹²⁰ Любенецький Станіслав (?-11.02.1666) – д-р права, апостольський протонотарій, варшавський канонік і прелат, канцлер митрополічої капітули у Гнезні (від 1632 р.), львівський архідиякон (1637-1665 рр.) й адміністратор *sede vacante* львівської архідієцезії (1654 р.), королівський секретар (від 1657 р.), львівський генеральний офіціал і вікарій (1665-1666 рр.) (*Krętosz J. Organizacja... – S. 92, 96, 169*).

1634 р., 27 червня¹²¹, Сецехів. –

Лист львівського архієпископа Станіслава Гроховського до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з побажаннями щодо внутрішнього оздоблення архієпископського палацу у Львові та політичними новинами

[арк. 1]

Moу m[os]ci panie pisarzu.

Ia *unam cantillenam cano* [одну стару пісню співаю], *ktora insza nie iest ięno ze dżękuie wm za tę tam curam et sollicitudinem* [опіку і турботу] *ktorą ponosisz dla mnie y dla mieszkania mego za każdą occazyą bedziesz wm tę piosnkę słyszał a potym da Pan Bog nie tylko spiewac ale o[mn]i g[e]n[er]e officior[um]* [всіх генеральних урядів] *тę chęc wm przeciwko mnie oddawac.*

Magnitudo [розмір] *tablice barzo mi się podoba, y pewnie nie leda iako tę tam fabrykę przyozdobi, posyłam napis cum facultate* [за змоги] *poprawic w czym by się wm nie zdało, trzeba zeby wielkimi literami y złotem nabiraneми był napis, tam ten drugi marmor na którym maią bydz cztery herby proszę niechai tez bedzie pieknie wyrobiony ale na tym iusz złotem nie trzeba bedzie pisac ale farbą pod olei, ieslisz bedzie czarny to białe herby a napis tez białą farbą napisany, iednak w wybytych literach w kamieniu nad tą wielką izbą¹²².*

Co się tknie tarcic tedy nadstawiac ich wszak nie znac bedzie kiedy się na balkach nadstawią, rad bym to dał pomalowac dla tego na mitus nie chce mi się dac robic, wszakze y w tym poddaie to *iudicio* [суду] *wm y voluntati* [бажанню], *gdzie by iusz tarcice przyszło na mitus obrocic zeby trzeba bedzie żołą farbą pomalowac y pokoscic. Szkło do Iaroslawia¹²³ dzis wyprawuię, ktore tam bendzie przesłane, z niego niechai robi okna do wszystkich pokoiow, ale naprzod te co są na rynek, do sieni wszystkich moze bydz skło domowey roboty, nie zepsuie się szkło francuskie chochy go naiwienyce zostało bo to szkło kručhe iest leda od czego szyby się tłuка.*

Na krzesła będąc w Warszawie dam robic frandzlę y cwieczki pozłociste, co potym z aksamitem posłę obicie nie nieomieszka za dwa dni wszystko obieie tylko niechai będą gotowe ze wszystkim tylko co bedzie aksamit przybic z frandzlami.

¹²¹ В архівному заголовку помилково подано дату 24 червня.

¹²² Художні роботи для архієпископа могли бути виконані одним з відомих львівських малярів того часу – Симоном Богушовичем, Яном Дзіані, Станіславом Александрінім (Александровичем) та ін. Перший з них мав досвід подібних замовлень як від міського уряду, так і від приватних осіб (Александрович В. Малярі вірменського походження у Львові перед серединою XVII століття // *Marra mundi*: Зб. наук. праць на пошану Ярослава Дашкевича з нагоди його 70-річчя. – Львів; К.; Нью-Йорк, 1996. – С. 545-547).

¹²³ Тепер Ярослав – місто на лівому березі р. Сян, адміністративний центр Ярославського повіту Підкарпатського воєводства (Польща).

Proszę wm mego m[os]ciwe[g]o pana racz ze wm żądać ode mnie pp. architektów aby się starali pilno wystawić robotę wszystkę przed S[więtym] Michałem iako obiecali zebym ia mógł na wiazd swoy tam stanąć więc [арк. I зб.] y Krol Ie[g]o M[os]c rad by w niey stał y pisał do mnie o to z Moskwy¹²⁴ zebym się kazał z robotą pospieszac. P. Dzierzkowskiego byle ięno K[rol] I[eg]o M[os]c przyiachał pozowie go ze rebellisował roskazaniu K[rol]a Ie[g]o M[os]c i y kamienia nie dopuścił brac w czym ia mam wielką szkodę mam nadzieję w P[an]u Bogu ze mi to dobrze nagrodzi, i powtore wm mp proszę o pilne staranie około budowania tego pałacu bo gdybym go nie miał mieć na wiazd moy ktory chcę odprawic na S[więty] Michał da Pan Bog tedy by mi się zdało iakobym ten sumpt wszystek ktory dosyc wielki łożę w błoto wrzucil pp. architektom będąc powinien za to kiedy mi go wystawią na czas mianowany podług obietnice swey. Władyka¹²⁵ *grauem sibi aduersariu[m] constituit* [великого собі ворога створив] z Kroleм Ie[g]o M[os]cią prętko zda mi się ze iako *cinis in cinerem conuertetur* [порох у порошок обернеться] by tylko mógł bydz¹²⁶ prostem mierzkać władyką, wielka to iest iego *superbia et stultitia non parere voluntati* [зарозумілість і глупота в небажанні погодитися] tak wielkiemu Krolowi a ieszcze *directo d[omi]no suo* [безпосередньому своєму панові], dla czego nie wydzie *paenas et quidem graues* [кари і то, напевно, тяжкої] a co wiedziec iesli go y Ociec S[więty]¹²⁷ na galery nie da a potkałoby go to byle by ięno Krol Ie[g]o M[os]c napisal o niecnocie iego, niech on tam sobie iako chce iedna *exempt[am] a iurisdictione* [звільнення від юрисдикції] za najmnieyszym listem K[rol]a Ie[g]o M[os]ci powtrocą go do swey conditiei, a podobno się w swą skorę nie wmiesci, y ci inszy *mendicantes* [жебраки] muszą mieć koniecznie nad sobą *superiores* [вищих] bedzie o to *Ordo Equestris* [шляхетський стан] potecznie domagał się bo¹²⁸ *insolentias illorum* [стількох гвалтів] nie moze *nobilitas* [шляхта] wiency znosic y cierpiec, by ich było wiency pewnie by y Koronie iako Krzyzacy rebellizowali. *In confidentia* [з довіри] to do wm samego piszę

¹²⁴ Йдеться про перебування Владислава IV у Московській державі під час московсько-польської війни 1632-1634 рр. та підписання Поляновського миру – мирного договору між Московським царством і Річчю Посполитою, датованого 17 (27) травня – 4 (14) червня 1634 р., у с. Семлево на р. Поляновка (притока Дніпра). (Кулаковський П. Чернігово-Сіверщина у складі Речі Посполитої (1618-1648). – К., 2006. – С. 134-135).

¹²⁵ Ймовірно, православний митрополит Петро (Могिला), який мав перманентні конфлікти з королем Владиславом IV.

¹²⁶ Далі закреслено, можливо, слово *xiędzem*.

¹²⁷ Урбан VIII (5.04.1568–29.07.1644) – папа римський (з 1623 р.).

¹²⁸ Слово закреслено.

але не długo czekac obaczysz wm co się bedzie działo *omne nimum vertitur in vitium* [все понад міру обернеться в зло]. Z tym się do łaski wm oddaie ich m[os]c pp. raуce *non dignabantur mihi* [не захотіли мені] odpisac w tey sprawie ormianskiey ale podobno *gravioribus curis sunt occupati* [заклопотани важливішими турботами] nie mam im za złe a to bym przecie rad bym był miał *iudicium* [справедливість] coby rozumieli dla lepszey informatiey K[rol] a Ie[g]o M[os]c gdysz *hoc negotium cordi¹²⁹ est* [цей обов'язок серця є] Krolowi Ie[g]o M[os]ci. W Sieciechowie¹³⁰ die 27 iuny [дня 27 червня] 1634.

Wm uprzejmie zic[z]l[iw]y przy[iacie]l y sluga Stan[isław] z Grochowiec Grochowski a[r]c[yc]biskup] l[wowski]¹³¹.

[арк. 2] Memu m[os]ciwemu panu y przyiacielowi ie[g]o m[os]ci panu Woyciechowi Zimnickiemu pisarzowi lwowskiemu mieyskiemu nalezy.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 445, арк. 1-2.

№ 23

1634 р., 9 вересня, Сецехів. –

Лист львівського архієпископа Станіслава Гроховського до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з повідомленням про пересилання грошей на перебудову архієпископського палацу у Львові

[арк. 3]

M[os]ci panie pisarzu.

Krol Ie[g]o M[os]c we szrodę wyiezdza¹³² ia posyłam przes ie[g]o m[osc] p. podkoniuszego¹³³ rodzonego mego pieniądze proszę niech około murow robią a wrot¹³⁴, w drugich tam rzeczach supersedowac pilnieysza rzecz iest aby kamienica

¹²⁹ Закреслено два слова, це написане зверху.

¹³⁰ Тепер Сецехів – село в Козеницькому повіті Мазовецького воєводства (Польща) (SG. – Warszawa, 1889. – Т. 10. – S. 490).

¹³¹ Рукою Станіслава Гроховського.

¹³² Йдеться про візит Владислава IV до Львова 26 вересня 1634 р. Незважаючи на всі зусилля, які доклав архієпископ для закінчення ремонту своєї кам'яниці до приїзду короля, вона залишилася незавершеною, тож високий гість був змушений мешкати в кам'яниці Костянтина Корнякта, спеціально для цього переробленій та об'єднаній із сусідніми будинками (*Jaworski F. Królowie polscy we Lwowie. – Lwów, 1912. – S. 61, 63-64*).

¹³³ Тобто Рафала Гроховського (?-1654), рідного брата Станіслава, коронного підконюшого (1631-1651 рр.), львівського каштеляна (1651-1654 рр.) (PSB. – Wrocław; Kraków; Warszawa, 1959-1960. – Т. 8. – S. 597).

¹³⁴ Закреслено два слова.

in suo esse [на своєму місці] stanęła a insze rzeczy mogą y zimie robic gdzieby teras nie dostawało piędędzy proszę racz wm wygodzic zeby nie proznowali pewnie posyłam piędędzy przes p. brata ie[g]o m[osc] p. Woiarkowskiemu list wm odesli. Przy tym się łasce wm oddaię w inszym liscie szerzey o wszystkich rzeczach. W Sieciechowie d[ie] 9 [septem]bris [дня 9 вересня] 1634.

Wm zyczliwy przyiaciel y sługa Stan[isław] z Grochowic Grochowski arcib[iskup] lwow[ski]¹³⁵.

[арк. 4] Ie[g]o m[os]ci panu Woyciechowi Zimnickiemu pisarzowi mieyskiemu lwowskie[mu] mmp y przyiacielowi nalezy.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 455, арк. 3-4.

№ 24

1634 р., 15 вересня. –

Лист варшавського каноніка Станіслава Любенецького до львівського міського писаря Войцеха Зимницького у справі реставрації архієпископського палацу у Львові

[арк. 3]

M[o]sci panie pisarzu lwowsky.

Znadz ze y w szkole ale y we lwowskich zabawach dobrze sie wm owego wierszyka nauczył: *Intespone tuis intendu[m] gaudia curis* [оголошення твого наміру тишить серце], bo zaprawde mowiac niewim co by kaska miała miedzy rzeczami potszebnymi czynic dobrze iei u ie[g]o m[o]sci pana pisarza lwowskiego (tylko mie wm przed niem niewydawai) siadac, a nie w listach potrzebniejszym rzeczom droge zawalac. Posyła ie[g]o m[o]sci do rąk wm złotych pultora tysiaca, pultorakami¹³⁶ pięćset a ortami¹³⁷ tysięc. A na piecset złotych panowie starostowie arcibuskupstwa lwowskiego złożą sie tam. Skla tesz francuskiego dwa kosze казал ie[g]o m[o]sc ze Gdanska¹³⁸ przywisc, ktore iako prędko przyidzie, nie omieszkanie bedzie odesłane wm. Stoły gdym ia ieszcze sam we Lwowie będąc targował, wszystkie na głowe puszczał stolarz po fl[orenów]¹³⁹ 7, a stolki po gr[oszy] 24, ktore mają bydz zielono malowane y herby panskie z obudwiu

¹³⁵ Формула ввічливості та підпис – рукою С. Гроховського, лист і адреса – писаря. Щодо підпису автора листа, то він був обов'язковим і засвідчував автентичність документа (*Augustyniak U. Informacja...* – S. 130).

¹³⁶ Півторака – обігова монета, 1,5 гроша (карбувалася в 1621-1660 рр.).

¹³⁷ Орт – обігова монета, 18 грошів (карбувалася в 1621-1756 рр.).

¹³⁸ Тепер Гданськ – портове місто в Польщі на узбережжі Балтійського моря, столиця Поморського воєводства.

¹³⁹ Флорен – угорський золотий, синонім золотого польського.

stron Baranek¹⁴⁰. Ia sam czeste pytane miemam od ie[g]o m[o]sci iakoby iusz wiele wm pieniedzy wziol y iak wiele od kogo iam co wm dal wm powiedzial, ale wiele by wm od capituly y tam zkad y nad wziol, tego nie pamietam. Prosze tedy racz wm malusienki regestrzyk zcopiowawszy przeslac mi iako naipredzy y o to tesz prosze gdysz ie[g]o m[o]sc barzo pragnie wiedziec aby wm kazal pomierzyc tak wzdlusz iako y wszerz sklepy, izby, sien gurnia, dolnia, y naiwysza, owo zgoła wszystko budawanie iako iest szerokie dlugie y wysokie, a kazdy gmach z osobna specificuiac, iako szeroki iako dlugi iako wysoki, drzwi iak szyrokie iako dlugie iako wysokie. Okna¹⁴¹ iako szerokie y dlugie y wiele ich w ktorym gmachu. Wschody iako szerokie y same stopnie, iako szerokie y wysokie, rzecz to wm barzo miła, ie[g]o m[o]sc uczynisz. Sam tesz u nas nie masz nic nowego. Z tem sie łasce wm panu oddaie. Dan[o] [w] Picachowie¹⁴² 15 septembr[is] a[nno] D[omini] [вересня року Божого] 1634.

Wm uprzeimie zycliwy przyziaciel y sluga.

Te pułtora tysiąca odda i[ego] m[o]sc p. podkoniuszy koronny Stanislaus Lubieniecky a panowie starostowie arcibiskupstwa lwo[w]skiego teraz na CQ[...] LW[ow]SKIM mp prentce dadzą piencset a potom tysiąc¹⁴³.

[арк. 4] Ie[g]o m[o]sc panu Woiciechowi Zimnickiemu pisarzowi mieiskiemu lwowskiemu me[mu] m[o]sci panu oddac nalezy.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 703, арк. 3-4.

№ 25

1634 р., Рогатин. –

Лист монаха-домініканця Раймунда Кртаника до вітчима Войцеха Зимницького з проханням про допомогу в справі рогатинського пріора
[арк. 1]

Domine parens ac patrone colendissime, salutem in p[raese]ns [Пане батьку і патроне найшановніший, вітання].

Wędąc sam w Rohatynie *in causis conuentus Tismienicensis*¹⁴⁴ *ex obedientia* [ідуци у справах Тисменицького монастиря] *poslany gdzie ociec przeor roha-*

¹⁴⁰ Йдеться про герб Станіслава Гроховського – Юноша – на червоному полі на зеленій траві срібний баран.

¹⁴¹ Слово переправлено.

¹⁴² Не ідентифіковано.

¹⁴³ Речення дописано пізніше, можливо, від імені архієпископа Станіслава Гроховського.

¹⁴⁴ Парафію у Тисмениці заснував у 1630 р. Миколай Потоцький, брацлавський воевода, з дружиною Софією з Фірлеїв. Після фундації до міста запрошено домініканців, яким віддано монастир. Першим вікарієм став кс. Шимон Окольський (SG. – Warszawa, 1880. – Т. 12. – S. 722-724).

tynski uskarżał mi się na pana szwagra¹⁴⁵ w sprawie iednej strony oica Iana brata naszego zakonnego zmarłego między panią Mikołaiową y zięciami iej a mianowicie między panem Wojciechem aptekarzem rohatyńskim który iest *causa contraria* [причиною судового спору], za którym dekret padł za fauorem pisarza rohatyńskiego szwagra mego a nie słusznie. Proszę unizenie w m *amorem paternum erga me* [з батьківської любові до мене] chociażem nie zasłużył w tej mierze okazać, ocies przeor szyrzy da sprawe o tym. Zatym P[anu] Bogu w m dobrodzieiu moj oddaie. *Data a[nno] D[omini]* [Дано року Божого] z Rohatyna 1634 *die* [дня] 11¹⁴⁶. Pani matce tyisz dobrodzieieczku moj prosze unizenie pokłōn sie w m.

F[rate]r Rajmundus sambor[iensis] praet[eritus] filius ac insimus seruiter [Брат Раймунд з Самбора, у минулому син і одночасно слуга] w m.

[**арк. 1 зв.**] *D[omini] d[omi]ni Adalberto Zimnicki notario ciuitatis Leopoliensis patri ac patrono colendissimo pateant* [Панові, пану Войцехові Зимницькому, писареві міста Львова, батькові та патрону найшановнішому належить].

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 570, арк. 1-1 зв.

№ 26

1635 р., 19 березня, Варшава. –

Лист львівського архієпископа Станіслава Гроховського до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з проханням продовжування реставрацію архієпископського палацу у Львові

[**арк. 5**]

Мой m[o]sci panie pisarzu.

Nie wiem iako bedzie te chęć y staranie oddać ktore czynisz w tamtym budynku kamienice moiey, ano przecie się bende starał iakobys mie w m *gratu[m]* [з вдячністю] za każdą okazją poznał, skłō francuskie posłę na to szoste okno, y do tego pokoju co na tył iest gdzie była przedtym stołowa izba, ostatek tego skłā francuskiego schowa się na potym. A do tych tam wyzszych pokoiow y¹⁴⁷ do obodwu sieni kaz w m z skłā weneckiego okna robic, zamki posłę przy drugich rzeczach ktore tez bendą za tydzie[n] gotowe. Proszę niech ze konczą to budowanie, zeby m mógł na gotowe trafic bo puki nie bedzie gotowe puty nie bende mógł przyiechac. Na tylne mieszkanie kiedy da Pa[n] Bog przyiade¹⁴⁸ tedy przy sobie kaze materie gotowac iuz w m nie racz sposobiac materiy teraz iuz niechay

¹⁴⁵ Тобто Станіслава Дудковича, чоловіка сестри Раймунда Анни.

¹⁴⁶ Місяць не вказано.

¹⁴⁷ Слово переправлено.

¹⁴⁸ Слово написане зверху.

konczą pawime[nt] zaczezy. Pisz do pana Krukowskiego aby dał pieniedzy bendzieli potrzeba, nowin zadnych nie masz, wielkie podatki pozwolono na wojne pruską po killkudziesiąt poborow, w Panu Bogu mamy nadzieie dobrą, ze ich darmo nie damy, x[iędza] suffragana¹⁴⁹ naszego, iuz *consecrowanego* [висвяченого] nazad sie wraca-iącego w Wenetiey *spinola nulla data occasione* [жодною хитрістю за нагоди] znac ze sie omylił na człowieku puynałem pchnął, szkodliwie, iednak pisano ze mu nie bendzie nic, barzo sie frasuie, bo byc iuz dawno sie stawil służyc kosciolowi y wmsci. Okien wm nie racz wstawiac az przed przyiazdem moym niechay wiatr suszy mury. Ten tam Kracz niech win dogląda, nie potrzeba mu było dawac ieno po trzy złote na tydzien insza to była kiedy biegal koło materiey a teraz tes insza kiedy siedzial darmo w domu, co rozumiem ze wm tak uczynil, wiecey nie mam co pisac ieno zeby mie wm w łasce swojey chował do ktorey sie oddaię w Warszawie 19 marty 1635.

Wm zyczliwy przyiaciel y sługa Stan[isław] z Grochowiec Grochowski arcib[iskup] lw[owski]¹⁵⁰.

[арк. 6] Memu m[o]sci panu y przyiacielowi ie[g]o m[o]sci panu Woyciechowi Zimnickiemu pisarzowi lwowskiemu do oddania we Lwowie.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, снр. 455, арк. 5-6.

№ 27

1635 р., 18 липня, Сецехів. –

Лист львівського архієпископа Станіслава Гроховського до львівського міського писаря Войцеха Зимницького про надання пребенди свяченикові А. Стамірвському та про господарські справи

[арк. 7]

Moy m[o]sci panie pisarzu przyiacielu moy wielki.

Mam ia w dobrej pamieci iakos wm wspomniat ie[g]o m[o]sci x[iędz]a Stamirowskiego, y sam widząc sie z nim obaczyłem prałata godnego y uczonego, wiec do tego od wielu lat *laboruie in Vinea Domini* [працює в Божому Винограднику], a Pan Bog powiedział *omnis mercenari[is] dignus mercede sua* [всім слугам гідним свою нагороду дам] do tego chcąc go do dalszych służb Bozych y miłosci przeciwko mnie przychęcic barzo rad ie[g]o m[o]sci te daie praebende¹⁵¹, godzien bowiem iaknaywiekszych praemii za pilne prace swoje. A iakom dzis trzeci dzien pisał do wm zalecając tę tam moie fabrike y teraz ponawiam prosząc aby to *opus* [справа] do effectu przywiedzone było: wm za to samemu *debeo* [буду зобов'язаний]. Dziwuie

¹⁴⁹ Мовиться про Захаріаша Новошицького.

¹⁵⁰ Лист підписаний рукою С. Гроховського, текст і адреса на звороті – писаря.

¹⁵¹ Пребенда – прибуток капітули.

sie *simplicitati* [простоти] x[iędz]a Roiewskiego y Ianowskiego¹⁵² starego meza, ze wedle informaciy moiey nie poslali do Iaroslawa¹⁵³ albo Manasterzyc¹⁵⁴ dowiaduiac sie o szkucie ktora 6 iuly pod Manasterzycami stanęła, bo do Iaroslawa dla malosci wody zniesc nie mogła u *insensati galatae* [в глупоті]. Ale y owi co na szkucie *stulti et tardi corde* [нерозумні й повільні], ze o przyjezdzie swoym znac nie dali, gdysz tylo dwanascie mil Manasterzece od de Lwowa, y tam sie naydą chyba by wieksza woda była, tedy mieli by podemknąc pod Iarosław ale rozumiem tego nie uczynili bo blizey z Manasterzyc do Lwowa, głupstwem swym do szkody mię przywiedli bez potrzeby stawuiac chłopy dwie niedzieli. Od pana Przemyskiego [арк. 7 зв.] niechay uproszą ze trzydziesci podwod y pare cugow koni z karbnemi wozami, lepsze rzeczy na podwodach ktore mogą zniesc aby sie wozy nie lamały a insze na skarbnych wozach zwozic, a zeby sie oraz wszyscy wyprawiwszy nie odiezdziac sie iechali aby zadney szkody nie było. Co im powiedziec wm mm pan bedziesz raczył. Do ktorego sie laski pilnie oddaię z Sieciechowa 18 iuly 1635.

Wm zyczliwy przyiaciel uprzeimy y sluga Stanislaw z Grochowiec Grochowski arcib[iskup] lwow[ski]¹⁵⁵.

[арк. 8] Moiemu m[o]sci panu y wielkiemu przyiacielowi ie[go] m[o]sci panu Woyciechowi Zimnickiemu pisarzowi magistratu lwowskiego do oddania. Przez poslanca imc A. Stamirowskiego *die* [дня] 21 oddany¹⁵⁶.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 455, арк. 7-8.

№ 28

1635 р., 20 вересня, Гостинь. –

Лист Гелени Зимницької до брата Войцеха Зимницького у сімейних справах

[арк. 1]

M[os]ciwy panie bracie.

Zaraz po Święcie Wielkonocnym roku terazniejszego przes pana Iaworskiego ziemka naszego a sługę na ten czas ie[go] m[os]ci p. Gostynskiego¹⁵⁷, byly wyslane

¹⁵² Можливо, йдеться про Яновського – у 1629 р. посла з Краківського воєводства на сейм (*Augustyniak U. Informacja...* – S. 147).

¹⁵³ Тепер Ярослав – місто на лівому березі р. Сян, адміністративний центр Ярославського повіту Підкарпатського воєводства (Польща).

¹⁵⁴ Мабуть, це Монастир – село в Ярославському повіті, північніше Ярослава на р. Сян.

¹⁵⁵ Формула ввічливості та підпис – С. Гроховського, лист і адреса написані писарем.

¹⁵⁶ Речення дописане іншим почерком.

¹⁵⁷ Мовиться про власника Гостині, ймовірно, з родини Гостинських, яка володіла містом (відомі такі її представники: Ян (бл. 1470 – бл. 1535) та Мацей (бл. 1465-

umyslnie listy od dobrodzieja naszego na wesele swe zapraszając ie[go] m[os]cy pana stolnika koronnego¹⁵⁸ szwagra swego do Kumarna¹⁵⁹, przy których listach, y ia swoje lubo liche przez tegosz poslanca do wm mego dobrodzieja posłałam była pisanie mając za to, ysz za takową ile mogło bydz pewną na mieysce niepożądane mogło doysz okazy, gdysz y sąm ten pan Iaworsky w tym mi sie ofiarował ze miał doiachac umyslnie do osoby wm, z moim pisanem, y wzmowic się ustnie co miał ode mnie poruczonego y z osobliwego swego pragnienia uciezyc się z w[aszmo]szią. Iednak w tey mierze szczescie posluzyc nie chciało abowiem będąc iusz w samym Zamosciu, y droge przedsięwziętą koniecznie chcąc odprawic; s przygody wziął tę wiadomosc ze ie[go] m[os]ci p. stolnika koronnego w Kumarnie nie bylo, ale w Kryłowie¹⁶⁰ na ten czas mieszkanie swe odprawował. Zaczim przyszło mu nazad ku Kryłowu obrocic się droge przedsięwziętą opusciwszy, a pisanie moje przez iednego ormianina lwowskiego ktory z Lublina ku domowi iachał do rąk wm (iakomi o tym dał ten pan Iaworsky sprawę) przeslac miał, ktore ze nie doszło z wielkim iest u mnie podzywieniu, nie dla podeyrzenia aby w nim znalezc się iakie miało zadnego, ale ysz wszystko w nim było czego affect wm pożądany y vteskniony przez ten czas niemały z wielka swa pociecha slyszec y widziec oczekywał. To dla tego ysz czas sposobny do wypisania wszystkiego na ten czas znaydował się, zwlascza¹⁶¹ poczuwając odwzicie tameczny, nie było to rzadna trudnoscia wypisac tego wm co było godnego do wiadomosci odniesc. Przy teraznieyszym oddaniu pisania wm ledwo iednę godzinę mogłam miec do napisania tych kikunastu słow sposobną. W czym się niepomału stracham, abym w tak prędkim czasie pisania mego czym nieopa- [арк. 1 зв.] -tcznym abo nieuwaznym iako to biallyglowski płci nierownia wm mogo dobrodzieja nie naruszyła. Rostropnosi baczenia wm przydzie to poruczyc. Rozumienia tego iezdem ze gdy wm moj ukochany brath y dobrodzi, szcery affect mielosci siestrzenski ku

1535) (PSB. – Wrocław; Warszawa; Kraków, 1959-1960. – T. 8. – S. 372-373). У 1607 р. в Краківському університеті вчився Станіслав, син Яна Гостинського (*Album studiosorum Universitatis Cracoviensis...* – T. 4. – S. 5). Марцін та Анджей Гостинські зафіксовані у метриках, відповідно, Франкфуртського (1569 р.) та Вюрцбурзького (1614 р.) університетів (*Żołędź-Strelczyk D. Peregrinatio...* – S. 212).

¹⁵⁸ Це Миколай Остророг – підстолій (1633-1634 рр.), стольник (1634-1636 рр.), крайчий (1636-1638 рр.), підчаший (1638-1651 рр.) коронний (PSB. – T. 24. – S. 515-518; *Urządnicy centralni...* – S. 192).

¹⁵⁹ Комарно – місто в Городецькому районі Львівської області, власність родини Остророгів.

¹⁶⁰ Крилів – місто в Грубешівському повіті Люблінського воєводства, власність родини Остророгів.

¹⁶¹ Слово дописано збоку.

sobię, w tym lubo liczym bardzo pisaniu moim vzna[wa]¹⁶²c bedziesz chciał, mniemam ysz zadne[g]o z osobna słowa bez affectu dobrego y szczerego znalesc¹⁶³ nie bedziesz mógł wmm ze skąd zadnego w sumieni v wm wstrętu nie odniesie, ale owszem tam¹⁶⁴ gdzie y przeszle insze pisania plac do zachowania siebie sposobny v wm znajdzie. O pragnieniu tak teskliwemu wm wygadzaiąc oznajmuję o niektórych siostrach naszych ktorych iusz nie wiele, ze z łaski mielego Boga zdrowi mi są. Od siebie poczyniając. *Maz moy*¹⁶⁵ ia y pani matka nasza y p. Ewa *siostra społeczne iezdetny*¹⁶⁶ y z łaski swy Pan Bog nas wszystkich w dobrym zdrowiu dotad chowa: zycie y lata nasze tak kieruiac ze się kazdemu z nas (choeby tesz y w naywietszych kłopotach) tu na tym padole bynamni nie przykrzy. Maiac przed oczyma cierpliwosc Ioba Swietego, gdyby co takowego przydac się miało, bez czego zaden na swiecie bydz nie moze, wszakze tak Bog w cierpliwosci naszej nas doswiadcza, ze wszystko skromnie a bez szemrania przeciwko Iego Swietemu Maiestatowi znosc mozemy. Nie uprzykrzaią się podeszle lata dobrodzice naszej, w ktorych iusz poniekąd slabieie, ale tak iakobysie w trzydziesty rok od rodzie dopiero miała, sobie poczyna w domu moim s podzywieniem y *pociechą*¹⁶⁷ nas wszystkich, iakobyz my z niey tęn przykład y obyczay brac mogli y on na czasy długo pamietne przed oczy nasze przekładali. Cerstwosc iey lacz teraznieyszycz napamiec¹⁶⁸ sobie przypominiając niepomału się z nami pospołu wszystkimi uweselela y radowała s przyszlego a oddanego pisania wm gdy mię doszło, nie ynaczy iako by iusz z onego zywota powroconego w ktorym koniecznie wm bydz rozumiała, z opacznego vdania ludzkiego, yakosz nas wszystkich ta nowina była doszła s ktoreyz my **[apk. 2]** byli niepomału vtrapionymi, dotad zadny o dobrym zdrowiu wm nie mogąc zasiać wiadomosci, inszych miedzy nami rodzonycz wiecy nie masz gdysz iusz z tego zywota nawieczny przeniesieni są iako Iadwiga y Anna, o ktorych wm iusz wiadomość s pisania mego raczysz mieć doskonałą najmilszy x[iądz] Sebastian nasz¹⁶⁹ brath w roku Panskim 1634 około swieta Troyce Swiety pod czas iubileusza s tym sie swiatem rostał w *domu moim*¹⁷⁰ y w gostyńskim

¹⁶² Слово внесено сверху.

¹⁶³ Наступне слово закреслено.

¹⁶⁴ Слово переправлено.

¹⁶⁵ Виділені слова дописано на полях.

¹⁶⁶ Виділені слова вставлено в текст.

¹⁶⁷ Слово вставлено сверху.

¹⁶⁸ Слово закреслено.

¹⁶⁹ Слово дописано збоку на полях.

¹⁷⁰ Речення вставлено збоку на полях.

kosciiele parochialnym¹⁷¹ podług powołania iego iest pochowany przy niemałym zgromadzeniu ludzi duchownych y swieckych. Vmarł tak iako chrześcianskiemu czł[owie]kowi przynależało doni zycia swego porzadznie rozporzadzisz y testament rzeczy swoich przy osobach zacnych duchownych uczyniel, legata pownie postanowiwszy, iako osobliwie do kosciola farskiego pewna summę y oltarzowi Rozanca Swietego w koscielu Panny Mariey oddac naznaczel y rzecz sama wykonał roszakał (nie przestal Pan Bog z łaski swy m[i]ł[os]ciwy w tym kosciółku Panny Mariey o którym się wspomniała ratunku y miłosierdzia swego nad utrapionymi a potrzebuicymi pokazowac przed obrazem wielgim oltarza Błogosławiony Bogarodzice Mariey¹⁷², do ktorego wielkie gromady ludzi z roznych mieysc zwykły sie coraz zgromadzac, ubiegaiąc sie w pozyskaniu łaski do tegosz obraza potrzeb swych, u ktorego wielki pociechy y maczny bardzo czestokroc doznawaią o czym ia tak doskonale wm oznajmic nie mogę). Xięgi swe¹⁷³ Iakubowi Zacmiachowskiemu z Iadwigi siostry naszej splodzonemu testamentem legował, szathy swe chodzone spieniezywszy; na pewny fundusz podług upodobania executorow testamentu obrocił roszakał, powinne swe od tego oddalilisz krom pani matki, ktorey posciel wszystkie swa testamentem odzakał, skąd my wszyscy pomiarkowawszy žal smierci iego z baczeniem naszym niemała pociechę mąmy z rozporzadzienia [aprk. 2 z6.] iego tak dobrego, ze nas w¹⁷⁴ zadnych trudnosciach tak miedzy nami samymi iako to więc rado bywa o spadki (o ktore bynamni nie dbami gdysz nas Pan Bog z łaski swy dostatecznie opatruie y chowa) iako od przelozonych urzedu duchownego bez czego pewnie nie mogło bydz by był testamentu nie uczyniel¹⁷⁵. Bo nie wiem iakie było miedzy ludzmi o niem rozumienie. Z Anny siostry naszej, Magdalenę corkę pozostala y z Ewy Annię corke zrodzoną te podług iech stanu one zamąż przystojnie dośc wydalizmy s ktorymi zyiak; z blogosławienstwa Panskiego a z starania swoego da Pan Bog pocciwie chleba moga zazyc. Corki moie Dorota isz roku doganiaiaca Iadwiga iedenaste[g]o Regina [dzięwiąte]go Anna szostego Elzbieta wtorego te wszystkie iako ociec y matka ich pod skczydla łasky wm raz oddawszysię przy powieszowaniu zdrowia, pociech, y Błogosławienstwa Panskiego z iej m[os]cia panią malzonka y miałem potomkiem wm panem Augustinem

¹⁷¹ Парафіяльний костел Св. Малгожати в Гостині.

¹⁷² Йдеться про костел на Святій горі, за межами Гостині, в с. Глогувко. У XV ст. тут збудовано дерев'яну каплицю. 1540 року невідомий маляр з Великопольщі намалював образ Богоматері з дитям, який швидко здобув славу чудотворного і став місцем паломництва.

¹⁷³ Слово вставлено зверху.

¹⁷⁴ Слово вставлено зверху.

¹⁷⁵ Після цього слова вставлено збоку на полях: *nie zostawiel*.

ktory aby w łasce miełego Boga ku pociesze miałech rodzicow¹⁷⁶ y pokrewnych swych bieg zycia swego dlugo pedzel wiernie a uprzynie zyczymi wm wszystkim tosz Błogosławienstwo od namylsi rodzicielki naszej wm posyłaiać abys patrzył na syny synow swych y z nich sie podlug upodobania swego cieszył. Oddaiąc przythym unizone y czołem bytnie sluzby nasze łasce wmsciow. W Gostyniu¹⁷⁷ 20 *septemb[ris]* [вересня] 1635.

Wm mego wielkiego dobrodzieja y brata zyczliwa siostra y sluzebnica Helena Zimnicka mp.

Pani Ewa y Anna corka iey ie[go] m[osc] x[iądz] pleban gostynski y vrząd gostynski oboiey w ktorym rowiennika wm zadniego nie masz¹⁷⁸ krom p. Andrzeja Drabeka rzeczonego wzwlascza lat rownych ktorych wm dobry rachunek swoich mieć raczysz, podlug powiesci dobrodziki naszej, a wielebnego x[iądz]a Andrzeia Pierschaliusza ktory z swieckiego malzenstwa z bywszy¹⁷⁹ duch[ow]nego stanu nasladuie ci wszysci oraz sluzby swe vprzyme z powinzczowaniem Błogosławienstwa Panskiego wmsciom wszystkim y kozdy z osobna lubo listownie posilaia y onesz zalecaia.

[арк 3]¹⁸⁰ Po napisaniu strony drogi Częstochoowski zes wm raczył napisac aby przez pisanie znioszy się moglibyzmy do spolnego widzenia się¹⁸¹ s sobą przybydz o nie wypowiedzianie stąd pragnienie¹⁸² cierpieć będą. Zyczac aby iako naypredzi to bydz mogło, gdysz mi ieszcze z pamięci nie wyszła tak blogka droga krakowska pod czas coronathey k[rola] ie[g]o m[osci] terazniejszego roku¹⁸³ ktorą masz moy ze mną pospołu koniecznie wybrac się chcial dla sami szczygulni tej pociechy¹⁸⁴. Z wydzienia osoby wm mego koczanego brata y dobrodzieja, niechay ze sam Pan Bog ten swiety zamysł wm do skutku przywodzi abys mnie za podaniem okaziej czas bytnosci swy na tym miejscu swiethym listownie oznaimic raczył. Nie ofiaruiac na ten czas wiele słow y obietnic zadnych, by tylko dusza wiele mym iakokolwiek zabawą swą miała, zadne trudnosci y klopoty od tej drogi nie odwiozly by mię dla ugaszenia y uskromnienia pragnienia mego.

ЦДІАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 566, арк. 1-3.

¹⁷⁶ Закреслено наступне слово.

¹⁷⁷ Тепер Гостинь – місто в Гостинському повіті Великопольського воєводства (Польща).

¹⁷⁸ Вставлено зверху.

¹⁷⁹ Слово закреслено.

¹⁸⁰ Продовження листа, написане на половині аркуша формату А4.

¹⁸¹ Вставлено зверху.

¹⁸² Слово закреслено.

¹⁸³ Зимницька пише про коронацію Владислава IV, що насправді відбулася 1633 р.

¹⁸⁴ Закреслено.

1635 р., 12 жовтня, Львів. –

Лист львівського суфрагана Захаріаша Новошицького до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з описом зустрічі з новопризначеним львівським архієпископом Станіславом Гроховським при в'їзді його до міста

[арк. 1]

†

Mnie wielce m[os]ciwy panie pisarzu lwowski.

Ie[g]o m[os]c x[iądz] arcybiskup nasz¹⁸⁵ m[os]ciwy pan y dobrodziy, nie odmienił dnia wiazu swego do Lwowa, w dzien S[więtego] Michała; z piątku na sobotę deszcz duży od pułnocy aż na dedniem przestał złęklimy sie byli barzo o pogodę, ale sie srod południa wyiasniło; z Zimnyi Wody¹⁸⁶ wyiezdzał; ich m[os]c p[anowie] *consulares* [райці] w polu witali, takže ich m[os]c p[anowie] obywatel. Owo tak miasto, iako y ormianie *exceperunt* [прийняли] ie[g]o m[os]c *splendissime* [блискуче] ze był barzo *content* [задоволений]; zsiadł z karety do Panny Mariey¹⁸⁷ tam sie ubrawszy *pontifical[ite]r* [в єпископське облачення] szedł do cathedry; *salutatis a v[estrae] cap[itu]lo* [привітання від вашої капітули] przez i[ego] m[os]c x[iądz]a Stamirowskie[g]o *cum o[mn]ium applausu tandem expletis* [із завершенням, однак, всіх оплесків] caerimonye do kamienice, kedy *omnes exceptis externos hospites* [всіх, окрім іноземних гостей]; w niedzielę zas pontificował; y znouw tych ze gości częstował; y przez poniedziałek a we czwartek *capitulares* [членів капітули] wielkim dostatkiem. W niedziele ich m[os]ciow p[anow] radziec *scabinos y ex 40 viris* [лавників і з 40 мужів]; barzo contenti y *vino impleti recesserunt* [вином напоєні пішли]. We wtorek ormianow tymze dostatkiem y tąż ochotą. To iusz odprawiusz, teraz w reiestra intraty wględa: w kamienicy defectow kilka upatrzył; okna iako sie otwieraią tedy na dłon miały bydz krotsze a wirzchne dluszsze na tąż dłon: posacka w stołowy izbie powiada ze barzo hrubą robotą robiona, kazał inszą robić; posacka kamienna ta barzo kurzi; ale sposob znalazł, wrzącym łoiem polać ią, a potym będą marmory. Iako mogli tak zausznicy łgali ieszcze dam pokoi aż sie wygadaia. Iusz y do tego przyszło; ze o off[ici]alstwo, x[iądz] Lubieniecki y ze wszytką rodziną na i[ego] m[os]c x[iądz]a Stamirowskie[g]o prosili¹⁸⁸, o co sie i[ego] m[os]c x[iądz]a Sta-

¹⁸⁵ Тобто львівський архієпископ Станіслав Гроховський.

¹⁸⁶ Тепер Зимна Вода – село в Пустомитівському районі Львівської області (Україна).

¹⁸⁷ Очевидно, мовиться про костел Марії Сніжної у Львові.

¹⁸⁸ Про аналогічне прохання Зимницького про надання пребенди Стаміровському і відповідь Гроховського див. лист № 27.

mirowski barzo frasował, bo o tym nigdy nie myślił y nie myśli. Skarzył tez na mnie, iakobym ia przeciwko niemu capitulę praktikował, o archidiaconią; a ze iusz iest *archidiaconem nullo contradicente* [архідияконом без жодних заперечень]; nie wiem iako to strawi w sobie na mnie udanie. [арк. 1 зв.] *Dico autem* [Говорю ж] dobrze sie stało ze wm nie był na wiezdzie; kiedy Petelciuszom zezyli vstana; *per libertimum accessum* [через звільнення прибутку], do ucho drugie, stronie, *et sic concidendy linguae iniquae* [i так скінчивши неправдиву мову]. Kracowi precz kazano; w winach wielka szkoda. Iusz ia sie wm nie spodziewam chyba po seymie¹⁸⁹. Proszę wm kup mi wm laskę indyjską w Warszawie bo taniy, nizeli sam we Lwowie. Przebito do Bartoszka kamienicę tam ie[gl]o m[os]c mieszka; a w pokoiach bedzie kilkadziesiąt dunic z ogniem aby mury wysychały. Oddaie sie przytym do łaski wm mm pa[na]. Dat[um] we Lwowie d[ie] 12 octobris [дня 12 жовтня] 1635.

Ie[gl]o m[os]c pani małzonka wm chora kilka dni iak lezy; a tym barziesie porusza ze ustaie, y potym *debilitatia* [слабкість] na nię następuie. Wm m[e]go m[osciweg] o pana uprzejmie zyczliwy przyiaciel. *Listy z Grudziądza*¹⁹⁰ od wm do moich rąk przysly w niedzielę nazaiutrz po wiezdzie y teysze *quadransa odesłatem ie do i[ego] m[osci] pa[na] burmistrza*¹⁹¹ y sluga Z[achariasz] Nowoszycki¹⁹² wm sl[uga] mppa.

[арк. 2] † Memu wielce m[os]ciwemu panu y przyiacielowi ie[gl]o m[os]ci panu Woiciechowi Zimnickiemu pisarzowi mieyskiemu lwowskiemu nalezy od i[ego] m[osci] x[iędza] *suffragana lwowskiego*¹⁹³.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 797, арк. 1-2.

№ 30

1635 р., 15 жовтня, Львів. –

Лист Томаша Саковського до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з проханням клопотати перед легатом про дозвіл на його висвячення в духовний сан

[арк. 1]

¹⁸⁹ Йдеться про надзвичайний сейм у Варшаві 21 листопада – 8 грудня 1635 р. (*Kriegseisen W. Sejm...* – S. 197).

¹⁹⁰ Тепер Грудзьондз – місто на правах повіту в Куявсько-Поморському воєводстві над Віслою (Польща).

¹⁹¹ Виділені слова, очевидно, вставлені у текст пізніше. Бурмістром у 1635 р. був Якуб Шольц (*Urządniczy miasta Lwowa...* – S. 128).

¹⁹² Новошицький Захаріаш (?–13.03.1641) – львівський суфраган (єпископ-помічник) (1634-1641 рр.) та канонік-сповідник (1635-1641 рр.) (*Krętosz J. Organizacja...* – S. 98-100, 102-103).

¹⁹³ Виділені курсивом слова написані іншою рукою.

†

Mosciwy panie pisarzu panie y dobrodzieiu moy.

Nie maiąc zadnego zachowania z wmścią moim mosciwym panem, otoli iednak zdawna słyszając, w sławnym miescie lwowskim, o wielkiey sławie, ludzkosci, y dobroczynnościach wmsci mego mosciwego pana, na przeciw vboгим ludziom, *e quorum numero* [з числа яких] ia tesz wazyłem sie z tą prozbą moią vbożą vdać się, pod łaskę wmsci mego dobrodzieia, iako człowieka zacnego, y v ludzi zacnych wielce wziętego, prosząc pokornie wmsci, abyś wmsc moy m[ilościwy] pan, z łaski swey nie raczył litować swey pracy y starania podiać, wyprawić mi v iego mosci księdza legata¹⁹⁴ *literas, ad minores et maiores omnes ordines sacros suscipiendos ubi uis locori a quo uis antistile extra tempus* [листи про вступ до менших і більших всіх орденів, де місцева влада, від якої влада церковна поза терміном], abym mógł inna *quatuor vel quinq[ue] hebdomadas*¹⁹⁵ [через чотири або п'ять тижнів] zostać kapłanem, w ktorych to listach, aby tesz przydano (o co vnizenie y iako naybardziej prosze) *ab omnib[us] irregularitatib[us] et excommunicationib[us] me esse liberum* [від всіх перешкод і екскомунік мене було звільнено]; gdyz wmsc moy mosciwy pan wie o tym dobrze, z iakim strachem do takiego aktu trzeba przystępować, a iam troche iest przyskrupulat. O co raz y po drugi raz vnizenie prosze. Pan Bog nagrodą; a potym ia zostawszy człowiekiem powinienem tę łaskę wmsci mego dobrodzieia z kozdny miary czasu swego, odsługiwać y odwdzieżczać, do ktorey się y teraz z vnizonemi posługami memi iako naupilniey oddaie y zalecam. *Datu[m] Leopoli 15 octobr[is] a[nno]* [Дано у Львові 15 жовтня року] 1635.

Wmsci mego mosciwego pana y dobrodzieia vnizony sługa y wszego dobra zyczliwy Thomasz Sakowski sługa pana Dominika doktora. *Hoc mihi venit in mentem* [спало мені на гадку], oznaymic wmsci memu mosciwemu panu, yz ia iusz ago *37 ann[um] alterum* [у віці 37 років], yz ia iestem z dycesiey Hełmskiej od Zamoscia, ale to mało na tym nalezy; gdyz ia tak wiele lat strawił we Lwowie, wolałbym iusz na mieyscu tym y stanować sie. *Tertium* [По-третє]. Iezeliby iego mość ksiądz legat niechciał zadną miarą *extra temp[us]* [поза терміном] rozwolc święcić się, tedy abym dla Boga prosze, *ab irregularitatib[us] et exco[m]municationib[us]* [від перешкод та екскомуніки] był *liber* [звільнений]. *Strony expensy, oddam tu panu Szymonowi*¹⁹⁶.

¹⁹⁴ Легат – посланець папи римського.

¹⁹⁵ Слово переправлено.

¹⁹⁶ Приписано збоку. Мовиться про Шимона Козловського, підписка раецької канцелярії, згодом економічного писаря (1637-1659 pp.).

Proszę jako najprędzey za okazją ze rzeczy przesłać do Lwowa, do pana Szymona do kancelariej¹⁹⁷.

[арк. 2] † *Nobili ac honorato viro, d[omi]no Alberto Zimmicki, ciuitatis leopoliensis scabino et officii consularis notario. Amico et benefactori meo obseruandissimo pateant* [Шляхетному і чесному мужеві, панові Войцехові Зимницькому, лавникові міста Львова та писареві раецького уряду. Приятелеві й доброчинцеві моєму найшановнішому належиться]. *Od Sakowskiego Varsauiam o dimissoriales v[iri]* [до Варшави про листи] i[ego] m[osci] x[iędza] nunciusza.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 949, арк. 1-2.

№ 31

1635 р., 30 жовтня, Львів. –

Лист львівських міщан Уршулі Кшиштофович Давидівни і Лазаря Кшиштофовича до львівського міського писаря Войцеха Зимницького зі скаргою на опікуна синів Уршулі за присвоєння їхніх грошей

[арк. 1]

†

Mnie wielce łaskawy panie pisarzu.

Sluzby moje unizone w laske wm zalecam y zdrowia dobrego iakze pociech wszelakich, ktorych sobie po synaczkuz swym miłym miec zyczysz z uprzejmego serca mego wm miec zycze.

Iakom przed tym za patrona i *protectora* [опікуна] w sprawach swoich miałam y doznawałam, tak i teraz tegoz mniemania iestem, ze wm całym y zupełnym przyacielem będąc, zechces tak mnie samą iako tez y dziatki moie w opiece swey miec y tę sprawę ktora sie z Dankiem¹⁹⁸ o nieszczęsną opiękę przez kilka lat toczyła, do konca promowowac. Miał teraz czas do otrzymania decretu ostatniego, albowiem iako pan woyt tak tez y panowie starsi po nim wszyscy byli, y iuz decretem ostatim z tych racey, ze po smierci małżonka mego opiekunowie trzye dziatkom moim byli naznaczeni y opieką zawiadowali. Dway umarli a o capitalney summie sierocy iakby wielka została nigdzie nie specificowali, y w kwitach przez synow moich zeznanych, takze essentialney summy nie wspomnieli. Druga iz go iuz opiekunowie testamentowi na miejsce oycy Dankowego zaciągali. Trzecia iz mandaty krola ie[g]lo m[os]ci aby inwentarz y rachunek z dobr uczyniony był opiewaią. Czwartha iz opiekunowie dobr tak wiele summie

¹⁹⁷ Написано на полях по вертикалі.

¹⁹⁸ Це, очевидно, Даніель Голубкович – вірменський старший (1630-1643 pp.) (Urzędnicy miasta Lwowa... – S. 388).

sierocey wystarczaiącey nie maię iz pan Krzysztoph Zacharyaszowic¹⁹⁹ stary y ustawiczną chorobą złożony, dla ktorey choroby opiekę doskonała nie moze odprawowac iz sierotom bratem stryiecznym krwią złączonym iest, y ze nie tak dalece o dobra sieroce na strone swoje czyni, tylko aby inventarz y rachunki dobr sierocych, ktore, według prawa co rok opiekunowie y z acerescentią oddawac y czynic powinni, uczynione były, y ze sprawa sieroca ktora zwłoki nie cierpi, y z inszych racey w decrecie wyrazonych rachunki z summy essentialney tak y z acerescentiey przy dwoch panach starszych, tak ze actorce Hołubowicu czynic, y dobra inventowac nakazali. Actora zas opiekuna trzeciego przysądzili, a po odprawieniu rachunkow iezeliby actor co chciał z summy capitalney *ad fructifican[do] in rem pupillorum* [для прибутків на користь сиріт] wziąć, tedy powinien *de dictis et commonstratis mundis bonis* [зі згаданих і засвідчених вільних дібр] na dobrach swoich nikomu nie zawiedzionych zapisac wynalezli, a tego nie upatrowali iz esmy im dali mandat, aby od tey sprawy suspendowali y one *cum toto causa[m] effectu* [з вирішенням всієї справи] do krola ie[g]o m[os]ci odeslali, y tego nie upatrowali, ze pieniądze u mnie w sklepie sierocinne, a nie u opiekunow są, y nimasz z czego rachunku czynic, dotego niemasz czym opiekowac, bo dway synowie są odprawieni dwie corce dorosłe [арк. 1 зв.] dzis, iutro zamąż idą, y blizsi będą szwagrowie nieletnim synem nizeli Danko opiekowac sie. Więc y ia sama matka iestem sierotom, gdybym widziała iaką szkodę nie cierpiałabym tego, ale do sądą iako wszystkich sierot opiekunow odniosłabym, y sama inventarza y rachunkow oddania żądałabym. Zaprawde za udaniem znac p. Daniela Holubowica do pana woyna y panow starszych, ktorzy byli na deliberacyey opaczney, po iego stronie decret uczyniono. Appellowalismy od niego abys²⁰⁰ do k[rola] i[ego] m[os]ci nas odeslano, ale y tu ciężko nam uczyniono, gdyz w zawartym rotule appellacyey dopuszczono. Tu tedy mnie y z Łazarem do wmcі przychodie nie tak wskazowac ale prosie, abys tam wm do takowey sprawy odprawowania, (gdyz posłalismy pozwy ze nam *viva voce* [усно] appellacyey niedopuszczono) practika abo iuristę dobrego iakiego obstalował, y onemu sprawe nasze dobrze y porządnie rozpowiedział y abys wm naszym y sprawy naszey patronem y *protectorem* [опікуном] był, y one tak do ie[g]o m[os]ci x[ię]dza canclerza²⁰¹, iako tez do ie[g]o m[os]ci p. pisarza decretowego zalecił y contentacyią obiecał. A wm samemu gdy Pan Bog w dobrym zdrowiu do nas przyprowadzi, za tę wszystkie pracę ktoreś podeymowac raczył, y do konca zachęcając wm do

¹⁹⁹ Захаріяевич Христофор – вірнеський старший (1618-1633 pp.) (Urzędnicy miasta Lwowa... – S. 417).

²⁰⁰ Закреслено ту.

²⁰¹ Тобто Томаша Замоїського.

dalszych usług naszych contentowac nie omieszkaemy, y owszem chęć za chęć oddziaływac winni zostaiemy. Prosiemy tedy y powtore, abys nam wm radą y pomocą wszelaką w tey sprawie byc raczył, a zeby sie strona przeciwna, ktora sie gwałtem do tey opieki ciągnie nie ucieszyła, w to potrafiął, a my za długi wiek zdrowie dobre Pana Boga prosic będziemy. Z tym sie z unizonemi posługami naszymi w łasckę wm powtore zalecamy. Ze Lwowa 30 octobra roku 1635.

Wm we wszem zyczliwa y służyc gotowa

Orszula Krzystophowa Dawydowiczowa Łazar Krzystophowicz mp²⁰².

[арк. 2] Slachetnie urodzonemu panu y przyiacielowi memu ie[g]o m[os]ci panu Woyciechowi Zimnickiemu pisarzowi radzieckiemu lwowskiemu do oddania należy.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1199, арк. 1-2.

№ 32

1636 р., січень, Замостя. –

Лист Миколая Чарноша до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з розповіддю про подорож до Замостя сина писаря Яна Августина та його навчання в Замоїській академії

[арк. 1]

†

Mnie wielce m[o]sciwy panie Zimnicki moy m[o]sciwy panie y dobrodzieiu.

*Pridie natu[m]*²⁰³ [перед Різдом] Ian Augustinus domową drogę odprawiel, z ktorey przy liscie własną ręką wm mm pana pisanym, przywiozł mi stoczek²⁰⁴ w kołędzie²⁰⁵, na zelezie pieknie barzo robiony. Za ktory vnizenie wm mm panu dziękuie, obowiazek na się kładac, isz będę vsilowal, tak znakomitym dobrodzieystwom wm mm pana, podlug zdolnoscі sieі swoich, w pracach raz na sie przyiętych, iezeli nie wyrównac, tedy przynaymniey w zaczętym biegu nigdy nie ustawać. Lubo to uporu takiego rad sie zawsze trzymam, ze na com sie obligowal, bez wszelkich vpominków, y bez zwykłego nawet iurgieltu, chęć wiary dotrzymać wm mm panu, *et fidelem operam in erudiendo hoc pignore* [i вірну службу в навчанні цією обіцянкю] wm oswiadczyć. Iakosz y za pomocą Bożą, czyni sie według przemoznosci, y było by z pożytkiem znakomitym, byle to co sie z czułą

²⁰² Ці два підписи – іншим почерком. Лист писав, можливо, Бартоломей Зіморович. Лазар Кшиштофович – вірменський старший (1663-1686 рр.) (Уряднику міста Лwowa... – S. 394).

²⁰³ Переправлено.

²⁰⁴ Тонка воскова свічка, скручена у формі кола чи спіралі.

²⁰⁵ Коленда – податок, який сплачувався парафіянами священикові на Різдо; тут – подарунок.

pracą zklia, beda iako sie rozkliiac nie chciało. A tak sie rozkliia. Ilekroć tylko na *tale solum* [так рідко] baczy, iakoby nie ten z tamąd sie wraca, *extinctum* [занепад] na ten czas każdy w niem *in literas* [у науці] widzieć może *ardorem, mores mutatos* [запал, настрої міняються], y zgoła inszego. Co choc z tego wm mm pan zrozumiey. Trzy talery w drodze co wiedzieć iako, y kędy, y na co zgubił: udaieć on isz mu ukradziono, ale gdym inquisitią w tym z tymi którzy z niem iechali czynieł, nie mogło sie to szydło z wora wykłoć. *Item* [далі] chustkę turecką (którą mu ktos darował we Lwowie) na stanowisku przedał tylko za kopę kaczmarzowi, lubo (iako mi udano) mogła czterech talerow stać, ktore pieniądze cowiedziec iako obrociel, gdym sie mu kazal rachować, snadno mie wykwitował, isz oprócz złotego, ieszcze mu to na strawę wyszło. Malo ieszcze na tym, nazaiutr zaraz czy z boiazni, czyli tesz na iaką sztukę, przed wieczorem, gdym sie naymniey, dla czasu samego iusz na ten czas poznego naymniey nie spodziewal, uszedł, ktoregom ia rozumiejąc isz by z miasta tak prętko nie miał wynisć, niemal do pulnocy w rosole y frasunku wielkim, prawie po wszystkim miescie, szukał, y szukacem roskazal. Potym gdy [арк. I зв.] ledwie trochę oswitlo, wysłaem za nim (nie bez dobrej nagrody) kilkunastu, którzy go w pultoru mili za Zamosciem w Gruszowie²⁰⁶ znalezi y do rąk mi oddali. Co dla tegom wm mm panu do wiadomosci podal, zebyś znal naturę iego, y wiedzial, iak mu siłę może dom zaszkozdić, do ktorego ilekroć tylko zayrzy, wielką odmianę po sobie vkazuie, przykrzy mu sie barzo Zamoscie, rad to przed wieloma powtarza, isz nie dlugo mie tu, p[an] ociec²⁰⁷ ztąd wezmie, y odda mie ie[g]o m[o]sci x[iędzu] arcibiskupowi na służbę. Gdybymi z kiem prostym rzecz była, y z takim, ktory by affectów swoich nie umiał hamować, albo by tesz w frasunku sie nie mógł mode-rować: pisałbym to z ogrodką; ale gdy z wm mm panem czlowikiem tak wielkim, muszę to co w rzeczy samey było pisac: inaczey miałbym w tym skrupul, y wm sam dowiedziawszy sie o tym z kogo inszego, miałbys mi podobno nie za dobre. *In summa* [Загалом] mowiąc, Augustinus z sobą nie przywiozł trzech talerów, z ktorych *es* [ти] wm był parę x[iędzowi] canonikowi przyslal: a iż tego mniej bylo potrzeba: gdysz tu choć panięta, nie czynią pod czas tego. Pracce tesz suchedni nie zaplacone, ktorey za trzy cwierci, przychodzi złotych trzy. Iam tesz sam złotych trzy (o czym on sam wie) wydal, przez rok, na potrzeby iego: iako na oprawki sukien, bocikow, balwierza²⁰⁸ etc. *Pro finali* [Насамкінець], miey przecię wm mm pan, choćci teraz tak wykroczył, o niem dobrą nadzieję: ze który twarzą niemal wyraża wm, ten ze obyczaie y zacne postęпки wm mm pana, pociechę pożądaną przymo[ssy]²⁰⁹, y to co

²⁰⁶ Тепер Грушів – село в Холмському повіті Люблінського воєводства (Польща).

²⁰⁷ Закреслено наступне слово.

²⁰⁸ Цирульник, лікар.

²⁰⁹ Наступне слово переправлене.

wm mm pan sam sobie po niem zyczy pokazawszy, wyrazi, y co wm w podobnych zamysłach sobie obiemie, rzeczą samą vkażes. Ia sie w to sam serio włożę, y *omni ratione* [в кожний спосіб] kolo tego, iak naupilnieyszy zachód czynić będę, zebym onemu iak najlepsze *praesidia* [допомога] iak *in pietate* [побожности], tak *in literis bonisq[ue] moribus* [у науках та добрих звичаях] suppeditowal. I on sam *solenniter* [уточисто] mi obietnicę (wziąwszy wprzod oycowskie szkolne karanie) vczyniē, ze iusz nigdy *similes ausus* [подібні зухвали вчинки], wazyć sie nie będzie, ale sie takim stani, iakby *iudicia* [приклад] z niego kazdy mógł brać, ze godnym w doyzralym²¹⁰ wieku swoim będzie. Nusz zas co wm mm pan z strony Rykalca²¹¹ mowi, iszby nam trzeba iakich [арк. 2] munimentów: te trudno tak daleko moze y chce posylać p[an] stryi moy, któremu ten dług nalezy: ale najlepsza rzecz będzie (trafieli by sie do Lwowa) gdy będzie incarcerowany, a naiąc do Crosna²¹² prosto, daiąc o niem znać. Nagrodzi sie to wszystko od niego. Nusz ieszcze²¹³ co wm mm pan pisze, żeby w characterze Augustinus miał *exercitia* [вправи], to trudno mieć od pisarza pańskiego, gdysz *in docendo negligens est* [у навчанні є недбалим], y co sie u niego niektórzy vczyli, *parum vel nihil profecerunt* [мало або й нічого не навчилися]: są iednak u nas studenci, którzy pieknie piszą, tych sie pod czas zazywac będzie. Pan Durecki gospodarz nasz sluzby swoje wm mm panu oddaie: dał tam x[iądzu] Scrobiszowskiemu²¹⁴ kilkadziesiąt złotych na ryby słone, przeto vnizenie wm prosi, żeby tam miało kupno wygodę, w uzywaniu tego będziem wszyscy dziękowac wm. O papier Augustinus prosi. Przytym sie łasce wm mm panu z unizonymi sluzbami swoimi, iako naupilniey oddaie. *Dat[um] men[sis] ian[uarii] anno D[omi]ni* [Дано місяця січня року Божого] 1636 Zam[o]sc.

Wm mm panu vprzeymie wszego zyczliwy dobra sluga wmcowym Nicolaus Czarnosz mnp.

[арк. 2 зв.] Ie[g]o m[o]sci panu Woyciechowi Zimnickiemu pisarzowi lwowskiemu memu m[o]sciwemu panu y dobrodzieiowi.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1114, арк. 1-2 зв.

²¹⁰ Так у тексті.

²¹¹ Тепер Рикалець – місто в Цешинському повіті Шльонського воєводства (Польща).

²¹² Тепер Кросно – місто на правах повіту в Гродзькому повіті Підкарпатського воєводства (Польща).

²¹³ Переправлено.

²¹⁴ Невідомо, яку з двох осіб мав на увазі автор листа: Якуба Скробішовського (?-1635), професора Краківського університету, львівського архідиякона, правника, історика, чи його сина – Валенти, доктора філософії, львівського катедрального каноніка (PSB. – 1997-1998. – Т. 38. – С. 386-389).

1636 р., 17 січня, Кросно. –

Лист купця Войцеха Портанса до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з проханням розрахуватися за 5 бочок вина
[арк. 1]

†

M[os]c[i]wy panie pisarzu lwowski.

Łaski Bozei y błogosławienstwa Świętego naten nowy rok zyczę wmc z[acnemu] panu uprzejmie.

Iusz to rok dochodzi, iakom ia na pisanie wm, posłałem wm wina beczek pięć, za ktore do tego czasu nie mam od wm zapłaty, pisałem kilka kroć, a przecię nie otrzymałem responsu, teraz tedy proszę o resolutią, czy wm zechcesz mi satisfacją uczynic, czy sie tesz wm kazesz prawem patrzyć, czegobym sobie nie zyczęł. Wszakze mam nadzieję, ze y mnie sprawiedliwość święta bydz musi, a to z tei ratiei, zebym ia beł tych win nie posyłał gdyby nie wm pisanie, ktore ia chowam, y stoi mi za cyrograff kupiecki, zaczym iak prędko te wina ruszono z piwnice na wozy, od tego czasu nie moie beły, ale wm własne tylko mnie czekanie pieniędzy przez czas drogi lwowskiej należało, a niebezpieczeństwo takze od złych ludzi nie mnie ale wm należy, gdysz by te wina w piwnicy moiei zadnego niebezpieczeństwa nie ponosięły. Za czym rozsądek nastąpi czyia to będzie szkoda, y kto sie o nię starać ma. Iednak ia proszę abys sie wm zę mną obszedł dobrze, mnie wedla listu swego zapłacięł, a o szkodę wespoł z sąsiadami swemi czynięł, na ktorei szkody dochodzenie do kosztu wedla słusznosci nie będe od tego abym sie nie miał przyłożyć. Proszę powtore o respons. A przytym sie łasce wm zalecam, w Krosnie 17 ianuary [січня] 1636.

Wmc z[acnemu] p[anu] cale zyczliwy prz[yiacie]ł y służyć gotowy Woytch Portans mp.

[арк. 1 зв.] † Me[m]u wielce łaskawemu panu y przyiacielowi ie[g]o m[os]ci panu Woiciechowi Zimnickiemu pisarzowi lwowskie[m]u radzieckiemu pilnie oddać należy.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 858, арк. 1-1 зв.

1636 р., 19 січня, Киї. –

Лист Олексія Зарихти до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з проханням підтримати його протеже Станіслава Липницького і клопотати у його особистому питанні
[арк. 1]

†

Moj wielce mylii kochani p[anie] bracie.

Na ten rok nowi y wielia insyeh, choinego daru Boskie[go] y Iego S[więtego] Blogoslawienstwa zpolnie z mielymi domovemi wm miedze wiernie zycze, y niegodni od P[ana] Boga prosze.

*Beatu[m]*²¹⁵ *illu[m] eo[d]em existimo, qui a Deo et ab hominib[us] diligitur, primu[m] oculu[m] quod eo[m] prudens semper solicite curare, in sinu suo dilig[i]t[ur] fouere absque o[mne]s p[rae]sumptione debet et tenetur, secundu[m] apertu[m] quia diuersi, diuerse, g[e]n[er]a amicitiam proclamant et celebrant* [у блаженстві ті перебувають, які Богом і людьми шановані, поперше, що досвіченим оком завжди наглядатиме, в серці своїм сумлінно пильнуватиме, без всіляких приводів буде зобов'язаний і відповідальний, по-друге, відкритий на всі сторони буде, синову приязнь декларуватимуть і публічно поширюватимуть], ia sie z tego ciese wielce y P[anu] Bogu dziekuie, ze wm moj kochani p[anie] bracie masz tam u tych kraiach myłosc, y miedz wielkimi ludzmi, zyce abysz tej wm długowiecnie zazywał, a nąs niezapominał; moj msciw pan a przyiacyl dobrí wm. Ie[go] m[osc] p[an] Stanislaw Lipniczki²¹⁶ *iacunde[m] et amice[m]* [дворовий і приятель] opowiadal mi *eam felicit[e]m* [це щастя] wm rylnie prosze unyze wm ie[go] m[osci] sluzic, bo y ia *multu[m] facio amicitia[m]* [велику приязнь йому обіцяю] iego *et usque ad mortem fouere uolo* [і аж до смерті опікуватися хочу], a to *p[ro]pter amorem s memoriae clarissimi et nobilissimi parentis eius et ipsi[us] g[e]n[er]o[s]issimi d[omi]ni Stanislai filij sui, viri optimi et prudentis* [з огляду на приязнь і пам'ять найясніших і найшляхетніших його батьків і його самого, шляхетного пана Станіслава, їхнього сина, найкращого і досвідченого чоловіка]. Przydaie iesce wm mego dawnego dobrego przyiacielia a tam blyszko w kraiach tamtych mieszkaiacego, ie[go] m[osci] p[ana] Jana Wysge²¹⁷, ktori mie tam w confederatia, z Wislici²¹⁸ z

²¹⁵ В оригіналі: *bealu[m]*.

²¹⁶ Ймовірно, мовиться про Станіслава Липницького (бл. 1615-1681), мозирського маршалка, полковника військ Великого князівства Литовського, учасника елекції короля Владислава IV. Служив у литовському війську до 1635 р. (PSB. – Wrocław; Warszawa; Kraków, 1972. – Т. 17. – С. 410-411).

²¹⁷ Виджга Ян Стефан – сецеховський опат і краківський канонік, королівський секретар і духівник Владислава IV (1642 р.), канцлер королеви Людвіки Марії, духовний референдарій (1652 р.), великий секретар (1652-1655 рр.), єпископ луцький (1655-1659 рр.), вармінський (1659-1679 рр.), підканцлер (1676-1677 рр.) та канцлер (1677-1679 рр.), архієпископ гнєзненський (1679-1685 рр.) (Urządnicy centralni... – S. 214).

²¹⁸ Тепер Віслиця – село в Буському повіті Свентокшиського воєводства (Польща).

soba zaciagał, aliem ia działa słuchac nie chciał, y wiele obiecował, pysze do ie[g] o m[osci] nawiedzaiać, y prośac abi tam pobliszego wm brata mogo myle[g]o mylował, a wm tesz służyć bedzies umiał ie[go] m[osci], a ia sam stari, y zawisła, P[ana] Boga za wszistkych wmcow niegodna prośic bede, przydaiać y to abi wsi-sci tatarowie, sobakowie, szyie połamali, y wmcow nie infestowali [арк. 1 зв.] festowali, alie iusz pokoi powiadaia dai P[anie] Boze, przeloc samecni p[any] żołnierze ie[g]o m[osci] p[ana] canclerza²¹⁹ z Wislice nie kwapia sie tam u te kraie, y wydze zebi sam sobie miezkac iako naidluzi zyczeli, alie samecne *bona regalia et sp[irit]ualia* [добра королівські й духовні] dyca, im tam tych progog blogoslavionich ruskych co predzy wydziec, iam uraz swym rzecom stroni ubogych poddanych moich zabiezał, y u pokoiu z laszkiei Bozej potrose iednak postekuiac siedze mniei dbaiać na ten patent, na officialswo od nowego nasze[g] o m[i]łego p. x[iędza] biskupa²²⁰ posłani z niektolemi nowemi *facultatib[us]* [повноваженнями] przyiukrowanei. Oddawam sie przytim pylnie w laszke wm mego mylego y kochanego brata, iei mp malzonke swą y dziatky prosze umylui wm *no[mino] meo* [від мого імені]. W Kyiach²²¹ 19 *ian[uar]ii* [січня] 1636.

Wm m[ego] myle[g]o brata brat y sluga *g[enerosus]* [шляхетний] Alexay Zarchyta co[...] off[icia]lis inc[...] p[...] Kiey mp.

M[em]u m[osci] p[rzy]ia[cie]lowi x[iędzu] Kchlowskyemu o[ff]icialu] lwowskie[m]u *magna[m] o lagam*²²² *salutem et pro eo anno nouo a d[omi]n[i]s n[ostri] c[om]mune b[e]n[e]dictionem* [велике вітання і на цей новий рік від Господа Нашого спільне благословення].

[арк. 2] † Moiemu wielce myle[m]u y kochanemu p[anu] bratu ie[g]o m[osci] p[anu] Wociechowi Zimmiczkie[m]u pysarzowi lwowskie[m]u nalezy.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 556, арк. 1-2.

№ 35

1636 р., 27 січня, Замостя. –

Лист М. Вацлавовича до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з повідомленням про успішне отримання мандата та канцелярські справи
[арк. 1]

²¹⁹ Тобто Томаша Замойського.

²²⁰ Можливо, йдеться про Якуба Задзіка, номінованого на Краківське єпископство 26 лютого 1635 р.

²²¹ Тепер Кіі – село в Пінчовському повіті Свентокшиського воєводства (Польща).

²²² Нерозбірливо.

Mnie wielce m[os]c[i]wy panie pisarzu.

Iest mi w dobrej pamieci *promotia* [просування], y ludzkość od wm temu niebaczemu czl[owi]eku oswiadczona; ktorey (iakom z pisania wm zrozumiał) *immemor* [невдячний] będąc, *ingratitude* [невдячність] wm oddaie, czego widzi Pan Bog nie pomału załuię, ale mógł bys się tez iusz wm w tym, albo raczey p[ani] małzonka wm postrzeć, a tey *credule* [швидко] poniechać, gdysz to iusz nie pierwszy ten wm wyrządza. Im p[an]a Siegleckie[g]o²²³ niemasz, w Warszawie przy metricie został. Otoli ia iednak ile moze ze mnie bydz, staram się, abym mógł wm *votis et desiderys* [зиченнями i стараннями] we wszystkim wygodzic, y ten mandat *ad intentum* [для наміру] wm wyprawic; ale isz p[an] Ulysz²²⁴ iest przeciwko temu, aby zadney mentiey w tym mandacie nie było o moratoriach, tylko tak *simpl[um] q[uo]t[ie]ns fid[elis] viri sententiam n[ost]ram ad executione[m] deducant* [просту, скільки раз вірну Вам нашу волю до виконання допровадили] etc. powiadając to, ze nie moze nic z cancelariey *contrarium* [протилежного] wychodzic, ale to wszystko *fabula* [казка]. Łacno na psa o kiy, kiedy go kto chce uderzyc, te moratorie za wielkimi instantiami im pana kraycze[g]o coronne[g]o²²⁵ są wydane, ktory udawał przed im tego Pudłowskie[g]o²²⁶ bydz sługą swego. Rad bym był bardzo wm przez tę okazyą ten mandat posłał, ale *constat* [знаe] wm dobrze o tym, iak trudna sam odprawa u nas, a tym więcey teraz ieszcze trudniejsza, bo im pani w[oiewo]dzina wilenska²²⁷ przyiechała, ktora iusz to czwarty dzien w Zamosciu mieszka, iednakze będę się w tym uprzykrzał im memu m[os]c[i]we]mu panu, abym mógł wm ten mandat przez imp doctora Iwaszkowica²²⁸,

²²³ Це, очевидно, Станіслав Седлецький – секретар Томаша Замоїського (1631 р.) (AGAD, AZ, sygn. 742, s. 3-7; sygn. 2502, s. 141-143).

²²⁴ Можливо, Якуб Убиш – добжинський хорунжий (1641-1645), ревізор дібр Замоїських (1629-1644 рр.), секретар Томаша Замоїського (ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 44, с. 1205; спр. 51, с. 27; AGAD, AZ, sygn. 391, s. 2-10; sygn. 748, s. 1-19; Urzędniccy kujawscy i dobrzyńscy XVI-XVIII wieku: spisy / Oprac. K. Mikulski i W. Stanek przy współdz. Z. Górskiego i R. Kabacińskiego. – Kórnik, 1990. – S. 167).

²²⁵ Миколай Остророг – коронний кравчий у 1636 р.

²²⁶ Малоімовірно, що це: Пудловський Станіслав (1597-1645) – математик, фізик, астроном, професор права, ректор і підканцлер Краківського університету (PSB. – Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk; Łódź, 1986. – Т. 29. – S. 344-347).

²²⁷ Очевидно, йдеться про Анну Алоїзу Острозьку (?–27.01.1654), від 24 листопада 1620 р. – дружину Яна Кароля Ходкевича (?–24.09.1621), великого гетьмана ВКЛ (1605-1621 рр.) та віленського воєводи (1616-1621 рр.) (Urzędniczy Wielkiego Księstwa Litewskiego: Spisy. – Warszawa, 2004. – Т. 1: Województwo Wileńskie XIV–XVIII wiek / Pod red. A. Rachuby; oprac. H. Lulewicz, A. Rachuba, P. P. Romaniuk przy współpr. U. Jemialianczuka i A. Macuka. – S. 194).

²²⁸ Івашкович Ян – надвірний підскарбій Замоїських, доктор (1618-1636 рр.) (AGAD, AZ, sygn. 333, s. 1-28; sygn. 714, s. 33, 95-96; sygn. 716, s. 34; sygn. 726, s. 70-123; sygn. 888, s. 1-3; sygn. 2778, s. 136-240).

ktory się tam do wm wybiera, przesłać. Oddaję przy tym pilnie z służbami memi łasce wm mm pana. W Zamosciu *d[ie]* 27 *ian[uarii]* [дня 27 січня] 1636.

Wm cale zycziwy prz[yciacie]l y sluga powolny M. Waclawowicz mppa.

[*арк. 2 зв.*] Ie[g]lo m[os]ci panu Woyciechowi Zimnickiemu, pisarzowi radzieckie[mu] lwowskie[mu], memu panu y prz[yciacie]l[o]wi nalezy.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 347, арк. 1-2 зв.

№ 36

1636 р., 18 червня, Маланів. –

Лист коронного референдарія Ремігіана Залеського до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з рекомендацією кам'янецького декана та проханням повідомити новини з України

[*арк. 1*]

Mnie wielce łaskawy panie Zimnicki.

Za tą okazałą, która mi się podała przez ie[g]lo m[os]ci xiędza dziekana kamienieckiego w te tam kraie iadącego, ozywam się, y nawiedzam dobre zdrowie wm. Zalecam ie[g]lo mosci xiędza dziekana kamienieckiego wm, ktory z osoby swoiey godzien iest wszelakiego poszanowania. Proszę przeto racz wm ie[g] o mości chęć wszelaką oświadczyć, y to ukazać, żeś tesz wm na mnie łaskaw. Nowin wm zadnych nie piszę, ale od wm z tey tam Ukrainy czego wyglądam y oczekiwam. A zatym oddawam się łasce y dobrej przyiazni wm. Dan[o] w Malanowie²²⁹ *d[ie]* 18 *iuny a[nm]*o [дня 18 червня року] 1636.

Wm ziczliwi przyiaciel słuzyc gotow Remigian²³⁰ z Otoka Zalesky ref[erendarz] kor[onny]²³¹.

[*арк. 1 зв.*] Memu wielce łaskawemu panu przyiacielowi panu Woyciechowi Zimnickiemu pisarzowi radzieckiemu lwowskiemu.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 535, арк. 1-1 зв.

²²⁹ Тепер Маланів – сільська гміна в Турецькому повіті Великопольського воєводства (Польща).

²³⁰ В оригіналі помилка – *Fremian*.

²³¹ Підпис – Ремігіана Залеського, сам лист написаний писарем. Залеський з Отока Ремігіан (?-1645) – королівський секретар, серадзький ловчий (1620 р.), ленчинський земський писар (1620-1627 рр.) та каштелян (1640-1645 рр.), світський коронний референдарій (1634-1645 рр.) (Urządnicy województw łęczyckiego i sieradzkiego XVI–XVIII wieku: spisy / Oprac. E. Opaliński i H. Żerek-Kleszcz. – Kórnik, 1993. – S. 307; Urządnicy centralni... – S. 215).

1636 р., 8 липня, Цадровичі. –

Лист коронного референдарія Ремігіана Залеського до львівського міського писаря Войцеха Зимницького про вирішення справи «Пруської» юридики та в особистих справах

[арк. 2]

Mnie wielce laskawi panie Zimmicky panie przyiacielu moi dawny.

W tym sie *error* [помилка] stał zescie wm na onczas w Warszawie będąc gdech my wsziscy wкупie bely, o czasie sposobnym do tey commissyу expedowania nie mowiely co teraz gdi ieden od drugie[g]o odlegly, y ieden drugie[g]o sposobnosc czasie wiedziec nie moze trudno²³², y byscie wm w przeszlym pisanіu napisaly bely ze *in iulio* [у липні] chciecie te com[m]issią odprawic, ziachal bym ia bel, luboc z niemałym niewczasem moim, teras *in septembre* [у вересні] watpie abym mógł bidz, bo iuridika pruska²³³ zaczyna sie *iuxta pacta investiturae, die prima octobris* [згідно з умовою надання, першого жовтня], a na te krol ie[g]o m[оś]c kazał my ziachac, pisze iednak do ie[g]o m[оś]ci x[ię]dza podkanclerze[g]o²³⁴ pitaiac sie o czasie zaczecia tey iuridiky prusky iako to wm z copyу listu me[g]o do ie[g]o m[osci] x[ię]dza podkanclerze[g]o²³⁵ wirozumiesz, bo stąd bitnosc moie u wm miarkowac musze, o czym od ie[g]o m[оś]ci pa[na] podkomorze[g]o przemiskie[g]o²³⁶ predly nizeli ia²³⁷ wiedziec wm bedziecie. Radbym ia bel usluzel miastu wciow ale iezeli mie czas *excludet* [не дозволяє], te ochote moie *aquiboniq[ue] co[n]suletis* [слухна і добра порада] a dalszemu czasowi te ochote moie [арк. 2 зв.] te ochote moie do usluzenia sobie wm zachowacie. Ale a za Pan Bog zdarzy ze sie ta iuridika pruska *ad novembrem* [до листопада] oderzanie. Domowych swoych pozdrew wm ode mnie a sam wm badz po dawne[m]u laskaw ktorego lasce pilno sie oddawam. W Cadrowicach²³⁸ 8 iuly 1636.

²³² Вставлено зверху.

²³³ Об'єкт не локалізовано.

²³⁴ Тобто Гембицького Пйотра – великого коронного секретаря, перемишльського єпископа (1635-1642 рр.), великого коронного підканцлера (1635-1638 рр.) та канцлера (1638-1643 рр.), краківського єпископа (1642-1657 рр.) (Urzednicy centralni... – S. 56, 111). У 1630-х рр., за часів Владислава IV був серед духовенства самостійною політичною силою, міг впливати на вирішення важливих питань (*Dzięgielewski J. Izba poselska...* – S. 111, 119).

²³⁵ На полях вставлено: *pisane[g]o*.

²³⁶ Мовиться про Якуба Максиміліана Фредро.

²³⁷ Вставка зверху.

²³⁸ Тепер Цадровичі – село в гміні Озорків Згерського повіту Лодзького воєводства (Польща).

Wm wsze[g]o dobra ziczliwi prz[yiacie]l gotow sluzic Remigian z Otoka Zalesky ref[erendarz] kor[onny].

[арк. 3] *Spectabili domino Alberto Zimnicki civitatis regiae leopolien[si]s consulari notario, domino amico obseruan[do]* [Достойному пану Войцехови Зимницькому, раецькому писарю королівського міста Львова, шановному панові приятелю]²³⁹.

Moy panie Zimnicki. Iezlibym nie był u wmw we Lwowie, proszę, uczyn wm staranie pilne, z strony kobiercow xywanskich do obicia ktore by wzdluz, to iest od wierchu ku ziemi, miału po pułnosta łockia, wsierz zas, iako naysiersie bydz mogą ktore kaz wm stargowawszy ia na mieyscu, na blisko przyszły da Pan Bog seym do Warszawy przywiesc, a ia assekuuię wm, ze ie podług postanowienia wm zapłacę, a zeszło by mi się takich kobiercy s pięć. Proszę, niech w tym uznam staranie wm ktore ia tesz staraniem moim w sprawach wm oddać będę umiał²⁴⁰.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 535, арк. 2-3.

№ 38

1636 р., 14 липня. –

Лист равського протопопа до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з проханням про допомогу його рідним з Потеличів при розгляді їхнього майнового спору львівським міським апеляційним судом

[арк. 1]

†

Mnie wielce mciwy panie pisarzu lwowski.

W sprawie sirociny urosła apellatia od sądow potelickich do ich mciow panow lwowskich, w ktorey unizenie proszę abys wm z łaski swey był pomocny y gdysz niesłasznie decret uczyniony, bo ci *actores* [позовники] przez kilkadziesiąt lat milczeli, y niedochodzili successii po oycu swoim, mieszkaiąc w iednym miescie, dopiero teraz dowiedziawszy sie, ze na ten obszar pola zapisu w xięgach mieyskich nie było, co sie stało niwiedziec dla czego, sy podobno dla niedbalstwa pisarza, cyli tysz dla ufnosci ze sobie ufali kupuiąc to pole przesli gospodarze, ktorego byli *in pacifica possessione* [у спокійному володінні] przez lat szescdziesiąt *plus minus* [більш-менш], teraz potomkom przysięgę samsiodnym nakazano, iako to pole wiecznością przodkowie ich kupili, albo zastawą trzymaia, od czego appellowali pozwani, ktorzy isz są w pokrewnosci

²³⁹ Адреса написана рукою писаря, тією самою, якою приписано внизу.

²⁴⁰ Дописано на клаптику паперу, приклеєному внизу до арк. 2, почерком писаря. На звороті – відбиток печатки у червоному воску.

ze mną, zyczyłbym aby uwolnieni byli przez decret ich mciow od przysięgi nieślaszney, a pole zeby puscili, wziąwszy summę swoię, którą dał ociec ich za nią. W czym iesli doznam łaski wm mego mciwego pana, odsługowac winien będę, y pracą wm nagrodzic obiecuję. Oddawam sie przy tym z unizonemi posługami memi w łaskę wm. *Dat[um] 14 iulii anno D[omi]ni* [Дано 14 липня року Божого] 1636.

Wm we wszem cale zyczliwy przyiaciel y służy rad x[iądz] prot[opop] raw[sky]²⁴¹.

[арк. 2] † Memu m[os]ciwemu panu y przyiacielowi, ie[g]lo m[os]cy panu W[oiciechowi] Zimnickiemu pisarzowi mieyskiem lwowskiemu do rąk nalezy.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1215, арк. 1-2.

№ 39

1636 р., 19 липня, Цадровичі. –

Лист коронного референдарія Ремігіана Залеського до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з повідомленням про рішення короля у справі «Пруської» юридики

[арк. 4]

Mnie wielce łaskawy panie Zimnicki.

Nie mogąc *cursora* [posłanця] znaleźć ktoryby do wcow do Lwowa z listami poszedł, posyłam czeladnika mego, oznaumuiąc wcom, co mi ie[g]lo mość xiądz podkanclerzy²⁴² pisze, iż krol ie[g]lo mość prolongował sądenie iurydyki pruskiey *ad primam novembris* [до першого листопада], za czym tesz y ia mam tę wołą, y starać się będę, iakobym wcom usłużyć mogł, y czasu od wcow naznaczonego, to iest *diem 10 mensis septemb[ris]* [десятого вересня]²⁴³ nie omieszkał. Nowin wm nie piszę, bo tam u nas wszystko głucho; alec y mnie dziwno, że wm w pisaniu swym z tych tam krajow, mnie nic nie oznaumuiesz: mianowicie o turkach y o tatarach. A zatym nie mając co daley pisac, oddawam się łasce wm. *Dan[o] w Cadrowicach d[ie] 19 men[sis] iuly anno D[omini]* [дня 19 липня року Божого] 1636.

Wm ziczliwi przyiaciel rad sluzy Remigian z Otoka Zalesky ref[erendarz] kor[onny]²⁴⁴.

²⁴¹ Підпис равського протопопа, лист і адресу написано іншою рукою.

²⁴² Йдеться про Пйотра Гембицького.

²⁴³ Слово вставлено на полях.

²⁴⁴ Підпис Р. Залеського, лист написаний писарем.

[арк. 4 зв.] Іе[г]о мосци пану Войciehowi Zimnickiemu pisarzowi radziekiemu miasta іе[г]о кро[lewskiej] m[os]ci Lwowa пану przyjacielowi memu do р[а]к.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, с[п]р. 535, арк. 4-4 зв.

№ 40

1636 р., 11 листопада, Неаполь. –

Лист монаха-домініканця Раймунда Крганіка до матері Анни Зимницької з проханням про матеріальну допомогу

[арк. 2]

Mnie wielce łaskawa panimatejko y dobrodziejko moia.

Modlitwy me niegodne do łaski wm oddawszy powodzenia szczęśliwego wespul y z panem dobrodzieiem moim uprzejmie zycze.

Nie tylko na kozdy dzin ale y na kozdą godzinę uwazaiąc sobie dobroczynności tak wm, iako y dobrodzieia mego y w tych tak dalekich y odległych kraiach będąc łzami zaledwie nie krwawymi oblewac sie musze. Lecz przedsiwzięcie me dla miłego zakonu podejmowania (na potym uzyczyli P[an] Bog zdrowia) prace wszystko mi miło nietylko te ale y ynne ktoreby sie iedno zdarzyły z ochotą podejmowac sie ofiaruie. Pisałem listy niedawnymi czasy przez oica Damasiena oica y dobrodzieia mego (obyч nie ten musiał bym był podobno ozebrany a mizernym kalickim chlebe y to niewim iako do Włoch zaiachac) w ktorych nieporzadnym podobno affektem od nędzy y bidy uzroszonym mogłem obrazic albo abraziłem wm dla Boga przebaczcie mi wm a to z tej miary ze bida z nędzą mocowawszy sie, te lekkomyslne affekty na ten czas pisania natrąciła mi. Lecz ia rodzicielski miłości y affektowi dufaiąc mniemam ze te lekkomyslności ogarnanszy wszystko mimo sie pусci a o mnie iako o niegodniku swym zapomniec nieraczy. Z łaskim Boży zdrow lubo na sałacie włoski ktorej nieiodam aby mi snac pamieci do nauk niezatępila, ale zas ynny niedostatek wielce mi doczuka naprzod 5 czerwonych dac od poscieli y xiąg na trzy lata, strawe te mszami zarabiac musze o inne potrzebki iezeli są chwala Bogu, animaszli tysz bezpiecnieiszy zostawam nie okradnie mie nikt, iednak ze pod nogi wm oboigom porzuciwszy sie, y nie z iaki powinności domagam sie ale szczegulny łaski zebrze dobrowolnego opatrzenia na te promocyą me y na to *studium* [навчання] y zwrocenia sie na droge prosze prosze łzami krwawymi miejcie wm na mnie wzgląd bo gdy mnie wm zapomnicie wszystko o ziemie upadszy zniszczyc musze y gdzie, niewim sam zostanie obidaszku spiwaiąc. Przez kogo li wm maią przesłac lubo sie wm okazy pewny do Neapolim przez kupce pytajcie, bo tak bezpiecni, lubo tysz to przez tego ktorego ociec Damasien z prowincy

wysyłając z summą pieniędzy do Rzymu na te fundacyą mniemam przesławszy snadnie mnie dusc moze. Zatym wm P[anu] B[ogu] oddaie oraz z panem y dobrodzieiem moim y miłym Augustynem mym y unnymi. Dan[o] w Neapolim²⁴⁵ w konwencie S[więtego] Dominika 1636 *die 11 nouem[bris]* [дня 11 листопада] na S[więty] Marcin w pirwszą kolędę.

F[rate]r Raj[mundus] [брат Раймунд] syn y naszy²⁴⁶ bogomodla wm.

[**арк. 3**] Mnie wielce łaskawej pani matce y dobrodzieice mej pani Hannie Zymnickie pisarzowej lwowskiej we Lwowie oddac.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 570, арк. 2-3.

№ 41

1637 р., 2 червня, Львів. –

Лист львівського старости Станіслава Мнішека до самбірського міського писаря Оцинегелька про отримання інфамії на Войцеха Зимницького

[**арк. 2**]

Mnie wielce łaskawy panie pisarzu mieyscki samborsky.

Zawszem słyшал o dobrych *qualitatis* [якостях] wm, a zwłaszcza ze *uitiosis* [шкідливих] nierad faurciesz²⁴⁷ y *intra* [в собі] onych nietaisz. Ia mam tego pilną potrzebe, abym mógł miec infamią na Zimnickim pisarzu mieysckim lwowskim otrzymaną prosze tedy wm abys mi wm *extrakt authen[tic]e* [оригінальний витяг] wyięty iako nauprędzez przez tego posłanca przyszyłał gdysz akta *temini denegandet* [не відмовили за давністю судової справи], a do tego będe ia umiał takową zyczliwość ktorey doznam za okazyey *remunerare* [винагородити] y odwdżeczyc, a ten poslaniec *extrakt* [витяг] zapłaci. Zalecam ze przy tym przyiazni wm. Ze Lwowa *d[ie] 2 iunii* [дня 2 червня] 1637.

Posyłam na ten *extrakt* [витяг] złotych dwa a p[ro]sze nie barzyc przysyłał wm w kancellariey grodzki[ey] gdy sie co trafi tak raczą z ochoty odwdżeczey odsłuze. I[an] Sikorski²⁴⁸.

²⁴⁵ Тепер Неаполь – місто в Італії, центр регіону Кампанія.

²⁴⁶ Нерозбірливо.

²⁴⁷ Нерозбірливо.

²⁴⁸ Сікорський Ян Станіслав – львівський городський підписок (1631-1640 рр.), львівський городський писар (1645-1648 рр.) (*Maleczyński K. Urzędnicy grodzcy i ziemscy lwowscy w latach 1352-1783. – Lwów, 1938. – S. 70.*)

Wm zyczliwy prz[yi]a[cie] Stanislaw Mniszek starosta lwowsky²⁴⁹.
[арк. 2 зв.] Panu pisarzowi mieyskiemu samborskiemu oddac pilno nalezy.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 497, арк. 2-2 зв.

№ 42

1637 р., 5 червня, Самбір. –

Лист самбірського вйтівського писаря Станіслава Дудковича до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з повідомленням про одержання листа від львівського старости та із запереченням будь-яких наклепів

[арк. 1]

†

Wielce mnie łaskawy panie pisarzu lwowski panie a dobrodzieiu moy.

List ie[g]o m[os]ci pana starosty lwowskiego, do pisarza mieyskiego samborskiego, w niebytnosci Osczyniegelka, ktory iest w Warszawie *detenbus* [затриманий], do rąk moich iest oddany, ktorego original wm do przeczytania y przestrogi poselam przez pana Alembeka²⁵⁰. Zacym ia nigdey nieslyszac o zadney infamiey przeciwko wm. *Responsorius* [Відповідь] dalem ie[g]o m[os]ci p[anu] staroscie, krotko y przystoynie napisawszy. Ta *traductia* [ганіння] o wm rozumiem ze od Osczyniegelka w grodzie lwowskim urosła y tak ie[g]o m[osc] p[an] starosta spodziewaiac sie iego bydz *pro tempore moderno* [як буде нагода] w Samborze ten list swoy dirigował do niego, ale nadaremnie, list za list odpisalem, ze ani urząd samborski ani ia o tem niewiemy. Oddaie sie przy tym lasce wm m[iłos]ci[w]ego pana y dobrodzieia. W Samborze *die 5 iunii* [дня 5 червня] 1637.

Wm od P[ana] Boga wszego dobra zyczliwy przyiaciel y sluga zawszy Stanislaw Dudkowicz pisarz woytowski samborski mppa.

[арк. 1 зв.] *Nobili et honorato d[omi]no Alberto Zimnicki notario sp[ectabil]is magistratis leopol[iensis] d[omi]no et amico meo singulari pateant* [Шляхетному і чесному пану Войцехові Зимницькому, писарю достойного львівського магістрату, пану і моему особистому другові належить].

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 497, арк. 1-1 зв.

²⁴⁹ Підпис С. Мнішека, лист і адреса написані Я. Сікорським.

²⁵⁰ Алембек (Альнпек) Ян – львівський міщанин, лавник (1610-1618 рр.), райця (1618-1636 рр.), бурмістр (1630 р.) (*Urządnicy miasta Lwowa... – S. 372*).

1640 р., 26 січня²⁵¹, Рогатин. –

Лист апостольського протонотарія Хризостома Янецького до львівського міського писаря Войцеха Зимницького з повідомленням про відправлення пива для нього і львівського архієпископа

[арк. 1]

Clarissime et consultissime d[omi]ne, d[omi]ne et amice.

Sera gratulatio reprehendi non solet [Найясніший і найшановніший пане, пане і друже. Засуви привітанню зазвичай не перешкода], *gdi nie animo maligno* [злочинною душею] *zwleczona bywa*. *Singulare* [особливо] *to iest in mea intentione* [в моєму намірі], *przy zdrowiu dobrym szcелиwego powodzenia wm zyczic*, *y oto P[ana] Boga prosic*, *czego oboiga y teraznieyszym pisaniem wien-czuie*, *wm pilnie prosząc*, *abys mnie po starych qwitach w łasce swej chowac raczył*. *Za kolende trunkiem rohatinskim odsiłam wm*, *ktorego pulbeczek posiłam na strone wm*. *Ie[g]o [mo]sci x[iędzu] arcibiskupowi²⁵² mm pa[nu]* (до якого y list posiłam) *trzy pulbeczky posiłam*. *Proszę wielce wm mm pana nie lutui²⁵³ pracy*, *a sam racz nomine meo* [від мого імені] *oddac przy ktorym oddaniu abys wm pro amicitia et dextentate sua bona verba de eram atq[ue] eram oro* [за свою приязнь і ласкавість добрі слова отримав, молюся]. *Oddałem ia iusz poslugi moie ie[g]o [mo]sci przy proszum²⁵⁴ ingressie* [приїзді] *ale dla wielki trequenty do znajomosci nie przysli*.

Teraz²⁵⁵ *gdy będę we Lwowie znowu ich ponowic nie omieszkać*. *Dwa pulbeczky piwa zostaie*, *s tych ieden i[ego] mości x[iędzu] officialowi a drugi i[ego] mości x[iędzu] Baranowskiemu²⁵⁶ rozkasz wm oddac*. *A zebys mnie [...] swę chował y powtore proszę*. *Z Rohatina 26 ian[uarii]* [січня] [...].

Wm mm pana p[rzyia]ciel y sluga Chrysostom Ianecky²⁵⁷ proto[notarius] ap[osto]lic[us].

²⁵¹ Дату подано за архівним заголовком справи, у тексті рік втрачено. З певними застереженнями можна погодитися з цією датою, припустивши, що звістка про смерть Зимницького, який помер у вересні 1639 р., вчасно не надійшла до Рогатина.

²⁵² Йдеться про Станіслава Гроховського.

²⁵³ Нерозбірливо.

²⁵⁴ Нерозбірливо.

²⁵⁵ Вставлено збоку зліва.

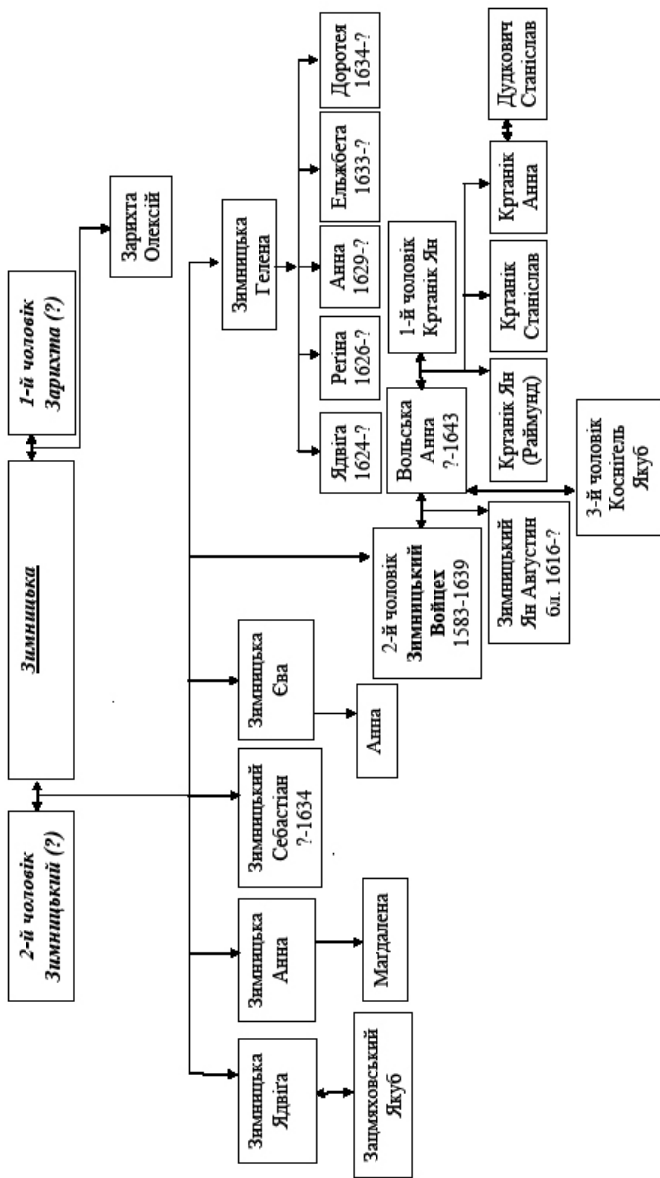
²⁵⁶ Барановський Ян – львівський архідиякон, прокуратор капітули (1614-1625 рр.), доктор обох прав, городоцький плебан (1622 р.) (Каталог... – С. 393-394, 402-404).

²⁵⁷ Янецький Хризостом – апостольський протонотарій, доктор обох прав, рогатинський препозит (1631 р.) (ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 46, с. 1013).

[ark. 1 зв.] Мему м[о]сцивему пану у przyjacielowi ie[g]o [мо]сци р[ану]
Woycechowi Zymnickiemu pisarzowi radzieckiemu lwowskiemu.

ЦДДАУЛ, ф. 132, оп. 1, спр. 1180, арк. 1-1 зв. Рукопис. Оригінал.

Генеалогічне дерево родини Зімницьких

Писарі Львова першої половини XVII ст.

№	Роки	Радецькі писарі	№	Роки	Лавницькі писарі	№	Роки	Економічні писарі
1	1599-1615	Уберович Бартоломей	1	1599-1602	Уберович Бартоломей	1	1612-1616	Міхніцій Лукаш
2	1616-1639	Зминицький Войцех	2	1602-1606	Міхніцій Лукаш	2	1617-1620	Кучковський Станіслав
3	1640-1647	Зморович Бартоломей	3	1607	Газ Станіслав	3	1620-1626	Головський Валентти
			4	1608-1609	Касич Ян	4	1627-1635	Массарі Миколай
			5	1609-1612	Кучковський Станіслав	5	1637-1659	Козловський Шимон
			6	1617-1626	Зихніній Миколай			
			7	1627-1634	Свйчович Смялецький Вавклинцев			
			8	1635-1652	Заленський Ян Мацей			

Джерело: Urzędnicy miasta Lwowa w XIII-XVIII wieku / Wyd. M. Karpal. – Toruń, 2008. – S. 342, 344-345, 347-348.

Кар'єри писарів Львова першої половини XVII ст.

№	Прізвище та ім'я	Уряд та роки перебування							королівський секретар
		судник	член Колегії сорока мужів	лаєник	війт	рація	бурмістр	королівський секретар	
1	Запелський Ян Маней	-	-	1651-1653	1658	1653-1667	1653, 1657, 1659, 1661	1664	
2	Зимницький Войцех	1618	-	1626-1639	-	-	-	-	
3	Зихтний Миколай	-	-	1627-1642	1628, 1638-1639	1642-1650	1644, 1648	-	
4	Зиморович Бартоломей	-	-	1646-1648	1654, 1657, 1662, 1669, 1673	1648-1677	1640, 1655, 1667-1668, 1670, 1672	-	
5	Козловський Шимон	-	1646-1648	1648-1661	-	1661-1670	1668	-	
6	Кучковський Станіслав	-	-	1617-1623	-	1623-1625	-	-	
7	Массарі Миколай	-	1622-1639	-	-	-	-	-	
8	Міхніцій Лукаш	-	-	1606-1612	-	-	-	-	
9	Свінкович Смялецкий Вавжалець	-	-	1633-1634	-	-	-	-	
10	Уберович Бартоломей	1603-1604	-	1606-1619	1620-1622, 1625-1627, 1630	1619-1632	1618, 1619	-	

Джерело: Urzędnicy miasta Lwowa w XIII-XVIII wieku / Wyd. M. Karal. – Toruń, 2008. – S. 393-394, 398-399, 412, 414, 418.

1654 р., Львів. –

Текст присяги міських писарів

Juramentum Notarii.

Ja, N., przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, Panom Raycom y wszytkiemu Pospolstwu Miasta tego w urzędzie moim Pisarskim wiernym bydź, tajemnych rad Mieÿskich ktore poznam albo ktore mi swierzone będą, nikomu nie obiwiać, rzeczy te ktore sie przy urzędzie y przy sądzie dzieią, wiernie według mego naywyższego rozumu chce pisac y czytac, tak ubogiemu, iako bogatemu. A to me chce opuscic dla miłości, ani dla nieprzyiazni, ani dla żadney inszey rzeczy. Tak mi Panie Boże racz pomagać y iego Święta Sprawiedliwosc.

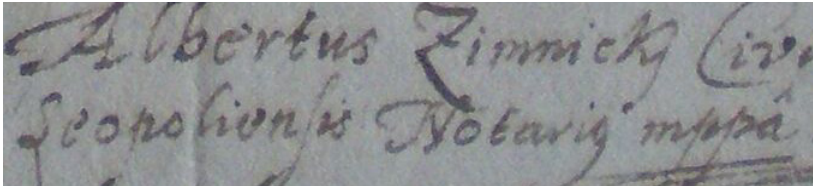
ЦДДАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 650, с. 7. Рукопис. Оригінал.

Платня міського писаря Войцеха Зимницького за 1616-1639 рр.

<i>Роки</i>	<i>Міська каса (злоті, гроші)</i>	<i>Королівська каса (злоті, гроші)</i>	<i>Раецька каса (злоті, гроші)</i>	<i>Лавницька каса (злоті, гроші)</i>
1616	104	-	-	-
1617	80	-	-	-
1618	-	75	-	-
1619	-	-	6	-
1620	-	-	6	-
1621	-	-	2	-
1622	-	-	6, 12	-
1623	-	-	2, 10	-
1624	104	-	5	-
1625	104	-	4	-
1626	104	-	-	-
1627	104	-	-	15, 15
1628	104	-	-	11, 5
1629	104	-	-	20
1630	105, 20	80	4	14, 22
1631	104	80	8	-
1632	-	-	8	-
1633	80	-	8	7, 23
1634	80	-	8	24, 16
1635	85, 10	-	4	25
1636	83	-	4	-
1637	80	-	-	-
1638	80	-	-	21, 14
1639	80	2	-	-

Джерело: ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 2, спр. 734-738, 759-764, 773-779, 907, 909-910, 949, 955-956.

Автограф та ґмерк Войцеха Зимницького

Albertus Zimmichy Civ.
Scopolionis Notarius mppa

Джерело: ЦДІАУЛ, ф. 52, оп. 1, спр. 753, арк. 67.

1639 р., 24 вересня, Львів. –

Згадка про смерть Зимницького у раецькій книзі

Theta Alberti Zimnicki.

Hic clausit vitae, et actorum, ultimam paginam, Albertus Zimnicki, scabinus et notarius, quam ad annum LVI prorogaverat, et quae prope XXII annis factitaverat. Vir, ille orum civium officiis functus, Reipublicae magis necessaries, quam sibi utilis. Titulis praedecessorum suorum dignus, rerum urbanarum providus, in periculis, pro utilitate publica, constans, nullam operam, molestiam, repulsam, in negotiis civitatis non expertus. Vivum in manibus hominum, construxit, manibus suis, monumentum. Corpus eius mutum, sine nomine saxum, in medio basilicae Metropolitanae opperit, animum sedes benemeritorum in patriam recepit. Nomen immortale in album aeternitatis relatum vivit quia tamen clarorum virorum, uti funera sic gestorum gloria, a plebe promiscua sunt diversa. Successor officii eius accontinuator operis post humi, has breves notas in calce apposuit.

Suprema memoria Alberti Zimnicki scabini et notarii civitatis qui maioribus suis maior.

Postquam nobilem animum plebeio de corpore altioribus studiis supra se extulisset ad curas civiles conversus. Samboriae primum, postmodum in hac Metropoli, notarium scabinumque sedulum peregit. Utrobique, utrique, officio par. Ubique indefessus, agendo, totum se Reipublicae impendit. Labonim appetens, offensionum impavidus. Plusquam triginta discrimina publicae litis adiit, adio cogitationum curiae peritus, morum prudens, ut nunquam tristis a conspectu eius redierit ignotis etiam fama notus quis fato quodam minus acceptus. Apud quos plura praemia virtutum mervit, quam habuit dum industriam eius mirantur fortunae odiunt. Omnium tamen vota eluctatus custos urbanae tranquillitatis audivit interim. Caelicam pro civica recepturus ad suos decessores intestatus abiit anno christianitatis 1639 vitae 56 die septembris.

ЦДДАУЛ, ф. 52, он. 2, спр. 54, с. 1122-1123.

1640 р., 19 грудня, Львів. –
 Реляція про інвентар Войцеха Зимницького
 [с. 1361]

Relatio inventarii Alberti Zimnicki notarii.

Coram officio praesenti consulari Leopoliensi comparens personaliter spectabilis dominus Joannes Julius Lorencowic consul et pro tempore annoq[ue] praesenti ordinarius aduocatus, tum et excelens ac honorati domini Andreas Wachlowicz syndicus et Mathias Jaslikowski, scabini civitatis huius iurati, in uim suae verae ac fidelis relationis, palam, libereq[ue] recognoverunt. Quia illi ex officio suo requisiti et obtenti decretoq[ue] officii consularis Leopoliensis sabbatho ante festum Sanctae Hedvigis electae [с. 1362] proximo nno praesenti additi existentes, ad instantiam honestae Annae honorati olim Alberti Zimnicki civitatis ac officii consularis Leopoliensis notarii legitimae consortis, ad praesens vero viduae derelictae descenderunt in domum lapideam notarialem, hic in civitatis huius platea Sutorum vocata acialiter ex opposito collegii Societatis Jesu et penes domum lapideam Ziarnkowska appellatam ab utrinq[ue] sitam ac consistentem idq[ue] feria quinta ipso die festi Sancti Lucae Apostoli et Evangelistae anno eodem 1640, ibidemq[ue] in haerendo decreto supra allegato, quo inventarii confectio reru[m] mobilium post mortem honorati olim Alberti Zimnicki notarii officii consularis Leopoliensis relictarum iniuncta est, rerum infra spectificarum inventarium tale in ordinem residerunt. Ac in primis Szaty meskie. Sutanna²⁵⁸ adamaszkowa²⁵⁹ lazuruowa iasna w kwiat bogaty rozmaity, sutanna adamaszkowa wisniowa wzor wielki, sutanna adamaszkowa wisniowa w karpiową łuskę, sutanna tabinowa²⁶⁰ czarna, sutanna kanafacowa²⁶¹ czarna, sutanna amurlakowa²⁶² wisniowa iedna,

²⁵⁸ Сутана (від італ. *sutanna*) – довге вбрання духовенства, вчених і лікарів, називалося так від XVII ст. (*Turnau I. Słownik...* – S. 172).

²⁵⁹ Адамашок (від араб. *Damask*) – двостороння, зазвичай одноколірна тканина, з шовку, льону або вовни (*Turnau I. Słownik...* – S. 11).

²⁶⁰ Табін (з араб. *attalai*, італ. *tabino*) – тканина з грубої, високого ґатунку шовкової пряжі, плетена, з витисненими смугами для різного світлового ефекту, фарбована, інколи з витисненим візерунком (*Turnau I. Słownik...* – S. 184).

²⁶¹ Канафац (італ. *canavaccio*) – шовкова, бавовняна або льняна тканина в смужки (*Turnau I. Słownik...* – S. 79).

²⁶² Чамара (араб. *sammur*, тур. *czapen*, *czepen*, ісп. *chamarra*) – чоловічий одяг, який носили поверх жупана, подібний за покромом до кунтуша, але з лежачим, викладеним коміром, простими, суцільнокроєними рукавами і двостороннім рядом гудзиків (*Turnau I. Słownik...* – S. 41).

czamara axamitna²⁶³ z felpą²⁶⁴ z rękawami do ziemie z kabatęm²⁶⁵ tatarskim muchaierowym²⁶⁶, czamara kanafacowa czarna kunami podszyta z kołmizęm sobolim, czamara falendyszowa²⁶⁷ czarna szlamami²⁶⁸ podszyta, czamara sukienna gozdzikowa lisięmi grzbietami podszyta, która się y z futręm dała Augustynowi synowi, wilczura²⁶⁹ lazurowa falendyszowa przerobiona iest Augustynowi, płasz tercianelowi²⁷⁰ nowy, płasz także tercianelowy stary y dobrze przechodzony, płasz falendyszowy czarny przechodzony, szubeczka muchaierowa czerwona, marynały²⁷¹ falendyszowe przechodzone dobrze wisniowe, marynały perpetyanowe²⁷² także wisniowe nowe, kabat takisz perpetuannowy wisniowy nowy, koszulka czerwona hatlasęm obszyta, koszulka biała albo raczey kaftan²⁷³ turecki, rękawic dwie parze, iedne na lato, drugie na zimę, rękaw²⁷⁴ wydrzany z potrzebami²⁷⁵

²⁶³ Оксамит – гладка або з візерунком тканина, шовкова, вовняна, льняна, бавовняна (*Turnau I. Słownik...* – S. 12).

²⁶⁴ Фелпа (італ. *felpa*) – одноколірна, гладка або з візерунком тканина з довгим ворсом, вовняна, шовкова або напівшовкова. Вживалася для камізейлок, підкладок, верхнього одягу (*Turnau I. Słownik...* – S. 54).

²⁶⁵ Кабат (тур. з араб. *kaba*) – вид кафтана або куртки, пошитий з різних тканин, замші або шкіри лося, підшитий хутром або підкладкою. В XVI–XVII ст. кабат часто носили без рукавів. Був військовим одягом (*Turnau I. Słownik...* – S. 76).

²⁶⁶ Мухаер (тур. з араб. *muchajjer*) – легка, тонка вовняна тканина з чесаної вовни (інколи з ангорської кози) (*Turnau I. Słownik...* – S. 118).

²⁶⁷ Фалендиш (від нім. *Fein lundisch* – тонке лондонське) – щільне і ворсисте сукно середнього гатунку. Вироблялося в Англії, Голландії та Італії, імпортувалося до Польщі з XIV ст. (*Turnau I. Słownik...* – S. 52).

²⁶⁸ Шламова (нім. *Schlamm*) – тонке хутро, зроблене зі шкіри з боків або живота тварин.

²⁶⁹ Вільчура – широке, тяжке верхнє зимове вбрання, чоловіче і жіноче, зазвичай з широкими рукавами, підшите часто вовчим хутром. Носили у Польщі від середньовіччя до XX ст. Вдягали на інше вбрання під час подорожі саньми (*Turnau I. Słownik...* – S. 198).

²⁷⁰ Терцанеля (італ. *terzanella*) – зерниста, з полиском шовкова або напівшовкова тканина, інколи з візерунком у квіти (*Turnau I. Słownik...* – S. 187).

²⁷¹ Маринали (лат. *marinus*) – широкі штани з буфами, звужені до колін, пошиті за іспанською модою (*Turnau I. Słownik...* – S. 112).

²⁷² Перпетуана (фр. *perpetuante*) – напівшовкова тканина, з вовняною ниткою, завозилася до Польщі в XVII–XVIII ст. (*Turnau I. Słownik...* – S. 136).

²⁷³ Кафтан (тур. *kaftan*, з перс. *chaftan*) – вид щоденного народного одягу в Польщі XVI–XVIII ст. (*Turnau I. Słownik...* – S. 77).

²⁷⁴ Рукав (муфта) – накриття для рук, пошите з хутра або теплих тканин, підбите ватою (*Turnau I. Słownik...* – S. 118, 155).

²⁷⁵ Потреби – будь-яке оздоблення тасьмою, галунами, шнурками, петлями, бахромою, також обшиття швів, гудзики, запонки тощо в народному одязі XVI–XVIII ст. (*Turnau I. Słownik...* – S. 145).

hatlasowęmi, pas iedwabny fiałkowy, pas włossovey masci takze iedwabny, pas iedwabny błękitny ze złotymi kutassami, kaptur²⁷⁶ grzbietami lisięmi podszyty, kiwior²⁷⁷ stary na descz, penczoch roznych par dwanasie, nozow srebrem oprawnych para, inakszych prostych par trzy. W sutannie czamlitowey²⁷⁸ wisniowey y czamarze takieze [c. 1363] niebosczyka schowano takze y w czapce soboley ktorych było dwie. Cyna. Mis wielkich cynowych pietnascie, mis srednich cynowych dwadziescia talerzow cynowych puzder dwie talerzow cynowych do pieczystego dwa, miednica cynowa iedna, miednic mosiądzowych dwie, pulmiskow sztuk dwanasie, pulmiskow głębokich dwa, pulmiskow mniejszych iedenascie, przystawek cynowych szesc, lichtarzow cynowych cztery, lichtarzow mosiądzowych dziewięć, garcow²⁷⁹ cynowych dwa, pułgarcowek cynowych trzy, kwart²⁸⁰ cynowych pięć, pułkwartek cynowy ieden, kufel²⁸¹ cynowy ieden, kropilniczka iedna, solniczka takze cynowa iedna, garnek cynowy troisty ieden, garnek cynowy poiedynkowy ieden, fairek²⁸² mosiądzowych dwie. Srebro. Lichtarzow srebrnych z nozyczkami mosiądzowemi para, ktore wazą dwie grzywne y lutow pięć, to iest złotych trzydziesci y siedm, lyzek srebrnych złocistych puzdro iedno, lyzek białych srebrnych puzdro iedno, coby pieniędzy miało zostac sumnięnięm dobrym powiadam ze nie wiem, bom y na pogrzebowy wydatek zadluzyla się, iako regestr nizey iest opisany, tylko od pana Bartosza co od stołu y za wino moiey własney prace z wielką szkodą moią wzięłam towar we dwu tysięcy złotych, bo niebosczyk kryjąc się przedemną komu inszemu dawał liczyc, y pod przysięgą zakazował powiadac przedemną na co mam ludzi. Obicia spisek. Kobiercow²⁸³ roznych zostało dwadziescia y siedm, kilimow srednich czerwonych osm, kilimow srednich pstrych dwanasie, kilimow starych ledaiakich dało się uczemic pięć, kobiercow dało się uczemic dwa Augustynowi dało się kilimow dwa, kocow dobrych płotnem podszytych Augustynowi dwa, koldra iedwabna została iedna, kolder bawel-

²⁷⁶ Каптур (від лат. *captura*) – головний убір, часто з'єднаний з пелериною (*Turnau I. Słownik...* – S. 82).

²⁷⁷ Кивер (від тур. *kyvyrmak*) – у XVI ст. чоловічий головний убір, широка і висока шапка (*Turnau I. Słownik...* – S. 87).

²⁷⁸ Камлот, чамлет (тур. *kamlet*, фр. *camelot*) – тонка тканина з шорсткої чесаної вовни гіршого ґатунку (*Turnau I. Słownik...* – S. 79).

²⁷⁹ Гарнець – давня міра об'єму, 4 кварта; також назва посуду такого об'єму.

²⁸⁰ Кварта – давня міра об'єму, 1 л.

²⁸¹ Куфель – посуд для пива чи вина, циліндричної форми, з вушком і кришкою.

²⁸² Фаєрка – залізний круг для закривання отвору печі; переносна маленька пічка.

²⁸³ Коберець – декоративна одностороння тканина з орнаментом.

nianych zostało dwie, koldra trzecia dała się Augustynowi bawelniana iedna. Obrazy. Obraz Wieczerzey Panskiej, obraz Męki Panskiej, obraz S. Rocha, obraz S. Hieronima, obraz S. Mariey Magdaleny, obraz S. Katarzyny, obraz S. Woyciecha, obraz S. Stanisława, obraz S. Piotra y Pawła, obraz Panny Mariey Częstochowskiej, obraz krola i[ego] m[oś]ci Zygmunta trzeciego y krolowey iey m[oś]ci, obraz krola Augusta Węgierskiego, drugi obraz krola Zygmunta trzeciego, obraz [c. 1364] pana pisarza niebosczyka, p[ani] pisarzowey, obraz bratni. Miedz. Panwi²⁸⁴ wszystkich osm, patella do grzania iedna, patela do smarzenia iedna, kociolek sredni zelaznem lancuchem ieden, kociel drugi większy do chust ieden. Registr xiąg. Biblia Polska X[ię]dza Woyka z Mągrowia Soc[ietatis] Jesu in folio²⁸⁵. Polianthea Jozephi Langii in folio²⁸⁶. Joannes Smecius Diurni Comentarius in Justinianum in folio. Marci Nizolii Thesaurus Ciceronianus in folio²⁸⁷. Zwierciadło obyczaiow kazdego in folio²⁸⁸. Polska xięga Kronika Kromera Marcina Polska in folio²⁸⁹. Jasonis Maxim[us] Mediolanen[is] Commentaria in folio. Bartholus a Sexaferato in pr[aese]ns veterus part[orum] in folio. Corpus Juris civilis Vergilius cum Commentario in folio²⁹⁰. Evolidus Megaren[is] in Mathesi in folio. Exemplum memorabilium liber. Dictionarium hystoricum ac poeticum Joannes Ravisius textor²⁹¹. Opera Vergilii in quarto²⁹². Dialectica Aristotelis. Quaestiones librorum de anima. Dialectica Aristotelis. Liber posteriorum Analiticorum. Observationes Lipsicii. Sphaera Civitatis Hystoriae. de Sanctis Exter[ibus] Jacobus. Liber priorum analiticorum. Thesaurus Bibliorum in quarto. Horat[ius] Lipsii monita et exempla Politica²⁹³. Apophthegmata Conradi Licostensis. Hystoriae Lucii Fabulis Plauti. Opera Jozephi cuiusdam Tutoris. In Apolinis Miliani Hieroglyphica. Somniorum explicatio Cardanii²⁹⁴.

²⁸⁴ Панев – великий металевий посуд для готування страв.

²⁸⁵ Wujek Jakub. Biblia Święta etc. – Kraków, 1599 (tut i dalej posilannya podani za: *Skoczek J. Lwowskie inwentarze biblioteczne w epoce renesansu. – Lwów, 1939. – (Zabytki piśmiennictwa polskiego; t. 9)*).

²⁸⁶ Не визначено.

²⁸⁷ Marius Nizolius (1498-1566). *Observationes in Ciceronem. – Brixiae, 1535. – 2 voll.*

²⁸⁸ *Zwierciadło polityczne Polskie. – Przed r. 1645.*

²⁸⁹ *Kronika, tho jest historia świata etc. Marcina Bielskiego. – Kraków, 1554.*

²⁹⁰ Justinianus. *Corpus iuris civilis. – Paryż; Lugdunia; Genewa, 1548-1627.*

²⁹¹ Joannes Ravisius (Texier seigneur de Ravis, 1480-1524). *Theatrum poeticum atque historicum. – Basileae, 1600.*

²⁹² P. Vergilius Maro. *Opera. – 1469-1558. Головні видання – Рим, Флоренція, Венеція, Медіолан.*

²⁹³ Lipsius Justus. *Monita et exempla politica. – Przed r. 1606.*

²⁹⁴ Cardanus Hieronimus – італійський лікар XVI ст.

Grammatica Henrici Hetruschmarii. Daecas Quaestionu[m] Publicarum Regni. Laurentii Vallae de lingua latina²⁹⁵. Diogenes de vita et moribus Philosophorum²⁹⁶. Schola Politica. Grammatica Scebreten[is] Virgilius Maronis. Rhetorica Androma[orum]. Victoria Deorum. Sebastiani Sulmiricen[is]. Valerii Maximi Factorum liber²⁹⁷. Adagia Erasmi Rotherodami²⁹⁸. Justinus, Res gestae Julii Caesaris²⁹⁹. Liber Grammaticae Hystoriae Polonicae³⁰⁰. Elucidatio Fabricae Astrolabi³⁰¹. De re metrica liber³⁰². Tridentini Canones³⁰³. Parnassus Poeticus. Index Capit[ulorum] g[e]n[er]alis³⁰⁴. De Symbolica Aegiptiorum Sapientia Hieronymus Cardanus. In medeas Owidii. Aluarus Grammatica Graeca. O Bostwie Christusowym. Grubiarius de moribus. Loci comunes Re[ru]m Theologicarum³⁰⁵. Breviarium Romanum³⁰⁶. Gramatica Clenardi³⁰⁷. Herodotus Halicarnasseus. Officia BMV dwoie. Breviarium Romanum³⁰⁸. Officia Ciceronis. Phisica Aristotelis. Joannis Morosi colloquia. Topica Aristotelis. Historiae Julii. Epistolae Ciceronis ad Fami- [c. 1365] -liares. Prosodia Henrici Smetii. Czuda S. Jana Cantego. Regestr krolow Polskich. Politica Junii Viterbugien[orum]. Uita Terentii. Apologia vitae spiritualis Horatii Flaccus. Aenei Senecae Senecae opera³⁰⁹. Instituta novissime recognita. Aldus Manutius. Ovidius Tristium Paradisus precum. Ilias Homeri. Justi Lipsy Politicorum³¹⁰. Sententiae Ciceronis. Sententiae

²⁹⁵ Valla Laurentius. De elegantia latinae linguae libri VI. – Romae, 1471; Opera etc. – Basileae, 1540.

²⁹⁶ Diogenes Laertius. De vitis, decretis et responsis celeb. philosophorum. – Basileae, 1524; Antverpiae, 1566.

²⁹⁷ Valerius Maximus. Factorum et dictorum memorabilium libri. – 1470.

²⁹⁸ Erasmus Roterodamu. Adagiorum epitome. – Parisiis, 1553.

²⁹⁹ Marcus Justinus Frontius. In Trogi Pompei historias etc. – 1470-1602.

³⁰⁰ Libri polonici pro pueris Polonico Idiomate polskie elementarze dla chłopców.

³⁰¹ «Elucidatio fabricate viniq[ue]» (праця не встановлена).

³⁰² Jacobus Micyllus (Molsheym, 1503-1558). De re metrica libri tres. – Francofurti, 1539; 1561.

³⁰³ «Concilij Tridentini Canones» (tłumaczenie Siennika z r. 1565).

³⁰⁴ Index librorum prohibitorum etc. – Zamość, 1604 (in quarto).

³⁰⁵ Philippus Melanchthon. Loci communes rerum theologicarum seu Hypotyposes theologicae. – Wittenbergae, 1521.

³⁰⁶ Breviarium Romanum. – 1474-1631.

³⁰⁷ Nicolaus Clenardus (1495-1542). Institutiones ac meditationes in linguam graecam. – 1530.

³⁰⁸ Див. прим. 306.

³⁰⁹ Seneca Lucius Anneus. Opera. – Basileae, 1529; 1557.

³¹⁰ Lipsius Justus. Politicorum libri VI. – Przed r. 1606.

memorabiles Aethnicae. Divus Aurelius Hypponen[sis]³¹¹. Curtius³¹². Commentarii Michaelis Toxit[orum]. Grammatica Ursini³¹³. Rudimenta Grammatices³¹⁴. Epistolae Lipsii. Ovidii Fastorum³¹⁵. Comediae Terentii³¹⁶. Sulpitius Severus Aquitanus. Dialectica Cornelii³¹⁷. Comentarius de regno administrando. Apophthegmata Erasmi Rotherodami³¹⁸. Scriptorum Philosophicorum volumna duo. Szaty białogłowskie. Letnik³¹⁹ adamaszkowy fiałkowy iasny z kabatęm ieden, item letnik adamaszkowy wisniowy w wielki wzor, item letnik czamletowy wisniowy na hawtkach³²⁰, item letnik czamletowy lazurowy na hawtkach, item letnik czamletowy fiolkowy cięmnorakuski, plaszcz adamaszkowy kunami podszyty, plaszcz kanafasowy czarny gronostaymi podszyty, plaszcz falendyszowy popielicami podszyty, katanka³²¹ axamitna czarna z felpą z kolmerzęm y z przodkami, katanka adamaszkowa wisniowa gronostaymi podszyta, katanka hatlasowa wzorzysta z kołmirzem sobolim pupkami³²² podszyta, kolpak³²³ hatłasowy czarny, wyłogi sobole, szubeczka nowa muchairowa turecka kaczorowey masci z popieliczęmi brzuszka, rękawkow atlasowych lazurowych par dwie. Quod quidem inventarium officium praesens susceperit actis[ue] suis inseri permisit etc. In cuius etc.

ЦДДАУЛ, ф. 52, он. 2, спр. 55, с. 1361-1365.

³¹¹ «Augustini Aurelii Divi Hipponensis» (праця не встановлена).

³¹² «Curtius Rufus Quintus» (праця не визначена).

³¹³ Ioannes Ursinus. Praecepta grammatices et dialectices.

³¹⁴ Lupulus Zygmunt. Rudimenta Grammatices etc. – Kraków, 1521; 1546; 1550.

³¹⁵ Ovidius. Fasti. – Mediolanie, 1483 i inne.

³¹⁶ Terentius. Comoediae. – 1470-1602.

³¹⁷ Cornelius Valerius. Dialectica.

³¹⁸ Erasmus Roterodamu. Apophthegmata ex optimis utrisque linguae scriptoribus. – Basileae, 1531; 1545.

³¹⁹ Летнік – у XV–XVII ст. основний тип цільнозшитой жіночої сукні, з рукавами або без них, з вовни, шовку або полотна, часом утеплений хутром (*Turnau I. Słownik... – S. 105*).

³²⁰ Гафтка (нім. *Heft*) – з XV ст. невеликий металевий предмет з гачком на кінці, служив для заціплювання одягу (*Turnau I. Słownik... – S. 68*).

³²¹ Катанка (угор. *katona* – жовнір) – короткий верхній жіночий одяг (*Turnau I. Słownik... – S. 84*).

³²² Пупкове хутро – шкіра з живота тварин (*Turnau I. Słownik... – S. 152*).

³²³ Ковпак (тур. *kalpak*) – високий чоловічий і жіночий головний убір, циліндричної форми, з хутра або сукна, з широкою хутряною опушкою (*Turnau I. Słownik... – S. 91*).

1640 р., 13 грудня, Львів. –

Реєстр видатків на похорон Войцеха Зимницького

[c. 1674]

1640 r., f[eria] 5 ipsa die S[ancta] Lucia.

Inuentarÿ confectio per d[omi]na Zimmnicka.

Spectabilis d[omi]nus Ioannes Iulius Lorentzowicz consul, et pro tempore annoq[ue] p[raese]nti aduocatus ordinarius, tum et excellens ac honorati d[omi]ni Andreas Wachlowicz syndicus, et Matthias Iaslikowski scabini ciu[itatis] huius iurati, ex officio suo requisiti, et obtenti decretoq[ue] officij consularis leop[oliensis] sabbato ante festum s[ancti] Heduigis electiae anno p[raese]nti additi existen[tes] ad instantiam honestae Annae olim honorati Alberti Zi-
[c. 1677] -mnicki notary officij consularis leopol[iensis] legitimae consortus; ad p[raese]ns vero viduae derelictae descenderunt in domum lapideam notarialem hic in ciuitatis platea Sutorum uocata, acialiter ex opposito collegij societatis Jesu, et penes domum lapideam Ziarnkowska appellatam ab utrinq[ue] sitam et consistentem. Ibidemq[ue] in haerendo decreto supraallegato (quo inuentary confectio rerum mobilium post mortem olim honorati Alberti Zimmnicki notary officij consularis leop[oliensis] relictorum iniuncta est) rerum infrascriptarum inuentarium tale in ordinem residerunt. Ac imprimis.

[c. 1682] Registr wydatku zaraz po smierci nieboszczyka pana Zimnickiego die vigesima quinta mens[is] septem[bris] a[nn]o D[omi]ni 1639.

Naprzod tegosz dnia dałam xiędzu zachristianowi farskiemu zł pięcdziesiąt

Iti die 27 sept[embris] temuss dałam zł trzydziesci

Item tegoss dnia dałam szeląga na ofiare zł 3

Wszystkie tedÿ dałam mu zł osmdziesiąt y trzy

Z ktorych wydatek

Na msze do Dominikanow zł 5

Do Bernardynow zł 5

Do Karmelitow zł 3

Do Franciszkanow zł 3

Do Rosakow dałam zł 3

Do Świętey Maryi Magdaleny zł 3

U fary wzdało sie na dziesięc mszy zł 5

Trzema companium zł 12

Na ofiare zł 3

Xięzy na processią po gr. 6 zł. 6 gr. 18

Na mszey zł 56 gr 28

Mensionarzom co stali na mszy zł 1

[c. 1683] Grubassowi od lichtarza aptekarskie[go] zł 2
 Od pozyczenia sukna y płotna zł 3
 Summa zł 82 gr 18
 Msze w dzien pogrzebu.
 Swieckich kapłanow 22 zł 11
 Dominikanow 10 zł 5
 Bernardynow 6 zł 3
 Franciszkanow 4 zł 2
 Reformatow 5 zł 2 gr 15
 Od S. M. Magd. 7 zł 3 gr 15
 Carmelitow 2 zł 1
Summa: zł 28
 Od processyey xięzy z roznych klasztorow co na processią wychodziły
 Oycom mensionarzom od wiley y processy zł 4
 Tymze od requiem zł 2
 Od conductu y psalterza zł 4 gr 15
 Oycom dominikanom od processy od vigily zł 4
 Oycom franciszkanom od processy zł 4
 Oycom karmelitom od processy zł 4
 Od zwonienia do roznych kosciółow y od inszych posług od zwonienia u fary
 y od 12 razy od kazdego razu od zwonienia po gr 12 zł 4 y gr 24
 Od zwonienia do oycow dominikanow takze od 12 razy od kazde[go] razu
 po gr 12 zł 4 y gr 24
 Za zwonienie oycom franciszkanom takze zł 4 y gr 24
 Od zwonienia do ormianskie[go] koscióła zł 4 y gr 24
 [c. 1684] Wybiane[go] młodziencom zł 1
 Od prosby koscielnemu zwonnikiem zł 4
 Od katafalku y inszych posług zł 2
 Grubarzowi dało sie zł 3
 Kantorowi od processy zł 4
 Item na rozne potrzeby wydało sie paniey starey zł 1 gr 10
 Dziadom zł 3
 Oycom dominikanom zł 2
 Blachownikowi zł 2
 Rzecznikom od kap y od germakow³²⁴ pozyczenia zł 2

³²⁴ Гермак (тур. *germek*) – чоловічий верхній кафтан у народному вбранні, пошитий із сукна або грубших вовняних тканин, рідше шовкових, часто підшитий хутром (*Turnau I. Słownik... – S. 62*).

Od szkaplirza oycom karmelitom zł 1 gr 10
Bractwu od oycow dominikanow zł 2
Krawcom co giermakow pozyczali zł 2
Kusnirzom co ciało niesli dało sie zł 2
Do congregaty od kiru czarne[go] zł 3 gr 10
W rozne dni dało sie na msze
Do roznych kosciolow zł 10
Do załoby za boty za cztery pary zł 8 gr 12
Na ofiare dla ubostwa zł 6
Konuisarzowi za tablice zł 5
Na ofiare paniey zł 3
Augustinowi starych untow 2
Roznem na ofiare zł 1 gr 24
Za swicę pochodnie, y z gromnicą co wazyli kamieni szesc y funt 1 za ktore dano zł 120
Za białe swice zł 18
Dla ubogich dało się za mięso, piwo, gesi, chleb i insze rzeczy rozchod
Za 5 cwierci mięsa po zł 3 y gr 15 czwierz zł 17 y gr 15
Za 30 gęsi y za 2 po gr 8 zł 8 gr 16
[c. 1685] Za kapuste w głowach zł 1 y gr 2
Za marckew do gąszczu gr 22
Za 12 wiencow cebule gr 18
Za 2 becie piwa zł 10
Za font pieprzu zł 1 gr 15
Za cwierz szafranu zł 3
Za 3 wozy drew zł 2 gr 12
Za sul gr 15
Za pułkamienia łoiu zł 2
Za trumne y sukno na obicie tey ze tromny
Za kir³²⁵ w tromne za płotno y smołe dla osmolenia trumny tak ze y za kir na załobe y za płotno do tey załoby krawcowi y na insze rzeczy na wszystkie wydało sie zł 100
Sukno co sie u pana Scholca wzieło 4 postawy zeganskich czarnych po zł 16 uczyni zł 64
4 łokcie kiru czarne[go] paklaku po gr 25 uczyni zł 10
3 łokcie kiru czarne[go] po gr 22 uczyni zł 2 gr 6

³²⁵ Kip (тур. *kern*, нім. *Kerntuch*) – чорна тканина на жалобне вбрання (*Turnau I. Słownik... – S. 87*).

Summa: zł 76 y gr 6

Rocznicza ze mszami i almużnami z obiadem owo zgoła ze wszystkim kosztuie mie zł 100 oprócz tego co na kaszdy dzien daie za dusze nieboszykowski cze[go] niewymawiam y niezwierzam sie nikomu oczem kapłani tylko wiedzy co mie kosztuie.

Zastawy ktore zostały po nieboszyku takze i cerograwy od kogokolwiek z nich co wyprawie lubo to swoiey własney pracy ia rowno gotowam sie sczyrze rachowac kiedy będzie te[go] potrzeba y kiedy wyprawie.

Augustynam po smierci nieboszyka co on sam zezna oprócz chust oprócz sukien oprócz obuwia xiąg niewyprawiłam parą set złotych. Znowu zypłaciłam na co mam koszty po nieboszyku panu, paniey Chechowicowey, cyrolikom, [c. 1686] aptykarzom, oycom iezuitom, samiey paniey Czechowicowey więcey niss 200 zł.

Znowu Iędrzeiowi mydlarzowi zł 64

Co był opiekunem nieboszyk pan mydlarzownie znalazł się dług

Znowu za dachowke ie[go] m[ości] x[ięcia] arcibiskupa ktorą nieboszyk brał na potrzebe ie[go] m[ości] dałam zł dwadziescia y 4

Niechąc czynic ciężko duszey nieboszykowski lubo nie na swą potrzebe musiałam dac. L.

ЦДДАУЛ, ф. 52, он. 2, снр. 348, с. 1674-1682, 1682-1686.

1641 р., 25 січня, Львів. –

Оцінювання рухомого майна Войцеха Зимницького

[с. 1751]

Actum Leop[oli] f[eria] 6 post f[estum] s[ancte] Agnetae a[nno] D[omini]
1641.

Taxa vestium olim hon[orati] Zimnicki ad instantiam Kismiglowa per Gregorium Hermanowicz, et Iacobum Niewczas cechmagistros sarto[rum] iuratos decreto officij additos.

Czamara tabinowa czarna w kostkę fp 70

Sutanna adamaszkowa fialkowa z potrzebami 70

Sutanna adamaszkowa wisniowa w kostkę 36

Sutanna adamaszkowa wisniowa wielki kwiat 50

Sutanna czarna czamletowa w wodę 50

Sutanna kanafasowa czarna 40

Sutanna wisniowa amurłakowa 36

Sutanna czamletowa kanrowa stara 24

Pałędra³²⁶ czamletowa czarna w wodę (palendron) 30

Plascz czarny falendyszowy listny kitajkowe³²⁷ dzikawi 56

Plascz tertianelli czarny 60

Pludry³²⁸ perpetyanny wisniowej 5

Kabat wisniowy perpetyanowy 12

Kabat mędzelanowy³²⁹ z rękawami tabinowymi czarnymi w kosteczkę iedwabną 6

Kabat muchaierowy lazurowy, u nie[go] rękawy adamaszkowe wisniowe w kostkę 8

Koszulka czerwona atlasem obszyta 2

Szubeczka nocna czerwona muchaierowa bez futra 15

³²⁶ Палендра (фр. *balandran*) – з XVI ст. довгий розкльошений плащ, зазвичай без рукавів, у Польщі часто підшивався хутром (*Turnau I. Słownik... – S. 131*).

³²⁷ Китайка (від рос. *Китай*) – тонка гладка шовкова тканина, найпростіша і найдешевша з шовкових тканин (*Turnau I. Słownik... – S. 87*).

³²⁸ Плудри (нім. *Pluderhose*) – так у Польщі XVI–XVIII ст. називали штани, які носилися до іноземного одягу і сягали найнижче до колін (*Turnau I. Słownik... – S. 140*).

³²⁹ Мадзелян (італ. *mezzolino*, фр. *mézeline*) – напіввовняна тканина з льняною основою, льняна, на Заході напівшовкова, тканина в кольорові смуги. Вживалася для суконь (*Turnau I. Słownik... – S. 109*).

Deleyka³³⁰ falendyszowa turkusowa³³¹ podszyta perperetynną 24

Dołoman³³² turkusowy falendyszowy kirem podszyty 18

Czamara falendyszowa czarna bez futra 35

Czamara kanafasowa bez futra 60

Szaty białogłowskie

Letnik adamaszkowy fialkowy iasny z kabatem 70

Płaszcz kanafasowy wierzch 50

[c. 1752] Letnik adamaszkowy wisniowy wielki wzor 30

Inderak³³³ tabinowy czarny 40

Obicia

Przez sławetnych Woyciecha Boczkowica starszego kramarzow, Hrehorego Zacharyaszowica ats Patrałowicza, y Krzystopha Augustynowicza ormian mieszczen lwowskich w ten sposob taxowane.

Kobiercow in n[umero] 27 czatmy nazwanych ieden na drugi, gdysz są zawywane y po części naniszone po 14

Kilimow osm czerwonych tureckich ieden na drugi ktorych in n[umero] 16 ze były w uzywaniu czestym ieden na drugi po 9

4 kilimy pstre ktore przystarszym po 6

Koldra iedna turecka sakiska nazwana 40³³⁴.

ЦДДАУЛ, ф. 52, он. 2, снр. 348, с. 1751-1752.

³³⁰ Делія (тур. *czagat, degle, degilej*) – верхній чоловічий одяг, підшитий хутром, заціпався на гудзики, пізніше на петлі. Існував також літній варіант, без хутра (*Turnau I. Słownik...* – S. 45).

³³¹ Туркусовий – небесно-блакитний колір (*Turnau I. Słownik...* – S. 192).

³³² Долман (тур. *dolama*, угор. *dolmanu*) – кафтан, найчастіше до колін, мав вузькі рукави, заціпався на гудзики, був багато прикрашений, носився поверх іншого одягу (*Turnau I. Słownik...* – S. 47).

³³³ Індерак (нім. *Unterrock*) – 1) сукня або спідниця в складки, носилася переважно у Великопольщі XVI–XVIII ст.; 2) верхній чоловічий і жіночий одяг, найчастіше підшитий баранячим хутром (*Turnau I. Słownik...* – S. 72).

³³⁴ Оцінка майна не завершена.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

НЕОПУБЛІКОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Центральний державний історичний архів України, м. Львів

Ф. 43 (Магістрат м. Самбора), оп. 1, спр. 104, 105, 114, 151.

Ф. 52 (Магістрат м. Львова), оп. 1, спр. 3, 59, 87, 101, 136, 313, 889; оп. 2, спр. 9, 33-56, 228-229, 233, 259-265, 302, 305, 317, 338-341, 346, 348, 397, 400, 524, 648-650, 661, 676, 683, 703-703а, 712-713, 734-738, 759-764, 773-779, 907, 909-910, 917, 949, 955-956, 1002, 1153.

Ф. 132 (Колекція листів державних, громадських та церковних діячів України, Польщі та інших країн), оп. 1, спр. 49, 216, 289, 302, 313, 347, 455, 482, 497, 531, 535, 544, 556, 565-570, 590, 595, 614, 695, 703, 720, 788, 797, 823, 858, 948-949, 958, 1080, 1087, 1114, 1140, 1150, 1180-1181, 1198-1199, 1215.

Ф. 618 (Римо-католицька митрополича консисторія, м. Львів), оп. 2, спр. 2629.

Archiwum Główne Akt Dawnych [w Warszawie]

Archiwum Zamoyskich, sygn. 333, 391, 714, 716, 726, 742, 748, 888, 2502, 2778.

Księgi miejskie Starej Warszawy, sygn. 16, 545.

Metryka Koronna, Wyroki sądów asesorskich, Sejmowych i Relacyjnych, ks. 15.

Archiwum Państwowe w Lublinie

Z. 61 (Akta miasta Zamościa), sygn. 19.

Biblioteka Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Rkps. 5232 (Acta officii consularis civitatis Chencinensis ab anno 1631 usque ad annum 1649).

ОПУБЛІКОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Економічні привілеї міста Львова XV–XVIII ст.: привілеї та статuti ремісничих цехів і купецьких корпорацій: Зб. док. / Упоряд. М. Капраль. – Львів: ЛА «Піраміда», 2007. – LI, 816 с., 8 іл. – (Monumenta Leopolitana / Львівські історичні пам'ятки. – Т. 4).

Зімович Б. Потрійний Львів: Leopolis Triplex / Пер. з лат. Н. Царьової; комент. І. Мицька; ред. О. Шишка. – Львів: Центр Європи, 2002. – 224 с.

Історія Львова в документах і матеріалах: Зб. док. / Упоряд. У. Єдлінська та ін. – К.: Наук. думка, 1986. – 424 с.

Крип'якевич І. Львівська Русь в першій половині XVI ст.: Дослідження і матеріали: Зб. док. / Упоряд. М. Капраль. – Львів: Ін-т української археографії, 1994. – 391 с. – (Львівські історичні праці. Джерела. – Вип. 2).

Привілеї міста Львова XIV–XVIII ст. / Упоряд. М. Капраль. – Львів: Б. в., 1998. – 640 с. – (Monumenta Leopolitana / Львівські історичні пам'ятки. – Т. 1).

Привілеї національних громад міста Львова XIV–XVIII ст. / Упоряд. М. Капраль. – Львів: Б. в., 2000. – 576 с. – (Monumenta Leopolitana / Львівські історичні пам'ятки. – Т. 2).

Соціальна боротьба в місті Львові в XVI–XVIII ст.: Зб. док. / Під ред. Я. П. Кіся. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1961. – 442 с.

Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie. – Lwów: Z Drukarni zakładu narodowego im. Ossolińskich, 1909. – Т. 20. – L, 639 s.

Album civium Leopoliensium: rejestry przyjęć do prawa miejskiego we Lwowie 1388-1783 / Wydał A. Janeczek. – Poznań; Warszawa: Wyd-wo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, 2005. – Т. 1. – LXIII, [1], 450, [2] s.: il.; Т. 2: Indeksy. – 291 s. – (Wydawnictwa Źródłowe Komisji Historycznej; t. 29).

Album studentów Akademii Zamojskiej 1595-1781 / Oprac. H. Gmiterek. – Warszawa: Wyd-wo IHNOiT PAN, 1994. – 604 s.

Album studiosorum Universitatis Cracoviensis continens nomina studiosorum ab anno 1607 ad annum 1642 / Ed. G. Zathay. – Cracoviae: Sumptus fecit Academia Litterarum Cracoviensis, 1950. – Т. 4. – X, [2], 207 s.

Archiwum nacji polskiej w Uniwersytecie Padevskim / Wyd. H. Barycz. – Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich; Wyd-wo PAN, 1971. – Т. 1 (1592-1745). – 437 s.

Groicki B. Porządek sądów i spraw miejskich prawa Majdeburskiego. – Warszawa: Wyd-wo prawnicze, 1953. – XII, 258, [1] s.

Zbiór dokumentów i listów miasta Płocka / Wyd. S. M. Szacherska. – Warszawa: PWN, 1987. – Т. 2 (1495-1586). – 604 s.

Zimorowicz J. B. Viri illustres civitatis Leopoliensis, Metropoliae Russiae, collecti per Bartholomaeum Zimorowicz, consulem Leopoliensem // Opera quibus res gestae urbis Leopoli illustrantur ex mandato senatus eiusdem civitatis / Ed. C. J. Heck. – Leopoli: Sumptibus regiae urbis Leopoliensis, 1899. – P. 285-339.

ЛІТЕРАТУРА

Абросимова С. В. Приватне листування катеринославського дворянства XIX ст. (До питання джерелознавчого дослідження епістолярних пам'яток) // Південна Україна XVIII–XIX ст. – Запоріжжя, 1999. – Вип. 4. – С. 116.

Александрович В. Малярі вірменського походження у Львові перед серединою XVII століття // *Marra mundi*: 36. наук. праць на пошану Ярослава Дашкевича з нагоди його 70-річчя. – Львів; К.; Нью-Йорк, 1996. – С. 545-547.

Александрович В. Федір Сенькович. Життєвий і творчий шлях львівського маляра першої третини XVII ст. // Львів: місто – суспільство – культура: 36. наук. праць / За ред. М. Мудрого. – Львів, 1999. – Т. 3. – С. 44-116. – (Вісник Львівського університету. Серія історична. – Спец. випуск).

Білостоцький С. Посадові особи вийтівсько-лавничого суду Львова та їх процесуальний статус у XVI–XVIII ст. // Львів: місто – суспільство – культура: 36. наук. праць / За ред. М. Мудрого. – Львів, 1999. – Т. 3. – С. 158-166.

Білостоцький С. Учасники кримінального процесу і докази у справах львівського лавничого суду XVI–XVII ст. // Наукові зошити історичного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка. – Львів, 1997. – Вип. 1. – С. 37-40.

Білоус Н. Київ наприкінці XV – у першій половині XVII століття. Міська влада і самоврядування. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 360 с.

Білоус Н. Київська міська канцелярія XVI – середини XVII століть (До питання про реконструкцію) // *Записки НТШ*. – Львів, 2006. – Т. 252: Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. – С. 491-521.

Білоус Н. Київський магістрат XVI – першої половини XVII ст.: організація та структура влади // *Соціум. Альманах соціальної історії*. – К., 2003. – Вип. 2. – С. 23-39.

Білоус Н. О. Київський магістрат XVI – першої половини XVII ст.: організація та юрисдикція: Автореф. дис. ... канд. іст. наук: спец. 07.00.01 «Історія України». – К., 2003. – 16 с.

Вінниченко О. Львів очима сеймикуючої шляхти Руського воєводства (остання чверть XVI – перша половина XVII ст.) // Львів: місто – суспільство – культура / За ред. О. Аркуші та М. Мудрого. – Львів, 2007. – Т. 6: Львів – Краків: діалог міст в історичній ретроспективі. – С. 122-145.

Вуйцик В. С. Державний історико-архітектурний заповідник у Львові. – 2-ге вид. – Львів: Каменяр, 1991. – 177 с.

Гошко Т. Дослідження історії міського самоврядування XIV–XVII ст. польськими істориками Львова (початок XX ст.) // Львів: місто –

суспільство – культура: Зб. наук. праць / За ред. М. Мудрого. – Львів, 1999. – Т. 3. – С. 396-408.

Гошко Т. З історії вивчення проблеми самоврядування міст України в XVI–XVIII ст. // Україна в минулому. – Львів; К., 1993. – Вип. 4. – С. 40-63.

Гошко Т. З історії магдебурзького права у Львові (XIII–XVII ст.) // Львів: Історичні нариси / Упоряд. Я. Ісаєвич, Ф. Стеблій, М. Литвин. – Львів, 1996. – С. 45-60.

Гошко Т. Нариси з історії магдебурзького права в Україні XIV – початку XVII ст. – Львів: Афіша, 2002. – 255 с.

Дашкевич Я. Історія журналістики та завдання просопографії // Українська періодика: історія і сучасність: Доп. та повідомл. (Львів, 17-18 травня 2002 р.). – Львів, 2002. – С. 24-30.

Дашкевич Я. Об'єктивне і суб'єктивне в просопографії // Український біографічний словник: історія і проблематика створення: Матеріали наук.-практ. конф. – Львів, 1997. – С. 40-47.

Дашкевич Я. Р. Адміністративні, судові й фінансові книги на Україні (Проблематика, стан і методика дослідження) // Історичні джерела та їх використання. – К., 1969. – Вип. 4. – С. 129-171.

Доманова Г. С. Чернігівський магістрат: статус, структура та основні напрями діяльності (друга половина XVII – XVIII ст.): Автореф. дис. ... канд. іст. наук: спец. 07.00.01 «Історія України». – Чернігів, 2007. – 20 с.

Єзерська І. В. Чоловічі та жіночі імена за метриками хрещень Катедрального костелу Львова (XVII ст.) // Український історичний журнал. – К., 2010. – № 2. – С. 202-214.

Заяць О. Умови та процес надання львівського міського громадянства у XV–XVIII ст. // Записки НТШ. – Львів, 2008. – Т. 256: Праці історико-філософської секції. – С. 131-135.

Заяць О. Умови і процес надання міського громадянства у Львові в 1501-1571 роках // Львів: місто – суспільство – культура: Зб. наук. праць / За ред. О. Аркуші й М. Мудрого. – Львів, 2007. – Т. 6: Львів – Краків: діалог міст в історичній ретроспективі. – С. 68-77.

Зубрицький Д. Хроніка міста Львова / Пер. з пол. І. Сварника; комент. М. Капралю. – Львів: Центр Європи, 2002. – 601 с.

Льків-Свидницький М. Канцелярія львівського магістрату кінця XIV – XVI ст. як культурний осередок // Urzędy państwowe, organy samorządowe i kościelne oraz ich kancelarie na polsko-ruskim pograniczu kulturowym i etnicznym w okresie od XV do XIX wieku: Materiały polsko-ukraińskiej konferencji naukowej w Okunince koło Włodawy 10-12 września 2007 roku / Pod red. H. Gminterka i J. Łosowskiego. – Kraków, 2010. – С. 511-533.

Льків-Свидницький М. М. Готичне письмо у канцелярії Львівського магістрату кінця XIV – першої половини XVI ст.: Автореф. дис. ... канд. іст. наук: спец. 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни». – Львів, 2009. – 19 с.

Льків-Свидницький М. Пізньоготичне фінансове письмо у канцелярії львівського магістрату в першій половині XVI ст. (на матеріалах ЦДДА України у Львові) // *Записки НТШ*. – Львів, 2006. – Т. 252: *Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін*. – С. 29-52.

Льків-Свидницький М. Формування канцелярії Львівського магістрату в XIV столітті // *Lwów: miasto – społeczeństwo – kultura: Urzędy, urzędnicy, instytucje. Studia z dziejów Lwowa / Pod red. K. Karolczaka i L. T. Sroki*. – Kraków, 2010. – Т. 7. – С. 9-21.

Капраль М. Актові матеріали до біографії Івана Красовського за 1574-1619 рр. // *Україна в минулому*. – К.; Львів, 1993. – Вип. 4. – С. 90-94.

Капраль М. Власники нерухомости середмістя Львова 30-40-х років XVI століття у світлі шосових реєстрів (соціотопографічний аспект) // *Записки НТШ*. – Львів, 1997. – Т. 233: *Праці Історико-філософської секції*. – С. 148-181.

Капраль М. Демографія Львова XV – першої половини XVI ст. // *Львів: Історичні нариси / Упоряд. Я. Ісаєвич, Ф. Стеблій, М. Литвин*. – Львів, 1996. – С. 67-81.

Капраль М. Документи статистичного характеру як джерела дослідження демографії та соціотопографії Львова XVI–XVIII ст. // *Історична топографія і соціотопографія України: 36. наук. праць*. – Львів, 2006. – С. 357-364.

Капраль М. Національні громади Львова XVI–XVIII ст. (соціально-правові взаємини). – Львів: ЛА «Піраміда», 2003. – 440 с.

Капраль М. Станово-професійна структура населення Львова у другій чверті XVI ст. (за матеріалами міських рахункових книг) // *Україна в минулому*. – Львів; К., 1994. – Вип. 6. – С. 7-34.

Капраль М. Функціонування органів влади Львова у XIII–XVIII ст. (нарис історії інститутів магдебурзького права) // *Український історичний журнал*. – К., 2006. – № 5. – С. 111-130.

Каталог пергаментних документів Центрального державного історичного архіву УРСР у Львові 1233-1799 / Уклад. О. А. Купчинський, Е. Й. Ружицький. – К.: Наук. думка, 1972. – 671, [4] с.

Кос А. І. Будівельні ремесла в системі міської забудови Львова кінця XVI – першої половини XVIII ст.: Автореф. дис. ... канд. іст. наук. – Львів, 1992. – 16 с.

Кочеркевич Я. Заповіти львівських міщан XVII ст. // Архіви України. – К., 2009. – № 5. – С. 135-158.

Кочеркевич Я. Побожні формули у заповітах міщан м. Львова другої половини XVI – XVII століть: дипломатичний аналіз // Архіви України. – К., 2010. – Вип. 5. – С. 45-61.

Кочеркевич Я. Побут львів'ян XVII ст. (джерелознавчий аналіз заповітів) // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 2003. – Т. 10. – С. 56-58.

Кравченко В. Структура міської влади Кременця у другій половині XVI ст. // Студії і матеріали з історії Волині. 2009 / Ред. вип. В. Собчук. – Кременець, 2009. – С. 41-50.

Кривонос Н. К. Армянская колония во Львове в первой половине XVII в.: Автореф. дис. ... канд. ист. наук. – Ереван, 1965. – 23 с.

Кузик Т. «Лучше голове, нежели хвостам служить»? Іван Чугуївець: військовий писар і колезький асесор // Соціум. Альманах соціальної історії. – К., 2010. – Вип. 9. – С. 278-290.

Кузик Т. Писар Війська Запорозького Низового Олексій Петруша (матеріали до біографії) // Київська старовина. – К., 2003. – № 6. – С. 133-140.

Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики, 1569-1673 рр. Студія з історії українського регіоналізму в Речі Посполитій. – Острогозьк; Львів: Б. в., 2002. – 304 с.

Кулаковський П. Чернігово-Сіверщина у складі Речі Посполитої (1618-1648). – К.: Темпора, 2006. – 496 с.; 2 іл.

Купчинський О. Із спостережень над розвитком документа та діяльністю князівської канцелярії Галицько-Волинських земель XIII – першої половини XIV ст. // Записки НТШ. – Львів, 1996. – Т. 231: Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. – С. 44-108.

Лильо І. Економічне становище міської служби Львова у 1730-1750 роках // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 1999. – Вип. 34. – С. 439-447.

Мацюк О. Історія українського паперу. – К.: Ін-т укр. археографії АНУ, 1994. – 186 с. – (Проблеми едиційної та камеральної археографії. Історія, теорія, методика. – Вип. 22).

Павленко Н. И. Источниковедческие аспекты построения биографий исторических деятелей XVII–XVIII вв. // **Актуальные проблемы источниковедения истории СССР, специальных исторических дисциплин и их преподавание в вузах: Тезисы докладов III всесоюзной конф.** – Новороссийск, 1979. – Ч. 2. – С. 250-256.

Петришак Б. Войцех Зимницький – львівський міський писар першої половини XVII ст. – Львів, 2005. – Рукопис.

Петришак Б. Зимницький Войцех // Енциклопедія Львова / За ред. А. Козицького та І. Підкови. – Львів, 2008. – Т. 2. – С. 466.

Петришак Б. З історії фальсифікації документів у міській канцелярії Львова за писарства Войцеха Зимницького (20–30-ті рр. XVII ст.) // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич, 2008. – Вип. 11-12. – С. 484-494.

Петришак Б. Листування львівського міського писаря першої половини XVII ст. Войцеха Зимницького як просопографічне джерело // Південний архів. Історичні науки: Зб. наук. праць. – Херсон, 2007. – Вип. 25. – С. 84-92.

Петришак Б. Львівський період діяльності Петра Вольфрама (1402-1407 рр.) // *Lwów: miasto – społeczeństwo – kultura: Urzędy, urzędnicy, instytucje. Studia z dziejów Lwowa / Pod red. K. Karolczaka i L. T. Sroki.* – Kraków, 2010. – Т. 7. – С. 177-194.

Петришак Б. Перший відомий документ міської канцелярії Львова 1359 року: перспективи дослідження, історія зберігання та втрати // Записки НТШ. – Львів, 2010. – Т. 260: Праці Комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. – Кн. 2. – С. 248-259.

Старовойтенко І. Просопографія: підходи до трактування змісту наукової дисципліни в історіографії // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. – К., 2006. – № 13. – С. 6-27.

Фрис В. Історія кириличної рукописної книги в Україні X–XVIII ст. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 188 с.

Яковенко Н. Вступ до історії. – К.: Критика, 2007. – 376 с.

Яковенко Н. Матеріали до персонального складу канцелярій Волині, Наддніпрянщини та Східного Поділля (остання третина XVI – середина XVII століть) // До джерел: Зб. наук. праць на пошану Олега Купчинського з нагоди його 70-річчя. – К.; Львів, 2004. – Т. 1. – С. 320-357.

Archiwum Akt Dawnych miasta Lwowa. A: Oddział staropolski / Oprac. K. Badecki. – Lwów: Nakł. Gminy Miasta Lwowa, 1935. – Т. 3: Księgi i akta administracyjno-sądowe 1382-1787 z 82 ilustracjami na XXX tablicach. – 236 s.; 1936. – Т. 4: Księgi rachunkowe (longerskie) 1404-1788. – 156 s.

Augustyniak U. Informacja i propaganda w Polsce za Zygmunta III. – Warszawa: PWN, 1981. – 231 s., 8 s. tabl.

Babiński L. Trybunał skarbowy Radomski. – Warszawa: Wyd-wo J. Mianowskiego, 1923. – 88 s.

Badecki K. Archiwum miasta Lwowa. Jego stan obecny oraz potrzeby reorganizacyjne, inwentaryzacyjne i wydawnicze // Archeion. – Warszawa, 1934. – Т. 12. – С. 77-200.

Badecki K. Zaginione księgi średniowiecznego Lwowa. Studium rekonstrukcyjne. – Lwów: Nakł. gminy Król. Stoł. miasta Lwowa, 1927. – 65 s.

Bardach J. Dzieje sejmu Polskiego. – Warszawa: Wyd-wo Sejmowe, 1993. – 399 s.; 48 s. il.

Bartkiewicz M. Odzież i wnętrza domów mieszczkańskich w Polsce w drugiej połowie XVI i w XVII wieku. – Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1974. – 287 s., il. – (Studia i materiały z Historii kultury materialnej; t. 49).

Bieniarzówna J. Mądrowicz (Potrykowski) Andrzej (ok. 1556-1614) // PSB. – Kraków, 1975. – T. 20. – S. 345-346.

Bobowski K. Kancelaria i dokument średniowieczny jako przedmiot badań // Res Historica. – Lublin, 1998. – T. 3. – S. 143-149.

Bogucka M. Staropolskie obyczaje w XVI–XVII wieku. – Warszawa: PIW, 1994. – 229, (2) s., 16 tabl.

Bogucka M., Samsonowicz H. Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej. – Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk; Łódź: Zakład Narodowy im. Ossolińskich; Wyd-wo PAN, 1986. – 674 s.

Boniecki A. Herbarz polski. – Warszawa: Skł. gł. Gebethner i Wolff, 1902. – T. 5: Dowiattowie – Gąsiorkowicz. – 400, IV s.

Cepnik H. Józef Bartłomiej Zimorowicz. Zarys życia i działalności w 250-tą rocznicę śmierci. – Lwów: Wyd. staraniem Komitetu Obchodowego i Koła inicjatywy gospodarczej odbudowy stanu średniego, 1927. – 16 s.

Charewiczowa Ł. Z przeszłości lwowianek. – Warszawa: Nakł. Stow. «Rodzina Wojskowa», 1935. – 66 s.

Chodyniecki I. Historia stołecznego Królestw Galicyi i Lodomeryi Miasta Lwowa, od założenia jego aż do czasów terazniejszych. – Lwów: Nakł. Karola Wilda, 1865. – XVI, 466 s.

Czapliński W. Fredro Jakub Maksymilian // PSB. – 1948-1958. – T. 7. – S. 117-118.

Czołowski A. Pogląd na organizację i działalność dawnych władz miejskich do 1848 r. // Miasto Lwów w okresie samorządu 1870-1895. – Lwów: Nakł. Gminy Król. Stoł. miasta Lwowa, 1896. – S. XXIII-LXXXIV.

Drązkowska A. Odzież grobowa w Rzeczypospolitej w XVII i XVIII wieku. – Toruń: Wyd-wo nauk. UMK, 2008. – 343 s.

Dudzińska A. O pracy świdnickiej kancelarii miejskiej w pierwszej połowie XVI wieku // Miasta polskie w średniowieczu i czasach nowożytnych / Pod red. P. Gołdyna. – Kraków, 2008. – S. 227-239.

Dzięgielewski J. Izba poselska w systemie władzy Rzeczypospolitej w czasach Władysława IV. – Warszawa: Wyd-wo Sejmowe, 1992. – 195 s.

Felczak W. Historia Węgier. – Wyd. 2-e, popr. i uzup. – Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk; Łódź: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1983. – 414, [1] s.

Fenczak A. Z badań nad początkiem samorządu miejskiego w Przemyślu i jego kancelarii (do 1389 roku) // Rocznik Historyczno-Archiwalny. – Przemyśl, 1988. – T. 5. – S. 23-48.

Friedberg M. Kancelaria miasta Kazimierza pod Krakowem 1335-1802 // Archeion. – Warszawa, 1962. – T. 36. – S. 137-170.

Friedberg M. Kancelaria miasta Krakowa do połowy XVIII wieku // Archeion. – Warszawa, 1955. – T. 24. – S. 277-304.

Gapski H. Problematyka rekrutacji cystersów w Polsce w XVI–XVIII wieku // Historia i kultura cystersów w dawnej Polsce i ich europejskie związki / Red. J. Strzelczyk. – Poznań, 1987. – S. 477-478.

Gąsiorowski A. Uwagi o najstarszej kancelarii miasta Poznania // Studia i materiały do dziejów Wielkopolski i Pomorza. – Poznań, 1963. – T. 8. – Z. 1. – S. 139-152.

Gębarowicz M. Jan Andrzej Próchnicki // PSB. – 1984-1985. – T. 28. – S. 1984-1985.

Gębarowicz M. Stanisław Anserinus – zapomniany archiwista XVI stulecia // Studia Źródłoznawcze. Commentationes. – Warszawa; Poznań, 1968. – T. 13. – S. 91-121.

Góralski Z. Urzędy i godności w dawnej Polsce. – Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1983. – 284 s.

Górski Z. Organizacja kancelarii miejskiej Starej Warszawy i system pracy pisarzy miejskich // Archeion. – Warszawa; Łódź, 1983. – T. 76. – S. 19-36.

Grupa M. Ubiór mieszczan i szlachty z XVI–XVIII wieku z kościoła p. w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Toruniu. – Toruń: Wyd-wo UMK, 2005. – 238 s.

Grzebień L. Rudnicki Przemysław Jakub // PSB. – 1989-1991. – T. 32. – S. 644-646.

Heck K. J. Józef Bartłomiej Zimorowicz. Burmistrz, poeta i kronikarz lwowski. – Lwów: Nakł. Gminy Król. Stoł. miasta Lwowa, 1897. – 66 s.

Heck K. J. Pobyt Władysława IV we Lwowie w roku 1634 i Józefa Bartłomieja Zimorowicza «Vox leonis». – Lwów, 1887. – 55 s.

Heck K. J. Życie i dzieła Bartłomieja i Szymona Zimorowiczów (Ozimek) na tle stosunków ówczesnego Lwowa. – Kraków: Nakł. Akademii Umiejętności, 1894. – 187 s.

Hoheisel P. Die Göttinger Stadtschreiber bis zur Reformation. Einfluß, Sozialprofil, Amtsaufgaben. – Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1998. – 298 s. – (Studien zur Geschichte der Stadt Göttingen; 21).

Hoszowski S. Ceny we Lwowie w XVI i XVII wieku. – Lwów: Kasa im. J. Mianowskiego, 1928. – 328 s. – (Badania z dziejów społecznych i gospodarczych pod redakcją prof. Franciszka Bujaka; z. 4).

Jaworski F. Królowie polscy we Lwowie. – Lwów, 1912. – 134 s. – (Biblioteka Lwowska; t. 5).

Jop R. Mikołaj Wołkowicz pisarz i obywatel miasta Chełma 1782-1795 // Rocznik Chełmski. – Chełm, 1999. – T. 5. – S. 113-132.

Jop R. Zarys dziejów kancelarii miasta Chełma w XVII–XVIII wieku // Rocznik Chełmski. – Chełm, 1998. – T. 4. – S. 9-27.

Józefowicz J. T. Kronika miasta Lwowa od roku 1634 do 1690, obejmująca w ogólnosci dzieje dawnej Rusi Czerwonej a zwłaszcza Historią arcybiskupstwa lwowskiego w teje epoce. – Lwów: Nakł. W. Manieckiego, 1854. – 504 s.

Kaczorowski W. Sejmy konwokacyjny i elekcyjny w okresie bezkrólewia 1632 r. – Opole: In-t Śląski w Opolu, 1986. – 397 s.

Karpiński A. Mieszczanie krakowscy na sejmach Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku. Zarys problematyki // Społeczeństwo staropolskie. – Warszawa, 2008. – T. 1. – S. 39-40.

Kizik E. Śmierć w mieście hanzeatyckim w XVI–XVIII wieku. – Gdańsk: Wyd-wo UG, 1998. – 435 s.

Kizik E. Wesele, kilka chrztów i pogrzebów. – Gdańsk: Wyd-wo UG, 2001. – 478 s.

Krętosz J. Organizacja archidiecezji lwowskiej obrządku łacińskiego od XV wieku do 1772 roku. – Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 1986. – 457 s.

Kriegseisen W. Sejmiki Rzeczypospolitej szlacheckiej w XVII i XVIII wieku. – Warszawa: Wyd-wo Sejmowe, 1991. – 294 s.

Kriegseisen W. Sejm Rzeczypospolitej szlacheckiej (do 1763 r.). Geneza i kryzys władzy ustawodawczej. – Warszawa: Wyd-wo Sejmowe, 1995. – 222 s.

Leszczyński H. Studia w klasztorach cysterskich XIII–XIX wieku // Historia i kultura cystersów w dawnej Polsce i ich europejskie związki / Red. J. Strzelczyk. – Poznań, 1987. – S. 343-353.

Leszczyński H. Z dziejów kolegium prowincjonalnego cystersów w Mogile // Dzieje teologii katolickiej w Polsce / Pod red. M. Rechowicza. – T. 2. – Cz. 2. – Lublin, 1975. – S. 413-449.

Łosowski J. Kancelaria grodzka chełmska od XV do XVIII wieku (studium o urzędzie, dokumentacji, jej formach i roli w życiu społeczeństwa staropolskiego). – Lublin: Wyd-wo UMCS, 2004. – 445 s.

Łosowski J. Kancelaria królewska a miasta. Problemy badawcze // Polska kancelaria królewska czasów nowożytnych między władzą a społeczeństwem / Pod red. W. Chorążyczewskiego i W. Krawczuka. – Kraków, 2006. – Cz. 2. – S. 129-156.

Łosowski J. Kancelaria na pograniczu etnicznym i kulturowym na przykładzie sądu ormiańskiego w Zamościu w XVII wieku // Urzędy państwowe, organy samorządowe i kościelne oraz ich kancelarie na polsko-ruskim pograniczu kulturowym i etnicznym w okresie od XV do XIX wieku: Materiały polsko-ukraińskiej konferencji naukowej w Okunince koło Włodawy 10-12 września 2007 roku / Pod red. H. Gmiterka i J. Łosowskiego. – Kraków, 2010. – S. 599-633.

Łosowski J. Kancelarie miast szlacheckich województwa lubelskiego od XV do XVIII wieku. – Lublin: Antoni Dudek, 1997. – 273 s.

Łosowski J. Księgi miejskie Bełżyc (XVI–XVIII w.) // Archeion. – Warszawa, 1989. – T. 86. – S. 33-62.

Łoziński W. Kupiectwo lwowskie w XVI wieku // Biblioteka Warszawska. – Warszawa, 1891. – T. 3. – S. 429-453.

Łoziński W. Patrycyat i mieszczaństwo lwowskie w XVI i XVII wieku. – Lwów: Wyd-wo Gubrynowicz i Schmidt, 1902. – 434 s.

Łoziński W. Prawem i lewem. Obyczaje na Czerwonej Rusi w pierwszej połowie XVII wieku. – Warszawa: Iskry, 2005. – 720 s.

Łoziński W. Złotnictwo lwowskie w dawnych wiekach 1384-1640. – Lwów: Wyd-wo Gubrynowicz i Schmidt, 1889. – 100 s.

Maleczyński K. Urzędnicy grodzcy i ziemscy lwowscy w latach 1352-1783. – Lwów, 1938. – 238 s.

Maliniak J. Uposażenie i przywileje rady oraz pisarza miejskiego w średniowiecznej Świdnicy // Człowiek – obraz – tekst: studia z historii średniowiecznej i nowożytnej / Pod red. M. L. Wójcika. – Dzierżoniów, 2005. – S. 51-63.

Nitecki P. Biskupi Kościoła w Polsce w latach 965-1999. Słownik biograficzny. – Warszawa: In-t wyd. PAX, 2000. – 523, 43 s.

Opaliński E. Sejm srebrnego wieku 1587-1652. Między głosowaniem większościowym a liberum veto. – Warszawa: Wyd-wo sejmowe, 2001. – 271 s.

Pietrzak J. Po Cecerze i podczas wojny chocimskiej: sejmy z lat 1620 i 1621. – Wrocław: Wyd-wo Uwr., 1983. – 186 s.

Piskorska H. Organizacja władz i kancelarii miasta Torunia. – Toruń: TNT, 1956. – 116 s. – (Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu; r. 59; z. 2).

Piskorska H. Ustrój i organizacja kancelarii miasta Torunia do r. 1793 // Sprawozdania Towarzystwa Naukowego w Toruniu. – Toruń, 1953. – T. 5. – S. 60-72.

Prochaska A. Lwów a szlachta. – Lwów: Nakł. Towarzystwa Miłośników Przeszłości Lwowa, 1919. – 98 s. – (Biblioteka Lwowska; t. 24-25).

Ptaśnik J. Kultura włoska wieków średnich w Polsce. – Warszawa: In-t wyd-wo «Biblioteka polska», 1922. – 223 s.

Ptaśnik J. Miasta w Polsce. – Lwów: Księgarnia Wydawnicza H. Altenberga, 1922. – 172 s.

Pyrek W. Kancelaria miejska Dzierżoniowa w drugiej połowie XVIII w. // Sobótka. – Wrocław, 1960. – R. 15. – Nr. 2. – S. 193-204.

Radtke I. Błażej Winkler – pisarz i kronikarz miasta Poznania w XVI wieku (1529-1569) // Archeion. – Warszawa, 1962. – T. 38. – S. 153-172.

Radtke I. Kancelaria miasta Poznania do roku 1570. – Warszawa: PWN, 1967. – 171 s.

Radtke I. Kancelaria miasta Poznania w latach 1570-1793 // Historia prawa. Historia kultury. Liber memorialis Vitoldo Maisel dedicatus / Pod red. E. Borkowskiej-Bagieńskiej i H. Olszewskiego. – Poznań, 1994. – S. 99-111.

Reychman J. Fredro Mikołaj Gabriel // PSB. – 1948-1949. – T. 7. – S. 124.

Różycki E. Alembekowie i ich księgozbiory: z dziejów kultury umysłowej mieszczaństwa lwowskiego okresu renesansu i baroku. – Katowice: Wyd-wo UŚ, 2001. – 194 s.

Różycki E. Księgozbiory i ich użytkownicy we Lwowie w epoce renesansu // Lwów: miasto – społeczeństwo – kultura. Studia z dziejów Lwowa / Pod red. H. W. Żalińskiego i K. Karolczaka. – Kraków, 1996. – T. 1. – S. 7-18.

Różycki E. Stan i zadania badań nad dziejami księgozbiorów mieszczan lwowskich XVI–XVII w. // Roczniki Biblioteczne. – Warszawa; Wrocław, 1979. – R. 23. – Z. 2. – S. 1-23.

Różycki E. Zimmnicki Wojciech (1583-1639, Lwów) // Słownik pracowników książki polskiej. Supplement. – Warszawa; Łódź, 1986. – S. 244.

Samsonowicz H. Średniowieczne księgi sądowe małych miast w Polsce // Homines et societas. Czasy Piastów i Jagiellonów: Studia historyczne ofiarowane Antoniemu Gąsiorowskiemu w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin / Red. T. Jasiński, T. Jurek, J. M. Piskorski. – Poznań, 1997. – S. 477-484. – (Prace Komisji Historycznej – Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk; t. 55).

Samsonowicz H. Z badań nad kancelarią małych miast w Polsce w XV wieku // Miscellanea Historico-Archivistica. – Warszawa; Łódź, 1985. – T. 1. – S. 243-259.

Skoczek J. Lwowskie inwentarze biblioteczne w epoce renesansu. – Lwów, 1939. – 485 s. – (Zabytki piśmiennictwa polskiego; t. 9).

Skoczek J. Ze studiów nad średniowiecznym Lwowem // Pamiętnik Historyczno-Prawny. – Lwów, 1928. – T. 6. – Z. 3. – S. 255-368.

Słownik geograficzny królestwa polskiego i innych krajów słowiańskich / Wyd. pod red. F. Sulimierskiego ta in. – Warszawa: Nakł. F. Sulimierskiego i W. Walewskiego, 1881. – T. 2. – 927, XVI s.

Sołtan A. Pisarze miasta Nowej Warszawy w drugiej połowie XVI i pierwszej połowie XVII w. // Rocznik Warszawski. – Warszawa, 1995. – T. 25. – S. 181-187.

Sołtan A. Pisarze miejscy Starej Warszawy od XV do 1. połowy XVII wieku. Pochodzenie – wykształcenie – kariery // Rocznik Warszawski. – Warszawa, 2008. – T. 36. – S. 171-194.

Stankowa M. Kancelaria miasta Lublina XIV–XVIII wieku. – Warszawa: PWN, 1968. – 111 s.

Stankowa M. Sebastian Klonowic (Klonowicz) – pisarz i rajca miasta Lublina, 1573-1602 // Archeion. – Warszawa, 1967. – T. 46. – S. 93-109.

Stein W. Deutsche Stadtschreiber im Mittelalter // Beiträge zur Geschichte vornehmlich Kölns und der Rheinlande: zum 80. Geburtstag Gustav von Mevissens dargebr. – Köln, 1895. – S. 27-70.

Szczuczko W. Łacina w kancelarii rady miasta Gdańska // Łacina w Polsce. Zeszyty Naukowe / Pod red. J. Axera. – Warszawa, 1995. – Z. 1-2. – S. 131-137.

Szust R. Lwowianie i Akademia Zamojska w XVII–XVIII wieku // W kręgu akademickiego Zamościa / Pod red. H. Gmitereka. – Lublin; Zamość: Wyd-wo UMCS, 1996. – S. 249-257.

Tandecki J. Die Stadtschreiber und ihre Rolle bei der Vereinheitlichung der Arbeitsformen der Städtischen Kanzleien in Preussen // Die Rolle der Stadtgemeinden und bürgerlichen Genossenschaften in Hanseraum in der Entwicklung und Vermittlung der gesellschaftlichen und kulturellen Gedankengutes in Spätmittelalter. – Toruń, 2000. – S. 117-131.

Tandecki J. Kancelarie wielkich miast pruskich jako ośrodki średniowiecznej kultury miejskiej // Droga historii. Studia ofiarowane profesorowi Józefowi Szymańskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin / Pod red. P. Dymmela, K. Skupińskiego i B. Trelińskiej. – Lublin, 2001. – S. 213-226.

Tandecki J. Rozwój badań nad dokumentem oraz kancelariami miejskimi w Polsce // Studia archiwalne. – Lublin, 2006. – T. 2. – S. 21-29.

Turnau I. Słownik ubiorów. Tkaniny, wyroby pozatkackie, skóry, broń i klejnoty oraz barwy znane w Polsce od średniowiecza do początku XIX wieku. – Warszawa: Wyd-wo Semper, 1999. – 214 s.

Tyszka P. Nazwy kamienic krakowskich w XV wieku // Dom w mieście średniowiecznym i nowożytnym / Pod red. B. Gedigi. – Wrocław, 2004. – S. 183-191.

Urządnicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku: spisy / Pod red. A. Gąsiorowskiego. – Kórnik: Biblioteka Kórnicka, 1992. – 220 s.

Urządnicy kujawscy i dobrzyńscy XVI–XVIII wieku: spisy / Oprac. K. Mikulski i W. Stanek przy współdz. Z. Górskiego i R. Kabacińskiego. – Kórnik: Biblioteka Kórnicka, 1990. – 282 s.

Urzędnicy miasta Lwowa w XIII–XVIII wieku / Wyd. M. Kapral. – Toruń: Wyd-wo Adam Marszałek, 2008. – 420 s. – (Spisy urzędników miejskich z obszaru dawnej Rzeczypospolitej, Śląska i Pomorza Zachodniego, t. 7: Ziemie Ruskie, z. 1: Lwów).

Urzędnicy podolscy XIV–XVIII wieku: spisy / Oprac. E. Janas, W. Kłaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. – Kórnik: Biblioteka Kórnicka, 1998. – 242 s.

Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego: Spisy. – Warszawa: DiG, 2004. – T. 1: Województwo Wileńskie XIV–XVIII wiek / Pod red. A. Rachuby; oprac. H. Lulewicz, A. Rachuba, P. P. Romaniuk przy współpr. U. Jemialianczuka i A. Macuka. – 764 s.

Urzędnicy województwa krakowskiego XVI–XVIII wieku: spisy / Oprac. S. Cynarski i A. Faliniowska-Gradowska. – Kórnik: Biblioteka Kórnicka, 1990. – 276 s.

Urzędnicy województwa ruskiego XIV–XVIII wieku (ziemia halicka, lwowska, przemyska, sanocka): spisy / Oprac. K. Przyboś. – Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk; Łódź: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1987. – 415 s.

Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego XV–XVIII wieku: spisy / Oprac. E. Janas, W. Kłaczewski. – Kórnik: Biblioteka Kórnicka, 2002. – 343 s.

Urzędnicy województw łęczyckiego i sieradzkiego XVI–XVIII wieku: spisy / Oprac. E. Opaliński i H. Żerek-Kleszcz. – Kórnik: Biblioteka Kórnicka, 1993. – 309 s.

Waszak S. Dziełność rodziny mieszczańskiej w XVI–XVII w. i ruch naturalny ludności miasta Poznania w końcu XVI i w XVII wieku // Roczniki dziejów społecznych i gospodarczych. – Warszawa, 1954. – T. 14. – S. 316–386.

Wyrozumska B. Kancelaria miasta Krakowa w średniowieczu. – Kraków: Nakł. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1995. – 128 s.

Zaremska H. Żywi wobec zmarłych. Brackie i cechowe pogrzeby w Krakowie w XIV – pierwszej połowie XVI w. // Kwartalnik Historyczny. – Warszawa, 1974. – R. 81. – Nr. 4. – S. 733–749.

Zarzycki W. Trybunał Koronny dawnej Rzeczypospolitej. – Piotrków Trybunalski, 1993. – 138 s.

Zubyk R. Gospodarka finansowa miasta Lwowa w latach 1624–1635. – Lwów: Wydano z zasiłku Ministerstwa W. R. i O. P. oraz Gminy Król. Stoł. miasta Lwowa, 1930. – 496 s.

Żołądź-Strelczyk D. Peregrinatio academica. Studia młodzieży polskiej z Korony i Litwy na akademiach i uniwersytetach niemieckich w XVI i pierwszej połowie XVII wieku. – Poznań: Wyd-wo nauk. UAM, 1996. – 241 s.

SUMMARY

As a result of the prosopographical research of the life of Lviv city secretary of the 2nd half of XVII c. Woyciech Zimnicki the perspectives for such surveys pertaining the cohort of city officials have been revealed. The research has put a whole series of questions about historians' professional capabilities to retrieve the events of lives and activities of historical figures. This publication has appeared due to the need of detailed, systematic long-term sourcing and verification of the works on positivistic and postmodern historiography of cities as well as publishing of various accounts of the municipal society history.

Thanks to conserved unique accounts of the city council of this period, we are able to figure the image of an official of those times: a city clerk, a head of secretariat, bourgeois and member of judicial board, a merchant, father and husband. Based on the given documentary on Zimnicki's life key milestones the then official's career model has been presented, there has also been shown the items of the city clerk's traveling in Lviv community and powerful circles.

Woyciech (Albert) Zimnicki (1583-1639) came from suburban milieu of the town of Gostyń in Greater Poland Voivodeship. The then bourgeois sons typically were to be educated in the system of primary and secondary schools and further to graduate and to take academic degree at the universities of Poland and Europe. Under the wardship of a known magnate, a noble, an official of the Crown or a person of ecclesiastical authority the young educated man could hope for pursuing his career in the system of the Crown offices of the Polish-Lithuanian Commonwealth, administrative-judicial authorities, hierocracy or city councils. Detached from the suburban milieu of merchants and handicraftsmen by belonging to «*litterati*» range, the youth became more mobile and went on «academic wanderings» all over Europe. Young people were having shots at various fields – the yesterday students worked as copiers of books, scribes' assistants, public ecclesiastical notaries and defense lawyers. Thus they gained the invaluable experience, skills and recommendations which led their way to further career stages.

W. Zimnicki's life pages before he came to work at Lviv secretariat seem rather more like «blanks» against his later activity, the fact testifying to a peculiar kind of the then man's «anonymity». Until one got to the circle of functionaries at court, town or city administration, the hypothetical assumptions in one's biography overweigh real evidences. It is only possible to retrieve the milieu one lived in and communicated with: for the secretary-to-be that was the range of educatees of Zamojski academy and magistrate of the town of Sambir.

This special man appeared here due to losses, deaths and recruiting among Lviv city office personnel.

With Zimnicki having come to work at Lviv secretariat it proceeded developing and entered the twenty-five-year period of stability. This was the result of lucky coincidence of historical circumstances coupled with personal characteristics of its head. Experienced 33-year-old Woyciech skillfully coordinated the internal and external institution's function having sifted a cohort of assistants – the deputies and junior scribes who provided normal operation of the complicated body which the secretariat was. Going with times W. Zimnicki did not stay in the hall to copy municipal books keeping eye on junior scribes, but settled matters on the move, at royal and town courts, regional assemblies (sejmiks) etc. He actively participated in city representation, advocating the townees and pleading city cases. Connections, favours and tablefuls helped the bourgeois from Gostyń become a member of judicial board of the city, that is to advance in his career the top of which should have been (but failed to) the board of magistrates (councillors).

Professional activity did not keep W. Zimnicki from his private life. Being a bourgeois of the time he abandoned himself to the so called «philistine» occupations quite easily – trading in goods one of them, commodities were mostly of Orient origin (wine, carpets and spicery). Having entered a good marriage with a widow and obtained the property and permanent income in the city, the secretary could leisurely reach old age. Bringing up his only son Jan Augustine, Zimnicki still made attempts to draw him away from the bourgeois life, implanting the heir the wish to see the world and serve its powers that be. Such commitment to other, non bourgeois values and tries to take pattern of the nobility became the mark of decay of famous patrician Lviv families.

Having realized himself as a city secretary, Woyciech Zimnicki had the same fate as many Lviv secretaries who having achieved a great success in the office work did not manage to become not strangers among the nobles and councillors. The social status of Zimnicki and his being stranger in the city community were the obstacles to it. Well known outside the city which became native for him Woyciech Zimnicki had not left the deeper trace after his death.

STRESZCZENIE

Monografia poświęcona życiu i karierze Wojciecha Zimnickiego, pisarza miasta Lwowa z pierwszej połowy XVII wieku, pozwoliła na stworzenie kwestionariusza badawczego, niezwykle przydatnego w opracowywaniu biografii postaci historycznych oraz ukazała perspektywy i możliwości prowadzenia badań prozopograficznych poświęconych innym urzędnikom miejskim.

Praca ta oparta jest na szczegółowej, systematycznej i obszernej kwerendzie źródłowej, zarówno archiwalnej (zwłaszcza dokumentów magistratu miasta z okresu urzędowania głównego bohatera), jak i materiałów już drukowanych. Wykorzystano w niej także wszelkie dostępne publikacje dotyczące historii miast i mieszczaństwa.

Dzięki temu możliwe stało się ukazanie modelu kariery współczesnego urzędnika miejskiego – od pisarza do ławnika, czyli osoby bardzo wpływowej w gminie miejskiej. Opisując jego działalność zawodową nie pominięto życia prywatnego, przedstawiając Zimnickiego także jako typowego mieszczanina, kupca, męża i ojca.

Wojciech (Albert) Zimnicki (1583-1639) pochodził z rodziny mieszczańskiej. Urodził się w Gostyniu w Wielkopolsce. O początkach jego życia i kariery niewiele wiadomo. Jest to sytuacja typowa dla tamtych czasów – możliwość wyjścia z anonimowego społeczeństwa zyskiwało się dopiero poprzez objęcie pewnych urzędów czy stanowisk. Aby je osiągnąć konieczne było nie tylko zdobycie wykształcenia uniwersyteckiego (często za granicą) i wykazanie się rzetelną, solidną pracą (np. jako kopista ksiąg, podpisek, nauczyciel, notariusz publiczny, obrońca sądowy), ale przed wszystkim należało uzyskać poparcie wpływowych osób (najlepiej słynnego magnata, dygnitarza koronnego czy dostojnika Kościoła). Te czynniki dopiero dawały nadzieję na dalszą karierę na dworze królewskim, w administracji, sądownictwie, hierarchii kościelnej czy władzach lokalnych.

Przebieg kariery W. Zimnickiego był dość typowy dla czasów mu współczesnych. Studia w Akademii Zamojskiej dały mu solidne przygotowanie teoretyczne. W magistracie miasta Sambora, gdzie podjął pierwszą pracę, nabył szereg nowych umiejętności, zdobył bezcenne doświadczenie i uznanie wpływowych osób. W 1616 r., kiedy został zaproszony do Lwowa, od razu zatrudniono go jako pisarza rajców.

Kancelaria miasta, po przyjsciu do niej Zimnickiego, rozwinęła się i weszła w 25-letni okres stabilizacji. Był to wynik udanych okoliczności zewnętrznych popartych cechami osobistymi nowego pisarza. Doświadczony 33-letni Wojciech umiejętnie skoordynował wewnętrzne i zewnętrzne działania kancelarii, znalazł

odpowiednią, kompetentną grupę pomocników (zastępców i podpisków), którzy zapewniali prawidłowe funkcjonowanie tak ważnej dla życia miasta instytucji. Dzięki temu W. Zimnicki nie ograniczył swej działalności do przepisywania ksiąg miejskich i nadzorowania pracy podległego personelu. Brał czynny udział w pracach sejmiku, zabiegał o korzystne rozwiązanie spraw miejskich nawet na dworze królewskim. Nawiązane wówczas kontakty i znajomości pomogły mieszczaninowi z Gostynia stać się ławnikiem miejskim.

Pomimo licznych obowiązków nie porzucił W. Zimnicki tzw. zajęć mieszczańskich – parał się handlem różnymi towarami, głównie orientalnego pochodzenia (wino, kobierce, przyprawy). Korzystnie ożenił się z bogatą wdową. Posiadane nieruchomości, pełnienie stałego urzędu oraz dochody z handlu pozwalały mu nie tylko wieść dostatnie życie, ale i poświęcić sporo środków na wychowywanie jedyne go syna – Jana Augustyna. Zimnicki pragnął dla swego potomka innego życia, nie opartego na modelu klasy mieszczańskiej. Zorientowanie się na wartościach nie burżuazyjnych, wzorowanych na życiu szlachty, były jednak znakiem upadku słynnych rodzin patrycjuszowskich miasta. Stało się tak również w przypadku rodziny Wojciecha Zimnickiego.

Zimnicki będąc pisarzem miejskim, powtórzył los wielu urzędników miejskich, które otrzymywali awans, lecz nie były przyjęte do grona patrycjuszy i rajców. Na przeszkodzie temu stało stanowisko społeczne Zimnickiego, jego odrębność od członków społeczeństwa miejskiego. Dobrze znany poza murami miasta, które stało się dla niego ojczystym, nie zostawił natychmiast po sobie żadnego upominku.

ПОКАЖЧИК ІМЕН*

А

- Абрек Анджей, львівський міщанин 30
Абрек Анна, львівська міщанка 74
Абрек Миколай, львівський міщанин 28, 51, 74
Абросимова С., вч. 14
Август Угорський (August Węgierski), угорський король 63, 157
Адам, львівський підписок 38, 40
Аланд Вільгельм, львівський купець 22
Аланд Ян, львівський купець 22
Алантсее Павел, плоцький бурмістр 53
Александрін (Александрович) Станіслав, львівський маляр 116
Александрович В., вч. 75, 116
Алембек (Альнпек, Alembek) Ян (Йоганн), львівський райця 27, 146
Альбін Томаш, львівський міщанин 77
Анна, донька Зимницької Гелени 19
Анна, донька Зимницької Єви 19
Ансерін Станіслав (Anserinus Stanisław, Gęsianoga), львівський раецький писар 3, 10, 14, 16, 22, 30, 34, 37, 60, 62
Аркуша О., вч. 32, 59
Аттаванти Юліуш (Юлій), краківський купець 43-44, 49

Б

- Бадецький Кароль (Badecki K.), вч. 8, 33, 48
Бадін Давид, угорський купець 66
Байдулович Миколай, львівський перекладач 73
Байдулович Миколай, сучавський міщанин, батько Байдуловича Миколая 73
Байдуловичова Горхатона, сучавська міщанка 73
Барановський (Baranowski) Ян, львівський архідиякон 68, 147
Барвіновський Себастьян, плоцький писар 53
Баргіль Анджей, ректор львівської катедральної школи 22
Бедерман (Bederman) Ян, писар Руської канцелярії 100
Берлінська Констанція, львівська міщанка 74
Бернатович Бернат, львівський вірменин 43
Бетлен Габор (Bethlem Gabor), семигородський князь 96
Бжозовський Ян (Brzozowsky Jan), слуга львівського суфрагана Лукаша Калінського 99-100
Білостоцький Степан, вч. 8
Білоус Наталя, вч. 7, 82

* Показчик не містить гасла «Зимницький Войцех», імен святих, титулів сакральних об'єктів, не включає списку використаних джерел та літератури, резюме англійською й польською мовами.

Блендовська Софія, служниця Зимницького Войцеха 74
Бобовський Казимир (Bobowski K.), вч. 5
Богущка Марія (Bogucka M.), вч. 26, 66, 83
Богушович Симон, львівський маляр 116
Богуславський Станіслав (Boguslawsky Stanislaw), приятель Зимницького Войцеха 108, 110
Боїм Дзюрдзі Павел, львівський райця, бурмістр 59, 92
Борсук Петро (Borsuk Piotr), самбірський міщанин 27, 105-106
Бочкович Войцех (Boczkwowicz Wojciech), львівський купець 43-44, 49, 167
Будек Євстахій, ярославський вїйт 33
Бялоскурські, шляхтичі 59

В

Вазинський (Важинський), львівський підписок 38
Валентин, самбірський аптекар 91
Вартеришович Миколай, львівський вірменин 73
Вацлавович М. (Waclawowicz M.), приятель Зимницького Войцеха 23, 56, 138, 140
Веніно Францішек, львівський райця, бурмістр 9
Вепшеки, самбірська міщанська родина 106
Вергілій (Vergilius, Virgilius Maro), поет 76, 159-160
Виджга Ян Стефан (Wysga Jan), краківський канонік 75, 137

Вирозумська Божена (Wyrozum-ska B.), вч. 5
Вінниченко О., вч. 59
Владислав IV, польський король 21, 44, 54, 58, 60, 71, 100, 117-118, 127, 137, 141
Владислав Опольський, князь 30
Волковський Ян *див.* Тучинек Ян
Вольська Анна *див.* Зимницька Анна
Вольський Войцех, вишняхський міщанин, брат Зимницької Анни 25
Вольфович Мельхіор, львівський райця 53
Вольфрам Пйотр, львівський міський писар 10
Вуек Якуб (Wujek Jakub), кс., домініканець 76, 159
Вуйцик В., вч. 114

Г

Газ Станіслав, львівський лавничий писар 150
Гайдер (Hayder) Мацей, львівський райця, бурмістр 11, 59, 75, 107
Ганель, львівський міщанин 46
Ганківна Регіна, сестра Хмельової Агнешки 91
Ганлі, львівська міщанська родина 41
Гек Корнелій Юліуш (Heck Korneli Juliusz), вч. 8, 10-11, 16, 21, 24, 30, 40-41, 51
Гепнер Павел Домінік, львівський райця 75
Гербест Бенедикт, ректор львівської катедральної школи 22
Германович Григорій (Hermanowicz Gregorius), львівський кравець 79, 166

- Гінч Войцех (Hincz), хенцінський бурмістр 40, 105
- Гмітерек Г. (Hmiterek H.), вч. 9, 22, 30, 50
- Головський Валенти, львівський економічний писар 150
- Голубкович (Holubowic, Hołubowic, Daniel, Danko) Даніель, львівський вірменин 131-132
- Гомер, поет 76
- Горацій, поет 76
- Гошко Тетяна, вч. 8-9, 32
- Гошовський С. (Hoszowski S.), вч. 36, 45, 62, 67
- Григорій з Самбора, ректор львівської катедральної школи 22
- Грицина Якуб, писар львівського єврейського суду 52
- Грiчковський Миколай, львівський кравець 35
- Г**
- Гавек Войцех, плоцький райця 53
- Гелязин Миколай *див.* Смешек Миколай
- Гемайнер, постачальник паперу 36
- Гембарович Мечислав (Gebarowicz M.), вч. 10-11, 22, 30, 34, 39, 45, 50, 101
- Гембіцький Пйотр, великий коронний підканцлер 54, 141-143
- Геховський Ян, львівський шапник 72
- Гілевич Алекси, вч. 8
- Гонсьоровський Антоній (Gąsiorowski A.), вч. 5, 54
- Гостинський Анджей, шляхтич 124
- Гостинський Марцін, шляхтич 124
- Гостинський Мацей, шляхтич, власник м. Гостинь 123
- Гостинський Станіслав, шляхтич 124
- Гостинський Ян, шляхтич, власник м. Гостинь 123-124
- Гостинські (Gostynski), шляхетська родина, власник м. Гостинь 18, 123
- Гринвальд (Grinvald) Ян, львівський золотар 110
- Гронкович Адам, львівський лікар 76
- Гроховський Ахатій, перемишльський єпископ 95, 101
- Гроховський Рафал, коронний підконюший 118
- Гроховський Станіслав (Grochowski z Grochowic Stanisław), львівський архієпископ 55, 68, 70-71, 101, 115-116, 118-123, 128, 147
- Гуга Шимон, львівський лавник 62
- Гумовський Ян, декретовий писар королівської канцелярії 54, 68
- Гурський Збігнев (Górski Z.), вч. 5, 139
- Д**
- Дашкевич Я., вч. 4, 30, 50-51
- Дзіані Ян, львівський маляр 116
- Динс Гілберт, замойський купець 107
- Добешовський Станіслав, львівський міщанин 59
- Домагалич Войцех, львівський лавник 107
- Доманова Ганна, вч. 7
- Дорота (Dorota), донька Зимницької Гелени 19, 126, 149
- Драбек Анджей (Drabek Andrzej), гостинський міщанин 18, 127
- Драбiк, самбірський міщанин 69

- Дронжковська Анна (Drażkowska A.), вч. 77
- Дудкович Анна *див.* Кртанік Анна
- Дудкович Войцех, самбірський міщанин, батько Дудковича Станіслава 27
- Дудкович Станіслав (Dudkowicz Stanislaw), самбірський та рогатинський писар 23, 27, 56, 81-82, 114, 121, 146, 149
- Е**
- Ельжбета (Elzbieta), донька Зимницької Гелени 19, 126, 149
- Є**
- Єдлінська У., вч. 69
- Єзерська Ірина, вч. 17
- Єзерський Ян (Iezierski, Iezwierski), львівський підписок 38, 53, 89
- Єльонек Ян, львівський райця 59
- Єльонкова Анна, львівська міщанка 98
- Ж**
- Желеховський Бенедикт, ректор Замоїської академії 83
- Жолкевський Станіслав, великий коронний гетьман 96
- З**
- Заблоцький Кшиштоф, познанський писар 24
- Задзік Якуб, коронний підканцлер 53-54, 100, 138
- Заленський Ян Мацей, львівський лавничий писар 32, 39, 150-151
- Залеський Александр, львівський підстароста 69
- Залеський Ремігян (Zalesky z Otoka Remigian), коронний референдарій 55, 57, 69, 75, 140-141, 143
- Замоїський Томаш, київський воєвода 23, 54, 56, 83, 95, 97-98, 132, 138-139
- Замоїський Ян, перемишльський єпископ 19
- Замоїські, магнатська родина 139
- Запала Ієронім, краківський райця 22, 30
- Зардецький Стефан, львівський підписок 39
- Зарихта Олексій (Zarychta Alexay), брат Зимницького Войцеха 19-20, 75, 136, 138, 149
- Захаріяевич Христофор (Zacharyaszowicz Krzysztofh), львівський вірменин 73, 132
- Зацмяховський Якуб (Zacmiachowski Iakub), син Зимницької Ядвіги 19, 21, 126, 149
- Зашкович Торос, львівський вірменин 73
- Заяць О., вч. 14, 32
- Зелезник Бартош, львівський міщанин 47
- Зенткевич Анджей, самбірський писар 27, 82
- Зеравський Іван, львівський мечник 63
- Зизанський Якуб (Zyzański Iakub), хенцінський вїйт 40, 104-105
- Зизанський Ян, хенцінський міщанин 40
- Зимницька Анна (Hanka), сестра Зимницького Войцеха 19, 23, 98, 149
- Зимницька Анна (Вольська Анна, Hanna, Kismiglowa, Zimniczka Anna),

дружина Зимницького Войцеха 20, 23-27, 62, 64-70, 73, 78-82, 88-92, 98-99, 111-112, 144-145, 149, 156, 162, 166

Зимницька Гелена (Zimnicka Helena), сестра Зимницького Войцеха 18-21, 123, 127, 149

Зимницька Єва (Zimnicka Ewa), сестра Зимницького Войцеха 18, 19, 125-127, 149

Зимницька Ядвіґа (Zimnicka Jadwiga), сестра Зимницького Войцеха 18-19, 125-126, 149

Зимницький Себастьян (Zimnicki Sebastian), брат Зимницького Войцеха 18-21, 125, 149

Зимницький Ян Августин (Augustinus, Augustyn, Augustyn, Jan Augustinus), син Зимницького Войцеха 19, 21-22, 64-65, 70, 76, 79, 82-85, 87, 104, 127, 133-135, 145, 149, 157-159, 164-165

Зимницькі, гостинська і львівська міщанська родина 17-21, 26, 65, 68-69, 74, 79, 85, 149

Зихіній Миколай (Zichiniusz), львівський лавничий писар 23, 29-30, 43, 46, 57, 101, 150-151

Зіморович Шимон, львівський підписок, поет 10, 40-41

Зіморович Юзеф Бартоломей, львівський писар, хроніст 3, 10-11, 14, 16, 24, 29-31, 40, 47, 51, 54, 70, 72, 75, 80, 133, 150-151

Зубик Р. (Zubyk R.), вч. 8, 35-37, 46, 48

Зубрицький Д., вч. 7-8, 18, 23, 29, 45, 47, 54-55, 74, 97

І

Івашкович Ян (Iwaszkowic), надвірний підскарбій Замойських 56, 139

Ілля, львівський руський писар 50

Ільків-Свидницький Микола, вч. 9

Ісаевич Я., вч. 9

Ічко, львівський єврей 36

Й

Йоп Роберт (Jop R.), вч. 5-6

К

Калінський Лукаш, львівський суфраган 75, 100

Кампіан (Новокампіан) Марцін (Campan Marcin), львівський райця, бурмістр 23, 54, 57, 70, 72, 101-102

Кампіанова Ельжбета, дружина Кампіана Марціна 72

Канський, познанський канонік 68

Капраль Мирон (Kapral M.), вч. 7-9, 11, 13, 15-16, 29-30, 34, 44, 47, 50-54, 72, 89, 94, 108, 150-151

Капрусовичі, львівська вірменська родина 68

Касич Ян, львівський лавничий писар 150

Катерина (Katharzyna), самбірська рушникарка 27, 82, 92

Квасньовський Єжи, львівський підписок 38

Керемович Ян, львівський вірменин 44

Кіслицький Миколай, ректор Замойської академії 74, 96-97

Кісь Я., вч. 72

Кльонович Себастьян (Acernus Sebastianus), люблінський писар, поет 16, 24, 76

Костьович Лазар, львівський вірменин 73

- Костьович Шимон, львівський вірменин 73
- Кочеркевич Ярина, вч. 76
- Кошеловська Анна (Мидлярка Анна), львівська міщанка 74
- Кошеловський Марцін, львівський миловар 74
- Кравченко Володимир, вч. 7
- Красовський Іван, львівський міщанин, сідляр 53
- Кривонос Н., вч. 68
- Крип'якевич І., вч. 50
- Кромер Марцін (Kromer Marcin), хроніст 76, 159
- Кртан Якуб, самбірський райця 25
- Кртанік Анна (Дудкович Анна, Анка), донька Зимницької Анни 25, 27, 82, 93, 121, 149
- Кртанік Станіслав (Stasio), син Зимницької Анни 25, 27, 82, 93, 149
- Кртаньова Анна (Кукелчанка, Krytanpiowa), дружина Кртана Якуба 25, 90
- Кртанік Ян (Раймунд, Rajmundus), син Зимницької Анни 25, 81-82, 120-121, 144-145, 149
- Кртанік Ян, самбірський міщанин, батько Кртаніків Яна, Станіслава і Анни 81, 90, 149
- Кудлич Ян, львівський золотар 42, 43, 49
- Кузик Тетяна, вч. 7
- Кукелчанка Анна *див.* Кртаньова Анна
- Кулаковський П., вч. 100, 117
- Купчинський Олег, вч. 7, 55
- Кутшеба Станіслав, вч. 8
- Кучанкович Мацей, львівський раецький писар 51
- Кучковський Станіслав, львівський лавничий писар 28-29, 150-151
- Кушевич Самуїл Казимир, львівський раецький писар 3, 10
- Кшиштофович Давидівна Уршуля (Krzystophowa Dawydowiczowa Orszula), львівська вірменка 131, 133
- Кшиштофович Лазар (Krzystophowicz Łazar), львівський вірменин 131, 133
- Кшиштофовичі, львівська вірменська родина 73
- Л**
- Ланґіш (Langiusz, Łangysz) Гавриїл (Габріель), львівський міщанин 57, 75, 108-110
- Ланцелотті Джованні Баттіста, папський нунцій 55
- Лащ Самуель, великий коронний стражник 67
- Левеш (Левес, Lewesz) Піхард, шотландський купець 107
- Лильо Ігор, вч. 47
- Липницький Станіслав (Lipniczki Stanislaw), шляхтич 75, 136-137
- Липський Анджей, луцький єпископ 93
- Литвин М., вч. 9
- Лісовський Ян (Lisowsky Jan), приятель Зимницького Войцеха 23, 98
- Лозинський Владислав (Łoziński W.), вч. 8, 11, 16, 22, 41, 70, 107, 110
- Лоренцович Ян (Lorencowicz Joannes Julius, Lorentzowicz Ioannes Iulius), львівський райця, бурмістр 55, 59, 156, 162

- Лосовський Януш (Łosowski J.), вч. 6, 9, 19, 29, 32, 49, 50, 52, 70
- Лояковський, львівський підписок 38
- Лукаш (Lukasz), приятель Павловського Анджая 69, 102
- Лукашевич Марцін, львівський підписок 38-39
- Любенецький (Lubieniecki, Łubieniecky Stanislaw, Stanisław) Станіслав, варшавський канонік 71, 115, 119-120, 128
- Любенський (Lubiensky) Станіслав, площський єпископ 99-100
- Любомирський Станіслав, великий коронний підчаший 60, 67, 101
- Людвика Марія, польська королева 137
- М**
- Магістр Михайло, львівський писар 47
- Магдалена (Magdalena), донька Зимницької Анни, сестри Зимницького Войцеха 19, 126, 149
- Малечкович Войцех, львівський інтролігатор 37
- Маліняк Ярослав (Maliniak J.), вч. 6
- Маловський, львівський підписок 38
- Мандеська Єва, вихованка Зимницької Анни, дружини Зимницького Войцеха 80
- Массарі Миколай, львівський економічний писар 68, 70, 150-151
- Матіяшова Регіна, львівська міщанка 45
- Мацей, львівський міщанин 41-42
- Мацюк О., вч. 36
- Мидлярка Анна *див.* Кошеловська Анна
- Миколай (Торосович), вірменський єпископ 44, 51, 73
- Мицько І., вч. 10
- Мишаковський (Мисаковський, Muszakowsky), ротмістр 64, 79, 111-112
- Міхніцій Лукаш, львівський лавничий писар 28, 29-30, 150-151
- Мнішек Станіслав (Mniszek Stanislaw), львівський староста 27, 55, 95, 145-146
- Мондрович Анджей, львівський раецький писар 3, 10, 22, 30, 40, 75-76, 83
- Мондрович Катерина, донька Мондровича Анджая 83
- Монтелупі Домінік, італійський купець 53
- Монтелупі Кароль, італійський купець 53
- Мосцицький Якуб, львівський лавничий писар 3, 10
- Мудрий М., вч. 8-9, 32, 59, 75
- Мукосій *див.* Туркович Іван
- Мульдорф Анджей, замойський міщанин 23
- Мульдорф Анна (Muldorf Hanka), замойська міщанка 23, 98
- Мульдорф Войцех (Muldorfus Albertus), замойський писар і війт 22-25, 30, 74, 83, 96, 98
- Мусковій Войцех (Muscovius Albertus, Piszczymucha), львівський лавничий писар 16, 29

Н

- Невчас Якуб (Niewczas Jacobus), львівський кравець 79, 166
Немирич Станіслав, шляхтич 29
Новокам'яні Марцін *див.* Кам'яні Марцін
Новошицький Захаріаш (Nowoszycki Zachariasz), львівський суфран 71, 122, 128-129
Нора Войцех (Pedianus Albertus), львівський райця, бурмістр 16

О

- Овідій (Ovidius), поет 76, 161
Окольський Шимон, кс., тисменицький вікарій 120
Осмольський Адам, львівський лавник 75
Оссолінський Єжи, великий коронний канцлер 69
Острож Войцех, львівський лавничий писар 22, 76
Острозька Анна Алоїза, княгиня 139
Остророг Миколай, великий коронний стольник 124, 139
Остророги, польська магнатська родина 124
Ощинегелько (Osczyniegiel), самбірський писар 27, 55, 145-146

П

- Павленко Н., вч. 62
Павло, львівський інтролігатор 38
Павло, львівський підписок 38
Павловський Анджей (Pawlowski Andrzej), ярославський купець 40, 47, 69, 102-103
Пазімович Синан, вірменський купець 68

- Пегловський (Pegłowski), учасник судової суперечки 79, 99
Перхаліуш Анджей (Pierschaliusz Andrzej), гостинський плебан 18, 127
Петерляк Томаш (Peterlak Tomas), самбірський лікар 26, 106
Петерляки (Пітерляки), самбірська міщанська родина 106
Петришак Богдана, вч. 4, 9-12, 14, 42
Петро, львівський підписок 38-39
Петро (Могила), київський митрополит 117
Підкова І., вч. 11
Піравський Томаш, львівський канонік 83
Піскорська Гелена (Piskorska H.), вч. 5
Пістріцій Якуб, львівський раецький писар 28, 30
Плавт, комедіограф 76
Плаза Сигізмунд (Płaza Zigmunt ze Moticzowa), ротмістр 79, 111-112
Покорович Ян, львівський архітектор 71, 115
Портанс Войцех (Portans Woytch), кросненський купець 66, 135-136
Потоцька з Фірлеїв Софія, дружина Потоцького Миколая 120
Потоцький Миколай, брацлавський воєвода 120
Прихильний Амвросій, львівський архітектор 115
Прохаска Антоній (Prochaska A.), вч. 57-60
Прухницький Ян, львівський архієпископ 10, 54-55, 101, 111
Птасник Ян (Ptaśnik J.), вч. 7, 8, 63
Пудловський Станіслав (Pudłowski S.), ректор Краківського університету 138

Пудловський Яцек, львівський міщанин 67
П'ясецький Павел, цистерціанець 85

Р

Радзімінович Анджей, львівський підписок 39
Радтке Ірена (Radtke I.), вч. 5-6
Регіна (Regina), донька Зимницької Гелени 19, 126, 149
Регіна (Regina), служниця Мацея, львівського міщанина 42
Роберсон Томаш, шотландський купець 42
Рожицький Валентин, львівський шапник 72
Рохович Войцех, познанський писар 24
Рудавський Ян (Rudawski Jan), королівський судовий захисник 54, 94, 107
Рудницький Пшемислав Якуб, варшавський єзуїт 101
Рудницький Шимон, вармінський єпископ 101
Ружицький Едвард (Różycki E.), вч. 11, 16, 55, 75
Руссек Станіслав, львівський руський писар 49

С

Саковський Томаш (Sakowski Thomasz), слуга Dominika, львівського міщанина 75, 129-130
Свежинський (Сведзинський, Swierzynski, Swiezynski) Марцін, королівський судовий захисник 54, 73, 94-95, 103

Свічкович Смялецький (Свічкович) Вавжинець, львівський лавничий писар 24, 32, 46, 49, 70, 75, 150-151
Себастьян, львівський сідляр 69
Седлецький Станіслав (Sieglecki), секретар Замоїського Томаша 139
Седмірацький Миколай, львівський золотар 30
Сенькович Федір, львівський маляр 74
Серебкович (Серепкович) Антоній, львівський вірменин 44
Сигізмунт III (Zygmunt III), польський король 58, 64, 95, 159
Сикст Еразм, львівський райця, бурмістр 75, 89
Сікежинські (Siekierzynsky), родина 57, 108-110
Сікорський Ян Станіслав (Sikorski Jan), львівський гродський писар 145
Скочек Юзеф (Skoczek J.), вч. 7, 8, 22, 80, 159
Скробішовський (Scrobiszowski) Валенти, львівський канонік 135
Скробішовський Павел, приятель Зимницького Войцеха 84
Скробішовський (Scrobiszowski) Якуб, львівський архідиякон, правник 135
Слеповронський (Slepowronski) Анджей, королівський судовий захисник 54, 94
Словіковський Людвік, львівський купець 70
Слончовський Войцех, львівський підписок 38, 41, 43
Смешек Миколай (Гелязин Миколай, Gelazinus Nicolaus), львівський міщанин 16, 74

Собчук В., вч. 6
Соколівна Катерина, мати Косніре-
ля Якуба 80
Соколовський Якуб, львівський мі-
щанин 49
Солокайовська Софія, львівська мі-
щанка 83
Солтан Анджей (Soltan A.), вч. 5
Стаміровський А. (Stamirowski A.),
кс. 71, 122-123, 128
Станіслав, львівський кордибанник
74
Станіслав, плоцький писар 53
Станкова Марія (Stankowa M.), вч.
5-6, 16, 24, 39
Станцльович Мацей, львівський пе-
кар 45
Старовойтенко І., вч. 5
Стасіровський, львівський підпи-
сок 38
Стеблій Ф., вч. 9
Стефан Баторій (Stephani), польсь-
кий король 56, 113
Стефанідес Мельхіор, львівський мі-
щанин 30
Сужик (Surzyk) Войцех, львівський
кушнір 67, 73, 103

Т

Тандецький Януш (Tandecki J.), вч.
5-6
Твердохлібович Станіслав, львівсь-
кий підписок 38, 42
Теренцій (Terentius), комедіограф 76,
160-161
Томашівський Степан, вч. 8
Томецький Адам, львівський райця,
бурмістр 22
Торосович *див.* Миколай (Торосович)

Туркович (Мукосій) Іван, львівсь-
кий мечник 63
Тухольчик Ян, ректор львівської
катедральної школи 22
Тучинек (Волковський) Ян, львівсь-
кий мечник 63
Тшебінський Александр, львівсь-
кий підкоморій 67-68

У

Уберович Бартоломей, львівський
раецький писар 14, 28-29, 40, 52,
150-151
Убиш Якуб (Ulysz), добжинський
хорунжий, секретар Замойського
Томаша 56, 139
Урбан VIII, папа римський 55, 117
Урсин Ян (Ursinus Ioannes), ректор
львівської катедральної школи 22,
161

Ф

Фалковський Анджей, королівсь-
кий секретар 75
Фенчак Август (Fenczak A.), вч. 5
Фелонюк Андрій, вч. 15
Фірлей Миколай, люблінський ста-
роста 96
Форбес Артур, львівський купець 11
Форбес Даніель, львівський купець
69
Форбес Томас, львівський купець 69
Фредберг Маріан (Friedberg M.), вч. 5
Фредро Миколай Габріель, баковсь-
кий єпископ 110
Фредро Якуб Максиміліан (Fredro
Iacub Maximilian), львівський сто-
льний 75, 110-111, 141
Фрис В., вч. 36-37

Х

- Харевичова Люція (Charewiczowa L.), вч. 8, 25, 68
Хим (Схум) Томас, шотландський купець 107
Хмель Блазій, самбірський райця 91
Хмельова Агнешка (Chmielowa Iagnieska), самбірська міщанка 26, 68, 79, 90-91
Хмельова Анна, донька Хмеля Блазія 91
Ходзигійович Степан, львівський вірменин 73
Ходинецький Ігнаци (Chodynieski Ignacy), львівський хроніст 10, 16
Ходкевич Ян Кароль, великий литовський гетьман 95, 139

Ц

- Царьова Н., вч. 10
Цезар, державний діяч, письменник 76
Цепник Генрик (Cernik H.), вч. 10, 16, 31
Церазин, львівський підписок 38
Цицерон (Cicero), політичний діяч, письменник 76

Ч

- Чарнош Миколай (Czarnosz Nicolaus), опікун Зимницького Яна Августина 84, 133, 135
Чехович Анджей, львівський райця, бурмістр 19, 75
Чоловський Александр (Czołowski A.), вч. 8, 33
Чуй-Вігілянтус Анджей, ректор львівської катедральної школи 22

Ш

- Шергейович Адам, слуга Зимницького Войцеха 74
Шимонович Шимон, поет 30
Шишка О., вч. 10
Шишковський Марцін, краківський єпископ 95
Шмідт Вавжинець, львівський лавник 45
Шолдрицький Стефан, цистерціанець 84
Шольц Каспер, львівський лавник 30
Шольц (Sulcz) Якуб, львівський синдик 53, 55, 59, 100, 129
Шпонер Ян, львівський писар 76
Шуст Р. (Szust R.), вч. 30

Щ

- Щенсновічова Регіна, львівська міщанка 67
Щербич Павел, львівський лавничий писар, правник 3, 10, 22, 24, 30

Ю

- Юзефович Ян Томаш (Józefowicz Jan Tomasz), львівський хроніст 14, 71

Я

- Ядвіґа (Iadwiga), донька Зимницької Гелени 19, 126, 149
Яковенко Н., вч. 5, 7
Якуб, львівський сідляр 43
Ян (Jan), **рогатинський домініканець** 81, 121
Ян Казимир, польський король 101
Янецький Хризостом (Janesky Chrysostom), **рогатинський препозит** 68, 147

Янечек Анджей (Janeczek A.), вч. 13
Яновський (Janowski), приятель Гро-
ховського Станіслава 123
Яноцький (Янецький, Janocki) Анд-
жей, королівський судовий захис-
ник 54-55, 94-95

А

Acernus Sebastianus *див.* Кльонович
Себастьян
Alembek *див.* Алембек Ян
Анка *див.* Крганік Анна
Anserinus Stanisław *див.* Ансерін Ста-
ніслав
Aristotel, філософ 159-160
August Węgierski *див.* Август Угор-
ський
Augustinus *див.* Зимницький Ян Ав-
густин
Augustyn *див.* Зимницький Ян Ав-
густин
Augustyniak U., вч. 94, 119, 123
Augustynowicz Krzystoph, львів-
ський вірменин 167
Aurelius Augustinus, філософ 161
Axer J., вч. 39

В

Babiński L., вч. 56
Badecki K. *див.* Бадецький Кароль
Balenty, кс. 101
Baranowski *див.* Барановський Ян
Bardach J., вч. 57-60
Bartholus a Sexaferato, правник 159
Bartkiewicz M., вч. 24, 63-66
Bartosz, львівський міщанин 158
Bartoszek, львівський міщанин 129
Barycz H., вч. 80
Bederman *див.* Бедерман Ян

Bethlem Gabor *див.* Бетлен Габор
Bielski Marcin, хроніст 159
Bieniarzówna J., вч. 22
Bobowski K. *див.* Бобовський Казі-
мир
Boczkwic Woyciech *див.* Бочкович
Войцех
Bogucka M. *див.* Богуцька Марія
Boguslawsky Stanislaw *див.* Богуслав-
ський Станіслав
Boniecki A., вч. 110
Borkowska-Bagieńska E., вч. 5
Borsuk Piotr *див.* Борсук Петро
Brzozowski Jan *див.* Бжозовський Ян
Bujak F., вч. 36

С

Campian Marcin *див.* Кампіан Мар-
цін
Cardanus Hieronimus, автор 159
Cernik H. *див.* Цепник Генрик
Charewiczowa L. *див.* Харевичова Лю-
ція
Chmielowa Iagnieska *див.* Хмельова
Агнешка
Chodyniecki Ignacy *див.* Ходинець-
кий Ігнаці
Chorażyczewski W., вч. 52
Chym *див.* Хим Томас
Cicero *див.* Цицерон
Constanta *див.* Константа Катарина
Conradus Licostensis, вч. 159
Cornelius Valerius, автор 161
Cynarski S., вч. 102
Czapliński W., вч. 111
Czarnosz Nicolaus *див.* Чарнош Ми-
колай
Czołowski A. *див.* Чоловський Алек-
сандр

D

Damasien, домініканець 144
Dąbrowsky Sebastian, учасник судової суперечки 108
Diogenes Laertius, філософ 160
Domagalic, львівський міщанин 107
Dominik, львівський міщанин 130
Dorota *див.* Дорота, донька Зимницької Гелени
Drabek Andrzej *див.* Драбек Анджей
Drażkowska A. *див.* Дронжковська Анна
Dudkowicz Stanislaw *див.* Дудкович Станіслав
Dudzińska A., вч. 6
Durecki, замойський міщанин 135
Dutka Alexedr, приятель Павловського Анджея 102
Dymmel P., вч. 6
Dzierzkowski, шляхтич 117
Dzięgielewski J., вч. 54, 100, 141

E

Elzbieta *див.* Ельжбета, донька Зимницької Гелени
Erasmus Roterodamus, філософ 160-161

F

Faliniowska-Gradowska A., вч. 102
Felczak W., вч. 96
Fenczak A. *див.* Фенчак Август
Fredro Iacub Maximilian *див.* Фредро Якуб Максиміліан
Friedberg M. *див.* Фредберг Маріан

G

Gapski H., вч. 84
Gašiorowski A. *див.* Гонсьоровський Антоній

Gediga B., вч. 33

Gelazinus Nicolaus *див.* Смешек Миколай
Gębarowicz M. *див.* Гембарович Мечислав
Gęsianoga *див.* Ансерін Станіслав
Gołdyn P., вч. 6
Gostynski *див.* Гостинські
Góralski Z., вч. 31, 52
Górski Z. *див.* Гурський Збігнев
Graiowski, приятель Мишаковського, ротмістра 112
Grinvald *див.* Гринвальд Ян
Grochowski z Grochowis Stanislaw *див.* Гроховський Станіслав
Groicki B., львівський синдик, правник 32, 42
Grzebień L., вч. 101
Grupa M., вч. 77-78

H

Hanka *див.* Зимницька Анна, сестра Зимницького Войцеха
Hanna *див.* Зимницька Анна, дружина Зимницького Войцеха
Hayder *див.* Гайдер Мацей
Heck Korneli Juliusz *див.* Гек Корнелій Юліуш
Hermanowicz Gregorius *див.* Германович Григорій
Herodotus Halicarnasseus, історик 160
Hincz *див.* Гінч Войцех
Hmiterek H. *див.* Гмітерець Г.
Hoheisel P., вч. 6
Hołubowic Daniel *див.* Голубкович Даніель
Hoszowski S. *див.* Гошовський Станіслав

I

Iacko, рогатинський міщанин 113
 Iadwiga *див.* Ядвіґа, донька Зимницької Гелени
 Iakub, самбірський купець 106
 Ian *див.* Ян, рогатинський домініканець
 Ian Augustinus *див.* Зимницький Ян Августин
 Ianecky Chrysostom *див.* Янецький Хризостом
 Ianocki *див.* Яноцький Анджей
 Ianowski *див.* Яновський
 Iaslikowski Matthias *див.* Jaslikowski Mathias
 Iaworski, слуга Гостинських, шляхетської родини 123-124
 Iezierski *див.* Єзерський Ян
 Iędrzei, львівський миловар 165
 Iustina, львівська міщанка 112
 Iwaszkowic *див.* Івашкович Ян

J

Janas E., вч. 97
 Janeczek A. *див.* Янечек Анджей
 Jasiński T., вч. 6
 Jaslikowski Mathias (Iaslikowski Mathias), львівський лавник 156, 162

K

Kabaciński R., вч. 139
 Kaczorowski W., вч. 59
 Kapral M. *див.* Капраль Мирон
 Karolczak K., вч. 9-10, 16
 Karpiński A., вч. 57-58
 Katharzyna *див.* Катерина
 Kchlowski, львівський офіціал 138
 Kismigłowa *див.* Зимницька Анна, дружина Зимницького Войцеха

Kizik E., вч. 77
 Kłaczewski W., вч. 97-98
 Kozicka Thomasz *див.* Козицький Томаш
 Krawczuk W., вч. 52
 Krętosz J., вч. 100-101, 115, 129
 Kriegseisen W., вч. 58-60, 89, 100, 113, 129
 Kromer Marcin *див.* Кромер Марцін
 Krukowski, приятель С. Гроховського 122
 Krytaniowa *див.* Кртаньова Анна
 Krzystophowa Dawydowiczowe Orszula *див.* Кшиштофович Давидівна Уршуля
 Krzystophowich Łazarz *див.* Кшиштофович Лазар
 Kurtyka J., вч. 97

L

Langius Jozephus, вч. 159
 Langiusz *див.* Ланґіш Гавриїл
 Leszczyński H., вч. 85
 Lewesz *див.* Левеш Ріхард
 Lipniczki Stanislaw *див.* Липницький Станіслав
 Lisowsky Jan *див.* Лісовський Ян
 Lorencowic Joannes Julius *див.* Лоренцович Ян
 Lubieniecki *див.* Любенецький Станіслав
 Lubiensky *див.* Любенський Станіслав
 Lukasz *див.* Лукаш, приятель Павловського Анджея
 Lulewicz H., вч. 139
 Lupulus Zygmunt, вч. 161

Ї

- Łachodowski, приятель Мишаковського, ротмістра 112
 Łangysz *див.* Лангіш Гавриїл
 Łosowski J. *див.* Лосовський Януш
 Łoziński W. *див.* Лозінський Владислав
 Łubieniecky Stanislaw *див.* Любенецький Станіслав

М

- Macuk A., вч. 139
 Magdalena *див.* Магдалена, донька Зимницької Анни, сестри Зимницького Войцеха
 Maleczyński K., вч. 145
 Maliniak J. *див.* Маліняк Ярослав
 Marcus Justinus Frontius, історик 160
 Micyllus (Molsheym) Jacobus, вч. 160
 Mikołaiowa, рогатинська міщанка 121
 Mikulski K., вч. 139
 Mniszek Stanislaw *див.* Мнішек Станіслав
 Mniszki, шляхетська родина 95
 Molsheym Jakobus *див.* Місцеллус Якобус
 Muldorf Hanka *див.* Мульдорф Анна
 Muldorfus Albertus *див.* Мульдорф Войцех
 Muscovius Albertus *див.* Мусковій Войцех
 Myszakowsky *див.* Мишаковський

Н

- Nicolaus Clenardus, вч. 160
 Niewczas Iacobus *див.* Невчас Якуб
 Nitecki P., вч. 101
 Nizolius Marius (Nizolii Marci), вч. 159

Nowoszycki Zachariasz *див.* Новошицький Захаріаш

О

- Olszewski H., вч. 5
 Opaliński E., вч. 56, 58, 140
 Ovidius *див.* Овідій

Р

- Patrałowicz *див.* Zacharyaszowicz Hrehory
 Pawlowski Andrzej *див.* Павловський Андрей
 Pedianus Albertus *див.* Педіанус Войцех
 Peglowski *див.* Пегловський
 Petelciusze, родина 129
 Peterlak Tomash *див.* Петерляк Томаш
 Philippus Melanchthon, вч. 160
 Pierschaliusz Andrzej *див.* Перхаліуш Андрей
 Pietrzak J., вч. 95-96
 Piskorska H. *див.* Піскорська Гелена
 Piskorski M., вч. 6
 Piszczymucha *див.* Мусковій Войцех
 Plautus, комедіограф 159
 Płaza Zigmunt ze Moticzowa *див.* Плаза Сигізмунд
 Połomska, самбірська міщанка 90-91
 Portans Woytch *див.* Портанс Войцех
 Potocki Iacko, рогатинський міщанин 113
 Prochaska A. *див.* Прохаска Антоній
 Przemyslki, приятель Гроховського Станіслава 123
 Przyboś K., вч. 95
 Ptaśnik J. *див.* Птасник Ян
 Pudłowski *див.* Пудловський Станіслав
 Pyrek W., вч. 6

Q

Quntus Curtius Rufus, історик 161
Quntus Horatius Flaccus, поет 160

R

Rachuba A., вч. 139
Radtke I. *див.* Радтке Ірена
Rajmundus *див.* Кртанік Ян, син Зимницької Анни
Rechowicz M., вч. 85
Regina *див.* Регіна, донька Зимницької Гелени
Regina *див.* Регіна, служниця Мацея, львівського міщанина
Reychman J., вч. 110
Roiewski, кс. 123
Romaniuk P. P., вч. 139
Różycki E. *див.* Ружицький Едвард
Rudawski Jan *див.* Рудавський Ян
Rudniczki, кс. 101

S

Sakowski Thomasz *див.* Саковський Томаш
Samsonowicz H., вч. 6, 66
Samuel Edwart, гданський міщанин 107
Scholc, львівський купець 164
Scrobiszowski *див.* Скробішовський Валенти
Scrobiszowski *див.* Скробішовський Якуб
Seneca Lucius Anneus, філософ 160
Sieglecki *див.* Седлецький Станіслав
Siekierzynsky *див.* Сікежинські
Sikorski Jan *див.* Сікорський Ян Станіслав
Skoczek J. *див.* Скочек Юзеф
Skupieński K., вч. 6

Slepowronski *див.* Слєповронський Анджей
Smecius Joannes, вч. 159
Sochacka A., вч. 97
Sołtan A. *див.* Солтан Анджей
Sroka Ł., вч. 9-10
Stamirowski A. *див.* Стаміровський Анджей
Stanek W., вч. 139
Stanislaw, приятель Павловського Анджея 102
Stankowa M. *див.* Станкова Марія
Stasio *див.* Кртанік Станіслав
Stein W., вч. 6
Stephani *див.* Стефан Баторій
Strzelczyk J., вч. 84-85
Sulcz *див.* Шольц Якуб
Sulimierski F., вч. 17
Sulpitius Severus Aquitanus, хроніст 161
Surzyk *див.* Сужик Войцех
Swiezynski *див.* Свежинський Марцін
Symon, приятель Павловського Анджея 102
Szacherska S. M., вч. 53
Szczuczko W., вч. 39
Szust R. *див.* Шуст Роман
Szymon, рогатинський міщанин 113
Szymon *див.* Козловський Шимон

T

Tandecki J. *див.* Тандецький Януш
Tawacky, приятель Лісовського Яна 98
Terentius *див.* Теренцій
Trelińska B., вч. 6
Turnau I., вч. 65, 156-158, 161, 163-164, 166-167
Tyszka P., вч. 33

U

Ulysz *див.* Убиш Якуб
Ursinus Ioannes *див.* Урсин Ян

V

Valerius Maximus, історик 160
Valla Laurentius, вч. 160
Vergilius *див.* Вергілій
Virgilius Maro *див.* Вергілій
Vichi, учасник судової суперечки
108-109

W

Wachlowicz Andreas, львівський син-
дик 156, 162
Waslawowicz M. *див.* Вацлавович М.
Waszak S., вч. 26
Węchłowic Wierprzek, кс. 106
Woiarkowski, приятель Іроховського
Станіслава 119
Wojciech, рогатинський аптекар 121
Wójcik M., вч. 6
Wujek Jakub *див.* Вуек Якуб
Wyrozumska B. *див.* Вирозумська Бо-
жена
Wyzga Jan *див.* Виджга Ян Стефан

Z

Zacharyaszowic Hrehory (Patrałow-
wicz), львівський вірменин 167
Zacharyaszowic Krzysztoff *див.* Заха-
ріяевич Христофор
Zasmiachowski Iakub *див.* Зацмя-
ховський Якуб
Zalesky z Otoka Remigian *див.* Залесь-
кий Ремігіан
Zaremska H., вч. 78
Zarychta Alexau *див.* Зарихта Олексій
Zarzycki W., вч. 57

Zathey G., вч. 27, 84, 124
Zichinusz *див.* Зихиній Миколай
Zimnicka Anna *див.* Зимницька Анна,
дружина Зимницького Войцеха
Zimnicka Ewa *див.* Зимницька Єва
Zimnicka Helena *див.* Зимницька
Гелена
Zimnicka Iadwiga *див.* Зимницька
Ядвіґа
Zimnicki Sebastian *див.* Зимницький
Себастьян
Zubyk R. *див.* Зубик Роман
Zygmunt III *див.* Сигізмунд III
Zylczyna, сестра Węchłowicza Wierpr-
zeka, кс. 106
Zyzański Iakub *див.* Зизанський Якуб

Ż

Żaliński H. W., вч. 16
Żerek-Kleszcz H., вч. 140
Żołądz-Strelczyk D., вч. 22, 124

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК*

А

Англія 157

Б

Балтійське море 119

Беч, м. 30

Буськ, м. 45

Буський повіт 137

В

Варшава (Warszawa), м. 19, 40, 45, 53, 55-56, 58-59, 66-67, 69, 73, 88-89, 93, 96, 98, 101, 103, 107, 110-111, 116, 121-122, 129, 131, 139, 141-142, 146

Велике князівство Литовське *див.*

Литва

Великобerezнянський район 106

Великопольське воєводство 17, 127, 140

Великопольща 84, 86, 126, 167

Вишня *див.* Судова Вишня

Вільно, м. 39, 57-58

Вісла, р. 129

Віслиця (Wislica), с. 137

Волинська область 99, 112

Володимир-Волинський район 112

Г

Галицько-Волинська держава 7

Галичина 14

Голландія 157

Головсько, с. 46

Городоцький район 124

Ґ

Ґданськ (Gdansk), м. 58, 66, 119

Ґлогувко, с. 126

Ґнезно, м. 115

Ґостинський повіт 127

Ґостинь (Gostyn, Gostyń), м-ко 17-21, 86-87, 123, 126-127

Ґродзький повіт 108, 135

Ґрубешівський повіт 124

Ґрудзьондз (Grudziądz), м-ко 129

Ґрушів (Gruszow), с. 134

Д

Дніпро, р. 117

Домбовиця (Dąbrowica), с. 97

Дунаїв (Dunaiow), м-ко 115

Є

Європа 3, 86

З

Закарпатська область 106

Замойський повіт 98

Замостя (Zamosc, Zamość), м. 22-24, 49, 52, 56, 74, 83-84, 96, 98, 107, 124, 130, 133-134, 138-140, 160

* Показчик не включає списку використаних джерел та літератури, резюме англійською й польською мовами.

Західна Європа 65
Згерський повіт 141
Зимна Вода (Zimna Woda), с. 128

I

Іваничівський район 99
Італія (Włochy) 22, 81, 145, 157

К

Каліш, м. 30, 55
Кампанія 145
Кам'янець-Подільський (Kamienec), м. 110
Кам'янець-Подільський район 110
Келецький повіт 105
Киї (Kyї), с. 136, 138
Київ, м. 7, 19, 82
Козеницький повіт 118
Комарно (Kumarno), м-ко 115, 124
Корона *див.* Польща
Корчин, м-ко 59
Краків (Cracovia, Crakow, Krasow, Krakow), м. 22, 30, 57-58, 60, 79-80, 83-84, 101, 113-115
Краківське воєводство 123
Краківське передмістя *див.* Львів, Краківське передмістя
Кременець, м. 7
Крилів (Kryłów), м-ко 124
Кроб, м-ко 17
Кробський повіт 17
Кросно (Crosno, Krosno), м. 66, 135-136
Кувявсько-Поморське воєводство 129

Л

Ланьцут, м. 60
Литва (Велике князівство Литовське) 56, 137

Лодзьке воєводство 108, 141
Львів (Lwów), м. 3-4, 5, 7-8, 10, 12-13, 16-17, 19, 21, 23-24, 26, 28-31, 37, 39, 41, 43, 46-49, 51-59, 62-63, 66, 68, 70, 74, 79, 82-84, 87-93, 96, 98-102, 104, 107, 110, 112-116, 118-119, 121-123, 128-131, 133-135, 142-145, 147, 150-152, 155-156, 162-166
Краківське передмістя 47, 63
Пекарська вулиця 26
«Пруська» юридика 57, 141, 143
Ринок, площа 71
Театральна вулиця 33
Шевська вулиця (Sutorum platea) 33, 74, 156, 162
Юрія св., гора 47
Львівська область 97, 115, 124, 128
Львівський повіт (Leopoliensis districtus) 83
Любачів (Lubaczow), м. 112
Любачівський повіт 112
Люблін (Lublin), м. 24, 27, 56-57, 98, 108, 110, 124
Люблінське воєводство 98, 124, 134

М

Мазовецьке воєводство 118
Мазовія 84
Маланів (Malanow), с. 140
Малопольща 59, 84
Могила, м-ко 84
Молдавія 110
Монастир (Manasterzec, Manasterzyc), с. 123
Московська держава (Московське царство, Moskwa) 117
Мостиська, м. 45

Н

Неаполь (Neapol), м. 81, 144-145
Низкиничі (Niskinicze), с. 79, 99
Німеччина 22
Нове Місто (Nowe miasto), м-ко 113

О

Османська імперія 97
Оток, м-ко 57, 69, 75, 140

П

Падуя, м. 22, 80, 85
Пекарська вулиця *див.* Львів,
Пекарська вулиця
Перемишль, м. 55, 67
Перемишлянський район 115
Підкарпатське воєводство 112, 116,
123, 135
Пінчовський повіт 137
Пйотрків Трибунальський
(Piotrkow), м. 108
Плоцьк, м. 53
Познань, м. 17, 24, 26, 57-58, 83
Польща (Корона, Польське коро-
лівство, Річ Посполита, Korona,
Regnum Poloniae, Rzeczpospolita) 4,
5, 13-14, 20, 53, 55-57, 66, 70, 77, 86,
96, 98, 104-105, 108, 112, 116-119,
123, 127, 129, 134-135, 137-138, 140-
141, 157, 160, 166
Поляновка, р. 117
Поморське воєводство 114, 119
Потеличі, с. 142
«Пруська» юридика *див.* Львів,
«Пруська» юридика
Пустомитівський район 128

Р

Радом, м. 56

Рикалець (Rykalec), м. 135
Рим (Rzym), м. 22, 55, 145
Ринок, площа *див.* Львів, Ринок,
площа
Річ Посполита *див.* Польща
Рогатин (Rohatin, Rohatyn), м. 27,
45, 68, 81, 112, 114, 120, 147
Русь (Russia) 53, 95
Руське воєводство 59

С

Самбір (Sambor, Samborіае), м. 13, 17,
22, 25-26, 30, 45, 55-56, 64, 68, 72, 79,
82, 88, 92-93, 105-106, 121, 146, 155
Сандомирське воєводство 49
Свентокшиське воєводство 105, 138
Семлево, с. 117
Сецехів (Siecichow), с. 114, 118-119,
122-123
Сілезія 84
Сіль (Sol), с. 106
Стамбул (Constantynopol), м. 97
Судова Вишня (Вишня), м-ко 25, 53,
59
Схід 65
Сян, р. 116

Т

Театральна вулиця *див.* Львів,
Театральна вулиця
Тисмениця, м-ко 120
Торунь, м. 58
Турецький повіт 140

У

Угорщина 66
Україна (Ukraina) 4, 7, 97, 99, 101,
106, 110, 112, 115, 128, 140
Устилуг (Uscitug), м-ко 111-112

Ф

Франція 22

Х

Хенціни (Chenciny), м-ко 40, 104-105

Хмельницька область 110

Ходель, м-ко 30

Холмський повіт 134

Ц

Цадровичі (Cadrowicy), с. 141, 143

Цешинський повіт 135

Ч

Ченстохова, м. 20, 26

Чернігів, м. 7

Ш

Шевська вулиця *див.* Львів, Шевська вулиця

Шльонське воєводство 135

Ю

Юрія св., гора *див.* Львів, Юрія св., гора

Я

Яворівський район 97

Ярослав (Jaroslaw, Jarosław), м. 40, 69, 102-103, 116, 123

Ярославський повіт 116, 123

С

Cadrowicy *див.* Цадровичі

Chenciny *див.* Хенціни

Constantynopol *див.* Стамбул

Cracouia *див.* Краків

Crakow *див.* Краків

Crosno *див.* Кросно

D

Dąbrowica *див.* Домбровиця

Dunaiow *див.* Дунаїв

G

Gdansk *див.* Гданськ

Gostyń *див.* Гостинь

Grudziądz *див.* Грудзьондз

Gruszow *див.* Грушів

H

Helmska dyecesia 130

I

Jaroslaw *див.* Ярослав

K

Kamienec *див.* Кам'янець-Подільський

Korona *див.* Польща

Krakow *див.* Краків

Krosno *див.* Кросно

Kryłów *див.* Крилів

Kumarno *див.* Комарно

Kyі *див.* Київ

L

Leopoliensis districtus *див.*

Львівський повіт

Lubaczow *див.* Любачів

Lublin *див.* Люблін

Lwów *див.* Львів

M

Malanow *див.* Маланів

Manasterzec *див.* Монастир

Moskwa *див.* Московська держава

N

Neapol *див.* Неаполь
Niskinicze *див.* Низкиничі
Nowe miasto *див.* Нове Місто

P

Picachow 120
Piotrkow *див.* Пйотрків Трибуналь-
ський

R

Regnum Poloniae *див.* Польща
Rohatyn *див.* Рогатин
Russia *див.* Русь
Rykalec *див.* Рикалець
Rzeczpospolita *див.* Польща
Rzym *див.* Рим

S

Sambor *див.* Самбір
Sieciechow *див.* Сецехів
Sol *див.* Сіль
Sutorum platea *див.* Львів, Шевська
вулиця

U

Ukraina *див.* Україна
Uscifug *див.* Устилуг

W

Warszawa *див.* Варшава
Wenetia, м. 122
Wislica *див.* Віслиця
Włochy *див.* Італія

Z

Zamosc *див.* Замостя
Zimna Woda *див.* Зимна Вода

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

вч. – вчений
див. – дивись
кс. – ксьондз
м. – місто
м-ко – містечко
р. – річка
с. – село

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ I. Походження, виховання, освіта. Самбірський період життя (1583-1616 рр.).....	16
Розділ II. Професійна кар'єра (1616-1639 рр.).....	29
Розділ III. Приватне життя. Господарство, побут, сім'я.....	62
Висновок.....	86
Додатки.....	88
Список джерел та літератури.....	168
Summary.....	182
Streszczenie.....	184
Показчик імен.....	186
Географічний показчик.....	203

Наукове видання

Серія «Львівські історичні праці. Дослідження». Вип. 3.

Петришак Богдана Ігорівна
«ЛИЦАР ПЕРА І КАЛАМАРЯ» –
ПИСАР МІСТА ЛЬВОВА ВОЙЦЕХ ЗИМНИЦЬКИЙ
(1583-1639 РР.)

Художнє оформлення обкладинки – *Федір Лукавий*
Літературна редакція і коректура – *Наталія Кім*
Комп'ютерний набір – *Богдана Петришак*
Комп'ютерна верстка – *Оксана Гладій*

Підписано до друку 21.11.2011. Формат 60x84/16.
Папір офсет. Друк різнографія. Гарнітура «Minion Pro».
Умов. друк. арк. 12. Обл.-вид. арк. 6,7. Наклад 300 прим.

Друк ТзОВ «Компанія "Манускрипт"»
м. Львів, вул. Руська, 16
тел.: (032) 235-51-40